

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ
CENTER FOR INTERNATIONAL STRATEGIC ANALYSES

Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας

Απόψεις, προτάσεις και προοπτικές σύστασής του στην Ελλάδα

Γιώργος Κουκάκης

Ερευνητική Εργασία νο. 72

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΕΔΙΣΑ

Δρ. Ανδρέας Γ. Μπανούτσος	Πρόεδρος
Δρ. Παναγιώτης Σφαέλος	Αντιπρόεδρος & Δ/της Ερευνών
Βασίλης Παπαγεωργίου	Γενικός Γραμματέας
Αργέττα Μαλιχουτσάκη	Οικονομική Διαχειρίστρια
Ευάγγελος Διπλάρης	Μέλος
Ευάγγελος Κούλης	Μέλος
Αναστασία Τσιμπίδη	Μέλος

© 2021 Center for International Strategic Analyses (KEDISA, All Rights Reserved)

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the publisher

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο»**

Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας

Απόψεις, προτάσεις και προοπτικές σύστασής του στην Ελλάδα

Διπλωματική εργασία του Κουκάκη Γεωργίου, ΑΜ: 4332018007

Υπότροφος του Γενικού Επιτελείου Στρατού

Επιβλέπων καθηγητής
Ντάλης Σωτήριος

Μέλη Επιτροπής
1. Σεϊμένης Ιωάννης
2. Σακκάς Ιωάννης

Ρόδος, Δεκέμβριος 2019

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο»

Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας
Απόψεις, προτάσεις και προοπτικές σύστασής του στην Ελλάδα

Διπλωματική εργασία του Κουκάκη Γεωργίου, ΑΜ: 4332018007
Υπότροφος του Γενικού Επιτελείου Στρατού

Επιβλέπων καθηγητής
Ντάλης Σωτήριος

Μέλη Επιτροπής
1. Σεϊμένης Ιωάννης
2. Σακκάς Ιωάννης

Ρόδος, Δεκέμβριος 2019

Αφιερώνεται στο Γενικό Επιτελείο Στρατού,
το οποίο χρηματοδότησε τη φοίτησή μου στο
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη
Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών
Σπουδών της Σχολής Ανθρωπιστικών
Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Η εργασία που παραδίδω είναι αποτέλεσμα πρωτότυπης έρευνας και δεν χρησιμοποιεί πνευματική ιδιοκτησία τρίτων χωρίς αναφορές. Αναλαμβάνω όλες τις νομικές και διοικητικές συνέπειες που δύναμαι να αντιμετωπίσω σε περίπτωση που η εργασία μου αποδειχθεί ότι αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Ιδρύματος.

Ρόδος, 13 Δεκεμβρίου 2019

-Ο-

Δηλών

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει το ενδεχόμενο σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα, ενός επιτελικού οργάνου το οποίο -αν και έχει αποτελέσει αντικείμενο συζήτησης τα τελευταία χρόνια- δεν έχει ακόμα υλοποιηθεί. Αρχικά αναλύουμε τον τρόπο λειτουργίας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας σε άλλα Κράτη όπως οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ινδία, το Ισραήλ και η Τουρκία. Στη συνέχεια αναφέρουμε τις σχετικές απόψεις που επικρατούν σε διάφορους «επαγγελματικούς κύκλους» (ακαδημαϊκή, διπλωματική και στρατιωτική κοινότητα) της Ελλάδας και αναλύουμε τις πολιτικές ενέργειες που έχουν σημειωθεί τόσο από κόμματα της αντιπολίτευσης όσο και από τις κυβερνήσεις. Τέλος, παραθέτουμε τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε όσον αφορά στη σύνθεση, τη δομή, τις αρμοδιότητες, το ρόλο και την πιθανότητα σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στο προσεχές μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: Δημόσια Διαβούλευση, Εθνική Ασφάλεια, Εξωτερική Πολιτική, Κρίση, Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ), Λευκή Βίβλος, Πρόταση Νόμου, Στρατηγική, Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, Σχέδιο Νόμου, Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, Υπουργείο Εξωτερικών.

Abstract

The present thesis examines the possibility of establishing a National Security Council in Greece, a staff body that -although it has been a matter of debate for the last years- hasn't been implemented yet. At first we analyze the way that the National Security Council functions in other states such as the USA, the United Kingdom, India, Israel and Turkey. We continue mentioning all the relevant opinions that prevail in different «professional circles» (academic, diplomatic and military community) in Greece and analyze the political actions that have taken place by either the political parties of the opposition party or the past governments. Finally, we cite the conclusions in which we result as far as the composition, structure, jurisdictions, role and the possibility of establishing a National Security Council in the near future.

Key words: Bill, Crisis, Foreign Policy, Government Council for Foreign Affairs and Defense (GCFAD), Law Proposal, Ministry of Foreign Affairs, Ministry of National Defense, National Security, National Security Advisor, National Security Council, Public Consultation, Strategy, White Paper.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δήλωση μη λογοκλοπής και ανάληψης προσωπικής ευθύνης.....	4
Περίληψη/Abstract.....	5
Περιεχόμενα.....	6
Ευχαριστίες.....	8
Συντομογραφίες.....	9
Εισαγωγή.....	13
Κεφάλαιο 1. Ο θεσμός του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας.....	20
1.1. Το πρότυπο των ΗΠΑ.....	20
1.2. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου.....	24
1.3. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας της Ινδίας.....	29
1.4. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ισραήλ.....	32
1.5. Το τουρκικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας.....	33
Κεφάλαιο 2. Ελληνικές απόψεις για τη σύσταση ΣΕΑ.....	41
2.1. Απόψεις της διπλωματικής κοινότητας.....	41
2.2. Απόψεις της ακαδημαϊκής κοινότητας.....	51
2.3. Απόψεις της στρατιωτικής κοινότητας.....	54
Κεφάλαιο 3. Επίσημες προτάσεις, σχέδια νόμου και τελευταίες εξελίξεις.....	60
3.1. Η σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας το 1986.....	60
3.2. Η πρόταση νόμου από «Το Ποτάμι» το 2016.....	61
3.3. Η δημόσια διαβούλευση του Σχεδίου Νόμου το 2019.....	62
3.4. Το νέο θεσμικό πλαίσιο του 2019.....	69
Συμπεράσματα.....	78
Παραρτήματα.....	87

A.	Προσδιορισμός του όρου Εθνική Ασφάλεια.....	87
B.	Η ελληνική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας.....	93
Γ.	Όργανα Εθνικής Ασφάλειας άλλων κρατών.....	113
Δ.	Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)	116
Ε.	Το ΦΕΚ ίδρυσης του ΑΣΕΑ (1977)	119
ΣΤ.	Το ΦΕΚ ίδρυσης του ΚΥΣΕΑ (1982)	122
Ζ.	Το ΦΕΚ μετονομασίας του ΚΥΣΕΑ (2000).....	125
Η.	Το ΦΕΚ της 1 ^{ης} τροποποίησης του ΚΥΣΕΑ (2015)	127
Θ.	Το ΦΕΚ της 2 ^{ης} τροποποίησης του ΚΥΣΕΑ (2015)	128
Ι.	Το ΦΕΚ της 3 ^{ης} τροποποίησης του ΚΥΣΕΑ (2019)	129
ΙΑ.	Η Διαρκής Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων	130
ΙΒ.	Το άρθρο του Κανονισμού της Βουλής για τη σύσταση της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων.....	131
ΙΓ.	Τα Κέντρα Χειρισμού Κρίσεων των ελληνικών κρατικών φορέων	133
ΙΔ.	Οι τέσσερις βασικοί πυλώνες του ΣΕΑ σύμφωνα με τον Ιωάννη Θ. Μάζη	137
ΙΕ.	Το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής	140
ΙΣΤ.	Το ΦΕΚ σύστασης του ΕΣΕΠ (2003)	141
ΙΖ.	Το ΦΕΚ σύστασης του ΣΕΑ (1986)	143
ΙΗ.	Το ΦΕΚ κατάργησης του ΣΕΑ (1996).....	145
ΙΘ.	Η Πρόταση Νόμου για σύσταση ΣΕΑ (2016)	147
Κ.	Η Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Νόμου	150
ΚΑ.	Οι συνεδριάσεις του ΕΣΕΠ για σύσταση ΣΕΑ	153
ΚΒ.	Τα άρθρα του Σχεδίου Νόμου για το ΣΕΑ (2019).....	156
ΚΓ.	Το βιογραφικό του Αλέξανδρου Διακόπουλου.....	160
ΚΔ.	Το βιογραφικό του Θάνου Ντόκου	163
ΚΕ.	Τα άρθρα του Νόμου 4622/2019 για το νέο (ΚΥ)ΣΕΑ	165
ΚΣΤ.	Το ΦΕΚ κατάργησης του ΚΥΣΕΑ και καθορισμού σύνθεσης του (ΚΥ)ΣΕΑ (2019)...	170
ΚΖ.	Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ.....	171
ΚΗ.	Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου	174
ΚΘ.	Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας της Ινδίας	176
Λ.	Η ελληνική Λευκή Βίβλος του ΥΠΕΘΑ.....	178
ΛΑ.	Το χρονολόγιο του θεσμικού πλαισίου της Εθνικής Ασφάλειας της Ελλάδας.....	180
	Βιβλιογραφία.....	182

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία αποτελεί την πρώτη «επίσημη» ακαδημαϊκή μου προσπάθεια και για τον λόγο αυτό θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όσους συνέβαλαν -ο καθένας με τον τρόπο του- στη διαμόρφωση του χαρακτήρα μου, επηρεάζοντας με τον τρόπο αυτό έμμεσα τις επιλογές μου και κατά συνέπεια την πορεία της ζωής μου.

Πρωτίστως λοιπόν, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους *γονείς* μου. Με το παράδειγμά σας μου δώσατε τις βάσεις για να γίνω αυτός που είμαι σήμερα· ό,τι και να πω θα είναι λίγο. Το ίδιο ισχύει και για τον πολυαγαπημένο μου παππού Γιώργο, που έφυγε ξαφνικά το 2006, δίχως να προλάβω να τον αποχαιρετίσω...

Ακολούθως, θα ήθελα να ευχαριστήσω το *Γενικό Επιτελείο Στρατού*, το οποίο χρηματοδότησε τη φοίτησή μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αιγαίου καθώς και όλους τους *προϊστάμενους* και *υφιστάμενους* που είχα στην μέχρι τώρα στρατιωτική μου καριέρα. Με το παράδειγμά σας με διδάξατε την φιλοπατρία, την ανδρεία, την καρτερία, το στρατιωτικό πνεύμα, την πειθαρχία και την αγάπη για το στρατιωτικό επάγγελμα.

Στη συνέχεια, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους *καθηγητές* του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διακυβέρνηση, Ανάπτυξη και Ασφάλεια στη Μεσόγειο» του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου και ιδιαιτέρως τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Ντάλη Σωτήριο. Μέσα από τη διδασκαλία και την καθοδήγησή τους συνέβαλαν στην βελτίωση της ακαδημαϊκής μου κατάρτισης, την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και την καλλιέργεια κριτικού πνεύματος.

Δεν θα μπορούσα τέλος να μην ευχαριστήσω τις δύο λατρεμένες μου *κόρες*, οι οποίες -εν αγνοία τους- με ωθούν συνεχώς να δίνω το καλό παράδειγμα και να θέτω όλο και υψηλότερους στόχους. Από αυτές έμαθα να αντιμετωπίζω τη ζωή με αισιοδοξία, να απολαμβάνω την κάθε στιγμή, να ξανασηκώνομαι στα πόδια μου κάθε φορά που «πέφτω» και να μην κρατάω κακία.

Σας ευχαριστώ όλους μέσα από την καρδιά μου!

Συντομογραφίες

Ελληνόγλωσσες

Α/ΓΕΕΘΑ	Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας
ΑΕ	Αφρικανική Ένωση
ΑΟΖ	Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
ΑΝΕΛ	Ανεξάρτητοι Έλληνες
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΑΣΕΑ	Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας
ΒτΕ	Βουλή των Ελλήνων
ΓΕΑ	Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας
ΓΕΕΘΑ	Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας
ΓΕΝ	Γενικό Επιτελείο Ναυτικού
ΓΕΣ	Γενικό Επιτελείο Στρατού
ΔΕΤ	Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών
ΔΗΣΥ	Δημοκρατική Συμπράταξη
ΔΝΟ	Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός
ΔΟΑΕ	Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας
ΔΟΓ	Διεθνείς Οργανισμός Γαλλοφωνίας
ε.α.	Εν αποστρατεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΘΚΕΠΙΧ	Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων
ΕΚΔΔΑ	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
Ε.Κ.ΕΠ.Υ.	Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας
ΕΚΝΑΑ	Ένωση Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας
ΕΛΑΣ	Ελληνική Αστυνομία
ΕΛΙΣΜΕ	Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών
ΕΣΕΠ	Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής
ΕΣΚΕ	Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων
ΕΣΣΔ	Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών
ε.τ.	επί τιμή
ΕΥΠ	Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΙΔΙΣ	Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων
ΚΑΣ	Κέντρο Ανάλυσης και Σχεδιασμού
ΚΕΔΙΣΑ	Κέντρου Διεθνών Στρατηγικών Αναλύσεων
ΚΕΠΙΧ	Κέντρο Επιχειρήσεων
ΚΕΠΠ	Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας
ΚΕΠΠΑ	Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας
ΚΠΑΑ	Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας
ΚΥΣΕΑ	Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας
(ΚΥ)ΣΕΑ	Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας

KXK	Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων
ΛΣ	Λιμενικό Σώμα
ΜΔΚ	Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΝΔ	Νέα Δημοκρατία
ΟΑΚ	Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών
ΟΑΣΕ	Οργανισμός για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΣΕΑ	Ολιστικός Σχεδιασμός Εθνικής Ασφάλειας
ΟΣΕΠ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου
ΠΑΣΟΚ	Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα
πΓΔΜ	Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΠΣ	Πυροσβεστικό Σώμα
ΠΤ	Παγκόσμια Τράπεζα
ΠΥΣ	Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου
ΡΑΕ	Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας
ΣΑΚ	Σύνδεσμος Αραβικών Κρατών
Σ.Ο.Τ.Υ.	Συντονιστικό Όργανο Τομέα Υγείας
ΣΣΕ	Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων
ΣΣΚ	Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου
ΣΥΡΙΖΑ	Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς
ΤΔΒΚ	Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου
Υ/ΓΕΕΘΑ	Υπαρχηγός Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας
ΥΠΕΘΑ	Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
ΥΠΕΞ	Υπουργείο Εξωτερικών
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης

Ξενόγλωσσες

AKP	Adalet ve Kalkinma Partisi (Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης)
ASEAN	Association of South East Asian Nations
AU	African Union
C2	Command and Control
C3	Command, Control and Communications
C4I	Command, Control, Communications, Computers and Intelligence
CDC	Colonial Defence Committee
DOPC	Defence and Overseas Policy Committee (γνωστή και ως OD)
EU	European Union
FIR	Flight Information Region
GCC	Gulf Cooperation Council

CFSP	Common Foreign and Security Policy
CID	Committee of Imperial Defence
CSDP	Common Security and Defense Policy
DEFCON	Defense Conditions
IAEA	International Atomic Energy Agency
ICAO	International Civil Aviation Organization
IMF	International Monetary Fund
ISIS	Islamic State of Syria and Iraq
ISTO for P&P	International Sports & Tourism Organisation for Peace & Prosperity
ITU	International Telecommunication Union
JCNSS	Joint Committee on the National Security Strategy
JIC	Joint Intelligence Committee
LAS	League of Arab States
NATO	North-Atlantic Treaty Organization
NEC	National Economic Council
NSA	National Security Advisor
NSAB	National Security Advisory Board
NSC	National Security Council
NSCS	National Security Council Secretariat
NSS	National Security Strategy
NSSec	National Security Secretariat
OAS	Organization of American States
OD	Defence and Overseas Policy Committee (γνωστή και ως DOPC)
OECD	Organization for Economic and Commercial Development
OSCE	Organization for the Security and Cooperation in Europe
MGK	Milli Güvenlik Kurulu
NGO	Non Governmental Organisation
PCC	Policy Coordination Committee
PKK	Partiya Karkerên Kurdistanê (Kurdistan Workers Party)
PYD	Partiya Yekîtiya Demokrat (Democratic Union Party)
SDSR	Strategic Defence and Security Review
SPG	Strategic Policy Group
TANAP	Trans-Anatolian Pipeline
TAP	Trans-Adriatic Pipeline
TPAO	Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı
UNDP	United Nations Development Programme
UNESCO	United Nations Education, Science and Culture Organization
WTO	World Trade Organization
YPG	Yekîneyên Parastina Gel (People's Protection Units)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εισαγωγή

Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (National Security Council) αποτελεί έναν ευρέως διαδεδομένο¹ θεσμό, ο οποίος ωστόσο αποτελεί ένα μικρό μόνο μέρος του ευρύτερου ερευνητικού πεδίου που είναι γνωστό ως «Σπουδές Ασφαλείας»². Στην Ελλάδα -αν και στο παρελθόν έχουν διατυπωθεί αρκετές απόψεις όσον αφορά στην σύνθεση και τις αρμοδιότητες που θα πρέπει να έχει ένα τέτοιος θεσμός- δεν έχει συσταθεί κάποιο επιτελικό όργανο με αντίστοιχες αρμοδιότητες. Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η εξέταση της δομής και του τρόπου λειτουργίας των Συμβουλίων Εθνικής Ασφάλειας άλλων κρατών, των απόψεων που επικρατούν γύρω από το ζήτημα αυτό σε διάφορους επαγγελματικούς κύκλους στην Ελλάδα, των επίσημων προτάσεων που έχουν κατατεθεί από τα ελληνικά πολιτικά κόμματα, καθώς και τις απόπειρες σύστασης που έχουν σημειωθεί στη χώρα μας κατά το παρελθόν. Μέσα από την εξέταση όλων αυτών των παραγόντων θα μπορέσουμε να σχηματίσουμε μία ολοκληρωμένη άποψη για την κουλτούρα Εθνικής Ασφάλειας που επικρατεί στην Ελλάδα και να εκτιμήσουμε τις πιθανότητες σύστασης ενός ελληνικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας.

Ο λόγος για τον οποίο επιλέχτηκε η σύσταση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα ως θέμα της διπλωματικής εργασίας είναι διττός. Αρχικό έναυσμα αποτέλεσε η ολοένα και αυξανόμενη στροφή της διεθνούς³ προσοχής πάνω σε θέματα που άπτονται της Ασφάλειας και ειδικότερα της Εθνικής Ασφάλειας. Πράγματι, η Εθνική Ασφάλεια αποτελεί βασική επιδίωξη κάθε κράτους, καθώς συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη όλων των τομέων και τη συνακόλουθη ευημερία των πολιτών του. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για ένα κράτος περιορισμένης έκτασης και πληθυσμού όπως η χώρα μας, το οποίο μάλιστα βρίσκεται σε μία εξαιρετικά ευαίσθητη γεωγραφική περιοχή καλούμενο να αντιμετωπίσει μία πληθώρα διεθνών και περιφερειακών προκλήσεων. Ο δεύτερος λόγος που συνέβαλε στην επιλογή του εν λόγω

¹ Οι περισσότερες χώρες ανά την υφήλιο έχουν προβεί στη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας ή κάποιου άλλου παρόμοιου οργάνου με ανάλογες αρμοδιότητες. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Κεφάλαιο 1 και **Παράρτημα Γ**.

² Για μία πιο αναλυτική προσέγγιση των Σπουδών Ασφάλειας (Security Studies) βλ. Buzan Barry & Hansen Lene, *The Evolution of International Security Studies*. Cambridge University Press, New York, 2009, Williams D. Paul, *Security Studies: An Introduction*. Routledge, New York, 2008 και Hough Peter & Malik Shahin & Moran Andrew & Pilbeam Bruce, *International Security Studies: Theory and Practice*. Routledge, New York, 2015.

³ Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η στροφή που έχει σημειώσει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην άσκηση της Εξωτερικής της Πολιτικής με κυριότερο γεγονός τη δημιουργία της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) το 1992 με τη *Συνθήκη του Μάαστριχτ*. Η ΚΕΠΠΑ αποτελούσε το δεύτερο πυλώνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 1999 επεκτάθηκε με τη *Συνθήκη του Άμστερνταμ* οδηγώντας το 2007 στη *Συνθήκη της Λισαβόνας* και τη δημιουργία της Κοινής Πολιτικής για την Ασφάλεια και την Άμυνα (ΚΠΑΑ)

θέματος είναι ο έντονος δημόσιος διάλογος σχετικά με την προοπτική σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα, ο οποίος πυροδοτήθηκε το 2016 από την πρόταση Νόμου που κατέθεσε το πολιτικό κόμμα «Το Ποτάμι» στη Βουλή των Ελλήνων, αναζωπυρώθηκε από τη δημόσια διαβούλευση του Σχεδίου Νόμου της Κυβέρνησης «ΣΥΡΙΖΑ» τον Μάιο του 2019 και «φούντωσε» με τον διορισμό Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας «παρά τω πρωθυπουργώ» τον Αύγουστο του 2019 από τη νέα Κυβέρνηση της «ΝΔ».

Αν και η βιβλιογραφία, τόσο ελληνική όσο και διεθνής, σχετικά με τη χάραξη Εθνικής Στρατηγικής και τα γενικότερα ζητήματα της Εθνικής Ασφάλειας είναι αρκετά πλούσια, παρατηρείται μία έλλειψη στην αντίστοιχη ελληνική με σημείο αναφοράς τη σύσταση ενός Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Για το λόγο αυτό, αλλά και επειδή έχουν σημειωθεί αρκετές και σημαντικές εξελίξεις κατά το πρόσφατο παρελθόν, παραπέμπουμε συχνά σε άρθρα εφημερίδων, πρακτικά ή δηλώσεις των επίσημων φορέων της Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας, επιχειρώντας με τον τρόπο αυτό να σκιαγραφήσουμε τις σύγχρονες τάσεις που επικρατούν στον τομέα αυτό και να εντοπίσουμε όλες τις διαφορετικές απόψεις που υπάρχουν στη χώρα μας.

Παραδοχές εργασίας

Η εργασία εκπονήθηκε βασιζόμενη στις ακόλουθες παραδοχές:

1. Η *Εθνική Ασφάλεια* είναι μία σύνθετη έννοια⁴ που εκφράζει την ανάπτυξη κλίματος ευημερίας μέσα από την προστασία των πολιτών ενός κράτους από διάφορες απειλές.
2. Η ελληνική *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας*⁵ δεν έχει διατυπωθεί μέχρι σήμερα σε κάποιο επίσημο θεσμικό κείμενο ώστε να εξασφαλίζεται η συνέχεια της κρατικής πολιτικής.
3. Η ελληνική Εθνική Ασφάλεια είναι «διαμελισμένη»⁶ σε διάφορους κρατικούς φορείς και όργανα⁷, χωρίς την παράλληλη ύπαρξη ενός μηχανισμού ελέγχου και συντονισμού.

⁴ Για μία πιο λεπτομερή ανάλυση του όρου της Εθνικής Ασφάλειας βλ. **Παράρτημα Α**.

⁵ Στο **Παράρτημα Β** επιχειρείται η σκιαγράφηση της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας που έχει ακολουθήσει η χώρα μας μέχρι σήμερα.

⁶ Σκοπίμως δεν χρησιμοποιήθηκε ο όρος «καταμερισμένη» καθώς προϋποθέτει τόσο τον συγκεντρωτικό έλεγχο όσο και τον συντονισμό.

⁷ Οι κυριότεροι από αυτούς είναι το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ενώ τα κυριότερα όργανα λήψης αποφάσεων είναι το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας, το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και η Διαρκής Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής των Ελλήνων.

4. Η κουλτούρα Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας αποτελεί τμήμα της ευρύτερης πολιτικής κουλτούρας, η οποία «δείχνει να επηρεάζεται σημαντικά από δύο συγκεκριμένες πηγές διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής: την κοινωνία/κοινή γνώμη και το ρόλο της προσωπικότητας ως διαμορφωτή αποφάσεων εξωτερικής πολιτικής (σε αντίθεση με το ρόλο συλλογικών οργάνων ή/και θεσμών)»⁸.

Προϋποθέσεις εργασίας

Η εργασία εκπονήθηκε λαμβάνοντας υπόψιν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Το σύγχρονο διεθνές και περιφερειακό περιβάλλον ασφάλειας θα συνεχίσει να αποτελεί έναν χώρο αντιπαραθέσεων και ενίοτε συγκρούσεων, ενισχύοντας το αίσθημα αβεβαιότητας και καχυποψίας που έχει αναπτυχθεί μεταξύ των κρατών.
2. Οι υφιστάμενες προκλήσεις ασφάλειας όπως η μετανάστευση, η κλιματική αλλαγή και η εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων που αντιμετωπίζουν οι Μεσογειακές χώρες -ιδιαίτερα αυτές της Ανατολικής Μεσογείου- θα γίνουν πιο έντονες επηρεάζοντας σημαντικά τις διμερείς και πολυμερείς διακρατικές σχέσεις.
3. Η Ελλάδα θα εξακολουθήσει να αποτελεί ενεργό μέλος Διεθνών Οργανισμών όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και το NATO, εφαρμόζοντας τις πολιτικές και τις αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο λειτουργίας αυτών.

Υπόθεση εργασίας

Ως υπόθεση εργασίας ορίζεται η θέση κατά την οποία:

«Η σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη χάραξη και εφαρμογή της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας».

⁸ Βλ. Ντόκος Θάνος, Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 87-88.

Ερευνητικά ερωτήματα

Έχοντας υιοθετήσει την παραπάνω θέση και λαμβάνοντας υπόψιν τόσο την ελληνική όσο και τη διεθνή πραγματικότητα σχετικά με την Εθνική Ασφάλεια, δεν μπορούμε παρά να οδηγηθούμε στα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Έχουν συστήσει άλλα κράτη Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας;
2. Ποια είναι η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στα κράτη που ήδη λειτουργεί ένα τέτοιο όργανο;
3. Υπάρχει κάποιο παρόμοιο κυβερνητικό όργανο στη χώρα μας;
4. Ποιες απόψεις επικρατούν στους διάφορους ελληνικούς «κύκλους» όσον αφορά στην αναγκαιότητα σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στη χώρα μας;
5. Ποια πρέπει να είναι η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, εφόσον τελικά συσταθεί ;
6. Έχουν γίνει απόπειρες σύστασης του οργάνου αυτού στη χώρα μας;
7. Πόσο πιθανή είναι η σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα;

Αντλώντας πληροφορίες από γεγονότα και θεσμικά κείμενα, θα επιχειρήσουμε να συνδέσουμε το ερευνητικό υλικό που συλλέξαμε με τα προαναφερθέντα ερευνητικά ερωτήματα με σκοπό να απαντήσουμε όσο το δυνατόν πληρέστερα σε αυτά και να εξετάσουμε τις προοπτικές σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα.

Μεθοδολογία

Για την προσέγγιση του θέματος ακολουθούμε τη μέθοδο από το γενικό στο ειδικό. Πρώτα εξετάζουμε τον θεσμό του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας (γενικό μέρος), όπως διαμορφώθηκε διαχρονικά και ισχύει σε άλλα κράτη και στη συνέχεια εξετάζουμε το κλίμα που επικρατεί στη χώρα μας (ειδικό μέρος) μέσα από τις απόψεις που έχουν διατυπωθεί από τους εκπροσώπους διάφορων επαγγελματικών κύκλων και τις προτάσεις/σχέδια νόμου που έχουν υποβληθεί και τις πρόσφατες θεσμικές αλλαγές που έχουν σημειωθεί. Μέσα από την εξέταση των παραπάνω καταλήγουμε σε χρήσιμα συμπεράσματα αφενός όσον αφορά στη δομή και τον τρόπο λειτουργίας του Συμβουλίου και αφετέρου για τις προοπτικές σύστασής του.

Σημασία της εργασίας

Η εργασία έχει ιδιαίτερη σημασία, επειδή:

1. Έρχεται να συμπληρώσει την υπάρχουσα βιβλιογραφία που σχετίζεται με τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στη χώρα μας, παραθέτοντας πρωτότυπα στοιχεία από πρόσφατα γεγονότα που διαδραματίστηκαν την τελευταία τριετία (2016-2019).
2. Η χρονική περίοδος κατά την οποία εκπονήθηκε αποτελεί μία ιδιαίτερα απαιτητική περίοδο για τη χώρα μας, καθώς οι πρόσφατες απειλές της Εθνικής της Ασφάλειας που κλήθηκε να αντιμετωπίσει ήταν μεγάλες και ποικιλόμορφες (οικονομική κρίση, προσφυγική/μεταναστευτική κρίση, τουρκική προκλητικότητα στην Ανατολική Μεσόγειο, κά).
3. Εξετάζει μία πληθώρα εναλλακτικών απόψεων όσον αφορά στην προτεινόμενη δομή και λειτουργία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας δίνοντάς μας τη δυνατότητα αφενός να σχηματίσουμε μία πιο ολοκληρωμένη εικόνα της κουλτούρας που επικρατεί στη χώρα μας και αφετέρου να καταλήξουμε σε ασφαλέστερα συμπεράσματα.

Συνοπτική παρουσίαση των Κεφαλαίων

Στο 1^ο Κεφάλαιο αναφερόμαστε στο θεσμό του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, παρουσιάζοντας αρχικά το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, το οποίο αποτέλεσε και το διεθνές πρότυπο για τη δημιουργία αντίστοιχων δομών σε άλλα κράτη. Ακολούθως εξετάζουμε τα αντίστοιχα Συμβούλια του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ινδίας και του Ισραήλ, μίας χώρας που «ταιριάζει» στο προφίλ της Ελλάδας τόσο από πλευράς μεγέθους όσο και από πλευράς απειλών, αλλά και το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας, το οποίο εμφανίζει πολλές ιδιαιτερότητες.

Στο 2^ο Κεφάλαιο εξετάζουμε τις διάφορες απόψεις που επικρατούν στη χώρα μας όσον αφορά στη σύσταση, τη στελέχωση και τον γενικότερο τρόπο λειτουργίας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Εκθέτουμε απόψεις που έχουν δημοσιευτεί σε βιβλία, περιοδικές εκδόσεις, επιστημονικά περιοδικά, εφημερίδες και το διαδίκτυο, από διπλωμάτες, ακαδημαϊκούς αλλά και στρατιωτικούς. Με τον τρόπο αυτό εξετάζουμε αντικρουόμενες απόψεις και αντλούμε ιδέες βασισμένες σε διαφορετικές εμπειρίες και γνωστικό/εργασιακό υπόβαθρο, γεγονός που πιστεύουμε ότι συμβάλλει σημαντικά στην εξαγωγή αξιόπιστων και αντικειμενικών συμπερασμάτων.

Στο 3^ο *Κεφάλαιο* αναλύουμε τις απόπειρες σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας που έχουν λάβει χώρα και τα σχέδια νόμου που έχουν κατατεθεί από διάφορα πολιτικά κόμματα ή κυβερνήσεις, παραθέτοντας τα πρωτότυπα κείμενα με τη μορφή Παραρτημάτων, ώστε ο αναγνώστης να είναι σε θέση να ανατρέξει σε αυτά ανά πάσα στιγμή για να εντοπίσει τα σημεία στα οποία αναφερόμαστε ή να προβεί στη δική του σύγκριση/αξιολόγηση. Μέσα από τις προτάσεις αυτές -αλλά και την επιτυχή ή μη έκβαση αυτών- αντιλαμβανόμαστε αφενός την κουλτούρα Εθνικής Ασφάλειας που επικρατεί στον πολιτικό χώρο της Ελλάδας και αφετέρου την αλλαγή που έχει αρχίσει να σημειώνεται σταδιακά στον τρόπο αντίληψης των θεμάτων εθνικής ασφάλειας, λόγω των αναδυόμενων σύγχρονων απειλών.

Στο *τελευταίο Κεφάλαιο* αναφέρουμε τα κυριότερα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε έπειτα από την εξέταση όλων των στοιχείων που παραθέσαμε στα τρία πρώτα Κεφάλαια. Αυτά περιλαμβάνουν τη σύνθεση, την οργανωτική δομή και το ρόλο του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας όσο και το μέλλον του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας σε σχέση με τους υπόλοιπους κρατικούς θεσμούς που διαχειρίζονται τα θέματα Εθνικής Ασφάλειας στη χώρα μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο θεσμός του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

1. Ο θεσμός του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

Στο πρώτο αυτό Κεφάλαιο θα εξετάσουμε την εξέλιξη και τη δομή του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας συγκεκριμένων κρατών, τα οποία είτε παρουσιάζουν ομοιότητες με τη χώρα μας είτε είναι ευρέως γνωστά ανά τον κόσμο, προκειμένου να μπορέσουμε να σχηματίσουμε μία πρώτη άποψη για τον τόσο διαδεδομένο αυτό θεσμό. Αφετηρία μας δεν θα μπορούσε να είναι άλλη από το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ καθώς, όχι μόνο αποτέλεσε για πολλά κράτη το πρότυπο στο οποίο βασίστηκαν για τη δημιουργία των δικών τους Συμβουλίων αλλά και διαδραμάτισε εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην άσκηση της αμερικανικής Εξωτερικής Πολιτικής.

1.1. Το πρότυπο των ΗΠΑ

Το θεσμικό κείμενο που έθεσε τη βάση για τη δημιουργία του συστήματος Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ και έμελλε να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τα αντίστοιχα συστήματα⁹ άλλων κρατών, ήταν η *Πράξη Εθνικής Ασφάλειας (National Security Act)* που υπεγράφη¹⁰ στις 26 Ιουλίου 1947. Το συγκεκριμένο κείμενο μετατοπίζει το κέντρο βάρους λήψης των αποφάσεων στον αμερικανό Πρόεδρο, ο οποίος υποβοηθείται από τους Συμβούλους καθώς και μία πληθώρα οργάνων και υπηρεσιών. Με την εν λόγω πράξη τέθηκαν τα θεμέλια για ένα νέο είδος κράτους, το λεγόμενο «*Κράτος Εθνικής Ασφάλειας*»¹¹. Βασικοί πυλώνες του νέου αυτού οικοδομήματος είναι το *Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (National Security Council)* που ιδρύθηκε με την προαναφερθείσα νομοθετική πράξη και το *Υπουργείο Άμυνας (Department of Defense)* που ιδρύθηκε δύο χρόνια αργότερα.

Το NSC στελεχώνεται¹² από το ακόλουθο προσωπικό:

⁹ Βλ. Παράρτημα Γ.

¹⁰ Βλ. Whittaker G. Alan, Smith C. Frederick, & McKune Elizabeth, *The National Security Policy Process: The National Security Council and Interagency System*. Research Report, Industrial College of the Armed Forces, National Defense University, U.S. Department of Defense, Washington D.C., 2008, σ.7, Best A. Richard Jr., *The National Security Council: An Organizational Assessment*. Congressional Research Service, Library of Congress, Washington D.C., 2009, σ. 6 και Mabee Bryan, *Historical Institutionalism and Foreign Policy Analysis: The Origins of the National Security Council Revisited*, *Foreign Policy Analysis*, Vol. 7, No. 1, 2011, σ. 1.

¹¹ Βλ. Mabee Bryan, *Historical Institutionalism and Foreign Policy Analysis: The Origins of the National Security Council Revisited*, *Foreign Policy Analysis*, Vol. 7, No. 1, 2011, σ. 1.

¹² Βλ. Whittaker G. Alan, Smith C. Frederick, & McKune Elizabeth (2008). *The National Security Policy Process: The National Security Council and Interagency System*. Research Report, Industrial College of

- Τον Πρόεδρο των ΗΠΑ, ως Πρόεδρο του Συμβουλίου.
 - Τον Αντιπρόεδρο των ΗΠΑ,
 - Τον Υπουργό Εξωτερικών,
 - Τον Υπουργό Άμυνας,
 - Τον Υπουργό Ενέργειας¹³,
 - Τον Επικεφαλής του Μικτού Επιτελείου Αρχηγών Στρατού-Ναυτικού-Αεροπορίας, ως Στρατιωτικό Σύμβουλο και
- Τον Διευθυντή της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, ως Σύμβουλο για θέματα Πληροφοριών.

Η παραπάνω σύνθεση ωστόσο δεν είναι δεσμευτική. Αυτό σημαίνει ότι, ανάλογα πάντα με την περίπτωση και τον Πρόεδρο, στις συνεδριάσεις του NSC μπορούν να παρευρίσκονται έπειτα από πρόσκληση και άλλοι αξιωματούχοι όπως ο Επιτελάρχης του Προέδρου, ο Υπουργός Οικονομικών, ο Βοηθός του Προέδρου για θέματα Οικονομικής Πολιτικής, ο Βοηθός του Προέδρου για θέματα Εσωτερικής Ασφάλειας, ο Γενικός Εισαγγελέας, επικεφαλής άλλων Υπουργείων και Υπηρεσιών, κλπ. Αξίζει να σημειώσουμε πως ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας δεν είναι καταστατικό μέλος του NSC, αλλά ευθύνεται για την όλη προετοιμασία και γραμματειακή υποστήριξη (πριν και μετά) της εκάστοτε συνεδρίασης. Επίσης είναι υπεύθυνος για την καθημερινή ενημέρωση του Προέδρου πάνω σε θέματα Εθνικής Ασφάλειας, με τον Πρόεδρο ωστόσο να έχει την αποκλειστική ευθύνη για την Πολιτική που θα ακολουθηθεί.

Το αξιοσημείωτο σε όλο αυτό το πλέγμα ασφάλειας είναι πως, αν και αποτελείται από αυτόνομες οργανωτικές δομές, διαθέτει τους απαραίτητους διαύλους επικοινωνίας ώστε να επιτυγχάνεται ο πολυπλόκτος συντονισμός τόσο κατά τη σχεδίαση όσο και κατά την εκτέλεση των αποφάσεων. Σε αυτό βέβαια συμβάλλει και το γεγονός ότι οι επικεφαλής των εν λόγω υπηρεσιών όπως του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, του Υπουργείου Άμυνας, του Υπουργείου Εξωτερικών, του Μικτού Επιτελείου Αρχηγών Στρατού-Ναυτικού-Αεροπορίας και της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών τελούν και χρέη (είτε

the Armed Forces, National Defense University, U.S. Department of Defense, Washington D.C., 2008, σ. 11.

¹³ Προστέθηκε ως μόνιμο μέλος του NSC το 2007 με την Πράξη Ενεργειακής Ανεξαρτησίας και Ασφάλειας

καταστατικών είτε έκτακτων ανάλογα με την περίπτωση) Συμβούλων Ασφαλείας. Άλλο επίσης στοιχείο που συμβάλλει στην ευελιξία του Συμβουλίου είναι η δυνατότητα σύστασης Ομάδων Εργασίας με βάση συγκεκριμένες παραμέτρους, οι οποίες ονομάζονται *Επιτροπές Συντονισμού Πολιτικής*¹⁴. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές επιτροπές με βάση τη γεωγραφική θέση¹⁵, όπως:

- Την Επιτροπή για την Ευρώπη και την Ευρασία,
- Την Επιτροπή για το Δυτικό Ημισφαίριο,
- Την Επιτροπή για το Μεξικό/Κεντρική Αμερική,
- Την Επιτροπή για την Ανατολική Ασία,
- Την Επιτροπή για τη Νότια και την Κεντρική Ασία,
- Την Επιτροπή για το Ιράν,
- Την Επιτροπή για τη Συρία-Λίβανο,
- Την Επιτροπή για την Αφρική,
- Την Επιτροπή για τη Ρωσία,
- Την Επιτροπή για το Ιράκ και
- Την Επιτροπή για το Αφγανιστάν.

Η δομή του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ¹⁶ έχει δεχθεί ωστόσο αρκετές διαρθρωτικές αλλαγές, σύμφωνα πάντα με τις αντιλήψεις που είχε ο εκάστοτε Πρόεδρος γύρω από τα ζητήματα Εθνικής Ασφάλειας. Σύμφωνα μάλιστα με πρόσφατη δημοσίευση¹⁷, ο νυν Πρόεδρος εξέφρασε την επιθυμία να μειωθεί σημαντικά η σύνθεση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Αξίζει επίσης να σημειώσουμε πως μία από τις

¹⁴ Policy Coordination Committee (PCC).

¹⁵ Υπάρχουν και άλλες με βάση το ζήτημα που παρακολουθούν, πχ. Ελέγχου Εξοπλισμών, Διαστήματος, κά. Βλ. Whittaker G. Alan, Smith C. Frederick, & McKune Elizabeth (2008). The National Security Policy Process: The National Security Council and Interagency System. Research Report, Industrial College of the Armed Forces, National Defense University, U.S. Department of Defense, Washington D.C., 2008, σ. 15.

¹⁶ Επιπλέον στοιχεία για το NSC μπορούν να αναζητηθούν στην επίσημη ιστοσελίδα του στο <https://www.whitehouse.gov/nsc/> καθώς επίσης και στους συνδέσμους <https://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc>, <http://archives.gov/research/guide-fed-records/groups/273.html>, http://eisenhower.archives.gov/Research/Finding_Aids/W.html και <https://www.archives.gov/research/guide-fed-records/groups/273.html> (προσπέλαση 07/09/2019).

¹⁷ Βλ. <https://www.militaire.gr/o-tramp-meionei-to-prosopiko-toy-symvolyioy-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 05/12/2019).

σημαντικότερες καινοτομίες που εισήγαγε ο Πρόεδρος Clinton ήταν αυτή της ίδρυσης¹⁸ του Εθνικού Οικονομικού Συμβουλίου¹⁹, με τη δημιουργία του οποίου έδωσε έμφαση στην οικονομική διάσταση της Εθνικής Ασφάλειας. Με βάση επομένως το προαναφερθέν κριτήριο, τον Πρόεδρο δηλαδή που βρισκόταν στην εξουσία, μπορούμε να χωρίσουμε τις περιόδους του αμερικανικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στις ακόλουθες²⁰:

- Truman (1947-1953),
- Eisenhower (1953-1961),
- Kennedy (1961-1963),
- Johnson (1963-1969),
- Nixon (1969-1974),
- Ford (1974-1977),
- Carter (1977-1981),
- Reagan (1981-1989),
- George H.W. Bush (1989-1993),
- Clinton (1993-2001),
- George W. Bush (2001-2009),
- Obama (2009-2017) και τέλος την περίοδο
- Trump (2017-σήμερα).

Ιδιαίτερα μεγάλη σημασία στη χάραξη της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ έχει επίσης η προσωπική σχέση μεταξύ του Προέδρου των ΗΠΑ και του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, μέσα από την οποία ο δεύτερος είναι σε θέση να επηρεάζει²¹ τις αποφάσεις του Προέδρου, παρά το γεγονός ότι δεν είναι μέλος του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Όταν μάλιστα οι απόψεις των δύο προσώπων διαφέρουν σημαντικά μπορεί να παρατηρηθούν «ακραία» φαινόμενα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η πρόσφατη αλλαγή τεσσάρων Συμβούλων Εθνικής Ασφαλείας σε διάστημα δύο ετών κατά την Προεδρία του *Donald Trump*, με τον *Michael Flynn* και τον *Herbert Raymond «H.R.» McMaster* να παραιτούνται με δική

¹⁸ Βλ. Best A.Richard Jr, *The National Security Council: An Organizational Assessment*. Congressional Research Service, 2009, σ. 20 και <https://www.tovima.gr/2018/03/23/politics/ethniko-symboylio-kai-stratigiki-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 19/09/2019).

¹⁹ National Economic Council (NEC).

²⁰ Για λεπτομέρειες όσον αφορά την κάθε περίοδο βλ. Best A.Richard Jr, *The National Security Council: An Organizational Assessment*. Congressional Research Service, 2009, σσ. 7-24.

²¹ Βλ. <https://www.foreignaffairs.com/articles/2019-09-11/why-national-security-advisor-hardest-post-trump-fill> (προσπέλαση 19/09/2019).

τους πρωτοβουλία τον Φεβρουάριο του 2017²² και τον Μάρτιο του 2018²³ αντίστοιχα και τον διάδοχό του John Bolton να παραδίδει τη σκυτάλη στον *Robert C. O'Brien* την 10^η Σεπτεμβρίου 2019 έπειτα από αίτημα του αμερικανού Προέδρου λόγω «απόκλισης απόψεων»²⁴.

1.2. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου

Το Ηνωμένο Βασίλειο επιχείρησε να συντονίσει την «Αυτοκρατορική Άμυνα»²⁵ του (μητροπολιτική, αποικιακή και επικρατείας) ήδη από το 1885 με την ίδρυση της *Επιτροπής Αποικιοκρατικής Άμυνας*²⁶. Το 1902 συστήθηκε η *Επιτροπή Άμυνας*²⁷ η οποία το 1904 μετασχηματίστηκε στην *Επιτροπή Αυτοκρατορικής Άμυνας*²⁸, με την εγκαθίδρυση μόνιμης Γραμματείας σηματοδοτώντας για πρώτη φορά τον συντονισμό σε κεντρικό επίπεδο. Η αποτυχημένη ωστόσο προσπάθεια συντονισμού μεταξύ του πολιτικού και του στρατιωτικού τομέα κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός «πολεμικού επιτελείου»²⁹ το 1916 το οποίο με τη σειρά του οδήγησε στη σύσταση του σημερινού «Γραφείου Υπουργικού Συμβουλίου»³⁰ και της αντίστοιχης Γραμματείας. Το 1939 «απορρόφησε» την *Επιτροπή Αποικιοκρατικής Άμυνας* εντάσσοντάς την σε μία σειρά υπο-επιτροπών της όπως η *Επιτροπή Αρχηγών Γενικών Επιτελείων*³¹ και η *Μικτή Επιτροπή Πληροφοριών*³². Το 1947 πήρε και πάλι την ονομασία *Επιτροπή Άμυνας* με σύνθεση:

- Τον Πρωθυπουργό,
- Τον Υπουργό Άμυνας,

²² Βλ. <https://www.liberal.gr/news/paraitithike-o-sumboulos-ethnikis-asfaleias-tou-Trump-meta-to-rosiko-skandalo/115082> (προσπέλαση 18/09/2019).

²³ Βλ. <https://www.thetoc.gr/diethni/article/neo-sok-stin-kubernisi-tramp-paraitithike-o-stratigos-makmaster> και <https://www.kathimerini.gr/954261/article/epikairothta/kosmos/hpa-ypo-diwgmon-kai-o-makmaster> (προσπέλαση 18/09/2019).

²⁴ Βλ. <https://www.onalert.gr/kosmos/ipa-paraitithike-o-tzon-mpolton-symvoylos-gia-themata-ethnikis-asfaleias/360415/> (προσπέλαση 18/09/2019).

²⁵ Ως τέτοια θεωρούνταν η εξωτερική πολιτική και πολιτική άμυνας. Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *The National Security Council: National security at the centre of government*. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 7.

²⁶ Colonial Defense Committee (CDC).

²⁷ Defense Committee.

²⁸ Committee of Imperial Defence (CID).

²⁹ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *The National Security Council: National security at the centre of government*. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 8.

³⁰ Cabinet Office.

³¹ Chiefs of Staff Committee.

³² Joint Intelligence Committee (JIC). Αρχικά ήταν ένας αμιγώς στρατιωτικός οργανισμός, αλλά το 1940 προστέθηκαν σε αυτήν και οι υπόλοιπες πολιτικές υπηρεσίες πληροφοριών, ενώ το 1957 υπάχθηκε στο Γραφείο Υπουργικού Συμβουλίου.

- Τον Λόρδο Πρόεδρο του Συμβουλίου
- Τον Γραμματέα Εξωτερικών
- Τον Υπουργό Οικονομικών (Chancellor of the Exchequer)
- Τους Υπηρεσιακούς Υπουργούς
- Τον Υπουργό Εργασίας
- Τον Υπουργό Προμηθειών
- Τους Αρχηγούς των Γενικών Επιτελείων

Το 1963 ιδρύθηκε μία νέα επιτροπή, η *Επιτροπή Αμυντικής και Υπερπόντιας Πολιτικής*³³, υπεύθυνη για τις αποφάσεις γύρω από θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Άμυνας καθ' όλη τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου και η οποία το 2007 μετονομάστηκε από τον Γκόρντον Μπράουν (Gordon Brown) σε *Υπουργική Επιτροπή Εθνικής Ασφάλειας, Διεθνών Σχέσεων και Ανάπτυξης*³⁴. Σε μια προσπάθεια προσέγγισης εξωτερικών ειδικών σε θέματα εθνικής ασφάλειας, ο ίδιος πρότεινε στις 19 Μαρτίου 2008 τη δημιουργία ενός Φόρουμ Εθνικής Ασφάλειας³⁵ το οποίο έγινε πραγματικότητα στις 9 Μαΐου 2009. Επιπρόσθετα διατηρούσε στο Υπουργικό του Συμβούλιο τρεις ανώτατους αξιωματούχους, επικεφαλής των Γραμματειών για *Ευρωπαϊκά και Διεθνή Ζητήματα, Εξωτερική Πολιτική-Άμυνα και Πληροφορίες-Ασφάλεια*, ενώ προεκλογικές δημοσιεύσεις του 2010 ανέφεραν³⁶ ότι επρόκειτο να θεσπίσει θέση Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, θέση που υποστήριζε και το Κόμμα των Συντηρητικών³⁷ από το 2006.

Τα κύρια χαρακτηριστικά³⁸ του Συστήματος Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου μέχρι και το 2010, ήταν τα ακόλουθα:

- Ο κεντρικός ρόλος του Πρωθυπουργικού Γραφείου (*No 10, Downing Street*), του Υπουργείου Οικονομικών (*Treasury*) και του Γραφείου Υπουργικού Συμβουλίου (*Cabinet Office*).
- Η λειτουργία του Γραφείου Υπουργικού Συμβουλίου ως Εθνικό Συντονιστικό Κέντρο όλων των τοπικών κυβερνήσεων.

³³ Defence and Overseas Policy Committee (γνωστή ως OD ή DOPC).

³⁴ Ministerial Committee on National Security, International Relations and Development' (NSID). Βλ. Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, οπ.π., 2014, σ. 20.

³⁵ National Security Forum (NSF).

³⁶ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *The National Security Council: National security at the centre of government*. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 21.

³⁷ Conservative Party.

³⁸ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 320-324.

- Η δημιουργία «ειδικών επιτροπών» για τη διαχείριση κρίσεων, ανάλογα με το είδος της κρίσης, με επικεφαλής τον αρμόδιο Υπουργό.
- Η έμφαση στην αποκέντρωση και ο αυξημένος ρόλος των περιφερειακών διοικήσεων.
- Η έμφαση στην ανάπτυξη κουλτούρας εθνικής ασφάλειας και όχι στην ανάπτυξη σχεδίων³⁹ και διαδικασιών.
- Η στελέχωση του Γραφείου Υπουργικού Συμβουλίου με άτομα διαφόρων υπηρεσιών με έμφαση στην συνεχή επιμόρφωσή τους.
- Η ανάπτυξη σε μεγάλο βαθμό της αμυντικής διπλωματίας.
- Η εξασφάλιση συνέχειας με τον διορισμό Μόνιμων Γενικών Γραμματέων και Υφυπουργών (τεχνοκράτες).

Με την άνοδό του στην εξουσία, ο David Cameron προχώρησε⁴⁰ στη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στις 12 Μάιου 2010 και τον διορισμό Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας. Η θέση μάλιστα του τελευταίου θεσπίστηκε προκειμένου να υπάρχει -σε αντίθεση με την υφιστάμενη μέχρι τότε πολυφωνία Συμβούλων- ένα κεντρικό σημείο συντονισμού⁴¹ με τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας να συνδυάζει⁴² τους ρόλους που διαδραμάτιζαν μέχρι πρότινος ο Σύμβουλος Εξωτερικής Πολιτικής, ο επικεφαλής της *Γραμματείας Υπερπόντιας και Αμυντικής Πολιτικής*⁴³, ο Σύμβουλος Πληροφοριών καθώς και κάποιες αρμοδιότητες του Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου και του Επικεφαλής της Μικτής Επιτροπής Πληροφοριών. Τακτικά μέλη⁴⁴ του βρετανικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας είναι:

- Ο Πρωθυπουργός,
- Ο Αναπληρωτής Πρωθυπουργός,
- Ο Υπουργός Οικονομικών,

³⁹ Κατά την ανάπτυξη σχεδίων αναλύονται τρόποι αντιμετώπισης μέσων» και όχι ακραίων σεναρίων.

⁴⁰ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *The National Security Council: National security at the centre of government*. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 6.

⁴¹ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *οπ.π.*, σ. 15.

⁴² Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *The National Security Council: National security at the centre of government*. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 11.

⁴³ Overseas and Defence Policy (OD) Secretariat.

⁴⁴ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, *οπ.π.*, σ. 24.

➤ Ο Πρώτος Γραμματέας του Κράτους/Αρχηγός της Βουλής των Κοινοτήτων (House of Commons),

- Ο Γραμματέας Εξωτερικών,
- Ο Γραμματέας Εσωτερικών,
- Ο Γραμματέας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής,
- Ο Γραμματέας Διεθνούς Ανάπτυξης,
- Ο Επικεφαλής Γραμματέας του Θησαυροφυλακίου,
- Ο Υπουργός Κυβερνητικής Πολιτικής του Υπουργικού Συμβουλίου και
- Ο Γραμματέας Άμυνας.

Μη-τακτικά μέλη⁴⁵ του Συμβουλίου είναι:

- Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας,
- Ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου,
- Ο Αρχηγός Επιτελείου Εθνικής Άμυνας,
- Ο Μόνιμος Αναπληρωτής Γραμματέας,
- Ο Αρχηγός της Υπηρεσίας Μυστικών Πληροφοριών,
- Ο Διευθυντής του Αρχηγείου Επικοινωνιών της Κυβέρνησης,
- Ο Γενικός Διευθυντής των Υπηρεσιών Ασφάλειας και
- Ο Αρχηγός της Μικτής Επιτροπής Πληροφοριών.

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα⁴⁶ του, το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου είναι ο κύριος χώρος συζήτησης όσον αφορά στον καθορισμό αλλά και την υλοποίηση των κυβερνητικών στόχων. Προβλέπεται να συνεδριάζει σε εβδομαδιαία βάση και απώτερος σκοπός του Συμβουλίου είναι να εξασφαλίζει ότι οι Υπουργοί λαμβάνουν διαρκώς υπόψιν τους την Εθνική Ασφάλεια με στρατηγικό τρόπο. Η δομή του περιλαμβάνει τέσσερις υπουργικές υπο-επιτροπές, οι οποίες υποστηρίζονται και ενημερώνονται από διακυβερνητικές ομάδες υψηλών αξιωματούχων, με προϊστάμενη αρχή την *Ομάδα Μόνιμων*

⁴⁵ Καλούνται εφόσον απαιτείται. Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, οπ.π., 2014, σ. 24.

⁴⁶ Βλ. <https://www.gov.uk/government/groups/national-security-council> (προσπέλαση 07/09/2019).

*Γραμματειών*⁴⁷ με επικεφαλής τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος τελεί και χρέη Γραμματέα του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Καθεμία από τις τέσσερις προαναφερθείσες υπο-επιτροπές είναι υπεύθυνη για έναν από τους ακόλουθους τομείς της εθνικής ασφάλειας:

- Τις απειλές, τους κινδύνους, την ανθεκτικότητα και την προστασία,
- Την πυρηνική αποτροπή και ασφάλεια,
- Τα ζητήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή της *Ανασκόπησης*

*Στρατηγικής Άμυνας και Ασφάλειας και Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας*⁴⁸

- Τα διακυβερνητικά κονδύλια.

Το επιτελικό έργο του Συμβουλίου υποστηρίζεται από μία πολυπληθή *Γραμματεία Εθνικής Ασφάλειας*⁴⁹, η οποία κατά τη διάρκεια λειτουργίας της έχει φτάσει να αριθμεί πάνω από διακόσια άτομα και να περιλαμβάνει έξι Διευθύνσεις⁵⁰ με μεγαλύτερη αριθμητικά αυτή της Πολιτικής Προστασίας. Υπεύθυνος για την αποτελεσματική λειτουργία της Γραμματείας είναι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος διαδραματίζει κυρίαρχο ρόλο -αν και κάποιοι υποστηρίζουν⁵¹ ότι θα πρέπει να αναλάβει επιπλέον καθήκοντα- στο Σύστημα Εθνικής Ασφάλειας με αρμοδιότητες που περιλαμβάνουν:

- Την παροχή συμβουλών στον Πρωθυπουργό,
- Το «φιλτράρισμα» των πληροφοριών σε περιόδους κρίσεων,
- Τη συγκέντρωση και παροχή πληροφοριών σε άλλες αρχές,
- Την οργάνωση των συσκέψεων Εθνικής Ασφάλειας,
- Την παροχή καθημερινής υποστήριξης στον Πρωθυπουργό και

⁴⁷ Permanent Secretaries Group.

⁴⁸ Strategic Defence and Security Review (SDSR) and .National Security Strategy. Βλ. <https://www.gov.uk/government/publications/national-security-strategy-and-strategic-defence-and-security-review-2015> (προσπέλαση 07/09/2019).

⁴⁹ National Security Secretariat (NSSec).

⁵⁰ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, The National Security Council: National security at the centre of government. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 25.

⁵¹ Βλ. Dr Devanny Joe & Harris Josh, The National Security Council: National security at the centre of government. Institute for Government, King's College, London, 2014, σ. 28.

➤ Την προετοιμασία και εξασφάλιση υλοποίησης των αποφάσεων του Συμβουλίου.

Αν και ο χρόνος λειτουργίας του -μόλις εννέα έτη- είναι σύντομος, εντούτοις το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου έχει δεχθεί έντονη κριτική ως προς την ικανότητα λήψης αποφάσεων και το ρόλο του, ο οποίος όπως ισχυρίζονται ορισμένοι έχει αποδειχτεί περισσότερο τακτικός παρά στρατηγικός⁵² με βασική αιτία την μειωμένη πολιτική βούληση που επιδεικνύουν οι εκάστοτε Υπουργοί. Η επιλογή επίσης πρώην Αξιωματούχων του Διπλωματικού Σώματος για τη θέση του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας έχει πιθανώς προσανατολίσει την προσοχή του Συμβουλίου περισσότερο σε ζητήματα Εξωτερικής Πολιτικής παρά Εσωτερικής Ασφάλειας⁵³. Σε αντίθεση με όμως με τα προαναφερθέντα αρνητικά στοιχεία, ο τομέας των Πληροφοριών φαίνεται να έχει επωφεληθεί⁵⁴ από τη σύσταση του Συμβουλίου. Για το λόγο αυτό αν και το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας θεωρείται ένα απαραίτητο επιτελικό όργανο, η κοινοβουλευτική *Μικτή Επιτροπή Εθνικής Στρατηγικής Ασφάλειας*⁵⁵ θεωρεί ως βέλτιστη λύση τη θέσπιση Υπουργού Εθνικής Ασφάλειας.

1.3. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας της Ινδίας

Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας της Ινδίας ιδρύθηκε⁵⁶ το 1999, με πρώτο Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας τον Ανώτατο Γραμματέα του Πρωθυπουργού, προκειμένου να συμβάλλει στη αποτελεσματικότερη και γρηγορότερη λήψη αποφάσεων παρέχοντας στο κράτος δυνατότητα ευελιξίας, ιδιαίτερα μετά την ανάπτυξη πυρηνικής τεχνολογίας ένα χρόνο πριν⁵⁷. Η σύνθεσή του περιλαμβάνει⁵⁸:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Υπουργό Εσωτερικών,
- Τον Υπουργό Άμυνας,

⁵² Οπ.π., σσ. 30-31.

⁵³ Οπ.π., σ. 33.

⁵⁴ Οπ.π., σ. 34.

⁵⁵ Joint Committee on the National Security Strategy (JCNSS).

⁵⁶ Σύμφωνα με την Απόφαση Νο. 281/29/6/98/TS που δημοσιεύτηκε την 16^η Απριλίου 1999 στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ινδίας.

⁵⁷ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 330.

⁵⁸ Οπ.π., σ. 330.

- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Οικονομικών και
- Τον Βοηθό του Επικεφαλής της Επιτροπής Σχεδιασμού.

Το Συμβούλιο επίσης καλύπτει τους ακόλουθους επτά τομείς δράσης:

- Εξωτερική ασφάλεια και σενάρια απειλών.
- Απειλές ασφάλειας σχετικές με την ατομική ενέργεια, το διάστημα και την υψηλή τεχνολογία.
- Τάσεις της παγκόσμιας οικονομίας και απειλές οικονομικής ασφάλειας σε διάφορους τομείς (ενέργεια, εμπόριο, τρόφιμα, οικονομία και οικολογία).
- Εσωτερική ασφάλεια (αντι-ανταρσία, αντι-τρομοκρατία και αντι-κατασκοπεία).
- Συμπεριφορές απομόνωσης.
- Απειλές ασφάλειας σχετικές με το διασυνοριακό έγκλημα.
- Συντονισμός της συλλογής πληροφοριών και ανάθεση έργου στις υπηρεσίες πληροφοριών.

Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του το Συμβούλιο υποβοηθείται από την *Ομάδα Στρατηγικής Πολιτικής*⁵⁹, την *Συμβουλευτική Επιτροπή Εθνικής Ασφάλειας*⁶⁰ και την *Γραμματεία Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας*⁶¹ (πρώην *Μικτή Επιτροπή Πληροφοριών*⁶²) με το Γραμματέα της να είναι ομότιμος Κυβερνητικού Γραμματέα. Η Συμβουλευτική Επιτροπή Εθνικής Ασφάλειας -όπως προδίδει και το όνομά της- παρέχει συμβουλές στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας και αποτελείται από εξωκοινοβουλευτικούς «ειδικούς» σε θέματα ασφαλείας με μέγιστο αριθμό αυτόν των τριάντα ατόμων, ενώ η Ομάδα Στρατηγικής Πολιτικής είναι αρμόδια για τον συντονισμό και ενοποίηση των μέσων. Τα τακτικά μέλη της τελευταίας περιλαμβάνουν:

⁵⁹ Strategic Policy Group (SPG).

⁶⁰ National Security Advisory Board (NSAB).

⁶¹ National Security Council Secretariat (NSCS).

⁶² Joint Intelligence Committee (JIC).

- Τον Γραμματέα του Γραφείου του Πρωθυπουργού ως Πρόεδρο,
- Τους Αρχηγούς των Γενικών Επιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας
- Τον Διευθυντή της Τράπεζας Παρακαταθηκών,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Άμυνας,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Αμυντικής Παραγωγής και Εφοδίων,
- Τον Επιστημονικό Σύμβουλο,
- Τον αναπληρωτή Γραμματέα του Γραφείου του Πρωθυπουργού,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Εσόδων,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Ατομικής Ενέργειας,
- Τον Γραμματέα του Υπουργείου Διαστήματος,
- Τον Διευθυντή της Υπηρεσίας Πληροφοριών και
- Τον Γραμματέα της Γραμματείας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας.

Αυτό που προκαλεί εντύπωση ωστόσο με το σύστημα Εθνικής Ασφάλειας της Ινδίας είναι το γεγονός ότι -παρά τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας- μέχρι και το 2019 οπότε και δημοσιεύτηκε το πρώτο επίσημο θεσμικό κείμενο⁶³, η Ινδία δεν διέθετε μία επίσημη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας. Αποτέλεσμα αυτής της έλλειψης ήταν η αδυναμία πλήρους αξιοποίησης των μέσων που διέθετε η χώρα και η εκμετάλλευση των κενών ασφάλειας από άλλα κράτη όπως το Πακιστάν⁶⁴. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο *Campose Philip* η αντίδραση της Ινδίας στις περισσότερες κρίσεις που αφορούσαν θέματα ασφάλειας βασιζόταν σε «[...] τυχαίες ad-hoc ενέργειες που προέρχονταν από προσωπικές τάσεις της ηγεσίας και τη γραφειοκρατία [...]»⁶⁵.

⁶³ Βλ. **Παράρτημα KZ**.

⁶⁴ Βλ. *Campose Philip*, India's National Security Strategy: Imperative of Integrating Defence Policy. *CLAWS Journal*, Winter 2016, σ. 15.

⁶⁵ Οπ.π., σσ. 15-16.

1.4. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ισραήλ

Με το κράτος του Ισραήλ να παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες⁶⁶ με τη χώρα μας, την Εθνική του Ασφάλεια να αποτελεί προτεραιότητα ζωτικής σημασίας⁶⁷ από την ίδρυσή του και την επιρροή που ασκεί σε περιφερειακό αλλά και διεθνές επίπεδο να είναι αδιαμφισβήτητη, η εξέταση του υπόψη συστήματος Εθνικής Ασφάλειας κρίνεται εξαιρετικά σημαντική. Η σύσταση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας του Ισραήλ πραγματοποιήθηκε το 1999 προκαλώντας την αντίδραση του Υπουργού Άμυνας και του Υπουργού Εξωτερικών, καθώς πίστευαν πως η επιρροή τους όσον αφορά τα θέματα ασφάλειας θα μειωνόταν σημαντικά. Παρόλα αυτά αν και οι Σύμβουλοι Εθνικής Ασφάλειας που διορίστηκαν αρχικά ήταν πρώην Στρατιωτικοί, η επιρροή τους ήταν σε μεγάλο βαθμό συνάρτηση της προσωπικής τους σχέσης με τον Ισραηλινό Πρωθυπουργό. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι το ισραηλινό Σύστημα Εθνικής Ασφάλειας είναι έντονα Πρωθυπουργικό με τις αποφάσεις στρατηγικού επιπέδου να πρέπει να εγκριθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο⁶⁸ και τη Βουλή να διαδραματίζει περιορισμένο ρόλο κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων⁶⁹. Λόγω επίσης της φύσης αλλά και της εσωτερικής διάστασης⁷⁰ της απειλής, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση κρίσεων και την καταστολή των αναταραχών με τη χρήση βίας.

Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ισραήλ έχει συμβουλευτικό ρόλο ως προς την Κυβέρνηση και τον Πρωθυπουργό, σύμφωνα με τις οδηγίες του οποίου κινείται. Αν και αρχικά οι αρμοδιότητές του Συμβουλίου ήταν ασαφείς, η κατοχύρωσή τους με Νόμο⁷¹ το 2008 ενίσχυσε το ρόλο του, υποστηριζόμενο και από τον τότε Πρωθυπουργό Benjamin Netanyahu. Η σύνθεσή του περιλαμβάνει⁷² περίπου εβδομήντα άτομα και είναι χωρισμένο σε Διεύθυνση Πολιτικής Ασφάλειας, Διεύθυνση Εξωτερικής Πολιτικής, Διεύθυνση Αντιτρομοκρατίας, Νομικό και Οικονομικό Γραφείο Συμβούλου. Οι αποφάσεις ασφάλειας «υψηλού επιπέδου» ωστόσο λαμβάνονται, έπειτα από εισήγηση του Γενικού Εισαγγελέα και του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, από μία μικρή ομάδα -το Γραφείο Ασφάλειας- των ακόλουθων οκτώ ατόμων:

⁶⁶ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 324.

⁶⁷ Οπ.π., σ. 325.

⁶⁸ Οπ.π., σ. 326.

⁶⁹ Οπ.π., σ. 328.

⁷⁰ Συνύπαρξη Ισραηλιτών και Παλαιστινίων.

⁷¹ Βλ. <https://www.timesofisrael.com/inside-israels-white-house-how-netanyahu-runs-the-country/> (προσπέλαση 19/09/2019).

⁷² Βλ. <https://www.liberal.gr/apopsi/israil-sumboulia-ethnikis-asfaleias/255888> (προσπέλαση 19/09/2019)

- Τον Πρωθυπουργό,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Άμυνας,
- Τον Υπουργό Οικονομικών,
- Τον Υπουργό Δημόσιας Ασφάλειας,
- Τον Υπουργό Δικαιοσύνης,
- Τον Υπουργό Οικονομίας και
- Τον Υπουργό Εγχώριας Ασφάλειας.

Αυτό που είναι ωστόσο αξιοσημείωτο -όπως υποστηρίζει ο Charles D. Freilich⁷³- είναι το γεγονός ότι παρά την ύπαρξη αρκετών παθογενειών στο Ισραηλινό σύστημα Εθνικής Ασφάλειας, όπως η επικράτηση βραχυπρόθεσμης αντίληψης, η ακραία πολιτικοποίηση/έλλειψη θεσμικής θωράκισης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, η επιδείνωση των κυβερνητικών ικανοτήτων (έλλειψη ηγεσίας) και η επικράτηση του κατεστημένου της Άμυνας και των αντιλήψεών της, εν τούτοις αποτελεί ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό, γρήγορο και ευέλικτο σύστημα Εθνικής Ασφάλειας χωρίς στεγανά, το οποίο έχει τη δική του ιδιαίτερη δυναμική που οδηγεί σε ρεαλιστικές αποφάσεις συνδυάζοντας την γνώση και την εμπειρία τόσο κυβερνητικών όσο και εξω-θεσμικών παραγόντων⁷⁴.

1.5 Το τουρκικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας

Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας⁷⁵ της Τουρκίας αποτελεί ένα «ιδιαιτερο» επιτελικό όργανο σε σχέση με τα αντίστοιχα των άλλων κρατών. Το γεγονός που το καθιστά ιδιαίτερο, είναι ο εξαιρετικά σημαντικός ρόλος που διαδραμάτισε -κυρίως κατά το παρελθόν- στη χάραξη και την εφαρμογή της τουρκικής Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας. Ο καθοριστικός αυτός ρόλος πηγάζει από τον «στρατοκρατούμενο» χαρακτήρα του Συμβουλίου, έναν χαρακτήρα που μέχρι το πρόσφατο παρελθόν συμβάδιζε με τη γενικότερη εμπλοκή των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων στη διακυβέρνηση της γειτονικής χώρας. Το Τουρκικό

⁷³ Βλ. Freilich D. Charles, National Security Decision-Making in Israel: Processes, Pathologies, and Strengths. *Middle East Journal*, Vol. 60, No. 4, Autumn 2006.

⁷⁴ Βλ. Freilich D. Charles, National Security Decision-Making in Israel: Processes, Pathologies, and Strengths. *Middle East Journal*, Vol. 60, No. 4, Autumn 2006, σσ. 659-653.

⁷⁵ Η ονομασία του στα τουρκικά είναι *Milli Güvenlik Kurulu (MGK)*.

Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας ιδρύθηκε το 1933 ως *Ανώτατη Συνέλευση Άμυνας*⁷⁶ (Supreme Defense Assembly) και διήλθε από τις ακόλουθες έξι διακριτές περιόδους⁷⁷:

- Την περίοδο της *Ανώτατης Συνέλευσης Άμυνας* (1933-1949),
- Την περίοδο του *Ανώτατου Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας*⁷⁸ (1949-1962),
- Την περίοδο του *Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας* (1962-1982),
- Την περίοδο του *Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας* (1982-2003), κατά την οποία του εκχωρήθηκαν αυξημένες αρμοδιότητες σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους,
- Την περίοδο του *Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας* (2003-2018), κατά την οποία περιορίστηκαν σημαντικά οι αρμοδιότητές του λόγω της έναρξης της διαδικασίας ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και
- Την περίοδο του *Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας* (2018-σήμερα), η οποία έλαβε χώρα λόγω της αλλαγής του τουρκικού πολιτεύματος σε Προεδρική Δημοκρατία.

Κατά την *αρχική* περίοδο λειτουργίας του (1933-1949) ως *Ανώτατη Συνέλευση Άμυνας*⁷⁹ αποτελούνταν από τον Πρωθυπουργό (ως Πρόεδρο), τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων και μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου⁸⁰, ενώ οι αρμοδιότητές του περιελάμβαναν την ανάθεση καθηκόντων στους Υπουργούς και την προετοιμασία των κατευθυντήριων γραμμών για την Εθνική κινητοποίηση. Για το σκοπό αυτό συνεδρίαζε τόσο σε τακτικές όσο και σε έκτακτες ημερομηνίες μέσα στο έτος. Ο δε Γενικός Γραμματέας της Ανώτατης Συνέλευσης Άμυνας, ο οποίος διοριζόταν από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, είχε δικό του Γραφείο και Επιτελείο με τη βοήθεια του οποίου προετοίμαζε τα ζητήματα Εθνικής κινητοποίησης, εξασφάλιζε τον απαραίτητο συντονισμό μεταξύ των Φορέων, υπέβαλε εκτιμήσεις και επέβλεπε την εφαρμογή των αποφάσεων της Ανώτατης Συνέλευσης.

⁷⁶ Βλ. <https://www.mgk.gov.tr/en/index.php/national-security-council/about-the-national-security-council> (προσπέλαση 17/08/2019).

⁷⁷ Βλ. <https://www.mgk.gov.tr/en/index.php/secretariat-general/about-us> (προσπέλαση 17/08/2019).

⁷⁸ National Defense Supreme Council.

⁷⁹ Συστάθηκε με το Διάταγμα υπ' αριθμόν 14443 της 24^{ης} Απριλίου 1933 και λειτούργησε σύμφωνα με τον Κανονισμό που εμπεριείχονταν στο Διάταγμα Νο. 14819 της 10^{ης} Αυγούστου που ακολούθησε.

⁸⁰ Το Υπουργικό Συμβούλιο αποτελεί το ανώτατο όργανο εκτελεστικής εξουσίας της Τουρκίας. Πρόεδρός του είναι ο Πρωθυπουργός και μέλη οι Υπουργοί των κυριότερων Υπουργείων, οι οποίοι διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Κατά τη *δεύτερη* περίοδο λειτουργίας του (1949-1962) ως *Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας*⁸¹ στελεχωνόταν από τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο, Υπουργούς διορισμένους από τον Πρωθυπουργό και επιλεγμένους από το Υπουργικό Συμβούλιο καθώς και τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας και τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων. Ο Πρόεδρος ήταν καταστατικό μέλος του Ανώτατου Συμβουλίου, ενώ με την μετέπειτα απόφαση 3/9548 της 1^{ης} Ιουλίου 1949 του Υπουργικού Συμβουλίου στα μέλη προστέθηκαν και οι Υπουργοί Εσωτερικών, Εξωτερικών, Οικονομικών, Πολιτικών Υποθέσεων, Οικονομίας, Εμπορίου, Μεταφορών, Γεωργίας και Επιχειρήσεων. Σε περίοδο Πολέμου στα μέλη συνυπολογίζονταν ο Γενικός Διοικητής των Εμπόλεμων Δυνάμεων και εφόσον κρινόταν απαραίτητο, στις συνεδριάσεις προσκαλούνταν και μέλη του Στρατιωτικού Συμβουλίου και άλλοι ειδικοί ως Σύμβουλοι. Οι αρμοδιότητές του περιελάμβαναν την προετοιμασία των κατευθυντήριων οδηγιών για την Πολιτική Εθνικής Άμυνας, τον καθορισμό των καθηκόντων Εθνικής Άμυνας όλων των κρατικών και μη Φορέων, την προετοιμασία του Γενικού Σχεδίου Εθνικής Κινητοποίησης και την τοποθέτηση επί θεμάτων εσωτερικής άμυνας, ενώ για το σκοπό αυτό συνεδρίαζε τουλάχιστον μία φορά κάθε μήνα. Ο Γενικός Γραμματέας τέλος του Ανώτατου Συμβουλίου, ο οποίος παρείχε σε αυτό γραμματειακή υποστήριξη, διοριζόταν από το Συμβούλιο Υπουργών έπειτα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας.

Την *τρίτη* περίοδο λειτουργίας του (1962-1982) ως *Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας*⁸² πλέον, υπό το Σύνταγμα του 1961, η σύνθεσή του περιελάμβανε τον Πρόεδρο, τον Πρωθυπουργό, τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων, έναν ή περισσότερους Υπουργούς επικρατείας, τον Αναπληρωτή Πρωθυπουργό, καθώς και τους Υπουργούς Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Εξωτερικών, Οικονομικών, Μεταφορών, Εργασίας και τους Αρχηγούς των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων. Σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου, την ηγεσία του Συμβουλίου αναλάμβανε ο Πρωθυπουργός, ενώ παρεχόταν η δυνατότητα πρόσκλησης στις συνεδριάσεις και άλλων Υπουργών ή ειδικών, χωρίς όμως το δικαίωμα ψήφου, κάτι που ίσχυε και για το Γενικό Γραμματέα. Οι αρμοδιότητές του περιελάμβαναν την προετοιμασία των κατευθυντήριων οδηγιών για την Πολιτική Εθνικής Ασφάλειας καθώς και την τροποποίηση και αναθεώρηση αυτής, την προετοιμασία Εθνικών Σχεδίων και προγραμμάτων για κάθε ζήτημα Εθνικής Ασφάλειας, τον καθορισμό ενδιάμεσων και τελικών στόχων και την εναρμόνιση αυτών με άλλες ενέργειες, τον καθορισμό των καθηκόντων Συνολικής Άμυνας και Εθνικής Κινητοποίησης όλων των κρατικών και μη Φορέων, τον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών

⁸¹ Συστάθηκε με το Διάταγμα υπ' αριθμόν 5399 της 3^{ης} Ιουνίου 1949 και λειτούργησε σύμφωνα με την Πρωθυπουργική Οδηγία υπ' αριθμόν 14 της 10^{ης} Απριλίου 1950 που ακολούθησε.

⁸² Συστάθηκε με τον Νόμο 129 της 11^{ης} Δεκεμβρίου 1962 που εκδόθηκε σύμφωνα με τις προβλέψεις του Άρθρου 111 του Συντάγματος του 1961.

των Σχεδίων Εθνικής Κινητοποίησης (Πολιτικά Σχέδια Έκτακτης Ανάγκης) και την υποβολή απόψεων στο Υπουργικό Συμβούλιο για θέματα Εθνικής Ασφάλειας. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας προβλεπόταν να συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά κάθε μήνα και η λήψη αποφάσεων διενεργούνταν με βάση την αρχή της πλειοψηφίας⁸³. Ο Γενικός Γραμματέας⁸⁴ τέλος, παρείχε γραμματειακή υποστήριξη, διεξήγαγε μελέτες και έρευνες σχετικές με τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου, επέβλεπε την εφαρμογή των αποφάσεων και προετοιμάζε περιοδικές αναφορές.

Την *τέταρτη* περίοδο λειτουργίας του (1982-2003) ως *Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας*⁸⁵, υπό το Σύνταγμα του 1982, η σύνθεσή του περιελάμβανε τον Πρόεδρο, τον Πρωθυπουργό, τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων, τους Υπουργούς Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Εξωτερικών, τους Αρχηγούς των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων και τον Γενικό Διοικητή της Χωροφυλακής. Παρεχόταν η δυνατότητα πρόσκλησης στις συνεδριάσεις και άλλων Υπουργών ή ειδικών, χωρίς όμως το δικαίωμα ψήφου, κάτι που ίσχυε και για το Γενικό Γραμματέα. Σύμφωνα με το νέο Σύνταγμα, το ΣΕΑ ήταν υπεύθυνο για την υποβολή στο Υπουργικό Συμβούλιο των αποφάσεων του σχετικά με την πρόβλεψη, σχεδίαση και εφαρμογή της πολιτικής Εθνικής Ασφάλειας του κράτους καθώς και των απόψεων για την επίτευξη του αναγκαίου συντονισμού. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας προβλεπόταν να συνεδριάζει τουλάχιστον μία φορά κάθε μήνα αλλά και εκτάκτως -έπειτα από πρωτοβουλία είτε του Προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας είτε του Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων- η δε λήψη αποφάσεων διενεργούνταν με βάση την αρχή της πλειοψηφίας⁸⁶. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της εποχής ήταν οι αυξημένες αρμοδιότητες τόσο του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας όσο και του Γενικού Γραμματέα αυτού.

Την *πέμπτη* περίοδο λειτουργίας του (2003-2018), έπειτα από τροποποίηση του Άρθρου 118 του Συντάγματος⁸⁷ και του Νόμου⁸⁸ 2945, η σύνθεσή του αυξήθηκε στα δεκατέσσερα άτομα με την προσθήκη των Αναπληρωτών Πρωθυπουργών και του Υπουργού Δικαιοσύνης ενώ οι αρμοδιότητές του περιορίστηκαν σημαντικά, με τις αποφάσεις του Συμβουλίου -σε αντίθεση με ότι ίσχυε πριν- να έχουν πλέον συμβουλευτικό ρόλο και να

⁸³ Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερίσχυε η ψήφος του Προέδρου.

⁸⁴ Τα καθήκοντά του καθορίστηκαν με τον Νόμο 129 της 11^{ης} Δεκεμβρίου 1962.

⁸⁵ Συστάθηκε με τον Νόμο 2945 της 1^{ης} Νοεμβρίου 1982 που εκδόθηκε σύμφωνα με τις προβλέψεις του Άρθρου 118 του Συντάγματος του 1982.

⁸⁶ Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερίσχυε και πάλι η ψήφος του Προέδρου. Σε περίπτωση απουσίας του Προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας χρέη Προέδρου του Συμβουλίου ανέλαμβανε ο Πρωθυπουργός.

⁸⁷ Η τροποποίηση του Συντάγματος του 1982 έλαβε χώρα την 3^η Οκτωβρίου 2001.

⁸⁸ Η τροποποίηση του Νόμου έλαβε χώρα την 15^η Ιανουαρίου 2003.

υιοθετούνται από το Υπουργικό Συμβούλιο έπειτα από αξιολόγηση και μόνο εφόσον κρινόταν απαραίτητο. Εφόσον τελικά υιοθετούνταν, ο Πρωθυπουργός είχε τη δυνατότητα να αναθέσει την παρακολούθηση της εφαρμογής της και τον συντονισμό των Φορέων σε έναν από τους Αναπληρωτές του. Επιπλέον, οι συνεδριάσεις πραγματοποιούνταν κάθε δύο μήνες, ενώ δικαίωμα σύγκλισης έκτακτης συνεδρίασης είχε μόνο ο Πρωθυπουργός και ο Πρόεδρος⁸⁹. Ο Γενικός Γραμματέας, σύμφωνα με τον νέο Νόμο 4963 που δημοσιεύτηκε την 7^η Αυγούστου 2003, μπορούσε πλέον να είναι πολίτης⁹⁰, δεν έχει δικαίωμα ψήφου κατά τη διαδικασία⁹¹ λήψης απόφασης και οι αρμοδιότητές του περιορίστηκαν⁹² σημαντικά στην γραμματειακή υποστήριξη και την εκτέλεση όσων έργων του αναθέτει το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας.

Την *έκτη* περίοδο λειτουργίας του (2018-σήμερα) -από την 15^η Ιουλίου 2018 ημερομηνία έκδοσης του Προεδρικού Διατάγματος υπ' αριθμόν 6- επανακαθορίστηκαν η δομή, λειτουργία και εργασίες του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Οι κυριότερες αλλαγές αφορούσαν στο δικαίωμα του Προέδρου για σύγκλιση έκτακτων συνεδριάσεων, την ανάληψη της ηγεσίας του Συμβουλίου κατά την απουσία του Προέδρου από έναν εκ των Αναπληρωτών Προέδρων του και την υποβολή των αποφάσεων του Συμβουλίου στην Προεδρία, η οποία έχει πλέον το δικαίωμα έγκρισης. Ο Γενικός Γραμματέας τέλος, ορίστηκε υπεύθυνος για την προετοιμασία της Πολιτικής Εθνικής Ασφάλειας και πλέον λογοδοτεί απευθείας στον Πρόεδρο, ο οποίος έχει και το αποκλειστικό δικαίωμα επιλογής του. Τα μέλη μειώθηκαν στα δέκα, με την προσθήκη των Αναπληρωτών Προέδρων και τη στελέχωση⁹³ να έχει όπως παρακάτω:

- Τον Πρόεδρο της Τουρκικής Δημοκρατίας, ως Πρόεδρο και μέλη
- Τους Αντιπρόεδρους της Τουρκίας,
- Τον Υπουργό Δικαιοσύνης,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Εσωτερικών,

⁸⁹ Ο Διοικητής των τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων έχασε το αντίστοιχο δικαίωμα.

⁹⁰ Μέχρι το 2003 ως Γενικός Γραμματέας διοριζόταν κάποιος από τους εν ενεργεία Στρατηγούς ή Αντιναυάρχους, μέσα από μία διαδικασία τριών σταδίων που περιελάμβανε σύσταση από τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων, πρόταση από τον Πρωθυπουργό και έγκριση από τον Πρόεδρο της Τουρκικής Δημοκρατίας. Με το νέο σύστημα, σε περίπτωση πολίτη-υποψηφίου το πρώτο στάδιο παραλειπόταν.

⁹¹ Όσον αφορά στην προετοιμασία, τα έκτακτα μέλη και την ισοψηφία ισχύει ότι ίσχυε και στην προηγούμενη περίοδο.

⁹² Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Γενικής Γραμματείας που δημοσιεύτηκε την 8^η Ιανουαρίου 2004.

⁹³ Βλ. <https://www.mgk.gov.tr/en/index.php/national-security-council/national-security-council-members> (προσπέλαση 17/08/2019).

- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων,
- Τον Αρχηγό του Στρατού Ξηράς,
- Τον Αρχηγό του Πολεμικού Ναυτικού,
- Τον Αρχηγό της Πολεμικής Αεροπορίας.

Συνοψίζοντας οφείλουμε να επισημάνουμε πως το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας της Τουρκίας -αν και κατά το παρελθόν διατηρούσε στενούς δεσμούς⁹⁴ με το «Στρατιωτικό καθεστώς» της χώρας έχοντας σχηματιστεί⁹⁵ μετά το Πραξικόπημα του 1960 και αναλάβει κυρίαρχο ρόλο με τις αυξημένες αρμοδιότητες που του ανατέθηκαν το 1982 από τους Στρατιωτικούς που είχαν αναλάβει την εξουσία- μετά την άνοδο του ΑΚΡ στην εξουσία το 2002 και την επιδίωξη ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αναμορφώθηκε σημαντικά. Η νέα του δομή με τους πολιτικούς να υπερισχύουν των στρατιωτικών έχει περιορίσει σημαντικά την επιρροή των δεύτερων στη λήψη των αποφάσεων, χωρίς αυτό να σημαίνει βέβαια πως έχει μειωθεί και η αντίστοιχη επιρροή του ίδιου του Συμβουλίου στη διακυβέρνηση της χώρας. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας εξακολουθεί να εκδίδει ανά δεκαετία την απόρρητη «Κόκκινη Βίβλο»⁹⁶ και να συνεδριάζει τακτικά⁹⁷ για τη λήψη αποφάσεων και την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών.

Έχοντας εξετάσει τα Συμβούλια Εθνικής Ασφάλειας άλλων κρατών μπορέσαμε να σχηματίσουμε μία ολοκληρωμένη εικόνα για το καθεστώς που επικρατεί σε αυτά. Ποιες

⁹⁴ Βλ. <https://www.liberal.gr/diplomacy/elliniko-sumboulío-ethnikis-asfaleias-pigi-gnosis-einai-i-empiria/199004> (προσπέλαση 24/08/2019).

⁹⁵ Όσον αφορά στην ονομασία του όπως ισχύει μέχρι και σήμερα.

⁹⁶ Επίσημο κρατικό έγγραφο για την Πολιτική Εθνικής Ασφάλειας της Τουρκίας. Βλ. https://www.onalert.gr/ellinotourkika/H_neakokkinh_biblos_ths_Tourkias_Apeilh_h_Ellada_alla_xamhlh_s_epikindynothtas/79250/, <https://www.onalert.gr/kosmos/tourkia/vomva-erdogan-katargisame-tin-kokkini-vivlo/100429/>, <https://www.ant1.com.cy/news/kosmos/article/206253/tourkia-74-sullipseis-gia-anatropi-tis-kuvernisis-/?expandedarticle=true> και <https://dayan.org/content/tel-aviv-notes-red-book-bible-turkish-foreign-policy> (προσπέλαση 24/08/2019).

⁹⁷ Κατά την συνεδρίαση της 30ης Ιουλίου 2019 αποφασίστηκε η συνέχιση των επιχειρήσεων στο εσωτερικό και εξωτερικό για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και συγκεκριμένα του PKK/PYD-YPG, του Ισλαμικού Κράτους (ISIS) και του δικτύου Γκιουλέν, η αποδοκιμασία της στήριξης του PKK/PYD-YPG από άλλες χώρες, η επιδίωξη δημιουργίας ενός «διαδρόμου ειρήνης» στη Συρία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η τήρηση των υποχρεώσεων της Τουρκίας απέναντι στους συμμάχους της στο NATO και η προάσπιση των συμφερόντων τόσο της Τουρκίας όσο και της ΤΔΒΚ στην Ανατολική Μεσόγειο. Βλ. https://infognomonpolitics.blogspot.com/2019/07/blog-post_164.html και <https://www.trt.net.tr/greek/tourkia/2019/07/31/to-sumboulío-ethnikes-asphaleias-sugkletheke-upo-ten-proedria-tou-erntogan-1245415> (προσπέλαση 22/08/2019).

αντιλήψεις όμως επικρατούν στην Ελλάδα όσον αφορά το θεσμό αυτό; Για να μπορέσουμε να απαντήσουμε σε αυτή την ερώτηση θα πρέπει να εξετάσουμε τις απόψεις που έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί από τους διάφορους επαγγελματικούς/επιστημονικούς «κύκλους» της χώρας μας. Αυτό αποτελεί και το αντικείμενο του επόμενου Κεφαλαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

**Ελληνικές απόψεις
για τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας**

2. Ελληνικές απόψεις για τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

Αν και αποτελεί κοινά αποδεκτή θέση η ανάγκη ύπαρξης ενός επιτελικού οργάνου το οποίο θα είναι υπεύθυνο για τη χάραξη της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα, το συντονισμό των επιμέρους κρατικών φορέων και τη διαχείριση των κρίσεων, παρατηρούνται σημαντικές διαφορές απόψεων ως προς την ονομασία, τη σύνθεση και το ρόλο του, ιδιαίτερα σε σχέση με τα υπάρχοντα θεσμικά όργανα όπως το ΚΥΣΕΑ⁹⁸ και τη *Διαρκή Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων*⁹⁹ της Βουλής των Ελλήνων. Στο παρόν Κεφάλαιο θα εκθέσουμε απόψεις που έχουν παρουσιαστεί σε βιβλία, άρθρα και μελέτες, κατηγοριοποιώντας τις ανάλογα με τον επαγγελματικό χώρο «καταγωγής» των υποστηρικτών τους. Ο λόγος που προχωράμε σε μία τέτοια διάκριση είναι το γεγονός ότι ο κάθε συγγραφέας, αναλυτής, στρατιωτικός ή διπλωμάτης, εκτός από τις προσωπικές του εμπειρίες, «κουβαλάει» την ιδιαίτερη κουλτούρα του χώρου του, η οποία αντιλαμβάνεται διαφορετικά την έννοια της Εθνικής Ασφάλειας. Αρχικά θα παρουσιάσουμε τις απόψεις της ακαδημαϊκής¹⁰⁰, στη συνέχεια της διπλωματικής και τέλος της στρατιωτικής κοινότητας.

2.1. Απόψεις της ακαδημαϊκής κοινότητας

Η πρώτη άποψη που θα παρουσιάσουμε είναι αυτή που ανέπτυξε ο Θάνος Π. Ντόκος¹⁰¹ και ο Παναγιώτης Ι. Τσάκωνας¹⁰² το 2005 στο βιβλίο τους με τίτλο «Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα» και το 2016 στο βιβλίο-μελέτη του ΕΛΙΑΜΕΠ «Λευκή Βίβλος για την ελληνική εξωτερική πολιτική, άμυνα και ασφάλεια. Προκλήσεις, ευκαιρίες και προτάσεις πολιτικής»¹⁰³. Πριν την ανάπτυξη της άποψής¹⁰⁴ τους, οι δύο συγγραφείς αναγνωρίζουν το γεγονός ότι στη χώρα μας υπάρχει η

⁹⁸ Για λεπτομέρειες όσον αφορά το ΚΥΣΕΑ βλ. **Παράρτημα Δ** έως και **Ι**.

⁹⁹ Για λεπτομέρειες όσον αφορά την εν λόγω Επιτροπή βλ. **Παράρτημα ΙΑ** και **ΙΒ**.

¹⁰⁰ Ο κύριος κλάδος των Διεθνών Σχέσεων που ασχολείται με τα ζητήματα της ασφάλειας είναι αυτός των Σπουδών Ασφάλειας (Security Studies).

¹⁰¹ Διδάκτωρ διεθνών σχέσεων και στρατηγικών σπουδών.

¹⁰² Καθηγητής διεθνών σχέσεων, σπουδών ασφάλειας και ανάλυσης εξωτερικής πολιτικής.

¹⁰³ Βλ. Ντόκος Θάνος, *Α.4 Προτάσεις για τη θεσμική ενίσχυση της εξωτερικής πολιτικής* και Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Β.24 Το θεσμικό πλαίσιο της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής* στο Ντόκος Θάνος (επιμέλεια), *Λευκή Βίβλος για την ελληνική εξωτερική πολιτική, άμυνα και ασφάλεια. Προκλήσεις, ευκαιρίες και προτάσεις πολιτικής*. ΕΛΙΑΜΕΠ, Σιδέρης, Αθήνα, 2016, σσ. 74-76 και σσ. 346-348 αντίστοιχα.

¹⁰⁴ Η εν λόγω άποψη έχει διατυπωθεί επίσης μεμονωμένα από τον Θάνο Π. Ντόκο το 2007 στο Κείμενο Πολιτικής με τίτλο «Ελληνική Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας στον 21ο αιώνα» στο οποίο μάλιστα

δυνατότητα είτε σύστασης ενός νέου επιτελικού οργάνου είτε διατήρησης του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου με τη διενέργεια συγκεκριμένων τροποποιήσεων που αφορούν στην ενίσχυσή του¹⁰⁵. Από τις δύο αυτές δυνατότητες θεωρούν ως βέλτιστη την πρώτη, τη σύσταση δηλαδή ενός νέου οργάνου στα πρότυπα του μοντέλου των ΗΠΑ ή του Ηνωμένου Βασιλείου, για το οποίο πιστεύουν πως καταλληλότερη ονομασία¹⁰⁶ θα ήταν ο όρος «Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας» καθώς περιγράφει καλύτερα τις πολλαπλές θεσμικές λειτουργίες και αρμοδιότητες.

Το προτεινόμενο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας θα αναφέρει στον Πρωθυπουργό και το Υπουργικό Συμβούλιο ή το ΚΥΣΕΑ, θα έχει ως αρμοδιότητα τη σχεδίαση της ελληνικής υψηλής στρατηγικής, τον συντονισμό-έλεγχο όλων των σχετικών φορέων και την υποστήριξη του ΚΥΣΕΑ, ενώ η στελέχωσή του θα περιλαμβάνει στρατιωτικούς, διπλωμάτες, άλλους κρατικούς αξιωματούχους και επιστημονικούς συνεργάτες. Οι δύο συγγραφείς είναι επίσης υπέρ της διατήρησης του ΚΥΣΕΑ ως κεντρικό όργανο στο νέο θεσμικό πλαίσιο Εθνικής Ασφάλειας, το οποίο και θα έχει την αποκλειστικότητα στη λήψη των αποφάσεων, πιστεύουν πως αποστολή του εν λόγω Συμβουλίου πρέπει να είναι ο στρατηγικός σχεδιασμός σε τέσσερα¹⁰⁷ επίπεδα και η πρόληψη-χειρισμός κρίσεων και προτείνουν για το λόγο αυτό τη σύσταση ενός *Κέντρου Πρόληψης και Διαχείρισης Κρίσεων*¹⁰⁸ το οποίο αφενός θα συλλέγει πληροφορίες και θα εκτιμά την κατάσταση και αφετέρου θα αποτιμά και θα υποβάλλει εισηγήσεις.

Τονίζουν επίσης¹⁰⁹ την εξαιρετικά μεγάλη σημασία που έχει η αποφυγή κομματικοποίησης του προτεινόμενου οργάνου, η αξιοκρατική επιλογή του προσωπικού που θα το στελεχώσει, η σχετικά μεγάλη θητεία η οποία θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη των πολιτικών

επισημαίνει -παραπέμποντας στο βιβλίο που έχει συγγράψει μαζί με τον Παναγιώτη Ι. Τσάκωνα- την ανάγκη δημιουργίας ενός θεσμικού πλαισίου το οποίο θα συμβάλλει στη χάραξη στρατηγικής, θα αξιοποιεί τους εθνικούς συντελεστές ισχύος και θα αναλάβει συντονιστικό ρόλο πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική, την εθνική άμυνα και τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις, την ωφέλεια που θα έχει η χώρα μας από τη θεσμοθέτηση μίας εύκολης και υποχρεωτικής αλληλοενημέρωσης όλων των φορέων εθνικής ασφάλειας, την ανάγκη ύπαρξης διακομματικής συνεννόησης και την αξιοποίηση ή αναβάθμιση τόσο του *Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής* όσο και της *Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων*.

¹⁰⁵ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005., σσ. 332-333.

¹⁰⁶ Άλλη ονομασία θα μπορούσε να είναι «Συμβούλιο Στρατηγικού Σχεδιασμού».

¹⁰⁷ Μεσοπρόθεσμος-μακροπρόθεσμος (προσδιορισμός και ιεράρχηση των εθνικών στόχων), λειτουργικός συνδυασμός-συντονισμός-κατανομή ρόλων, παρακολούθηση-έλεγχος-αξιολόγηση πολιτικής και υποστήριξη στον Πρωθυπουργό και το ΚΥΣΕΑ. Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005., σ. 334.

¹⁰⁸ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *οπ.π.*, σ. 336.

¹⁰⁹ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *οπ.π.*, σσ. 336-337.

αλλαγών και η αυτόνομη λειτουργία του. Προτείνουν ακόμα τη σύσταση θέσης Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος ως επικεφαλής του Συμβουλίου θα πρέπει να διαθέτει μεγάλη εμπειρία πάνω σε θέματα Εθνικής Ασφάλειας και όχι απλώς να επιλεγεί λόγω των πολιτικών του πεποιθήσεων. Οι εξουσίες του θα πρέπει να είναι αντίστοιχες Υπουργού ή κατ' ελάχιστον Μόνιμου Υφυπουργού, ώστε να είναι σε θέση να ελέγχει τους υπόλοιπους φορείς ως προς την εκτέλεση των αποφάσεων του Συμβουλίου, ενώ κρίνεται σκόπιμη η υποστήριξη του από δύο Διευθυντές, έναν «επιστημονικό» και έναν «διοικητικό».

Προσοχή θα πρέπει να δοθεί ακόμα στη σχέση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας με το ΚΥΣΕΑ -ώστε να μπορέσει το πρώτο να καταστεί λειτουργικό- αλλά και στη δημιουργία ανοικτών διαύλων επικοινωνίας¹¹⁰. Οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να ενημερώνονται σε τακτική βάση και να αντιμετωπίζονται επικοινωνιακά προβλήματα που τυχόν δημιουργούνται με την κοινή γνώμη. Το τελευταίο μπορεί να επιτευχθεί με τη σύσταση επταμελούς *Επιστημονικού Συμβουλίου*¹¹¹ από καθηγητές, απόστρατους, πρώην διπλωμάτες και ιδιώτες το οποίο θα πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις με όργανα άλλων κρατικών φορέων. Ως προς την πρόληψη και τη διαχείριση κρίσεων προτιμητέα μέθοδος είναι η ανάπτυξη ενδεχόμενων σεναρίων αποφεύγοντας την εμπλοκή σε τακτικό επίπεδο -το οποίο αποτελεί πεδίο δράσης των επιμέρους φορέων- ενώ ως προς τη διαφάνεια και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο προτεινόμενη λύση είναι η υποβολή ετήσιας έκθεσης και η διενέργεια αξιολόγησης του έργου από μικτή επιτροπή¹¹².

Ως προς τη *θεσμική αναδιάρθρωση*¹¹³ που απαιτείται να λάβει χώρα, προτείνεται η υπαγωγή του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας απευθείας στον Πρωθυπουργό, ώστε να λειτουργεί ως το Κυβερνητικό Επιτελείο του, καθώς κύριος ρόλος του εκάστοτε Πρωθυπουργού είναι ο συντονισμός του κρατικού μηχανισμού. Όποια όμως αναδιάρθρωση¹¹⁴

¹¹⁰ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 338-339.

¹¹¹ Οπ.π., σ. 340.

¹¹² Οπ.π., σσ. 341-342.

¹¹³ Οπ.π., σσ. 342-344.

¹¹⁴ Ιδιαίτερη αναφορά (βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, οπ.π., σσ. 356-363) γίνεται από τους συγγραφείς τόσο στις αρχικές γνώσεις και την μετέπειτα επιμόρφωση (προτείνεται η εκπαίδευση είτε σε ειδικό τμήμα της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης είτε στη Σχολή Εθνικής Άμυνας) όσο και τη συνεχή αξιολόγηση των στελεχών του Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας, τα οποία όπως τονίζουν θα πρέπει αποτελούν την «αφρόκρεμα» του χώρου από τον οποίο προέρχονται και ο συνολικός αριθμός των οποίων δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα πενήντα άτομα. Προτείνεται η προσέλευση υποψηφίων μέσω διαφόρων κινήτρων (μισθολογικών, βαθμολογικών και ηθικών-γοήτρου), η ανάπτυξη «στρατηγικής κουλτούρας» ώστε να καταστούν «στρατηγικοί χειριστές» και να καθιερωθεί ένα «υπόδειγμα δράσης», η πρόσληψη άμισθων εκπαιδευόμενων ερευνητών και η σύσταση ξεχωριστών Γραφείων για την Εσωτερική και την

και να συμβεί δεν θα πρέπει να είναι εις βάρος του Πρωθυπουργοκεντρικού συστήματος διακυβέρνησης, της συλλογικής δράσης της Κυβέρνησης και του κεντρικού ρόλου του Πρωθυπουργού στη χάραξη και εφαρμογή της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας. Ως προς τη διοικητική δομή και οργάνωση¹¹⁵ προτείνεται η δημιουργία των ακόλουθων τμημάτων:

- Τμήμα Στρατηγικού Σχεδιασμού,
- Τμήμα (Συλλογής και Ανάλυσης) Πληροφοριών,
- Τμήμα Πρόληψης και Διαχείρισης Κρίσεων,
- Γραφείο Συντονισμού Εμπλεκόμενων Υπηρεσιών,
- Ηλεκτρονικός Θάλαμος Παρακολούθησης Κρίσεων,
- Γραφείο Επεξεργασίας Προτάσεων και
- Ομάδα Επικοινωνιακής Πολιτικής.

Η δεύτερη άποψη που θα παρουσιάσουμε είναι αυτή που διατύπωσε ο Ιωάννης Θ. Μάζης¹¹⁶ το 2006 στο βιβλίο του με τίτλο «Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα»¹¹⁷ και την οποία επανέφερε στη δημοσιότητα με πέντε διαδικτυακές αναρτήσεις¹¹⁸ στις 4,5, 6, 8 και 9 Απριλίου του 2018 επειδή -όπως αναφέρει ο ίδιος- τα όσα γράφει «παρά το γεγονός ότι παρήλθαν δεκατρία ολόκληρα χρόνια, διατηρούν αέριαι την επικαιρότητα και την προβλεπτικότητά τους»¹¹⁹. Αναφέρει επίσης ότι είχε προτείνει τη σύσταση

Εξωτερική Ασφάλεια. Όλα τα τμήματα του Συμβουλίου θα πρέπει τέλος να υποστηρίζονται μεταφραστικά (προτείνεται μάλιστα και η δημιουργία μεταφραστικού τμήματος περιορισμένης στελέχωσης), μηχανογραφικά, επικοινωνιακά (προτείνεται σύνδεση των τμημάτων του Συμβουλίου με ελληνικές πρεσβείες στο εξωτερικό, πρωθυπουργικά γραφεία, αίθουσες και θαλάμους επιχειρήσεων και γενικές γραμματείες διαφόρων υπηρεσιών) και γραμματειακά για την βέλτιστη λειτουργία τους με απώτερο στόχο τη διοχέτευση, διασταύρωση και εκτίμηση των πληροφοριών όλων των φορέων σε ένα «κομβικό σημείο» ώστε να μπορούν να εξαχθούν και εν συνεχεία κοινοποιηθούν όσο το δυνατόν ορθότερα συμπεράσματα.

¹¹⁵ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 344-356..

¹¹⁶ Καθηγητής οικονομικής γεωγραφίας και γεωπολιτικής θεωρίας.

¹¹⁷ Η εν λόγω άποψη αναπτύσσεται στο Κεφάλαιο ΣΤ με τίτλο «Πρόταση δημιουργίας Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας».

¹¹⁸ Βλ. <https://slpress.gr/idees/symvoylio-ethnikis-asfaleias-i-protasi-tou-2005-1on/>, <https://slpress.gr/idees/symvoylio-ethnikis-asfaleias-h-protash-tou-2005-2on/>, <https://slpress.gr/idees/symvoylio-ethnikis-asfaleias-h-protash-tou-2005-3on/>, <https://slpress.gr/idees/symvoylio-ethnikis-asfaleias-h-protash-tou-2005-4on/> και <https://slpress.gr/idees/simvouliao-ethnikis-asfaleias-simperasmata/> (προσπέλαση 15/09/2019)

¹¹⁹ Βλ. <https://slpress.gr/idees/symvoylio-ethnikis-asfaleias-i-protasi-tou-2005-1on/> (προσπέλαση 15/09/2019)

Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας ήδη από το 2005 όταν -ως Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Αμυντικών Αναλύσεων- είχε υποβάλει στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας σχετικό Υπηρεσιακό Υπόμνημα. Στο πρώτο υποκεφάλαιο¹²⁰ πραγματεύεται τη δομή, το έργο και τη λειτουργία του ΚΥΣΕΑ καθώς και τη δομή της εθνικής ασφάλειας, τα οποία δεν θα αναπτύξουμε, για να καταλήξει στο γεγονός ότι «*απαιτείται όχι μόνο η αναθεώρηση του Νόμου που διέπει την σύνθεση και λειτουργία του ΚΥΣΕΑ, αλλά και η δημιουργία θεσμοθετημένων δομών οι οποίες θα προετοιμάσουν όλες τις δομές και θα εκπονήσουν τα σενάρια –πιθανά και λιγότερο πιθανά– τα οποία θα πρέπει να κινητοποιήσουν σε περίοδο κρίσεως οι συμμετέχοντες στο ΚΥΣΕΑ*»¹²¹.

Στο δεύτερο υποκεφάλαιο¹²² πραγματεύεται το περιεχόμενο της Εθνικής Ασφάλειας, τη χρησιμότητα, τη θεσμική θέση και τη σύνθεση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Όσον αφορά τον ορισμό της Εθνικής Ασφάλειας παραπέμπει στον αντίστοιχο που δίνει ο *Barry Buzan* στο βιβλίο του «*People, States and Fear*» επισημαίνοντας ότι πρόκειται τουλάχιστον για την προστασία της ισχύος του κράτους, ενώ αποστολή του Συμβουλίου θεωρεί ότι πρέπει να είναι η αξιολόγηση των απειλών, η αντιμετώπιση των απειλών μέσω της εκπόνησης σεναρίων, η εκπαίδευση των κρατικών λειτουργών, η τακτική ενημέρωση της πολιτικής ηγεσίας και ο συντονισμός όλων των φορέων κατά τη διαχείριση κρίσεων. Πιστεύει πως το Συμβούλιο θα πρέπει να έχει συμβουλευτικό ρόλο ως προς το ΚΥΣΕΑ λειτουργώντας ως «ενδιάμεσος κρίκος» μεταξύ αυτού και της υπόλοιπης γραφειοκρατίας όπως επίσης και να διορίζεται, ελέγχεται και αναφέρει -σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα- στον ανώτατο πολιτειακό άρχοντα του κράτους και έχων την εκτελεστική εξουσία, δηλαδή τον Πρωθυπουργό.

Προτείνει τη θέσπιση Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας -ο οποίος θα πρέπει να έχει τετραετή ή πενταετή θητεία, να διορίζεται απευθείας από τον Πρωθυπουργό και να αποτελεί *ex officio* μέλος του ΚΥΣΕΑ- ενώ ως προς την σύνθεση¹²³ του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, κρίνει ως καταλληλότερη για τα ελληνικά δεδομένα την ακόλουθη:

¹²⁰ Βλ. Μάζης Θ. Ιωάννης, *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2006, σσ. 109-118.

¹²¹ Οπ.π., σ. 118.

¹²² Οπ.π., σσ. 118-126.

¹²³ Το συνολικό προσωπικό του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας δεν θα πρέπει να ξεπερνά σε καμία περίπτωση τα εβδομήντα άτομα και η θητεία του (αποσπασμένου και μη) προτείνεται να κυμαίνεται από πέντε έως δέκα (ιδανικά) έτη, ώστε να εξασφαλίζεται η εξοικείωση με τις διαδικασίες και τη λειτουργία του οργάνου και να αξιοποιείται η αποκτούμενη εμπειρία, χωρίς να παρατηρούνται οι αρνητικές επιπτώσεις της μονιμότητας. Σκόπιμη κρίνεται ακόμα η θέσπιση μίας διετούς περιόδου «προσαρμογής» κατά την οποία τα νέα στελέχη θα εκπαιδεύονται-επιμορφώνονται σε διάφορους τομείς (κατά

- Τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας ως επικεφαλής,
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
- Τον Διοικητή της ΕΥΠ,
- Τον Αρχηγό της ΕΛΑΣ,
- Τον Αρχηγό του Λιμενικού Σώματος,
- Τον Αρχηγό της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας,
- Τον Διοικητή της Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας και
- Τον Διευθυντή της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας.

Μεγαλύτερη θητεία και μάλιστα κατ' ελάχιστον οκταετή πιστεύει πως θα πρέπει να έχει ο Γραμματέας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος ναι μεν θα επιλέγεται -όπως και ο Σύμβουλος- από τον Πρωθυπουργό αλλά θα επικυρώνεται από την Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας της Βουλής των Ελλήνων. Ο εν λόγω Γραμματέας θα έχει παραπλήσια καθήκοντα με τον Σύμβουλο τον οποίο και θα αναπληρώνει, κάτι που σε συνδυασμό με την μακρόχρονη θητεία θα εξασφαλίζει τη συνέχεια και την ύπαρξη «θεσμικής μνήμης» εντός του οργάνου. Το υπόλοιπο προσωπικό¹²⁴ του Συμβουλίου θα περιλαμβάνει το μέγιστο δεκαπέντε άτομα ως γραμματειακή υποστήριξη και εκτελεστικό-ερευνητικό προσωπικό αποτελούμενο από αποσπασμένους δημόσιους υπαλλήλους Υπηρεσιών που σχετίζονται με την Εθνική Ασφάλεια, ώστε να αποτελούν τους συνδέσμους μεταξύ αυτών και του Συμβουλίου.

γεωγραφική ενότητα, επιστημονικό πεδίο, κλπ) για την απόκτηση εξειδικευμένων γνώσεων, προκειμένου να δημιουργηθεί μία «δεξαμενή» ατόμων ικανών να διαχειριστούν μία πληθώρα διαφορετικών καταστάσεων ή να προσαρμοστούν ευκολότερα σε μία άγνωστη.

¹²⁴ Ξεχωριστό προσωπικό θα στελεχώνει το -προτεινόμενο από τον συγγραφέα- Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων (ΚΧΚ) αποτελούμενο από ανώτατους κρατικούς αξιωματούχους και ερευνητές, με προϊστάμενο τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας και αποστολή αφενός την αξιολόγηση-εκτίμηση σε μόνιμη βάση μίας πληθώρας πληροφοριών από τα κέντρα χειρισμού κρίσεων όλων των κρατικών υπηρεσιών (για μια πιο λεπτομερή ανάλυση των ΚΧΚ των κρατικών φορέων βλ. **Παράρτημα ΙΓ**) και αφετέρου την εκπόνηση σεναρίων για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων καταστάσεων. Το Κέντρο αυτό θα πρέπει από την περίοδο της ειρήνης να έχει γνώση της κατάστασης που επικρατεί σε κάθε ζωτικό τομέα της εθνικής μας ασφάλειας, ώστε να μπορεί να προβλέψει την εμφάνιση μίας κρίσης και εφόσον δεν μπορέσει να την αναχαιτίσει να τη διαχειριστεί κατάλληλα ώστε αυτή να επηρεάσει όσο το δυνατόν λιγότερο την εθνική ασφάλεια της χώρας μας. Αυτό που επισημαίνεται ωστόσο είναι ότι για να μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά ένα τέτοιο Κέντρο, θα πρέπει να διαθέτει ένα σύγχρονο σύστημα Διοίκησης, Ελέγχου, Επικοινωνιών, Υπολογιστών και Πληροφοριών (C4I).

Στο τρίτο υποκεφάλαιο¹²⁵ ο Ιωάννης Θ. Μάζης τονίζει την ανάγκη αφενός νομοθετικής ρύθμισης της διαδικασίας πρόσληψης και της εργασιακής σχέσης των στελεχών του Συμβουλίου και αφετέρου ασφάλειας των τελικών εγγράφων, καθώς η διαβάθμισή τους θα είναι εξαιρετικά υψηλή. Αναφέρει ότι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας θα υπάγεται στον Πρωθυπουργό από τον οποίο και θα επιλέγεται, με αρμοδιότητες την παροχή συμβουλών, τον συντονισμό του ΣΕΑ, τον στρατηγικό σχεδιασμό και την υποβολή προτάσεων για θεσμικές αλλαγές του Συμβουλίου, ενώ όσον αφορά στον Γραμματέα του Συμβουλίου αναφέρει ότι θα είναι και Υποδιευθυντής αυτού με θητεία κατ' ελάχιστον δέκα έτη (ιδανικά η θητεία του θα είναι μόνιμη). Ακολουθώντας αναλύει τους τέσσερις βασικούς πυλώνες¹²⁶ που πιστεύει πως πρέπει να έχει το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας δηλαδή τον Αναλυτικό Τομέα, το Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων, το Τμήμα Τηλεματικών Εφαρμογών και Πληροφοριακών Συστημάτων και τη Γραμματειακή Δομή. Τελευταίους αφήνει τους παράγοντες¹²⁷ που θεωρεί ότι επηρεάζουν το ρόλο του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, οι οποίοι αφορούν χαρακτηριστικά τόσο της χώρας μας ως κρατική οντότητα όσο και του περιφερειακού και διεθνούς περιβάλλοντος αυτής.

Στο τέταρτο υποκεφάλαιο¹²⁸ εξετάζει τη διάρθρωση των πυλώνων, τις αρμοδιότητες και τις συνέργειες που θα πρέπει να λάβουν χώρα¹²⁹ και τονίζει την ανάγκη στενής συνεργασίας του πρώτου (αναλυτικός τομέας) με τον τρίτο (τμήμα τηλεματικών

¹²⁵ Βλ. Μάζης Θ. Ιωάννης, *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2006, σσ. 127-136.

¹²⁶ Για μια πιο λεπτομερή ανάλυση των βασικών πυλώνων βλ. **Παράρτημα ΙΔ**.

¹²⁷ Μερικοί από τους παράγοντες που κατονομάζει είναι η ανεπάρκεια ελληνικών μέσων διαχείρισης κρίσεων, η έλλειψη έμπειρου προσωπικού, η ελλιπής κρατική δομή, το ρευστό γεωπολιτικό περιβάλλον, η έντονη οικονομική εξάρτηση της χώρας μας, η συρρίκνωση των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων, ο αλτρωτισμός γειτονικών χωρών, η μεταβαλλόμενη πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων, η τρωτότητα της χώρας μας ως προς τις ασύμμετρες απειλές και η θεσμική αλλαγή των Διεθνών Οργανισμών.

¹²⁸ Βλ. Μάζης Θ. Ιωάννης, *ο.π.*, σσ. 136-147.

¹²⁹ Ως προς τον πρώτο πυλώνα αναλύει την διάρθρωση του κάθε θεματικού τομέα και επισημαίνει ότι «Αποστολή του είναι η αδιάκοπη παρακολούθηση και η ανάλυση δεδομένων σε συγκεκριμένους τομείς ενδιαφέροντος, καθώς και η έγκαιρη και έγκυρη παροχή επεξεργασμένων δεδομένων τόσο στην ανώτατη ηγεσία του κράτους, όσο και στο Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων», ενώ ως προς τον δεύτερο πως έχει αποστολή να «εκπονεί σενάρια και αξιολογεί την αντίδραση των εμπλεκόμενων φορέων και αφετέρου να χειρίζεται κρίσεις κατόπιν εντολής του Πρωθυπουργού, ενημερώνοντας σε διαρκή βάση το ΚΥΣΕΑ.». Διευκρινίζει τους δύο διαφορετικούς ρόλους που θα πρέπει να έχει το ΚΧΚ ανάλογα με το αν η χώρα βρίσκεται σε ειρήνη (προετοιμασία σεναρίων πιθανών κρίσεων σε συνεργασία με τα ΚΧΚ των υπόλοιπων κρατικών φορέων και εκπαίδευση της ηγεσίας στις διαδικασίες χειρισμού αυτών) ή πόλεμο [σε περίοδο πολέμου η σύνθεση του ΣΕΑ μεταβάλλεται με την προσθήκη μελών ανάλογα με την κατάσταση. Πρωταρχικός ρόλος του ΚΧΚ τότε είναι ο καθορισμός της κατάστασης κινητοποίησης της χώρας (DEFCON). Στη συνέχεια το ΣΕΑ συνεδριάζει σε στενό κύκλο και υποβάλλει τις προτάσεις του στο ΚΥΣΕΑ για έγκριση] καθώς και το γεγονός ότι οι εν λόγω μεταβολές στη σύνθεση των οργάνων και την εσωτερική κατάσταση της χώρας καταδεικνύουν ταυτόχρονα και την αντίληψη και διάθεση της ηγεσίας για κλιμάκωση της κρίσης.

εφαρμογών και πληροφοριακών συστημάτων) πυλώννα αλλά και με διάφορους παρόχους κοινοφελών υπηρεσιών (ρεύματος, τηλεπικοινωνιών, κλπ) με σκοπό την ανάπτυξη της ικανότητας λειτουργίας της χώρας υπό αντίξοες συνθήκες μέσα από την πρόβλεψη ύπαρξης ξεχωριστών δικτύων κορμού (trunk networks). Ειδικά σε ό,τι αφορά τα πληροφοριακά συστήματα καταλήγει πως «Ουσιαστικά, έχει αναλυτικό, συμβουλευτικό, και εκτελεστικό ρόλο σε διαφορετικά επίπεδα δραστηριότητας, ενώ η στενή συνεργασία και με τον εμπορικό τομέα καθώς και με εξειδικευμένα επιστημονικά κέντρα (πανεπιστημιακά ή/και ανεξάρτητα) επιτρέπει την διαρκή ενημέρωση και προσαρμογή στα τελευταία τεχνολογίας δεδομένα σε άμεσο χρόνο».

Στην τελευταίο υποκεφάλαιο¹³⁰ αναφέρει δέκα συμπεράσματα¹³¹ στα οποία καταλήγει και τα οποία θεωρεί απαραίτητους οδηγούς για τη διεξαγωγή έρευνας πριν τη διατύπωση ενός ελληνικού Αμυντικού Δόγματος. Συνοψίζοντας τα όσα ανέπτυξε στις πέντε αναρτήσεις του, καταλήγει στη διαπίστωση ότι «η σχεδίαση και εκπόνηση ενός νέου Εθνικού Αμυντικού Δόγματος αποτελεί, καθ' εαυτήν, μία σοβαρή θεωρητική και αναλυτική άσκηση, δεδομένου ότι, αφ' ενός μεν, δεν υφίσταται μέχρι σήμερα ολοκληρωμένη και καταγεγραμμένη Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας, αφ' ετέρου δε, η θεσμική μνήμη και, κατά συνέπεια, η αυτογνωσία του Ελληνικού Κράτους είναι περιορισμένη, όπως άλλωστε μαρτυρούν, κατά καιρούς, οι ίδιες οι Υπηρεσίες του (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Γενικό Λογιστήριο κ.ο.κ). Και η εν λόγω άσκηση απαιτεί την γόνιμη σύμπραξη διαφορετικών ειδικοτήτων προ της διατύπωσης μιας τελικής προτάσεως».

Ο Ανδρέας Μπανούτσος¹³², σε άρθρο του τον Αύγουστο του 2015 αποσαφηνίζει με συντομία τη σύγχρονη έννοια της ασφάλειας αναφέροντας πως «Η ασφάλεια στη σύγχρονη εποχή είναι ένα εξαιρετικά σύνθετο φαινόμενο και ο διαχωρισμός μεταξύ εξωτερικών και

¹³⁰ Βλ. Μάξης Θ. Ιωάννης, *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2006, σσ. 147-151.

¹³¹ Συμπεραίνει πως η σαφής γνώση των διαστάσεων της εθνικής μας ισχύος είναι απαραίτητη πριν τη διατύπωση οποιουδήποτε Εθνικού Αμυντικού Δόγματος, η εκάστοτε πολιτική βούληση επηρεάζει την προσέγγιση του Δόγματος Εθνικής Ασφάλειας, η έννοια του επαγγελματικού στρατού δεν έχει αποσαφηνιστεί στη χώρα μας, ο τομέας Διοίκησης, Ελέγχου και Επικοινωνιών απαιτεί εκσυγχρονισμό, απαιτείται η πρόβλεψη βασικών γεωστρατηγικών παραμέτρων, απαιτείται η ανάλυση της στρατιωτικής εθνικής στρατηγικής επιλεγμένων χωρών που αποτελούν πρότυπο, η σύσταση ενός Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας θα συμβάλλει στην κατάλληλη χάραξη στρατηγικής και την αποφυγή αρνητικών συνεπειών στο μέλλον, η χάραξη νέου Δόγματος θα πρέπει να λάβει υπόψη του τις συγκεκριμένες τοπικές κοινωνιολογικές και οικονομικές εθνικές ιδιαιτερότητες, απαιτείται η σύσταση Εθνικών Μονάδων οι οποίες θα συλλέγουν, διαχειρίζονται και αξιοποιούν τις πληροφορίες, με σκοπό την εν συνεχεία προσαρμογή του Δόγματος σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο και η αξιοπιστία της τρέχουσας εικόνας απαιτεί τη συνεργασία όλων των κλιμακίων των κρατικών φορέων στην ανταλλαγή πληροφοριών.

¹³² Αναλυτής Διεθνών Σχέσεων με ειδικότητα σε θέματα ασφάλειας και ιδρυτής του ΚΕΔΙΣΑ.

*εσωτερικών απειλών είναι πλέον αναχρονιστικός»*¹³³ και τοποθετείται υπέρ της σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας καθώς πιστεύει πως *«θα ενισχύσει σημαντικά το Ελληνικό κράτος στην κατεύθυνση της προάσπισης και προώθησης των εθνικών συμφερόντων»*¹³⁴. Κάνοντας μία σύντομη αναφορά στα όργανα Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας, του Ισραήλ και της Τουρκίας, προτείνει τη σύσταση ενός Γραφείου ή Γραμματείας με επικεφαλής τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας, το οποίο θα λειτουργεί ως συμβουλευτικό όργανο του Πρωθυπουργού με μέλη προερχόμενα από τον κλάδο των Διεθνών Σχέσεων αλλά και κρατικούς φορείς της Εθνικής Ασφάλειας.

Το προτεινόμενο Συμβούλιο θα πρέπει να συνεδριάζει τακτικά μία φορά το μήνα ενώ η σύνθεσή του θα περιλαμβάνει τακτικά μέλη *με δικαίωμα ψήφου* όπως παρακάτω:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης,
- Τον Αναπληρωτή Υπουργό Δημόσιας Τάξεως και Προστασίας του Πολίτη,
- Τον Υπουργό Οικονομικών,
- Τον Υπουργό Παραγωγικής Ανασυγκρότησης,
- Τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας,
- Τον Υπουργό Οικονομίας,
- Τον Υπουργό Υποδομών,
- Τον Υπουργό Ναυτιλίας,
- Τον Υπουργό Τουρισμού.

Στη σύνθεση επίσης του Συμβουλίου θα πρέπει να περιλαμβάνονται και τακτικά μέλη *χωρίς δικαίωμα ψήφου* όπως παρακάτω:

- Τον Διοικητή της ΕΥΠ,
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
- Τον Αρχηγό της ΕΛΑΣ,
- Τον Αρχηγό του ΛΣ,

¹³³ Βλ. <https://kedisa.gr/systash-symbouliou-ethnikhs-asfaleias-sea/> (προσπέλαση 20/09/2019).

¹³⁴ Οπ.π.

- Τον Αρχηγό του ΠΣ,
- Τον Διοικητή της Αντιτρομοκρατικής Υπηρεσίας,
- Τον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας και
- Τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας.

Ως προς τους τομείς στους οποίους θα πρέπει να είναι διαχωρισμένο, ο συγγραφέας αναφέρει τους ακόλουθους:

- Τομέας Εξωτερικής Πολιτικής,
- Τομέας Εξωτερικής και Εσωτερικής Ασφάλειας,
- Τομέας Στρατηγικής,
- Τομέας Πληροφοριών και
- Τομέας Διαχείρισης Κρίσεων.

Ο Κωνσταντίνος Δούβλης¹³⁵ τέλος, σε άρθρο¹³⁶ του τον Μάιο του 2019 αναφέρει πως «*Η χώρα όμως χρειάζεται και στον τομέα της ασφάλειας ένα νέο πολιτικό αφήγημα. Χρειάζεται πάνω από όλα ένα νέο δόγμα ασφάλειας που θα την θωρακίσει θεσμικά και επιχειρησιακά*». Για την επίτευξη αυτού του σκοπού προτείνει μεταξύ άλλων και τη δημιουργία ενός αυτόνομου Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας στο οποίο θα υπάγονται όλα τα σώματα ασφαλείας, συμπεριλαμβανομένων του Λιμενικού Σώματος και του ΕΚΑΒ. Σε επόμενο άρθρο του¹³⁷ έναν μήνα μετά, εξέφρασε την άποψη πως αν και θεωρεί τη δημιουργία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας θεμιτή, εν τούτοις πιστεύει πως η πρόταση που έγινε από την κυβέρνηση είναι ημιτελής. Τονίζει πως η Διεθνής Τρομοκρατία είναι μία σύγχρονη απειλή τόσο για την Εθνική Άμυνα όσο και για την Εσωτερική Ασφάλεια η οποία θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ενός ενιαίου σχεδίου Εσωτερικής Ασφάλειας και πως ο Αρχηγός της ΕΛΑΣ και ο Διοικητής της ΕΥΠ θα πρέπει να είναι τακτικά μέλη του Συμβουλίου, τόσο για την πρόληψη όσο και για τη διαχείριση κρίσεων εσωτερικής ασφάλειας.

¹³⁵ Εγκληματολόγος και Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας της Αστυνόμευσης.

¹³⁶ Βλ. <https://www.capital.gr/me-apopsi/3360326/ena-sugxrono-dogma-asfaleias> (προσπέλαση 20/09/2019).

¹³⁷ Βλ. <https://www.capital.gr/me-apopsi/3364428/stratigiki-asfaleias-ta-prota-bimata-mias-neas-epoxis> (προσπέλαση 20/09/2019).

2.2. Απόψεις της διπλωματικής κοινότητας

Σύμφωνα με τον Γεώργιο Σαββαΐδη¹³⁸ όποιος ασχολείται με το ζήτημα της Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα θα πρέπει να επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή¹³⁹, καθώς οι προκλήσεις που συναντάει κανείς στη χώρα μας είναι -όπως χαρακτηριστικά αναφέρει- «παρούσες, ενεργές και πολυδιάστατες». Επισημαίνει επίσης το γεγονός ότι το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας -εφόσον συσταθεί- θα είναι ένας ξένος θεσμός που «εισάγουμε» στη χώρα μας χωρίς να έχει προκύψει από κάποια εσωτερική «ζύμωση» και ότι παρόλο που η σύστασή του συζητείται από το 2000, δεν έχει σημειωθεί κάποια πρόοδος. Στη συνέχεια, έπειτα από κάποιες σύντομες παρατηρήσεις¹⁴⁰ επί του γενικότερου πλαισίου της ελληνικής εθνικής ασφάλειας, προχωράει σε λεπτομέρειες¹⁴¹, εστιάζοντας σε δώδεκα σημεία τα οποία, όπως πιστεύει, θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική λειτουργία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Αυτά είναι τα ακόλουθα:

¹³⁸ Πρέσβης ε.τ. και πρώην Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών. Η άποψη που θα παραθέσουμε παρουσιάστηκε από τον ίδιο σε ομιλίες του στην αίθουσα του περιφερειακού συμβουλίου Νοτίου Αιγαίου στη Ρόδο στο πλαίσιο του α' και β' κύκλου σεμιναρίων με θέμα την «Ασφάλεια και Συνεργασία στη Μεσόγειο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη» που διοργάνωσε η Μονάδα Έρευνας για την Ευρωπαϊκή και Διεθνή Πολιτική του Τμήματος Μεσογειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αιγαίου σε συνεργασία με το Τμήμα Δια Βίου Μάθησης, Υποστήριξης της Εκπαίδευσης και Απασχόλησης της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

¹³⁹ Βλ. Σαββαΐδης Γεώργιος, Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας. Συμβολή σε ένα δημόσιο διάλογο για τους όρους και τις προϋποθέσεις επιτυχίας του. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, Τεύχος 44, Ιούλιος-Οκτώβριος 2018, σ. 129.

¹⁴⁰ Τονίζει ότι η γεωπολιτική αστάθεια των τελευταίων ετών έχει αναδείξει την έλλειψη κουλτούρας Εθνικής Ασφάλειας και αντίστοιχης στρατηγικής, η οποία -αν και υπάρχει- δεν προσεγγίζεται συνολικά αλλά είναι κατακερματισμένη σε επιμέρους φορείς, με τους επικεφαλής τους να προβαίνουν σε ανάλογες δηλώσεις. Το τελευταίο δείχνει, σύμφωνα με τον συγγραφέα, ότι οι επιμέρους δηλώσεις δεν εξαγγέλλονται συνθετικά ως προϊόν μίας στρατηγικής κουλτούρας και κατά συνέπεια δεν πείθουν την κοινή γνώμη ότι το κράτος είναι ικανό να διαχειριστεί αποτελεσματικά ενδεχόμενες κρίσεις. Συνεχίζοντας, αναφέρει ότι η ελληνική εκτελεστική εξουσία δεν μπορεί να ασκήσει αποτελεσματική πολιτική επειδή δεν μελετάει σε βάθος τα ζητήματα εθνικής ασφάλειας ώστε να αναπτύξει εναλλακτικές επιλογές, δεν συντονίζει τις δράσεις όλων των επιμέρους φορέων της, ούτε αξιοποιεί τις αντίστοιχες πληροφορίες που συλλέγονται. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι η απουσία του κατεξοχήν θεσμικού κειμένου που αφορά στα θέματα αυτά, της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας, η οποία είναι γνωστή ως «Λευκή Βίβλος» και συνήθως επικαιροποιείται κάθε τρία χρόνια. Η δημοσίευση ενός μέρους -κυρίως των γενικών στόχων- αυτού του προϊόντος της στρατηγικής κουλτούρας θα συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη κουλτούρας εθνικής ασφάλειας τόσο στους κρατικούς φορείς όσο και στους Έλληνες πολίτες, ενώ το υπόλοιπο -μέθοδοι, ενέργειες και τακτικές- θα πρέπει να τυγχάνει υψηλής διαβάθμισης ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία του από ανεπιθύμητες διαρροές πληροφοριών.

¹⁴¹ Βλ. Σαββαΐδης Γεώργιος, Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας. Συμβολή σε ένα δημόσιο διάλογο για τους όρους και τις προϋποθέσεις επιτυχίας του. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, Τεύχος 44, Ιούλιος-Οκτώβριος 2018, σσ. 131-134.

- Το επίθετο «εθνικός» χαρακτηρίζει την ασφάλεια και όχι το Συμβούλιο θέλοντας να δώσει με τον τρόπο αυτό έμφαση στην κουλτούρα που πρέπει να αναπτυχθεί.
- Το Συμβούλιο είναι ένα επικουρικό κυβερνητικό όργανο που θα πρέπει να υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό.
- Το Συμβούλιο δεν μπορεί να έχει διακομματικό, κοινοβουλευτικό ή ακαδημαϊκό χαρακτήρα.
- Η πολιτική συναίνεση είναι απαραίτητη σε ευρεία κλίμακα και για να επιτευχθεί θα πρέπει οι αρχικές αρμοδιότητες του Συμβουλίου να περιλαμβάνουν μόνο τους τομείς της Εξωτερικής Πολιτικής, της Εθνικής Άμυνας και της Εσωτερικής Ασφάλειας και στη συνέχεια να προστεθούν και άλλες (πχ. περιβαλλοντική ασφάλεια).
- Ο ρόλος του ΚΥΣΕΑ πρέπει να περιοριστεί μόνο στην επιλογή των Αρχηγών των κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων και τα ζητήματα που σχετίζονται με τα εξοπλιστικά προγράμματα.
- Επικεφαλής του Συμβουλίου θα πρέπει να είναι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος θα πρέπει έχει εξουσίες «Υφυπουργού», ο αναπληρωτής του να έχει εξουσίες Γενικού Γραμματέα Υπουργείου και τα υπόλοιπα στελέχη να προέρχονται από την «αφρόκρεμα» των επαγγελματιών χώρων τους και όχι να αποτελούν «πολιτικές επιλογές».
- Αποστολή του Συμβουλίου πρέπει να είναι η χάραξη-παρακολούθηση της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας, η εκτίμηση πληροφοριών και η διαχείριση κρίσεων, χωρίς να επεμβαίνει στον τακτικό σχεδιασμό των επιμέρους φορέων.
- Η σύνθεση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας θα πρέπει να περιλαμβάνει τους ακόλουθους:
 - ✓ Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
 - ✓ Τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης,
 - ✓ Τον Υπουργό Εξωτερικών,
 - ✓ Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
 - ✓ Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη,
 - ✓ Τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας,
 - ✓ Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
 - ✓ Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,
 - ✓ Τον Διοικητή της ΕΥΠ,
 - ✓ Τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας ως επικεφαλής,

➤ Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας θα πρέπει να διαθέτει αυξημένο κύρος και ήθος, μεγάλη εμπειρία σε θέματα εθνικής ασφάλειας, διοικητικά προσόντα, ιδιαίτερες και ευρείες γνώσεις και ικανότητα συνεργασίας σε όλα τα επίπεδα.

➤ Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας ασκεί μία πληθώρα αρμοδιοτήτων, με σημαντικότερη την εξασφάλιση συνεχούς ενημέρωσης του Πρωθυπουργού για όλα τα επίκαιρα και δυνητικά επικίνδυνα ζητήματα εθνικής ασφάλειας.

➤ Ο αναπληρωτής του Συμβούλου θα πρέπει να είναι και επικεφαλής του επιτελείου του Συμβουλίου, το οποίο θα πρέπει να λειτουργεί όλο το εικοσιτετράωρο με στελέχη υψηλών προδιαγραφών διορισμένα από τον Πρωθυπουργό και επικουρούμενα από τα επιμέρους Πρωθυπουργικά γραφεία.

➤ Το Συμβούλιο θα πρέπει να αποτελείται από τις ακόλουθες Διευθύνσεις:

- ✓ Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού.
- ✓ Διεύθυνση Πληροφοριών.
- ✓ Διεύθυνση Πρόληψης και Διαχείρισης Κρίσεων.

Καταλήγοντας, αναφέρει πως το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας -εκτός από την ενημέρωση του Πρωθυπουργού και τον συντονισμό των επιμέρους κρατικών φορέων- θα πρέπει να υποβάλλει προτάσεις τόσο στο Υπουργικό Συμβούλιο όσο και στην Επιτροπή Εξωτερικών και Άμυνας της Βουλής αλλά και -ίσως το σημαντικότερο από όλα- να υποβάλλει ετήσια έκθεση για την κατάσταση της εθνικής ασφάλειας στο Υπουργικό Συμβούλιο. Επισημαίνει τέλος πως η σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας είναι σήμερα περισσότερο αναγκαία από ποτέ αλλά και πως το πολιτικό τοπίο έχει ωριμάσει και είναι έτοιμο να αποδεχθεί τη δημιουργία ενός τέτοιου θεσμού.

Άλλος εκπρόσωπος της διπλωματικής κοινότητας είναι ο Πρέσβης ε.τ. *Αλέξανδρος Π. Μαλλιάς*¹⁴² ο οποίος ανέπτυξε τη θέση του για τη σύσταση ενός επιτελικού οργάνου για την Εθνική Ασφάλεια σε διαδικτυακά άρθρα¹⁴³ που δημοσιεύτηκαν το 2014 και το

¹⁴² Το αναλυτικό βιογραφικό του υπάρχει αναρτημένο στο <https://www.alexandrosmallias.com/%CE%B1%CE%BB%CE%AD%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%BC%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B9%CE%AC%CF%82-%CE%B2%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BA%CF%8C> (προσπέλαση 17/09/2019).

¹⁴³ Βλ. <http://foreignaffairs.gr/articles/69756/aleksandros-p-mallias/to-elliniko-zitima?page=9> και https://www.athensvoice.gr/politics/424979_ethniko-symvolyio-asfaleias-tora-i-meta-tin-katastrofi (προσπέλαση 19/09/2019).

2018 όπως επίσης και στο περιοδικό «*Άμυνα και Διπλωματία*»¹⁴⁴. Καταλληλότερη λύση θεωρεί την «*αναβάθμιση και επαναπροσανατολισμό του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής*»¹⁴⁵ σε *Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας* (πρόταση του 2014) ή *Εθνικό Συμβούλιο Ασφάλειας* (πρόταση του 2015 και έπειτα). Σύμφωνα με τον συγγραφέα πρέπει να αποτελείται από όλους τους πολιτικούς αρχηγούς, να υπάγεται στον Πρωθυπουργό και να είναι υπεύθυνο για την πρόβλεψη, τη σχεδίαση και την εφαρμογή της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας. Θα πρέπει επίσης να παρέχεται η δυνατότητα σύγκλησης του Συμβουλίου με τη συμμετοχή του Υπουργού Εξωτερικών, του Υπουργού Εθνικής Άμυνας και εκπροσώπων των κομμάτων με γραμματέα τον Διευθυντή του πρωθυπουργικού Διπλωματικού Γραφείου.

Όπως αναφέρει τέλος, στην προαναφερθείσα πρότασή του αντέδρασε τόσο η Κυβέρνηση, η οποία θεώρησε ότι η εξωτερική πολιτική θα πρέπει να εκφράζει τις θέσεις του κόμματος της εκλεγμένης κυβέρνησης, όσο και από την αντιπολίτευση, η οποία ισχυρίστηκε ότι δεν μπορεί να επωμίζεται το βάρος των κυβερνητικών επιλογών. Ως απάντηση στους εν λόγω ισχυρισμούς ο συγγραφέας αντιτάσσει το γεγονός ότι μέσα από τη διακομματικότητα εξασφαλίζεται η συνέχεια της γνώσης που θα οδηγήσει στη συνέπεια των επιλογών, ότι η συναίνεση μέσα από διάλογο -έστω και χωρίς να υπάρξει δημοσιοποίηση- ωφελεί τόσο την Κυβέρνηση όσο και την αντιπολίτευση καθώς εξασφαλίζει διεξοδική ανάλυση και σχεδίαση σε βάθος χρόνου, ότι δεν ελλοχεύει κίνδυνος διαρροής πληροφοριών καθώς δεν έχει υπάρξει τέτοια μέχρι σήμερα από τους εκπροσώπους των πολιτικών κομμάτων, ότι οι πολιτικοί έχουν αντιληφθεί την κρισιμότητα της κατάστασης στο ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον της χώρας μας και ότι η χάραξη της εξωτερικής πολιτικής δεν μπορεί να είναι προϊόν ενός μόνο πολιτικού χώρου αλλά θα πρέπει να προκύπτει μέσα από την συνεργασία όλων των πολιτικών κομμάτων.

2.3. Απόψεις της στρατιωτικής κοινότητας

Ο *Μαυρόπουλος Παναγιώτης*¹⁴⁶ σε διαδικτυακό άρθρο¹⁴⁷ του το 2014 ξεκινάει με τη διαπίστωση της έλλειψης του απαραίτητου θεσμικού κειμένου Εθνικής Ασφάλειας, το οποίο δεν είναι άλλο από τη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας (National Security Strategy),

¹⁴⁴ Στο άρθρο «Επείγουσα Ανάγκη το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας» του τεύχους Φεβρουαρίου 2015. Βλ. <https://www.alexandrosmallias.com/%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CE%B3%CE%BA%CE%B7-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CE%BF-%CE%B1%CF%83%CF%86%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%B1%CF%82> (προσπέλαση 20/09/2019).

¹⁴⁵ Για λεπτομέρειες όσον αφορά το ΕΣΕΠ βλ. **Παράρτημα ΙΕ και ΙΣΤ**.

¹⁴⁶ Αντγος ε.α., καθηγητής στρατηγικής και θεωρίας πολέμου στη ΣΣΕ.

¹⁴⁷ Βλ. http://infognomonpolitics.blogspot.com/2014/05/blog-post_4826.html (προσπέλαση 20/09/2019).

συνεχίζει αναφέροντας ότι «ο χειρισμός των θεμάτων ασφαλείας μιας χώρας θα πρέπει να ανατίθεται σε έναν κυβερνητικό συντονιστικό φορέα, υπερκείμενο των υπουργείων», προβάλλοντας με τον τρόπο αυτό τον θεσμό του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας και καταλήγει -αφού πρώτα αναφέρει τα εθνικά συμφέροντα της χώρας μας- στο συμπέρασμα ότι «[...] η έκδοση της Στρατηγικής Εθνικής Ασφαλείας, όπως και η σχετική με αυτή ίδρυση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας (έστω και μέσω της αλλαγής του σκοπού και της οργάνωσης του ΚΥΣΕΑ) έχουν ήδη καθυστερήσει υπερβολικά και δεν μπορούν να αναβάλλονται εσαεί» προβάλλοντας ως λύση τον μετασχηματισμό του ΚΥΣΕΑ σε Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας.

Ο Παναγιώτης Χηνοφώτης¹⁴⁸ σε διαδικτυακό άρθρο¹⁴⁹ του το 2016, ορμώμενος από την πρόταση σύστασης Συμβουλίου Εθνικού Ασφαλείας που έλαβε χώρα στο 10^ο συνέδριο της ΝΔ, αναφέρει ότι τόσο οι αρμοδιότητες όσο και η μορφή του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας διαφέρουν από χώρα σε χώρα ανάλογα με το πολιτικό σύστημα (Προεδρικό ή Πρωθυπουργικό) αυτής και τις αρμοδιότητες του «ανώτατου άρχοντα», με αποτέλεσμα άλλοτε να έχει συμβουλευτικό και άλλοτε αποφασιστικό χαρακτήρα. Αυτό που πρέπει όμως να ληφθεί πρωτίστως υπόψιν στην περίπτωση της χώρας μας, είναι αφενός η «τύχη» των υπαρχόντων θεσμικών οργάνων ώστε να αποφευχθεί η αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων και αφετέρου οι απαιτήσεις που θα έχει το κράτος από ένα τέτοιο όργανο, με γνώμονα πάντα την βέλτιστη υποστήριξη του Πρωθυπουργού. Σε όλα αυτά προστίθεται και η ανάγκη διαμόρφωσης μίας ενιαίας Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας.

Αν και δεν προτείνει κάποια συγκεκριμένη δομή για το Συμβούλιο, καθώς πιστεύει πως είναι θέμα πολιτικής βούλησης, εν τούτοις αναφέρει πως πρέπει να είναι συλλογικό κυβερνητικό όργανο και κατονομάζει συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Αυτές περιλαμβάνουν την παροχή κατευθυντήριων εντολών, τη χάραξη της στρατηγικής εθνικής ασφάλειας, την παρακολούθηση της εφαρμογής των αποφάσεων, την πρόληψη και διαχείριση κρίσεων, την εκτίμηση των απειλών αλλά και της κατάστασης της χώρας, τη σύζευξη των εθνικών μέσων, την εκπόνηση σεναρίων, τη συγκεντρωτική διαχείριση πληροφοριών, την εκπαίδευση του προσωπικού και τον συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Καταλήγει δε στο συμπέρασμα πως «θα πρέπει να συγκρατηθεί ότι το όλο εγχείρημα συνάδει με τα πρότυπα προηγμένων χωρών, εξασφαλίζεται η αμεσότητα εμπειριστατωμένης ενημέρωσης του πρωθυπουργού και επιταχύνεται η διαδικασία λήψεως αποφάσεων. Δεν έχουμε την πολυτέλεια

¹⁴⁸ Ναύαρχος ε.α., επίτιμος Αρχηγός ΓΕΕΘΑ και πρώην υφυπουργός Εσωτερικών.

¹⁴⁹ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/858299/opinion/epikairothta/politikh/systash-symvoylioy--e8nikhs-asfaleias> (προσπέλαση 20/09/2019).

ούτε την άνεση για αποσπασματικές στρατηγικές και πολιτικές που περιπλέκουν τον συντονισμό και την ενιαία δράση».

Σύμφωνα με την άποψη του Γιώργου Χατζηθεοφάνους¹⁵⁰, στο βιβλίο «Εθνική Στρατηγική. Πρόταση για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο» και σε άρθρα που έχει δημοσιεύσει στο διαδίκτυο¹⁵¹, το ζήτημα της χάραξης μιας Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας απαιτεί μία πληθώρα γνώσεων από διαφορετικά επιστημονικά πεδία. Πιστεύει μάλιστα πως ένα θεσμικό μοντέλο θα είναι αποτελεσματικό μόνο αν είναι προϊόν συνδυασμού γνώσεων από τον τομέα της πολιτικής, της διπλωματίας, των διεθνών σχέσεων, του Συνταγματικού Δικαίου και της Διοικητικής (management). Επίσης θεωρεί τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας με τη συμμετοχή των Αρχηγών των κοινοβουλευτικών κομμάτων ανέφικτη, είτε ο χαρακτήρας του Συμβουλίου είναι συμβουλευτικός -καθώς ο ρόλος των πολιτικών Αρχηγών είναι η άσκηση αντιπολίτευσης- είτε δεσμευτικός¹⁵², αφού η λήψη αποφάσεων είναι σύμφωνα με το Σύνταγμα αποκλειστική ευθύνη της Κυβέρνησης¹⁵³. Τονίζει μάλιστα πως η εθνική συνεννόηση/συναίνεση, η οποία προβάλλεται ως επιδίωξη της εν λόγω άποψης, αν και είναι επιθυμητή δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι προϋπόθεση κατά τη χάραξη της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας.

Ως βέλτιστη λύση αντιπροτείνει¹⁵⁴ την αναβάθμιση του ΚΥΣΕΑ με την προσθήκη μίας πολυάριθμης επιτελικής ομάδας στελεχωμένης τόσο από επιστήμονες διαφόρων κλάδων (οικονομολόγους, διεθνολόγους, ιστορικούς, περιβαλλοντολόγους, κλπ), όσο και από διπλωμάτες, απόστρατους Αξιωματικούς και νομικούς με μεγάλη εμπειρία, η θητεία των οποίων θα είναι ανεξάρτητη από αυτήν της Κυβέρνησης, για την αποφυγή δημιουργίας «πελατειακών σχέσεων». Το επιτελείο αυτό θα είναι όργανο υπαγόμενο στο ΚΥΣΕΑ, θα λειτουργεί σε μόνιμη βάση και με καθήκον την εκτίμηση των ευκαιριών και απειλών του διεθνούς περιβάλλοντος, την εισήγηση επί των εθνικών συμφερόντων και τη χάραξη ενός στρατηγικού σχεδιασμού. Ειδικά όσον αφορά στο ζήτημα των εισηγήσεων, υποστηρίζει ότι θα πρέπει να παραμένουν στο αρχείο, ώστε να αποτελούν έναν μελλοντικό τρόπο ελέγχου της

¹⁵⁰ Υποστράτηγος ε.α. με ευρείες ακαδημαϊκές σπουδές, διδακτική πείρα στο ΕΚΔΔΑ και το New York College, πρώην Τομεάρχης Άμυνας στο πολιτικό κόμμα «Το Ποτάμι» και συγγραφέας.

¹⁵¹ Βλ. <https://diastixo.gr/sinentefxeis/ellines/11957-xatzitheofanous-giorgos> και <http://foreignaffairs.gr/articles/71673/giorgos-xatzitheofanoys/pros-mia-stratigiki-ethnikis-asfaleias-gia-tin-ellada> (προσπέλαση 02/09/2019).

¹⁵² Να λειτουργεί δηλαδή ως όργανο λήψης αποφάσεων.

¹⁵³ Βλ. Χατζηθεοφάνους Γιώργος, *Εθνική Στρατηγική. Πρόταση για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο*. Σιδέρης, Αθήνα, 2017, σ.59-60.

¹⁵⁴ Οπ.π., σσ.61-62.

εκάστοτε Κυβέρνησης, σε περίπτωση που η τελευταία αποφασίσει διαφορετικό τρόπο ενέργειας από τον εισηγούμενο από το Συμβούλιο.

Ένα ακόμα σημαντικό χαρακτηριστικό που τονίζει¹⁵⁵ είναι η ανάγκη συνεργασίας -μέσα από μόνιμους δίαυλους επικοινωνίας- του Συμβουλίου με κρατικούς φορείς Εθνικής Ασφάλειας, όπως το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και το Υπουργείο Εξωτερικών, αλλά και με προσωπικότητες του εν λόγω χώρου, όπως πρώην Υπουργούς, Αρχηγούς Γενικών Επιτελείων των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, αναλυτές, κλπ. Προτείνει την λήψη απόφασης αποκλειστικά από τον Πρωθυπουργό και την αλλαγή σύνθεσης του ΚΥΣΕΑ με έκτακτα μέλη Υπουργούς, κρατικούς αξιωματούχους κ.α. ανάλογα με την περίπτωση και τακτικά μέλη:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών και
- Τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας.

Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει επίσης να δοθεί, σύμφωνα με τον Γιώργο Χατζηθεοφάνους¹⁵⁶, στην εκπαίδευση πάνω στη διαχείριση κρίσεων καθώς η πρόσφατη ιστορία έχει δείξει ότι η εμφάνισή τους είναι συχνότερη από ότι στο παρελθόν. Εφόσον υλοποιηθούν όλα όσα αναφέρει, τότε και μόνο τότε, θα μπορεί να μετονομαστεί το ΚΥΣΕΑ σε Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας ώστε να μην δημιουργηθεί η εντύπωση ότι πρόκειται για άλλη μία απλή αλλαγή ονόματος χωρίς ουσιαστικές αλλαγές στη δομή και τις διαδικασίες της Εθνικής Ασφάλειας. Η εθνική συνεννόηση/συναίνεση τέλος, πιστεύει πως μπορεί να επιτευχθεί με τη σύγκλιση του *Συμβουλίου Πολιτικών Αρχηγών*¹⁵⁷ υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή τον Πρωθυπουργό.

¹⁵⁵ Βλ. Χατζηθεοφάνους Γιώργος, *Εθνική Στρατηγική. Πρόταση για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο*. Σιδέρης, Αθήνα, 2017, σσ.63-64.

¹⁵⁶ Οπ.π., σσ. 65-70.

¹⁵⁷ Αν και το εν λόγω Συμβούλιο έχει συγκληθεί αρκετές φορές κατά το παρελθόν [βλ. <https://www.newsbomb.gr/politikh/story/675966/symvoylio-politikon-arxigon-ikanopoiisi-sto-maximoy-gia-to-koino-anakoinothen> και <http://newpost.gr/politiki/501286/ola-ta-symboyli-twn-politikwn-arxhgwn-skopiano-sxedio-anan-troika-kai-ekloges> (προσπέλαση 01/09/2019)] προκειμένου να παρθούν σημαντικές αποφάσεις όσον αφορά μείζονα εθνικά ζητήματα, εν τούτοις η σύστασή του δεν προβλέπεται σε κανέναν Νόμο ή διάταξη [βλ. <https://www.kathimerini.gr/819384/article/epikairothta/politikh/to-symvoylio-arxhgwn-kai-ti-den-provlepei-to-syntagma> (προσπέλαση 01/09/2019)].

Ο Κωνσταντίνος Γκίνης¹⁵⁸ σε διαδικτυακά άρθρα¹⁵⁹ του καθώς και με σχόλιό του επί του Σχεδίου Νόμου -θα εξεταστεί αναλυτικά στο επόμενο Κεφάλαιο- που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση το 2019 τίθεται υπέρ της μετεξέλιξης του ΚΥΣΕΑ σε Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας. Αξίζει ωστόσο να επισημάνουμε την διαπίστωσή του ότι το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας «Αποτελείται από τέσσερα μέλη της Κυβερνήσεως, οι οποίοι συμμετέχουν και στο ΚΥΣΕΑ (ΦΕΚ Α'26/2015), απουσιάζει ο υπουργός οικονομικών, ένα εκπρόσωπο της Βουλής, δηλαδή της νομοθετικής εξουσίας και πέντε υπηρεσιακούς παράγοντες. Δηλαδή στο κορυφαίο όργανο Εθνικής Ασφαλείας, του οποίου οι αποφάσεις είναι κατ' εξοχήν κυβερνητικές και πολιτικές, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους Νόμους, οι εκπρόσωποι της Κυβερνήσεως είναι μειοψηφία» καθώς και την πρότασή του ως προς τη σύνθεση που πρέπει να έχει, σύμφωνα με την οποία «Είναι απαραίτητο να διαχωρισθούν τα τακτικά μέλη, με δικαίωμα ψήφου, από τα έκτακτα, χωρίς σχετικό δικαίωμα. Η καλύτερη λύση είναι τα τακτικά μέλη να είναι τα αυτά με το ΚΥΣΕΑ»¹⁶⁰.

Έχοντας εξετάσει τις απόψεις των εκπροσώπων των τριών αυτών χώρων, διαπιστώσαμε την πολυφωνία που επικρατεί ως προς τη σύνθεση, τη δομή, τις αρμοδιότητες, το ρόλο ακόμα και την ονομασία του επιτελικού οργάνου που ο κάθε εκπρόσωπος πιστεύει πως πρέπει να δημιουργηθεί ή μετασχηματιστεί. Όσο όμως και αν επηρεάζουν όλες αυτές οι απόψεις την ελληνική κοινή γνώμη, το ζητούμενο είναι πως αντιμετωπίστηκε διαχρονικά το ενδεχόμενο της σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας από το πολιτικό σύστημα της χώρας μας. Όλες αυτές οι νομοθετικές απόπειρες, με τη μορφή πρότασης ή σχεδίου νόμου, αλλά και οι ενέργειες που υλοποιήθηκαν, όπως η θέσπιση ή η κατάργηση οργάνων, θα αποτελέσουν το αντικείμενο του επόμενου Κεφαλαίου.

¹⁵⁸ Στρατηγός ε.α., επίτιμος Α/ΓΕΣ και μέλος του ΙΔΙΣ του Παντείου Πανεπιστημίου.

¹⁵⁹ Βλ. <https://www.militaire.gr/symvoylio-ethnikis-asfaleias-o-epitimos-a-ges-kon-gkinis-analyei-pos-prepei-na-leitoyrgisei/> και <https://www.europeanbusiness.gr/page.asp?pid=5071> (προσπέλαση 06/09/2019).

¹⁶⁰ Οπ.π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Επίσημες προτάσεις, σχέδια νόμου και τελευταίες εξελίξεις

3. Επίσημες προτάσεις, σχέδια νόμου και τελευταίες εξελίξεις

Αν και το ζήτημα της σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στη χώρα μας αποτελούσε, όπως εξετάσαμε στο προηγούμενο Κεφάλαιο, θέμα συζήτησης σε διάφορους κύκλους από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα, η ελληνική πολιτική σκηνή ασχολήθηκε ενεργά με αυτό από το 2016 και έπειτα. Αφορμή της ενασχόλησης αυτής στάθηκε η πρόταση νόμου¹⁶¹ που υπέβαλε το πολιτικό κόμμα «Το Ποτάμι» στη Βουλή των Ελλήνων. Έπρεπε ωστόσο να περάσουν σχεδόν δύο χρόνια από τότε, μέχρι την εκπόνηση Σχεδίου Νόμου από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, την οποία έθεσε σε δημόσια διαβούλευση την άνοιξη του 2019. Η θετική αυτή πρωτοβουλία δεν απέδωσε ωστόσο καρπούς, καθώς η Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ παρέδωσε λίγους μήνες αργότερα τη «σκυτάλη της διακυβέρνησης» στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας. Η νέα Κυβέρνηση προχώρησε μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις σχετικά με την Εθνική μας Ασφάλεια.. Στο Κεφάλαιο που ακολουθεί θα παρουσιάσουμε όλα αυτά τα γεγονότα, ώστε να διαπιστώσουμε πως καταλήξαμε σταδιακά στο σημερινό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Εθνικής μας Ασφάλειας.

3.1. Η σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας το 1986

Κάτι που δεν είναι ευρύτερα γνωστό, είτε επειδή δεν λειτούργησε ποτέ¹⁶² είτε επειδή έχουν μεσολαβήσει πάνω από τριάντα χρόνια από τότε, είναι το γεγονός ότι είχε συσταθεί Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας στην Ελλάδα το 1986 από την Κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ. Την 5^η Ιουνίου 1986 δημοσιεύτηκε το ΦΕΚ 70Α¹⁶³ στο οποίο εμπεριέχονταν και η Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου (ΠΥΣ) της 23^{ης} Μαΐου 1986 με αριθμό 62, σύμφωνα με την οποία προβλεπόταν η σύσταση συλλογικού κυβερνητικού οργάνου με τον τίτλο «Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (Σ.Ε.Α.)». Το εν λόγω ΣΕΑ αποτελούνταν από τους ακόλουθους:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης (αναπληρωτής σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου),

¹⁶¹ Βλ. <http://topotami.gr/to-potami-protini-ti-dimiourgia-simvoulou-ethnikis-asfalias/> (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁶² Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 333 και <https://www.tovima.gr/2018/03/23/politics/ethniko-symboylio-kai-stratigiki-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 12/09/2019).

¹⁶³ Βλ. Παράρτημα ΙΖ.

- Τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης,
- Τον Υπουργό Εσωτερικών,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και
- Τον αρχηγό της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

Στην ίδια απόφαση καθοριζόταν επίσης ότι τα καθήκοντα του Γραμματέα του ΣΕΑ θα ασκεί ο Αρχηγός της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών ή όποιος άλλος οριστεί από τον Πρόεδρο, ότι παρεχόταν η δυνατότητα στον Πρόεδρο να καλεί στις συνεδριάσεις και άλλους αρμόδιους Υπουργούς, Υφυπουργούς ή υπηρεσιακούς παράγοντες και τέλος ότι οι αρμοδιότητες του εν λόγω Συμβουλίου περιοριζόταν στην παροχή κατευθύνσεων:

- Στρατηγικής σημασίας σε θέματα εθνικής ασφάλειας και δημόσιας τάξης και
- Για την εφαρμογή των αποφάσεών του στα αρμόδια Υπουργεία.

Δέκα χρόνια αργότερα, την 11^η Απριλίου 1996 δημοσιεύτηκε το ΦΕΚ 65Α¹⁶⁴ στο οποίο εμπεριέχονταν και η υπ' αριθμόν 88 ΠΥΣ της 4^{ης} Απριλίου 1996, σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 2 της οποίας προβλεπόταν η κατάργηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας και η μεταβίβαση όλων των αρμοδιοτήτων του στο ΚΥΣΕΑ. Με το ΚΥΣΕΑ πλέον ως κύριο φορέα της Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας, το ζήτημα της εκ νέου σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας δεν απασχόλησε την πολιτική ηγεσία της χώρας μας για τα επόμενα είκοσι χρόνια. Ακόμα και τότε όμως, η αρχική πρόταση νόμου που υποβλήθηκε στη Βουλή των Ελλήνων, δεν έτυχε άμεσης εκμετάλλευσης από την Κυβέρνηση.

3.2. Η πρόταση νόμου από «Το Ποτάμι» το 2016

Την 7^η Δεκεμβρίου 2016 το πολιτικό κόμμα «Το Ποτάμι» κατέθεσε¹⁶⁵ στη Βουλή των Ελλήνων Πρόταση Νόμου με τίτλο «Σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας για τη χάραξη σχεδιασμού και την επίβλεψη εφαρμογής όλων των θεμάτων, που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια και αφορούν την εξωτερική πολιτική, τη στρατηγική άμυνα, τον συντονισμό πληροφοριών και την ασφάλεια των πολιτών και των πόρων». Η εν λόγω Πρόταση Νόμου¹⁶⁶

¹⁶⁴ Βλ. Παράρτημα ΙΗ.

¹⁶⁵ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Katatethenta-Nomosxedia/?law_id=6e607515-4670-431c-a4ae-a6d500a8572b (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁶⁶ Βλ. Παράρτημα ΙΘ.

αποτελείται από επτά άρθρα, με το πρώτο να καθορίζει τον ρόλο του Συμβουλίου ο οποίος είναι αμιγώς γνωμοδοτικός με σκοπό την «συνεπικουρία της εκάστοτε Κυβέρνησης σε θέματα εθνικής ασφάλειας». Στο δεύτερο άρθρο καθορίζονται οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου, δηλαδή η παροχή συμβουλών στην Κυβέρνηση για τη λήψη κρίσιμων αποφάσεων σχετικά με ζητήματα που αφορούν στην ασφάλεια της χώρας, η παροχή γνώμης για τη διαμόρφωση και χάραξη Σχεδιασμού μέσα από θεσμικά κείμενα, η ιεράρχηση των απειλών, ο καθορισμός των εθνικών στόχων, η παρακολούθηση των εφαρμοζόμενων Πολιτικών, η γνωμοδότηση για την αντιμετώπιση των απειλών σε διπλωματικό και αμυντικό τομέα, την ανάπτυξη και βελτίωση της συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και την αναβάθμιση, στελέχωση και λειτουργικότητά τους, τον συντονισμό των πληροφοριών και τέλος την ασφάλεια των πολιτών και των ζωτικών εθνικών πόρων.

Στο τρίτο άρθρο καθορίζεται η απευθείας υπαγωγή του Συμβουλίου στον Πρωθυπουργό και η σύνθεσή του, η οποία περιλαμβάνει :

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Πρώην Πρωθυπουργούς,
- Τους Αρχηγούς των πολιτικών κομμάτων, που εκπροσωπούνται στη Βουλή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Εσωτερικών,
- Τον Υπουργό Οικονομικών,
- Τον Υπουργό αρμόδιο για θέματα Ενέργειας,
- Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη,
- Τον Υπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ, με ειδική αρμοδιότητα για το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας,
- Μόνιμους Υφυπουργούς Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας,
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
- Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,
- Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών,
- Τον Διοικητή της Ε.Υ.Π. καθώς και
- Άλλους Υπουργούς ή κρατικούς αξιωματούχους.

Στο τέταρτο άρθρο ρυθμίζεται η λειτουργία του Συμβουλίου, με τη συχνότητα σύγκλησης να ορίζεται στις (τουλάχιστον) τρεις φορές ετησίως με την πρώτη να αφιερώνεται

τόσο στον απολογισμό του προηγούμενου έτους όσο και στον προγραμματισμό των δράσεων του τρέχοντος, ενώ με το *πέμπτο* άρθρο συστήνεται μία ειδική Επιτροπή Εποπτείας της εφαρμογής των αποφάσεων που λαμβάνονται, η οποία περιλαμβάνει:

- Τον Υπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ με ειδική αρμοδιότητα για το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας ως Πρόεδρο,
- Τον Μόνιμο Υφυπουργό Εξωτερικών,
- Τον Μόνιμο Υφυπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
- Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,
- Τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Οικονομικών και
- Τον Διοικητή της Ε.Υ.Π.

Στο *έκτο* άρθρο καθορίζονται οι αρμοδιότητες της Γραμματείας του Συμβουλίου (τήρηση πρακτικών και υποβολή κειμένων), η οποία εκτός από δύο υπαλλήλους του Διπλωματικού Σώματος περιλαμβάνει και δύο Αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων και στο *έβδομο* και τελευταίο άρθρο (Μεταβατικές διατάξεις) καθορίζεται η προσωρινή κάλυψη των θέσεων των Μόνιμων Υφυπουργών Εξωτερικών και Άμυνας από τους αντίστοιχους Υφυπουργούς, μέχρι τον διορισμό των πρώτων από την Κυβέρνηση. Την πρόταση υπογράφουν οι Σταύρος Θεοδωράκης, Σπύρος Λυκούδης, Σπύρος Δανέλλης, Γεώργιος Αμυράς, Γρηγόρης Ψαριανός, Γεώργιος Μαυρωτάς, Ιλχάν Αχμέτ και Κωνσταντίνος Μπαργιώτας, η οποία μάλιστα συνοδεύεται και από αντίστοιχη *Αιτιολογική Έκθεση*¹⁶⁷.

3.3. Η δημόσια διαβούλευση του Σχεδίου Νόμου το 2019

Έπειτα από μία σειρά διερευνητικών επαφών και συνεδριάσεων¹⁶⁸ του ΕΣΕΠ από τον Μάρτιο του 2018 έως τον Απρίλιο του 2019, με θέμα τη σύσταση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, η ελληνική Κυβέρνηση προχώρησε στην εκπόνηση του Σχεδίου Νόμου¹⁶⁹ με τίτλο «*Εκσυγχρονισμός της Εξωτερικής Πολιτικής: Οργανισμός Υπουργείου Εξωτερικών, Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού και άλλες διατάξεις*» το οποίο έθεσε σε δημόσια διαβούλευση¹⁷⁰ στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του Υπουργείου Εξωτερικών

¹⁶⁷ Βλ. Παράρτημα Κ.

¹⁶⁸ Βλ. Παράρτημα ΚΑ.

¹⁶⁹ Βλ. http://www.opengov.gr/ypex/wp-content/uploads/downloads/2019/04/sxedio_nomoy.pdf (προσπέλαση 02/09/2019).

¹⁷⁰ Βλ. <http://www.opengov.gr/ypex/?p=293> (προσπέλαση 02/09/2019).

από τις 24 Απριλίου έως τις 7 Μαΐου 2019. Το εν λόγω Σχέδιο Νόμου εμπεριέχει τα άρθρα 154-159¹⁷¹ που αφορούν το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, τα οποία αναλύουμε παρακάτω:

➤ Στο άρθρο 154, «Σύσταση και Σκοπός του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας (Σ.Ε.Α.)» καθορίζεται ότι το ΣΕΑ έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα, υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό, είναι υπεύθυνο για το σχεδιασμό της στρατηγικής ασφάλειας και τη διαχείριση κρίσεων, συντονίζει όλες τις δράσεις που σχετίζονται με την Εθνική Ασφάλεια, μεριμνά για την διάγνωση απειλών, αξιολογεί και ιεραρχεί τους εθνικούς στόχους και επιλέγει-αξιοποιεί τα εθνικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη αυτών.

➤ Στο άρθρο 155, «Έννοια Εθνικής Ασφάλειας» συσχετίζεται η έννοια της Εθνικής Ασφάλειας με κάθε θέμα που αφορά «α) στην προάσπιση της εθνικής κυριαρχίας, της ακεραιότητας, της ανεξαρτησίας, της ασφάλειας και των θεμελιωδών αξιών και συμφερόντων της χώρας, β) στην έγκαιρη και αποτελεσματική διάγνωση και αντιμετώπιση παραδοσιακών και σύγχρονων απειλών, προκλήσεων, κινδύνων και δυνητικών προβλημάτων ασφάλειας γ) στην πρόληψη και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και προκλήσεων από την κλιματική αλλαγή καθώς και κάθε άλλης μείζονος απειλής έναντι της δημόσιας υγείας, του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, δ) στην αντιμετώπιση απειλών κατά του συνταγματικού πολιτεύματος και του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και θεμάτων κυβερνο-ασφάλειας»¹⁷².

➤ Στο άρθρο 156, «Αρμοδιότητες και Οργάνωση του Σ.Ε.Α» καθιστά το ΣΕΑ υπεύθυνο για τη συγκέντρωση και παροχή πληροφοριών, τη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας και τη σχεδίαση της Διαχείρισης Κρίσεων, τον συντονισμό όλων των κρατικών Φορέων και την υποβολή ετήσιας έκθεσης στον Πρωθυπουργό με την υποστήριξη μετακλητών επιστημονικών συνεργατών, εμπειρογνομόνων και μίας Γραμματείας Διοίκησης. Επίσης του δίνει τη δυνατότητα να αναθέτει μελέτες και το διαχωρίζει σε τρεις τομείς, τον Τομέα Τεκμηρίωσης, Πληροφόρησης, Ανάλυσης και Αξιολόγησης, τον Τομέα Στρατηγικού Σχεδιασμού και τον Τομέα Διαχείρισης Κρίσεων.

➤ Στο άρθρο 157, «Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας» συστήνει τη θέση του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, τον οποίο εξομοιώνει με Γενικό Γραμματέα, ο οποίος πρέπει να έχει κύρος, ειδίκευση και ανάλογη εμπειρία, ορίζεται και παύεται από τον Πρωθυπουργό, έχει τετραετή θητεία¹⁷³ και λαμβάνει την γνωμοδότηση της Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας

¹⁷¹ Βλ. Παράρτημα ΚΒ.

¹⁷² Βλ. http://www.opengov.gr/ypex/wp-content/uploads/downloads/2019/04/sxedio_nomoy.pdf (προσπέλαση 02/09/2019).

¹⁷³ Ο Πρωθυπουργός έχει τη δυνατότητα παύσης του ακόμα και πριν την ολοκλήρωση της θητείας του.

και της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας πριν την ανάληψη των καθηκόντων του. Το ίδιο άρθρο επίσης αναφέρει ότι μπορεί να οριστεί¹⁷⁴ και Βοηθός Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας με ανάλογα προσόντα και καθορίζει τις αρμοδιότητες του Συμβούλου οι οποίες αφορούν στον σχεδιασμό της στρατηγικής εθνικής ασφάλειας και τη λειτουργία του Συμβουλίου, την παροχή συμβουλών προς τον Πρωθυπουργό, την παρακολούθηση και συντονισμό των Πολιτικών που εφαρμόζονται από τα Υπουργεία, την υποβολή ετήσιας απόρρητης έκθεσης με τα κρίσιμα ζητήματα εθνικής ασφάλειας και προτάσεων για την αντιμετώπιση αυτών, τον καθορισμό των στρατηγικών προτεραιοτήτων της χώρας, την εκπόνηση «Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας» καθώς και την προετοιμασία της ημερήσιας διάταξης των συνεδριάσεων του Συμβουλίου. Εξαιρετικά σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας ορίζεται ως τακτικό μέλος του ΚΥΣΕΑ.

➤ Στο άρθρο 158, «Σύνθεση και Λειτουργία του Σ.Ε.Α.» καθορίζεται η συχνότητα σύγκλησης του Συμβουλίου στις τέσσερις φορές ετησίως έπειτα από πρωτοβουλία του Συμβούλου αλλά και σε έκτακτες περιπτώσεις έπειτα από πρωτοβουλία του Πρωθυπουργού με τη «βασική» του σύνθεση να ανέρχεται στα δέκα άτομα, με μέλος και βασικό εισηγητή τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας και υπόλοιπα μέλη:

- ✓ Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- ✓ Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- ✓ Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- ✓ Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη,
- ✓ Τον Πρόεδρο της Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας του Κοινοβουλίου,
- ✓ Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
- ✓ Τον Διοικητή της ΕΥΠ,
- ✓ Τον Υπηρεσιακό Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών και
- ✓ Τον Διευθυντή του Διπλωματικού Γραφείου του Πρωθυπουργού.

Με το ίδιο άρθρο δίνεται επίσης η δυνατότητα πρόσκλησης κατά περίπτωση άλλων Υπουργών, διοικητικών στελεχών, στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και ειδικών εμπειρογνομόνων και καθορίζεται ότι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας υποχρεούται να ενημερώνει τους αρχηγούς των κομμάτων του Ελληνικού Κοινοβουλίου για τα ζητήματα αρμοδιότητάς του καθώς και να παρουσιάζει σε ειδική συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής την ετήσια έκθεση που εκπονεί.

¹⁷⁴ Και πάλι με απόφαση του Πρωθυπουργού.

➤ Στο άρθρο 159 τέλος, με τίτλο «Συνεργασία με τα Υπουργεία και λοιπά κυβερνητικά όργανα» ορίζεται πως ο Σύμβουλος οφείλει να παρακολουθεί και να τηρείται ενήμερος για κάθε ενέργεια που σχετίζεται με την Εθνική Ασφάλεια από οποιοδήποτε κρατικό φορέα και αν προέρχεται. Ειδικά για τα Υπουργεία Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη καθορίζεται πως οφείλουν να συνεργάζονται με τον Σύμβουλο για ζητήματα που σχετίζονται με τον σχεδιασμό πολιτικής και διαχείρισης κρίσεων όσον αφορά την υποβολή προτάσεων και υποχρεούνται να του παρέχουν πληροφορίες κατόπιν αίτησής του αλλά και να υποβάλουν αναγκαίες εκθέσεις ή αναλύσεις.

Από τα συνολικά ενενήντα επτά¹⁷⁵ σχόλια που υποβλήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα των δύο εβδομάδων που διήρκεσε η δημόσια διαβούλευση του Σχεδίου Νόμου, αυτά που αφορούσαν τη σύσταση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας είναι -με χρονολογική σειρά- τα ακόλουθα:

➤ Του Αναστάσιου Μπασαρά¹⁷⁶ (30/04/2019, 12:20) ο οποίος σχολιάζει αρνητικά την μικρή χρονική διάρκεια (δύο εβδομάδες) της διαβούλευσης εν μέσω των εορτών του Πάσχα και την απουσία σχολίων από την ακαδημαϊκή και διπλωματική κοινότητα της χώρας.

➤ Του Γεωργίου Δογιβάνη¹⁷⁷ (30/04/2019, 15:11) ο οποίος προτείνει τη συμμετοχή εκπροσώπου του Λιμενικού Σώματος .

➤ Του Άρη Διαμαντόπουλου¹⁷⁸ (03/05/2019, 08:58) ο οποίος προτείνει την δημιουργία ενός επιπλέον τμήματος για τη συλλογή και εκμετάλλευση πληροφοριών Ψυχολογικών Επιχειρήσεων.

➤ Του Ιωάννη Ραγιέ¹⁷⁹ (03/05/2019, 12:25) ο οποίος αναφέρει ότι «ένας ορθός και αποτελεσματικός σχεδιασμός εθνικής ασφάλειας οφείλει να στηρίζεται σε τρεις (3) βασικές παραμέτρους: εξωτερική πολιτική (*foreign policy*), εθνική άμυνα (*defence policy*) και, εσωτερική ασφάλεια (*internal security/homeland defence*)», εφιστά την προσοχή στην ορθή επιλογή του προσωπικού και επισημαίνει πως η τετραετής θητεία του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας είναι εκτεταμένη.

¹⁷⁵ Βλ. <http://www.opengov.gr/ypex/?p=292#comments> (προσπέλαση 02/09/2019).

¹⁷⁶ Σμήναρχος ε.α., Αντιπρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (ΕΛΙΣΜΕ).

¹⁷⁷ Δεν αναφέρει επαγγελματικά στοιχεία.

¹⁷⁸ Υπογράφει ως Υποστράτηγος ε.α./Δρ. Φιλοσοφίας.

¹⁷⁹ Υπογράφει ως Δρ. Ι. Αντ. Ραγιές, Αναπληρωτής Καθηγητής ΣΣΕ – πρ. Ειδικός Επιστήμων διαχείρισης κρίσεων, ΑΕΑ/ ΥΔΤ.

➤ Του Βασιλείου Ραπτάκη¹⁸⁰ (04/05/2019, 18:45) ο οποίος αιτείται την παράταση της προθεσμίας υποβολής σχολίων, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα καλύτερης προετοιμασίας όσων επιθυμούν να τοποθετηθούν επί του θέματος.

➤ Του Γιώργου Χατζηθεοφάνους¹⁸¹ (04/05/2019, 18:45) ο οποίος προτείνει την κατάργηση του ΚΥΣΕΑ, τη μείωση των μελών του Συμβουλίου στα τέσσερα (επιπλέον μέλη θα συγκαλούνται ανάλογα με την περίπτωση), επισημαίνει την ορθότητα του συμβουλευτικού χαρακτήρα του Συμβουλίου και προτείνει την αύξηση του προσωπικού της Γραμματείας με θητεία ανεξάρτητη της Κυβερνητικής.

➤ Του Στέλιου Πετρουλάκη¹⁸² (06/05/2019, 15:19) ο οποίος τονίζει ότι για τα θέματα Εθνικής Ασφάλειας υπάρχει το ΚΥΣΕΑ και πως το πρόβλημα έγκειται στην έλλειψη μίας Υπηρεσίας-Γραμματείας η οποία θα συγκεντρώνει και θα διαχειρίζεται τις κρίσιμες για την Εθνική Ασφάλεια πληροφορίες. Επίσης τονίζει ότι *«Το Σ.Ε.Α πρέπει να παράγει Πολιτική Εθνικής Άμυνας – Ασφάλειας κι όχι Εθνική Στρατηγική Ασφάλειας. Η Εθνική Στρατηγική Ασφάλεια πηγάζει από την Εθνική Πολιτική Άμυνας – Ασφάλειας της Κυβέρνησης και είναι έργο άλλων Υπουργείων. Ακόμη πρέπει να συγκεντρώνει έτοιμες προς αξιοποίηση πληροφορίες από άλλες εθνικές πηγές βάσει των οποίων θα καθορίζεται η Πολιτική Εθνικής Άμυνας – Ασφάλειας. Τέλος παραλαμβάνει τις θέσεις, εισηγήσεις των άλλων κρατικών φορέων άμυνας – ασφάλειας της χώρας και ετοιμάζει την εισήγηση του Πρωθυπουργού στο ΚΥ.Σ.Ε.Α.»*.

➤ Του Κωνσταντίνου Γκίνη¹⁸³ (07/05/2019, 00:37) ο οποίος μέσα από ένα εκτεταμένο κείμενο επισημαίνει ότι:

✓ *«Οι γεωστρατηγικές συνθήκες του περιφερειακού και διεθνούς περιβάλλοντος αλλά και αυτού του εσωτερικού της Ελλάδος, επιβάλουν την ταχεία και ποιοτική λήψη αποφάσεως στο πεδίο της Εθνικής Ασφάλειας»,*

✓ *«Το υπάρχον όργανο στο Πολιτικο-στρατηγικό επίπεδο, δηλαδή το ΚΥΣΕΑ, έχει αποδειχθεί μέχρι τώρα αναποτελεσματικό»,*

✓ *«Η ανάληψη της νομοθετικής πρωτοβουλίας κρίνεται θετική, καθώς αναγνωρίζει το υπάρχον κενό στο πεδίο αυτό της Εθνικής Ασφάλειας»,*

✓ *«Η επιλογή της συγκροτήσεως ΣΕΑ ως συμβουλευτικού οργάνου και η διατήρηση ΚΥΣΕΑ χωρίς ουδεμία βελτίωση, δηλαδή ενός διδύμου μοντέλου, οδηγεί σε μια*

¹⁸⁰ Υπογράφει ως κλάδου Μηχανικών Επικοινωνιών και Πληροφορικής του ΥΠ.ΕΞ. βαθμού Α' εκπροσώπου του κλάδου στην Συνομοσπονδία Υπαλλήλων ΥΠ.ΕΞ.

¹⁸¹ Υποστράτηγος ε.α και τομεάρχης άμυνας στο πολιτικό κόμμα «Το Ποτάμι» από το 2014-2016.

¹⁸² Δεν αναφέρει επαγγελματικά στοιχεία.

¹⁸³ Υπογράφει ως Στρατηγός ε.α. – Επίτιμος Α/ΓΕΣ, Μέλος ΙΔΙΣ / Πάντειο Πανεπιστήμιο

γραφειοκρατική, χρονοβόρα, δύσκαμπτη και δυσλειτουργική, διαδικασία λήψεως αποφάσεως, με υψηλό βαθμό κινδύνου αποτυχίας»,

✓ «Το ΣΕΑ, παρότι χαρακτηρίζεται ως συμβουλευτικό όργανο, περιλαμβάνει και εκτελεστικές εξουσίες, δημιουργώντας επικάλυψη με το ΚΥΣΕΑ, αλλά και λοιπά όργανα του Κράτους»,

✓ «Τα παραγόμενα επιτελικά προϊόντα από το ΣΕΑ είναι περιορισμένου ορίζοντα, εσωστρεφή και δεν πυροδοτούν τις απαραίτητες ιεραρχικές διαδικασίες Εθνικής Ασφαλείας»,

✓ «Το σχέδιο νόμου σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες δομές και λειτουργίες Εθνικής Ασφαλείας δεν επιτυγχάνει να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη συνεκτική, αποτελεσματική, εξωστρεφή και αποδοτική αρχιτεκτονική Εθνικής Ασφαλείας»,

✓ «Η σύνθεση του ΣΕΑ είναι επισφαλής, σε ότι αφορά στην ποιότητα της λήψεως αποφάσεως»,

✓ «Η διαδικασία λήψεως αποφάσεως στο ΣΕΑ απαιτεί αποσαφήνιση»,

✓ «Η οργάνωση του ΣΕΑ είναι ανεπαρκής και ανελαστική, για την εκπλήρωση του έργου και της αποστολής του» και

✓ «Υπάρχει ανάγκη δημιουργίας συμπληρωματικής δομής του ΣΕΑ και εισαγωγής νέων διαδικασιών, προς επίτευξη ταχείας και αποδοτικής λειτουργίας».

Θεωρεί τέλος πως βέλτιστες λύσεις είναι «Η συγκρότηση ενός και μόνο οργάνου Εθνικής Ασφαλείας στο Πολιτικο-στρατηγικό επίπεδο, με την μετεξέλιξη του ΚΥΣΕΑ σε ΣΕΑ και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης, συνεκτικής και λειτουργικής αρχιτεκτονικής Εθνικής Ασφαλείας, η οποία να απεικονισθεί στο σχέδιο νόμου, ικανής να ανταποκριθεί στις γεωστρατηγικές ανάγκες και απαιτήσεις της Ελλάδος, λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω». Το ίδιο σχόλιο υπέβαλε ξανά στις 08:23 της ίδιας ημέρας.

➤ Του Σπυρίδωνα Πετρόπουλου¹⁸⁴ (07/05/2019, 08:30) ο οποίος επισημαίνει πως το ΣΕΑ θα πρέπει να ενοποιηθεί με το ΚΥΣΕΑ και πως σε περίοδο πολέμου τα καθήκοντα του Ανώτατου Διοικητή και Αναπληρωτή των Ενόπλων Δυνάμεων θα πρέπει να ανατίθενται στον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης αντίστοιχα. Στις 08:55 συμπλήρωσε με νέο σχόλιο πως το ΣΕΑ θα πρέπει να συνεδριάζει και να λαμβάνει αποφάσεις σε εβδομαδιαία βάση και τονίζει την ανάγκη εκπόνησης σχετικού νομοσχεδίου.

¹⁸⁴ Υπογράφει ως Συνταγματάρχης ε.α Τάξη 1984.

Τελικά, παρά την εκπόνηση του Σχεδίου Νόμου και την -έστω και μικρής διάρκειας όπως ισχυρίζονται κάποιοι- δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε, η συγκεκριμένη προσπάθεια της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ δεν απέδωσε καρπούς, καθώς λίγο μετά την επίσημη ανακοίνωση των αποτελεσμάτων¹⁸⁵ των Ευροεκλογών της 26^{ης} Μαΐου 2019, ο Έλληνας Πρωθυπουργός ανακοίνωσε¹⁸⁶ την πρόθεσή του να προκηρύξει πρόωρες εκλογές αμέσως μετά τον δεύτερο γύρο των Δημοτικών και Περιφερειακών εκλογών της 2^{ας} Ιουνίου 2019. Πράγματι, ο Έλληνας Πρωθυπουργός στις 10 Ιουνίου 2019 μετέβηκε¹⁸⁷ στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από τον οποίο ζήτησε τη διάλυση της Βουλής και την προκήρυξη πρόωρων εκλογών. Στις 11 Ιουνίου 2019 δημοσιεύτηκε¹⁸⁸ το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα με ημερομηνία διεξαγωγής Εθνικών Εκλογών την 7^η Ιουλίου 2019, βάζοντας τέλος στην όποια ελπίδα σύστασης Συμβουλίου Εθνικού Συμβουλίου από την εν λόγω Κυβέρνηση.

3.4. Το νέο θεσμικό πλαίσιο του 2019

Δεν πέρασε ούτε ένας μήνας από την ανάληψη των καθηκόντων της, όταν η νέα Κυβέρνηση¹⁸⁹ της χώρας μας προχώρησε την 1^η Αυγούστου 2019 στον διορισμό Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας¹⁹⁰ «παρά τω Πρωθυπουργό». Έπειτα από την δημοσίευση στα ΜΜΕ των ονομάτων πολλών επίδοξων υποψηφίων¹⁹¹, τα εν λόγω καθήκοντα ανέλαβε πρώτος ο Αντιναύαρχος εν αποστρατεία Αλέξανδρος Διακόπουλος¹⁹². Δεν προχώρησε ωστόσο, αν και

¹⁸⁵ Βλ. <https://ekloges-apotelesmata.eu/ethnika-apotelesmata/ellada/2019-2024/> (προσπέλαση 03/09/2019).

¹⁸⁶ Βλ. <https://www.protothema.gr/politics/article/894124/deite-live-diloseis-tsipra-meta-ti-varia-itta-stis-euroekloges/> (προσπέλαση 03/09/2019).

¹⁸⁷ Βλ. <https://www.news247.gr/ekloges/ethnikes-ekloges-stis-7-iouliou.7458932.html> (προσπέλαση 03/09/2019).

¹⁸⁸ Βλ. <https://www.cnn.gr/ekloges/story/180326/ekloges-2019-thyrokollithike-to-diatagma-gia-ti-dialysis-tis-voylis> (προσπέλαση 03/09/2019).

¹⁸⁹ Η ορκωμοσία της Κυβέρνησης της Νέας Δημοκρατίας με Πρωθυπουργό τον Κυριάκο Μητσοτάκη, έλαβε χώρα στο Προεδρικό Μέγαρο στις 9 Ιουλίου 2019 και η πρώτη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου την αμέσως επόμενη ημέρα στη Βουλή των Ελλήνων. Βλ. <https://www.iefimerida.gr/politiki/i-orkomosia-tis-kybernisis-toy-kyriakoy-mitsotaki> (προσπέλαση 30/8/2019).

¹⁹⁰ Βλ. https://www.ethnos.gr/politiki/53479_o-antinayarchos-diakopoylos-symboylos-ethnikis-asfaleias-toy-prothypourgoy, <http://newpost.gr/amyna/5d42eca76220662169b539aa/poios-analamvanei-symvoylos-ethnikis-asfaleias-toy-mitsotaki-poios-einai-o-neos-dioikitis-tis-eyv>, <https://www.usay.gr/google-news/poios-einai-o-michalis-kostarakos-poy-analamvanei-symvoylos-ethnikis-asfaleias/> και <https://www.armyvoice.gr/2019/07/symvoulos-ethnikis-asfalias-o-navarchos-alexandros-diakopoulos/> (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁹¹ Βλ. <https://www.militaire.gr/poios-tha-nai-proedros-toy-symvoyliou-ethnikis-asfaleias-tha-ginei-syzitisi-sto-kysea/> και <https://www.reader.gr/news/politiki/299926/symvoylo-ethnikis-asfaleias-apokta-o-kyriakos-mitsotakis> (προσπέλαση 01/09/2019).

¹⁹² Βλ. αναλυτικό βιογραφικό του στο **Παράρτημα ΚΓ**.

υπήρχαν σκέψεις¹⁹³ σύστασής του στα Ισραηλινά πρότυπα, στη θέσπιση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Η κίνηση αυτή σχολιάστηκε¹⁹⁴ από κάποιους ως μία προσπάθεια μετατροπής του Μεγάρου Μαξίμου σε έναν ελληνικό «Λευκό Οίκο» με τον Έλληνα Πρωθυπουργό να έχει υπό τον άμεσο έλεγχό του την Εθνική Ασφάλεια της χώρας. Παρά το θετικό γεγονός όμως της άμεσης επαφής¹⁹⁵ του Πρωθυπουργού με τον νέο Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας καθώς και τη συμμετοχή του δεύτερου σε επισκέψεις¹⁹⁶ άλλων κρατών μαζί με τον Έλληνα Πρωθυπουργό, η ύπαρξη Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας χωρίς την αντίστοιχη ύπαρξη Συμβουλίου θεωρήθηκε από ορισμένους ως μία αξιέπαινη αρχή η οποία ωστόσο έβαλε «το κάρο μπροστά από το άλογο»¹⁹⁷. Η αντιπολίτευση μάλιστα δεν δίστασε να τη χαρακτηρίσει ως «Παγκόσμια πρωτοτυπία και πρωτοφανή προχειρότητα, καθώς δεν έχει θεσμοθετηθεί ούτε Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας ούτε θέση, αρμοδιότητες ή προσόντα του Συμβούλου»¹⁹⁸.

Πράγματι, ο ρόλος του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας δεν έχει καθοριστεί επαρκώς, καθώς ο Νόμος 4622/2019 (ΦΕΚ 133Α) στο άρθρο 23 το μόνο που αναφέρει¹⁹⁹ είναι ότι στη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού υπάρχει «Γραφείο Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, το οποίο είναι αρμόδιο για την υποστήριξη του Πρωθυπουργού και του ΚΥ.Σ.Ε.Α. για κάθε θέμα που άπτεται της εξωτερικής και εσωτερικής ασφάλειας της Χώρας και της διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων που σχετίζονται με αυτήν». Η μόνη επίσημη ένδειξη που έχουμε για το ρόλο του Έλληνα Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας είναι από τις μέχρι τώρα δηλώσεις του ίδιου, σύμφωνα με τις οποίες «Ο ρόλος του Συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας είναι να λειτουργεί ως το επιτελικό συμβουλευτικό όργανο του Πρωθυπουργού, με στόχο την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος σχεδιασμού στρατηγικής εθνικής ασφάλειας και διαχείρισης κρίσεων, καθώς και την υποστήριξη του συντονισμού των συνδεδεμένων με την εθνική ασφάλεια κυβερνητικών δράσεων. Ο απώτερος στόχος είναι η αποτελεσματική και ρεαλιστική διασύνδεση των επιδιωκόμενων σκοπών με τα διατιθέμενα μέσα (που αποτελεί και την ουσία της Στρατηγικής). Προφανώς και είναι δύσκολο, γιατί πρέπει να δημιουργηθεί μια νέα δομή και να

¹⁹³ Βλ. <https://www.militaire.gr/pos-tha-leitoyrgoyse-to-symvoylio-ethnikis-asfaleias-poy-telika-den-proekypse-olo-to-schedio/> (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁹⁴ Βλ. <https://www.cnn.gr/news/politiki/story/186290/h-ethniki-asfaleia-y-po-ton-apolyto-elegxo-toy-mitsotaki> (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁹⁵ Βλ. <https://www.militaire.gr/synantisi-mitsotaki-me-ton-symvoylo-ethnikis-asfaleias-a-diakopoylo/> (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁹⁶ Βλ. <https://www.militaire.gr/sto-parisi-ayrio-o-mitsotakis-mazi-kai-o-symvoylos-ethnikis-asfaleias-al-diakopoylos/> (προσπέλαση 22/08/2019).

¹⁹⁷ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/1039522/article/epikairothta/politikh/p-oikonomoy-symvoylos-e8nikhs-asfaleias--polys-8oryvos-gia-to-tipota> (προσπέλαση 30/8/2019).

¹⁹⁸ Βλ. https://www.efsyn.gr/politiki/antipoliteysi/205954_katroygkalos-protofanis-proheiotita-o-diorismos-symboyloy-ethnikis (προσπέλαση 06/09/2019).

¹⁹⁹ Βλ. Παράρτημα ΚΔ.

λειτουργήσει άμεσα ενόσω τα θέματα τρέχουν. [...] Όλα αυτά υπερβαίνουν τις δυνατότητες όχι μόνο ενός μεμονωμένου υπουργείου, αλλά και μιας μόνης χώρας να τα αντιμετωπίσει.[...]

²⁰⁰.

Κινούμενη στην κατεύθυνση αυτή η νέα Κυβέρνηση προχώρησε σε ορισμένες ενέργειες που άλλαξαν το θεσμικό πλαίσιο της Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας. Η πρώτη αφορούσε την υπογραφή²⁰¹ Μνημονίου Συνεργασίας στις 5 Αυγούστου 2019 μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Σκοπός του Μνημονίου ήταν η βελτίωση της συνεργασίας των δύο Υπουργείων πάνω σε θέματα Διεθνών Σχέσεων, Εθνικής Άμυνας και Αμυντικής Διπλωματίας. Ως προς τον τελευταίο τομέα μάλιστα, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση, καθώς το εν λόγω Μνημόνιο προβλέπει την ίδρυση Διεύθυνσης Αμυντικής Διπλωματίας²⁰² στο Υπουργείο Εξωτερικών, η οποία θα υπάγεται απ' ευθείας στον Υπουργό Εξωτερικών και θα στελεχώνεται τόσο από προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων όσο και από προσωπικό του Διπλωματικού Σώματος.

Ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας, Νικόλαος Παναγιωτόπουλος δήλωσε ότι «Όλο αυτό γίνεται ώστε να υπάρχει καλύτερος και εντατικότερος συντονισμός μεταξύ των ενεργειών ανάμεσα στα δύο Υπουργεία ώστε να έχουμε πιο αποτελεσματική, σε όλες τις εκφάνσεις, άσκηση της Εξωτερικής Πολιτικής της χώρας»²⁰³ και ο Υπουργός Εξωτερικών, Νίκος Δένδιας ότι «Ηρθαμε να υπογράψουμε με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ένα μνημόνιο στενής συνεργασίας, ώστε να επιτύχουμε τον απόλυτο συγχρονισμό μεταξύ των ενεργειών, αλλά και των αντιλήψεων των δύο Υπουργείων. Ο συγχρονισμός αυτός θα είναι συμβατός προς το ευρύτερο Δόγμα της Πατρίδος, μιας χώρας μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που επιθυμεί πάντα να βρίσκεται στον πυρήνα της Ευρώπης, αλλά και μιας χώρας που επιθυμεί να έχει εξαιρετικές σχέσεις με όλους τους γείτονές της, να είναι παράγοντας σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή»²⁰⁴.

²⁰⁰ Βλ. <http://newpost.gr/politiki/5dd03934c12d7fd10d72a95d/symvoylos-ethnikis-asfaleias-mia-ellinotoyrkiki-sygkroyisi-den-eynoei-kanenan> (προσπέλαση 17/11/2019).

²⁰¹ Βλ. <http://www.mod.mil.gr/anakoinoseis-typoy/ypografi-mnimoniou-synergasias-metaxy-toy-ypourgeiou-ethnikis-amynas-kai-toy> (προσπέλαση 02/09/2019).

²⁰² Για μια διεξοδική ανάλυση του όρου βλ. Ντόκος Θάνοz & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 492-504.

²⁰³ Βλ. <https://www.newsbeast.gr/politiki/arthro/5237745/anoigei-grafeio-amyntikis-diplomatias-sto-ypourgeio-exoterikon> (προσπέλαση 02/09/2019).

²⁰⁴ Βλ. <https://www.newsbeast.gr/politiki/arthro/5237745/anoigei-grafeio-amyntikis-diplomatias-sto-ypourgeio-exoterikon> (προσπέλαση 02/09/2019).

Η δεύτερη ενέργεια αφορούσε στη σύσταση του *Κυβερνητικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας*²⁰⁵ με τον Νόμο 4622/2019. Αν και η ακριβής συγκρότησή του δεν έχει ακόμα καθοριστεί, ο εν λόγω Νόμος ορίζει²⁰⁶ ότι «*Μέχρι την έκδοση της απόφασης συγκρότησης του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, το ΚΥ.Σ.Ε.Α. συνέρχεται και λειτουργεί, εφόσον καταστεί απαραίτητο, βάσει της υπ' αριθμ. 21/18.7.2019 Πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου "Ανασύνθεση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας"*. Οι αρμοδιότητες του νέου ΚΥΣΕΑ, το οποίο σε περίοδο πολέμου μετονομάζεται σε Πολεμικό Συμβούλιο, περιλαμβάνουν:

- Τη διαμόρφωση της στρατηγικής εθνικής ασφάλειας,
- Τη λήψη αποφάσεων για θέματα που αφορούν στη δομή των Ενόπλων Δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και την έγκριση των εξοπλιστικών προγραμμάτων,
- Την εκτίμηση και τον χειρισμό κρίσεων,
- Την κήρυξη και άρση συναγερμού για την κινητοποίηση της Χώρας και των κανόνων εμπλοκής των Ενόπλων Δυνάμεων,
- Την εξουσιοδότηση του Πρωθυπουργού για εισήγηση κήρυξης ή άρσης επιστράτευσης ή πολέμου στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας,
- Τη διάθεση εθνικών δυνάμεων στο εξωτερικό (πχ. Ειρηνευτικές αποστολές),
- Τον καθορισμό της πολιτικής όσον αφορά στην Πολιτική Σχεδίαση Έκτακτης Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.),
- Τις κρίσεις των Αρχηγών των Γενικών Επιτελείων των Ενόπλων Δυνάμεων (ΓΕΕΘΑ, ΓΕΣ, ΓΕΝ, ΓΕΑ), των Σωμάτων Ασφαλείας και του Λιμενικού Σώματος,
- Την αναπλήρωση αρχηγού κλάδου στο Συμβούλιο Αρχηγών Γενικών Επιτελείων (Σ.Α.Γ.Ε.),

²⁰⁵ Στην ουσία μετονόμασε το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας σε Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας διατηρώντας ωστόσο τα αρχικά του (ΚΥ.Σ.Ε.Α.) αναλλοίωτα.

²⁰⁶ Βλ. τα επίμαχα άρθρα του Νόμου που αφορούν στο νέο ΚΥΣΕΑ στο **Παράρτημα ΚΔ**.

- Την τοποθέτηση και κρίση του Διοικητή της Στρατιάς, Αρχηγού Στόλου, Αρχηγού Τακτικής Αεροπορίας, Υ/ΓΕΕΘΑ και των Αντιστράτηγων και αντίστοιχων κάθε Κλάδου,
- Την επιλογή του Προέδρου, Εισαγγελέα και Αντιπροέδρων του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου,
- Την άσκηση κάθε άλλης αρμοδιότητας που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία.

Η τρίτη κατά σειρά ενέργεια της Κυβέρνησης, η οποία επίσης σχολιάστηκε έντονα²⁰⁷ από τα ΜΜΕ, αφορούσε στην απόφαση του Πρωθυπουργού τέσσερις περίπου μήνες μετά την εκλογή του -για την ακρίβεια την 31 Οκτωβρίου 2019- να διορίσει *Αναπληρωτή Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας*. Τα εν λόγω καθήκοντα ανέλαβε ο *Θάνος Ντόκος*²⁰⁸, του οποίου τις απόψεις (σε συνεργασία με τον Παναγιώτη Τσάκωνα) όσον αφορά στη σύνθεση, δομή και λειτουργία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας αναπτύξαμε στο δεύτερο Κεφάλαιο. Αξίζει να σημειώσουμε ότι μετά από αυτή την ενέργεια εκφράστηκε για ακόμα μία φορά η λογική απορία σχετικά με το «*Πώς είναι δυνατόν να έχουμε Αναπληρωτή και Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας χωρίς να υπάρχει Συμβούλιο;*»²⁰⁹. Την απάντηση ωστόσο στην ερώτηση αυτή επιχείρησε να δώσει πρόσφατη δημοσίευση²¹⁰ του διαδικτύου, η οποία ανέφερε πως συνεργάτες του Πρωθυπουργού δήλωσαν ότι η σύσταση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας επρόκειτο να πραγματοποιηθεί «εν καιρώ» έπειτα από συνεννόηση με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

Η ίδια δημοσίευση ανέφερε επίσης πως η Κυβέρνηση προσανατολιζόταν στην υιοθέτηση μίας δομής παρόμοιας με αυτήν του Ισραήλ²¹¹. Ανέφερε μάλιστα πως -παρά την αρχική της πρόθεση για κατάργησή του- η Κυβέρνηση ήταν πολύ πιθανό να διατηρήσει

²⁰⁷ Βλ. <https://www.protothema.gr/politics/article/941008/o-thanos-dokos-analamvanei-kathikoda-anapliroti-sumvoulou-ethnikis-asfaleias/>, <https://www.google.com/amp/s/www.skai.gr/news/politics/o-thanos-ntokos-analamvanei-kathikonta-anapliroti-symvoulou-ethnikis-asfaleias/amp>, https://www.google.com/amp/s/www.pronews.gr/amyna-asfaleia/ethika-themata/817505_thanos-ntokos-analamvanei-kathikonta-anapliroti-symvoulou%3famp και <https://www.militaire.gr/thanos-ntokos-o-anaplirotis-symvoylos-ethnikis-asfaleias-me-apofasi-mitsotaki/> (προσπέλαση 07/11/2019).

²⁰⁸ Βλ. αναλυτικό βιογραφικό του στο **Παράρτημα ΚΔ**.

²⁰⁹ Βλ. <https://www.armyvoice.gr/2019/10/symvoylos-ethnikis-asfaleias-apektise-anapliroti-ton-thano-ntoko/> (προσπέλαση 07/11/2019).

²¹⁰ Βλ. <https://www.newsbeast.gr/politiki/arthro/5597931/etsi-tha-einai-to-neo-symvoylio-ethnikis-asfaleias-poy-tha-dimioyrgisei-i-kyvernisi> (προσπέλαση 01/12/2019).

²¹¹ Βλ. Υποκεφάλαιο «1.4. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας του Ισραήλ».

παράλληλα και το ΚΥΣΕΑ, ενώ είχε καταλήξει στη σύνθεση που θα έχει το νέο Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, η οποία θα περιελάμβανε:

- Τον Πρωθυπουργό,
- Τον Αντιπρόεδρο της Κυβέρνησης²¹²,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη,
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ,
- Τον Γενικό Γραμματέα του ΥΠΕΞ²¹³,
- Τον Διοικητή της ΕΥΠ και
- Τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας.

Άλλη δημοσίευση²¹⁴ -λίγες ημέρες αργότερα- ανέφερε ότι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας μαζί με τον Αναπληρωτή του επρόκειτο να αρχίσουν να πραγματοποιούν συνεδριάσεις σε μηνιαία βάση, όχι των Υπουργών αλλά των ιεραρχικά κατώτερών τους στελεχών (ενδεχομένως Υφυπουργών ή Γενικών Γραμματέων) των Υπουργείων που συνθέτουν το ΚΥΣΕΑ. Με τον τρόπο αυτό πιστεύεται ότι θα δημιουργηθούν οι κατάλληλοι δίαυλοι επικοινωνίας μεταξύ των εν λόγω Υπουργείων και θα επιτευχθεί ο επιθυμητός συντονισμός από την περίοδο «ειρήνης» και όχι μόνο κατά τη διάρκεια μίας ενδεχόμενης κρίσης. Στην ίδια δημοσίευση αναφερόταν επίσης ότι το μελλοντικό ελληνικό ΣΕΑ θα είχε στοιχεία τόσο από το αντίστοιχο των ΗΠΑ όσο και από αυτό του Ηνωμένου Βασιλείου και του Ισραήλ, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση και δημοσίευση μιας ελληνικής Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας. Ανέφερε επίσης ότι η Κυβέρνηση επρόκειτο να διατηρήσει το ΚΥΣΕΑ, αλλά μόνο ως ακρωνύμιο, κάτι που όπως έχουμε αναφέρει είχε ήδη πραγματοποιηθεί με τον Νόμο 4622/2019.

Η τέταρτη κατά σειρά ενέργεια της Κυβέρνησης -επιβεβαιώνοντας μερικώς τις προαναφερθείσες δημοσιεύσεις - ήταν η κατάργηση του παλιού ΚΥΣΕΑ και ο καθορισμός της σύνθεσης του νέου (ΚΥ)ΣΕΑ, πλέον ως Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας²¹⁵. Η εν λόγω ενέργεια πραγματοποιήθηκε με την απόφαση Υ133 της 8^{ης} Νοεμβρίου 2019 του

²¹² Σε περίπτωση που δεν υπήρχε Αντιπρόεδρος θα συμμετείχε κάποιος από τους Υπουργούς Επικρατείας.

²¹³ Θα αντικατασταθεί από τον Υφυπουργό Εξωτερικών εφόσον διοριστεί κάποιος.

²¹⁴ Βλ. https://www.google.com/amp/s/www.ethnos.gr/politiki/71274_me-montelo-ipa-kai-israil-oikodomeitai-neo-kysea%3famp (προσπέλαση 10/12/2019).

²¹⁵ Βλ. <https://www.documentonews.gr/article/allages-sto-kysea-me-ypografh-mhtsotakh> και https://kranosgr.blogspot.com/2019/12/blog-post_47.html (προσπέλαση 07/12/2019).

Πρωθυπουργού η οποία δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 4410Β²¹⁶ την 3^η Δεκεμβρίου 2019. Σύμφωνα με την απόφαση αυτή Γραμματέας του νέου (Κυβερνητικού) Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας θα είναι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας αντικαθιστώντας τον μέχρι πρότινος Γενικό Γραμματέα της Κυβέρνησης. Η σύνθεσή του παρέμεινε αμετάβλητη περιλαμβάνοντας ως μέλος -χωρίς δικαίωμα ψήφου- τον Γενικό Γραμματέα του Πρωθυπουργού και υπόλοιπα μέλη:

- Τον Πρωθυπουργό,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ.

Σύμφωνα με όσα δήλωσε σε συνέντευξη²¹⁷ που παραχώρησε ο Έλληνας Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, ο διορισμός του σκοπίμως προηγήθηκε της σύστασης Συμβουλίου για λειτουργικούς και οργανωτικούς λόγους με απώτερο σκοπό τη διενέργεια συντονιστικών επαφών για την βέλτιστη λειτουργία του Συμβουλίου. Δήλωσε μάλιστα χαρακτηριστικά πως:

*«[...] Η δημιουργία ΣΕΑ βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο από νομοπαρασκευαστικής πλευράς και είναι θέμα χρόνου. Προφανώς και “κάθε αρχή και δύσκολη” γιατί έπρεπε να δημιουργηθεί μια νέα δομή, να στελεχωθεί ένα μικρό επιτελείο και να λειτουργήσει άμεσα ενόσω τα θέματα τρέχουν. Είναι ένα έργο εν εξελίξει.»*²¹⁸.

Όσον αφορά στα καθήκοντά του, ανέφερε πως -λόγω του ιδιαίτερα αυξημένου εργασίας του Πρωθυπουργού- η επαφή που διατηρεί μαζί του δεν είναι καθημερινή, ωστόσο ο ίδιος και το επιτελείο του είναι στη διάθεση του Πρωθυπουργού όλο το εικοσιτετράωρο, μιας και τα θέματα που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια αποτελούν πρώτη προτεραιότητα για τον Πρωθυπουργό, στον οποίο υποβάλλει εισηγήσεις άλλοτε γραπτές και άλλοτε προφορικές.

²¹⁶ Βλ. **Παράρτημα ΚΣΤ**.

²¹⁷ Βλ. <https://www.militaire.gr/o-symvoylos-ethnikis-asfaleias-al-diakopoylos-mila-sto-militaire-magazine-ti-leei-gia-tin-toyrkia/> (προσπέλαση 13/12/2019).

²¹⁸ Βλ.. https://issuu.com/militairechannel/docs/militaire_3 (προσπέλαση 13/12/2019).

Στην εν λόγω συνέντευξη ανέφερε επίσης ότι συνεργάζεται ουσιαστικά σε εξαιρετικό βαθμό με όλα τα Υπουργεία και τις Υπηρεσίες²¹⁹ που σχετίζονται με την Εθνική Ασφάλεια και ότι :

«Ένας από τους στόχους που έχουμε θέσει είναι η εκπόνηση εθνικής στρατηγικής σε συνεργασία με όλους τους φορείς και ελπίζουμε σε συνεννόηση όλων των πολιτικών δυνάμεων. Μην ξεχνάμε ότι η Εθνική Ασφάλεια και η Εθνική Στρατηγική δεν αφορά σε ένα κόμμα ή μία μόνο Κυβέρνηση αλλά στο Έθνος συνολικά.»

Έχοντας κατά νου όλα τα στοιχεία που αναπτύξαμε στο κύριο μέρος της εργασίας σχετικά με τα Συμβούλια Εθνικής Ασφάλειας άλλων Κρατών, τις απόψεις που επικρατούν στη χώρα μας, την υποβολή τόσο πρότασης όσο και σχεδίου νόμου και τη θέσπιση και εν συνεχεία κατάργηση αντίστοιχων οργάνων, δεν μπορούμε παρά να καταλήξουμε σε συγκεκριμένα συμπεράσματα τα οποία απαντούν στα ερευνητικά ερωτήματα που θέσαμε. Στο Κεφάλαιο που ακολουθεί θα εκθέσουμε τα συμπεράσματα αυτά, συνδεδεοντάς τα με τα στοιχεία που αναπτύξαμε στα Κεφάλαια του κυρίου μέρους της εργασίας.

²¹⁹ Τόνισε μάλιστα πως σε αυτά δεν περιλαμβάνονται μόνο το ΓΕΕΘΑ, ΓΕΣ, ΓΕΑ, ΓΕΝ και ΥΠΕΘΑ αλλά και η ΕΥΠ, το Υπουργείο Εξωτερικών, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη καθώς και το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συμπεράσματα

Πριν εκθέσουμε τα συμπεράσματα που αφορούν στο κατεξοχήν θέμα της εργασίας μας, το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά κάποιων γενικότερων παρατηρήσεων σχετικά με την ελληνική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας²²⁰. Όπως χαρακτηριστικά σημειώνει ο Άγγελος Αλ. Αθανασόπουλος:

«Προτού φθάσει κάποιος στην απόφαση να συστήσει το ΣΕΑ οφείλει να απαντήσει στο ερώτημα αν η Ελλάδα έχει διαμορφώσει μια στρατηγική εθνικής ασφαλείας ή, ευρύτερα, μια υψηλή στρατηγική»²²¹.

Η ύπαρξη μίας τέτοιας Στρατηγικής είναι ζωτικής σημασίας για κάθε χώρα, επειδή όπως επισημαίνει ο Δρ. Παντελής Οικονόμου²²²:

«Η ενίσχυση και υπεράσπιση της εθνικής ασφάλειας επιτυγχάνεται με τον κατάλληλο για κάθε χώρα στρατηγικό σχεδιασμό, συνεκτικό και συνεργειακό, ο οποίος πρωτίστως αξιολογεί και ιεραρχεί σε βάθος χρόνου όλες της δικές της εθνικές απειλές»²²³.

Λαμβάνοντας ωστόσο υπόψιν το «ιδιαίτερο» περιβάλλον ασφάλειας της Ανατολικής Μεσογείου με τις ολοένα αυξανόμενες προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η χώρα μας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι -όπως υποστηρίζει ο Στέλιος Φενέκος- η ελληνική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας θα πρέπει:

«[...] να είναι ευέλικτη και να μπορεί να απαντάει στις μεταβαλλόμενες διεκδικήσεις της Τουρκίας και θα πρέπει να κατευθύνει μέσα και σκοπούς σε έναν συγκεκριμένο προσανατολισμό»²²⁴.

²²⁰ Βλ. Παράρτημα Β.

²²¹ Βλ. <https://www.tovima.gr/2018/03/23/politics/ethniko-symboylio-kai-stratigiki-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 12/09/2019).

²²² Βλ. <https://www.eliamep.gr/experts/παντελής-οικονόμου/> (προσπέλαση 30/8/2019).

²²³ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/1039522/article/epikairothta/politikh/p-oikonomoy-symvoylos-ethnikhs-asfaleias--polys-8oryvos-gia-to-tipota> (προσπέλαση 30/8/2019).

²²⁴ Βλ. <http://topotami.gr/epitaktiki-i-dimiourgia-desmefitikou-ethnikou-symvouliou-asfaleias/> (προσπέλαση 31/8/2019).

Την απάντηση όμως στο αρχικό μας ερώτημα έρχεται να δώσει και πάλι ο Δρ. Παντελής Οικονόμου, επισημαίνοντας πως:

«Η χώρα όμως δεν διαθέτει, ούτε ποτέ διέθετε, τον αναφερθέντα συνεκτικό και συνεργειακό στρατηγικό σχεδιασμό αντιμετώπισης όλων των εθνικών της απειλών [...]»²²⁵.

Είναι επομένως αδήριτη η ανάγκη εκπόνησης μίας Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας η οποία -όπως κάθε άλλη αντίστοιχη αρχιτεκτονική- θα πρέπει να περιλαμβάνει:

«[...] την πρόληψη, την ανίχνευση και την απόκριση, που ουσιαστικά αποτελούν σύνολα εξειδικευμένων μέτρων και ενεργειών για την αντιμετώπιση των κινδύνων της εκάστοτε απειλής»²²⁶.

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να δημοσιευτεί με τη μορφή ενός επίσημου θεσμικού κειμένου στα πρότυπα άλλων χωρών²²⁷ ώστε να αποτελέσει οδηγό για όλους τους φορείς που εμπλέκονται με τα ζητήματα της Εθνικής Ασφάλειας. Δυστυχώς όμως, η χώρα μας δεν μπόρεσε να ακολουθήσει τις διεθνείς εξελίξεις στον τομέα αυτό. Όπως χαρακτηριστικά επισημαίνουν²²⁸ οι Θάνος Ντόκος και Παναγιώτης Τσάκωνας:

«Κατ' αρχάς ιδιαίτερη κατάπληξη προκαλεί στον εξωτερικό παρατηρητή ή/και μελετητή του φαινομένου η -σχεδόν παντελής- απουσία επισήμων κειμένων από μέρους των καθ' ύλην αρμοδίων φορέων (κυρίως ΥΠΕΞ) χάραξης εθνικής στρατηγικής»²²⁹.

²²⁵ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/1039522/article/epikairothta/politikh/p-oikonomoy-symvoylos-e8nikhs-asfaleias--polys-8oryvos-gia-to-tipota> (προσπέλαση 30/8/2019).

²²⁶ Οπ.π.

²²⁷ Βλ. τις επίσημες Στρατηγικές Εθνικής Ασφάλειας (κείμενα) άλλων κρατών που παρουσιάζονται στα **Παραρτήματα ΚΖ** έως και **ΚΘ**.

²²⁸ Το ίδιο σημειώνει και ο Άγγελος Αλ. Αθανασόπουλος, αναφέροντας πως η χώρα μας δεν έχει διαμορφώσει μία επίσημη -με τη μορφή δημοσιευμένου θεσμικού κειμένου- Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας, ούτε έχει προχωρήσει στον αναγκαίο στρατηγικό σχεδιασμό [βλ. <https://www.tovima.gr/2018/03/23/politics/ethniko-symboylio-kai-stratigiki-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 12/09/2019)].

²²⁹ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 197.

Το μόνο αντίστοιχο επίσημο θεσμικό κείμενο που υπάρχει είναι η ελληνική *Λευκή Βίβλος*²³⁰, η οποία δημοσιεύτηκε το 2014 από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Θα πρέπει ωστόσο να θεωρηθεί ως μία μεμονωμένη ενέργεια που καλύπτει ένα μικρό μόνο μέρος της Εθνικής μας Ασφάλειας, αυτό που σχετίζεται με την συνιστώσα της εξωτερικής ασφάλειας. Η έλλειψη αυτού του απαραίτητου θεσμικού κειμένου -της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας- οδηγεί σε έλλειψη συνέχειας και κατ' επέκταση συνέπειας των δράσεων όχι μόνο της Εξωτερικής αλλά και της ευρύτερης πολιτικής της εκάστοτε κυβέρνησης, με αποτέλεσμα την αδυναμία επίτευξης μακροπρόθεσμων εθνικών στόχων και την αρνητική αντιμετώπιση της χώρας μας από τους περιφερειακούς και διεθνείς δρώντες.

Όσον αφορά στα κατεξοχήν συμπεράσματά μας για το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας, ως πρώτο αναφέρουμε αυτό που σχετίζεται με τη «δημοτικότητα» του εν λόγω θεσμού. Διαπιστώνουμε δηλαδή πως οι περισσότερες χώρες έχουν θεσμοθετήσει συγκεκριμένα επιτελικά όργανα τα οποία έχουν ως αποκλειστική αρμοδιότητα τη «διαχείριση» της Εθνικής τους Ασφάλειας. Τα όργανα αυτά, έχοντας σαφώς καθορισμένες από το Νόμο αρμοδιότητες και με γνώμονα μία Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας -εγκεκριμένη από το κράτος- είναι σε θέση να συντονίζουν και να ελέγχουν τις ενέργειες όλων των κρατικών Φορέων, επεμβαίνοντας κάθε φορά όπου χρειάζεται για την επίτευξη των εθνικών στόχων. Αν και τα Όργανα αυτά διαφέρουν στην ονομασία, τη σύνθεση και τις αρμοδιότητες από κράτος σε κράτος -ανάλογα βέβαια και με το πολιτικό σύστημα που επικρατεί- όλα διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την Εθνική Ασφάλεια.

Ένα δεύτερο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε αφορά στη δομή του Συμβουλίου, η οποία -παρά τις διαφορές που παρατηρούνται από κράτος σε κράτος- παρουσιάζει κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Ένα από τα αυτά είναι η συμμετοχή τόσο Κυβερνητικών εκπροσώπων, με Πρόεδρο τον Πρωθυπουργό ή τον Πρόεδρο²³¹ και τακτικά μέλη τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας και τον Υπουργό Εξωτερικών, όσο και «τεχνοκρατών»²³². Τα περισσότερα Συμβούλια υπάγονται στον Πρωθυπουργό ή τον Πρόεδρο με την ταυτόχρονη ύπαρξη μίας Γραμματείας ανάλογου μεγέθους για την υποστήριξη του έργου και έχουν αυξημένες εξουσίες πάνω σε άλλους Φορείς, ιδίως κατά την παρακολούθηση εφαρμογής των αποφάσεων και τον συντονισμό σε περιόδους κρίσεων. Επικεφαλής τους είναι ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας με

²³⁰ Βλ. **Παράρτημα Α.**

²³¹ Ανάλογα με το υφιστάμενο πολιτικό σύστημα του κάθε κράτους.

²³² Αρχηγούς των Ενόπλων Δυνάμεων ή των Κλάδων (Στρατός, Πολεμική Αεροπορία και Πολεμικό Ναυτικό) αυτών και επιστημονικούς συνεργάτες. Τις περισσότερες φορές συμμετέχουν ως έκτακτα μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου.

τον ρόλο να είναι συνήθως συμβουλευτικός, γεγονός που σημαίνει πως προβαίνει μόνο σε εισηγήσεις χωρίς να συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Το τρίτο συμπέρασμα αφορά στην ύπαρξη αλλά και αποτελεσματικότητα των θεσμικών οργάνων που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια της χώρας μας. Το τέως Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας -όπως εξετάσαμε- θεωρούνταν από την πλειοψηφία «διακοσμητικό» και αναποτελεσματικό. Ο ρόλος του δε, είχε εκφυλιστεί στην απλή επικύρωση κυβερνητικών αποφάσεων και τις κρίσεις των Αρχηγών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, γεγονός που πιθανόν οδήγησε στον μετασχηματισμό του σε (ΚΥ)ΣΕΑ εξακολουθούν να υφίστανται τόσο η *Διαρκής Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων*²³³ της Βουλής των Ελλήνων όσο και το *Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής*²³⁴ του Υπουργείου Εξωτερικών, ο ρόλος των οποίων είναι εντελώς διαφορετικός από αυτόν ενός Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας και δεν θα πρέπει να συγχέεται με αυτόν.

Όσον αφορά στην αναγκαιότητα σύστασης ενός Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας στη χώρα μας, όπως είδαμε και στο δεύτερο Κεφάλαιο, όλοι οι επαγγελματικοί «κύκλοι» -αν και έχουν εκφράσει ποικίλες απόψεις ως προς την προτεινόμενη ονομασία και δομή- θεωρούν πως τα θέματα Εθνικής Ασφάλειας πρέπει να συντονίζονται από ένα επιτελικό όργανο υπαγόμενο απευθείας στον Πρωθυπουργό. Αυτό μπορεί να είναι είτε ένας εντελώς καινούριος θεσμός, διατηρώντας ή καταργώντας κάποιους από τους υπάρχοντες, είτε να προκύψει ως μετεξέλιξη κάποιου άλλου οργάνου, όπως έγινε με το ΚΥΣΕΑ. Σε κάθε περίπτωση όμως, όπως αναφέρει ο *Λάμπρος Τζούμης*²³⁵ :

*«Είναι λοιπόν επιτακτική η ανάγκη συγκρότησης ενός κατεξοχήν οργάνου με αντικείμενο τα θέματα Εξωτερικής Πολιτικής, Εθνικής Άμυνας, Εθνικής Ασφάλειας και Χειρισμού Κρίσεων. Ένα ενισχυμένο όργανο που να συντονίζει τους κλάδους των Ενόπλων Δυνάμεων, με τις υπηρεσίες πληροφοριών και την πολιτική ηγεσία. Δηλαδή, είναι επιτακτική ανάγκη να συγκροτηθεί άμεσα Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας»*²³⁶.

²³³ Βλ. Παράρτημα ΙΑ.

²³⁴ Βλ. Παράρτημα ΙΕ.

²³⁵ Αντιστράτηγος ε.α. με θητεία στο ΓΕΣ, το ΓΕΕΘΑ και το ΝΑΤΟ.

²³⁶ Βλ. <https://slpress.gr/ethnika/to-kysea-poy-dystychos-den-echoyme/> (προσπέλαση 20/09/2019).

Ένα ακόμα συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε αφορά στις αρμοδιότητες που θα πρέπει να έχει το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας. Για να είναι αποτελεσματικό ένα τέτοιο όργανο θα πρέπει οι αρμοδιότητές του όχι μόνο να έχουν κατοχυρωθεί συνταγματικά με Νόμο αλλά και να έχουν διαχωριστεί σαφώς από αυτές άλλων οργάνων -ειδικά σε ό,τι αφορά στη διαχείριση κρίσεων- για την αποφυγή επικάλυψης με αυτές άλλων οργάνων διαχείρισης κρίσεων²³⁷, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση. Το επιτελείο θα πρέπει επίσης να λειτουργεί αυτόνομα με επικεφαλής τον Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας, ο οποίος θα έχει καθημερινή επαφή με τον Πρωθυπουργό προκειμένου να τον ενημερώνει για τις όποιες εξελίξεις και τα μόνιμα μέλη να συνεδριάζουν τακτικά τουλάχιστον μία φορά κάθε μήνα. Το νέο αυτό όργανο είναι ωφέλιμο να χωριστεί σε επί μέρους τμήματα, τα οποία θα έχουν συγκεκριμένη αποστολή. Ως ελάχιστα απαραίτητα κρίνονται αυτά της Σχεδίασης/Χάραξης Στρατηγικής, της *Ανάλυσης/Εκτίμησης Πληροφοριών*²³⁸ και της *Διαχείρισης Κρίσεων*.

Ο χαρακτήρας που θα πρέπει να έχει το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας δεν πιστεύουμε πως πρέπει να είναι διακομματικός ώστε να εξασφαλίζεται η κομματική συναίνεση²³⁹ ούτε δεσμευτικός²⁴⁰ όπως πρότεινε το πολιτικό κόμμα «Το Ποτάμι». Ως προς το διακομματικό χαρακτήρα οφείλουμε να επισημάνουμε ότι η χάραξη της Εθνικής Στρατηγικής, η οποία όπως είδαμε είναι μία από τις κύριες λειτουργίες του Συμβουλίου, αποτελεί²⁴¹ ευθύνη της Κυβέρνησης και κατά συνέπεια αποκλείει τη συμμετοχή μη κυβερνητικών στελεχών.

²³⁷ Βλ. Παράρτημα ΙΓ.

²³⁸ Το συγκεκριμένο τμήμα θα πρέπει να λειτουργεί σε 24ωρη βάση.

²³⁹ Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Γιώργος Μαυρωτάς [βλ. <http://topotami.gr/to-symvoulio-ethnikis-asfaleias-prepei-na-antanakla-mia-diakommatiki-prosengisi/>] (προσπέλαση 31/8/2019)] «Η χάραξη όμως μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής, που είναι από τους βασικούς ρόλους του Συμβουλίου, χρειάζεται συναίνεση και θεσμική μνήμη και αυτό θα πρέπει να αποτυπώνεται στη σύνθεσή του, με τη συμμετοχή και εκπροσώπων της αντιπολίτευσης». Το ίδιο εξέφρασαν τόσο ο Στέλιος Φενέκος [βλ. <http://topotami.gr/epitaktiki-i-dimiourgia-desmefitikou-ethnikou-symvouliou-asfaleias/>] (προσπέλαση 31/8/2019)] τονίζοντας «Την ανάγκη του “μπολιάσματος” των εκπροσώπων των κομμάτων σε μια κοινή εθνική στρατηγική μέσω ενός δεσμευτικού συμβουλίου ασφαλείας» όσο και ο Γιώργος Κακλίκης [βλ. <http://topotami.gr/to-neo-sy%c2%b5voulio-ethnikis-asfaleias/>] (προσπέλαση 31/8/2019.) λέγοντας πως «Αν για θέματα μεγάλης εθνικής σημασίας και με τους υπαρκτούς γύρω από την Ελλάδα κινδύνους εξακολουθήσει να θεωρείται η συναίνεση της αντιπολίτευσης ευκαταία αλλά όχι απαραίτητη και πως αρκεί η, μετά τη λήψη των αποφάσεων, ενημέρωσή της, οι πιθανότητες να εμφανίζεται η χώρα διεθνώς με ενιαία και στιβαρή διεθνή εικόνα θα είναι ελάχιστες. Εχουμε πρόσφατα παραδείγματα που κόμματα και κοινή γνώμη διχάστηκαν για θέματα για τα οποία όλη σχεδόν η κοινωνία διατύπωνε την εκτίμηση ότι διαφορετικά θα ήσαν τα πράγματα αν είχε επιδιωχθεί η πολυθρύλητη αλλά ανύπαρκτη εθνική συνεννόηση».

²⁴⁰ Ο Στέλιος Φενέκος μάλιστα σε δήλωσή του [βλ. <http://topotami.gr/epitaktiki-i-dimiourgia-desmefitikou-ethnikou-symvouliou-asfaleias/>] (προσπέλαση 31/8/2019)] επεσήμανε «Την ανάγκη του “μπολιάσματος” των εκπροσώπων των κομμάτων σε μια κοινή εθνική στρατηγική μέσω ενός δεσμευτικού συμβουλίου ασφαλείας»

²⁴¹ Όπως επεσήμανε ο Γιώργος Χατζηθεοφάνους στο δεύτερο Κεφάλαιο,

Επιπρόσθετα, η πολυπλοκότητα συνέχεια και συνέπεια των αποφάσεων μπορεί να επιτευχθεί με την καθιέρωση μίας σχετικά μεγάλης²⁴² θητείας των «τεχνοκρατών» του Συμβουλίου. Ως προς τον δεσμευτικό χαρακτήρα, θα συμφωνήσουμε με τον Μάνο Καραγιάννη²⁴³ ο οποίος υποστηρίζει ότι:

*«[...] Η Ελλάδα χρειάζεται ένα όργανο με μεικτό ρόλο: επιτελική υποστήριξη στην εκπόνηση στρατηγικής και συντονισμό δράσεων ανάμεσα στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες».*²⁴⁴

Ο δεσμευτικός χαρακτήρας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας δεν θα είναι εγγενής αλλά θα πηγάζει από τη Βουλή των Ελλήνων, η οποία θα επικυρώνει την Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας που θα εκπονεί και υποβάλλει σε αυτήν για ψήφιση/έγκριση το Συμβούλιο. Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας θα αποτελεί το επιστέγασμα -όσον αφορά στον τομέα της Εθνικής Ασφάλειας- της εθνικής μας στρατηγικής και θα καθορίζει με σαφήνεια τους Εθνικούς μας στόχους, δεσμεύοντας σε βάθος χρόνου την κάθε Κυβέρνηση. Συμφωνούμε δηλαδή απόλυτα με τη δήλωση του Νικήτα Κακλαμάνη:

*«Τώρα είναι η ώρα της εθνικής ομοψυχίας και όχι να βγάζουμε τα εσώψυχα μας, κυβέρνηση και αντιπολίτευση, εντός Ελλάδας. Πρέπει να μπουν στόχοι, που μόνο το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας μπορεί να τους θέσει»*²⁴⁵.

Θα πρέπει τέλος να υπενθυμίσουμε πως αν και κατά καιρούς αναλήφθηκαν στοχευμένες δράσεις για την αναμόρφωση του ελληνικού θεσμικού πλαισίου Εθνικής Ασφάλειας, εν τούτοις δεν οδήγησαν σε μόνιμα αποτελέσματα. Από τη σύσταση²⁴⁶ του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας το 1986 και την κατάργησή²⁴⁷ του το 1996, τη σύσταση του ΚΥΣΕΑ με τις πολλαπλές τροποποιήσεις²⁴⁸ της σύνθεσής του και τη σταδιακή απαξίωσή του,

²⁴² Μία θητεία από έξι έως δέκα έτη εξασφαλίζει ότι τα μέλη του Συμβουλίου παραμένουν στη θέση τους ανεξάρτητα από το πολιτικό κόμμα που βρίσκεται στην εξουσία.

²⁴³ Ο Μάνος Καραγιάννης διδάσκει θέματα γύρω από τη Διεθνή Ασφάλεια στο King's College του Λονδίνου.

²⁴⁴ Βλ. <https://www.tovima.gr/2018/03/23/politics/ethniko-symboylio-kai-stratigiki-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 12/09/2019).

²⁴⁵ Βλ. <https://www.militaire.gr/quot-prepei-na-ftiaxoyme-symvoylio-ethnikis-asfaleias-quot-leei-o-nikitas-kaklamanis/> (προσπέλαση 09/12/2019).

²⁴⁶ Βλ. Παράρτημα ΙΖ.

²⁴⁷ Βλ. Παράρτημα ΙΗ.

²⁴⁸ Βλ. Παραρτήματα Η έως Ι.

την πρόταση νόμου²⁴⁹ για σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας από «Το Ποτάμι» και την εκμετάλλευσή του από την Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ λίγο πριν τις εκλογές, όλα καταδεικνύουν την έλλειψη κουλτούρας εθνικής ασφάλειας και την αντιμετώπιση των αντίστοιχων ζητημάτων από τον πολιτικό χώρο με προχειρότητα.

Ως προς τον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει ο Έλληνας Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, θα πρέπει να συμφωνήσουμε με τον *Σπύρο Ριζόπουλο*²⁵⁰ ο οποίος -συγκρίνοντάς τον με αυτόν του αμερικανού ομολόγου του- επισημαίνει ότι:

*«Στην Ελλάδα, ο σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας του πρωθυπουργού δεν μπορεί -λόγω του συστήματος διακυβέρνησης της χώρας- να έχει τον ίδιο καθοριστικό ρόλο. Ακόμη κι αν ενδουθεί το θεσμικό μανδύα του γραμματέα του ΚΥΣΕΑ είναι προφανές ότι δεν έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει και να επιβάλλει τις απόψεις του επί των μελών του υπουργικού Συμβουλίου και ειδικότερα επί των υπουργών Εξωτερικών και Άμυνας».*²⁵¹

Τονίζει επίσης ότι ο αντίστοιχος θεσμός που λειτουργεί στις ΗΠΑ -στο πρότυπο του οποίου κατά τη γνώμη του θεσμοθετήθηκε ο ελληνικός- έχει ιδιαίτερα αυξημένες αρμοδιότητες και εξουσίες αποτελώντας επί της ουσίας τον «Υπερυπουργό Άμυνας και Εξωτερικών». Ο Έλληνας Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας πολύ πιθανόν να διεκπεραιώνει απλώς τη γραφειοκρατία χωρίς να συγκεντρώνει ιδιαίτερες εξουσίες ή να του παρέχεται η δυνατότητα άσκησης ουσιαστικής επιρροής. Πιστεύει τέλος πως οι ικανότητες του εκάστοτε Συμβούλου θα πρέπει να είναι τέτοιες που να μπορεί να υπερνικήσει τα ελληνικά «κακώς κείμενα» και κρίνει πως η επιλογή οποιουδήποτε στρατιωτικού, καθηγητή Πανεπιστημίου ή μέλος Ινστιτούτου είναι αδόκιμη, καθώς δεν έχουν την απαιτούμενη πείρα στη χάραξη στρατηγικής, η οποία είναι και το ζητούμενο. Αν και συμφωνούμε ως προς το πρώτο σημείο -τις ικανότητες του Συμβούλου- διαφωνούμε ως προς το δεύτερο -την επαγγελματική «καταγωγή» του Συμβούλου- καθώς η εμπειρία στη χάραξη της στρατηγικής εξαρτάται από τα πρότερα καθήκοντα που έχει ασκήσει και το επιστημονικό πεδίο στο οποίο ανήκει ο εκάστοτε «υποψήφιος».

Έχοντας παραθέσει τα κυριότερα συμπεράσματά μας, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι αν και η νέα Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως προς την

²⁴⁹ Βλ. **Παράρτημα ΙΘ.**

²⁵⁰ Βλ. <http://www.rizopoulospost.com/about/bio/> (προσπέλαση 06/09/2019).

²⁵¹ Βλ. <http://www.rizopoulospost.com/symvoulos-ethnikis-asfaleias-arxitektonas-i-stratigos/> (προσπέλαση 06/09/2019).

Εθνική Ασφάλεια προχωρώντας στη δημιουργία *Διεύθυνσης Αμυντικής Διπλωματίας*²⁵², τον διορισμό Συμβούλου (και Αναπληρωτή) Εθνικής Ασφάλειας «παρά τω Πρωθυπουργώ»²⁵³ και την ψήφιση Νόμου²⁵⁴ για τον μετασχηματισμό του ΚΥΣΕΑ από *Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας* σε *Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας*, δεν μπορούμε παρά να διατηρήσουμε μία επιφυλακτική στάση ως προς την εξέλιξη αυτών των θεσμών. Οφείλουμε ωστόσο να αναγνωρίσουμε ότι το πρώτο βήμα προς ένα νέο θεσμικό πλαίσιο και την ανάπτυξη κουλτούρας εθνικής ασφάλειας στην Ελλάδα έχει γίνει· αυτό που απομένει πλέον είναι ο σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας και του Αναπληρωτή αυτού, καθώς και η ουσιαστική λειτουργία του νέου (ΚΥ)ΣΕΑ, το οποίο δεν θα πρέπει να αρκестεί μόνο στην έκδοση αποφάσεων αλλά και στην παραγωγή «επιτελικών προϊόντων» όπως η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας.

²⁵² Βλ. Υποκεφάλαιο 3.4 «Το νέο θεσμικό πλαίσιο του 2019».

²⁵³ Βλ. **Παράρτημα ΚΓ**.

²⁵⁴ Βλ. **Παράρτημα ΚΔ**.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A. Προσδιορισμός του όρου *Εθνική Ασφάλεια*

Αν επιχειρήσει κανείς να εξετάσει το περιεχόμενο που προσδίδεται στον όρο *Εθνική Ασφάλεια* τόσο από τα διάφορα κράτη ανά τον κόσμο όσο και από τους σχετικούς ερευνητές, θα διαπιστώσει αρκετές διαφορές. Το ίδιο όμως θα διαπιστώσει και αν εξετάσει την εξέλιξη του όρου αυτού μέσα στο χρόνο. Η αρχική έννοια του όρου *Εθνική Ασφάλεια* ήταν σχεδόν ταυτόσημη με αυτήν της *Εθνικής Άμυνας*, την απόκρουση δηλαδή των εχθρικών επιθέσεων των στρατευμάτων άλλων κρατών. Ο προσδιορισμός αυτός απέχει κατά πολύ ωστόσο από τη σημερινή έννοια που της αποδίδεται, η οποία -όπως θα αναλύσουμε παρακάτω- είναι αρκετά πιο διευρυμένη²⁵⁵. Ας ξεκινήσουμε όμως από το δεύτερο συνθετικό του όρου.

A.1. Γενικά περί ασφάλειας

Αν αναζητήσουμε το λήμμα *ασφάλεια* σε ένα λεξικό θα διαπιστώσουμε πως ορίζεται ως «*η κατάσταση στην οποία δεν υπάρχουν κίνδυνοι, όπου αισθάνεται κανείς ότι δεν απειλείται· η αποτροπή κινδύνου ή απειλής, η εξασφάλιση σιγουριάς και βεβαιότητας*»²⁵⁶. Εκ πρώτης όψεως μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι όρος αυτός είναι ταυτόσημος με αυτόν της *άμυνας*. Εξετάζοντας όμως πιο προσεκτικά το δεύτερο όρο διαπιστώνουμε πως *άμυνα* είναι «*η αντίσταση ατόμου ή ομάδας προς επιτιθέμενο, δηλ. το να προστατεύει και να υπερασπίζεται κανείς την ασφάλεια τού εαυτού του ή/και άλλων από κάθε είδους επιθέσεις*»²⁵⁷. Η έννοια δηλαδή της ασφάλειας είναι πιο ευρεία, αφενός επειδή εμπεριέχει την αντίστοιχη της *άμυνας* και αφετέρου επειδή καλύπτει μία διάσταση που δεν καλύπτει η *άμυνα*. Η *ασφάλεια* δηλαδή δεν αναφέρεται μόνο στην αντιμετώπιση εξωτερικού κινδύνου. Υποδηλώνει επίσης τη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών και την προσπάθεια αποφυγής σφάλματος ή ολισθήματος, ενέργειες δηλαδή αποκλειστικά δικές μας που σχετίζονται με τη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

A.2. Η *Εθνική Ασφάλεια*

Προσθέτοντας ωστόσο σε μία λέξη το επίθετο *εθνικός* δηλαδή «*αυτός που σχετίζεται με το έθνος*»²⁵⁸, της προσδίδουμε μία πιο ευρεία σημασία. Αυτό συμβαίνει επειδή *έθνος* είναι «*το σύνολο ανθρώπων που γίνονται αντιληπτοί και από τους ίδιους και από τους*

²⁵⁵ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 21-25.

²⁵⁶ Βλ. Μπαμπινιώτης Γεώργιος, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2002, σ. 305.

²⁵⁷ Οπ. π., σ. 142.

²⁵⁸ Οπ. π., σ. 551.

άλλους ως ομοιογενές σύνολο, καθώς συνδέονται μεταξύ τους με δεσμούς κοινής καταγωγής και ιστορικό παρελθόν, κοινά στοιχεία πολιτισμού, κοινά ιδανικά και πολλές φορές κοινή γλώσσα και θρησκεία, ενώ παράλληλα έχουν συνείδηση της διαφοράς τους από τα άλλα ανάλογα σύνολα ανθρώπων»²⁵⁹. Όταν επομένως αναφερόμαστε στην Εθνική Ασφάλεια, εννοούμε την ασφάλεια του συνόλου των υπηκόων ενός κράτους, η οποία όπως καταλαβαίνουμε θα πρέπει να αντανακλά κάποια ελάχιστα κοινά χαρακτηριστικά τα οποία εκφράζουν την πλειοψηφία των μελών του και δεν επιδέχονται αμφισβήτηση. Ποια μπορεί επομένως να είναι τα χαρακτηριστικά αυτά που συνθέτουν την τόσο διευρυμένη έννοια της Εθνικής Ασφάλειας;

A.3. Οι συνιστώσες της Εθνικής Ασφάλειας

Η Εθνική Ασφάλεια περιλαμβάνει μία πληθώρα -διαφορετικών αλλά συγκοινωνούντων μεταξύ τους- τομέων όπως της οικονομίας, της ενέργειας, της εσωτερικής (δημόσιας) τάξης, της Εθνικής Άμυνας αλλά και του κυβερνοχώρου, των στρατηγικών πληροφοριών και της περιβαλλοντικής πολιτικής. Όλοι αυτοί οι τομείς συνθέτουν ένα πολύπλοκο φάσμα το οποίο, επηρεαζόμενο τόσο από εσωτερικούς όσο και από εξωτερικούς παράγοντες, διαμορφώνει τις συνθήκες που οδηγούν στο αίσθημα ασφάλειας των πολιτών. Θα μπορούσαμε επομένως να διαιρέσουμε την Εθνική Ασφάλεια σε Εξωτερική Ασφάλεια, Εσωτερική Ασφάλεια, Οικονομική Ασφάλεια, Ενεργειακή Ασφάλεια, Κυβερνοασφάλεια, Ασφάλεια Πληροφοριών και Περιβαλλοντική Ασφάλεια. Κοινός τόπος ωστόσο όλων των προαναφερθέντων συνιστωσών είναι η αποτροπή της αντίστοιχης απειλής και η ταυτόχρονη προσπάθεια ανάπτυξης των συνθηκών εκείνων που θα εξασφαλίσουν την ευημερία των πολιτών ενός κράτους.

A.4. Εξωτερική Ασφάλεια

Η πρώτη συνιστώσα της Εθνικής Ασφάλειας, η *Εξωτερική Ασφάλεια* είναι στενά συνδεδεμένη με την παραδοσιακή έννοια της άμυνας έναντι εξωτερικών απειλών. Εκφράζει δε την ικανότητα κάθε κράτους για διεξαγωγή αποτελεσματικών στρατιωτικών επιχειρήσεων με σκοπό την αντιμετώπιση κάθε εχθρικής ενέργειας και τη διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας. Όπως καταλαβαίνει κανείς, βασική προϋπόθεση αυτής της συνιστώσας της Εθνικής Ασφάλειας είναι η ύπαρξη αξιόμαχων Ενόπλων Δυνάμεων αλλά και αντίστοιχων σχεδίων τα οποία θα κληθεί να εφαρμόσει, προσαρμόζοντάς τα ανάλογα με την περίπτωση. Οι απειλές όμως που καλείται να αντιμετωπίσει ένα κράτος δεν προέρχονται

²⁵⁹ Βλ. Μπαμπινιώτης Γεώργιος, Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2002, σ. 553.

αποκλειστικά και μόνο από το εξωτερικό της περιβάλλον. Η διαπίστωση αυτή μας οδηγεί στην επόμενη συνιστώσα της Εθνικής Ασφάλειας.

A.5. Εσωτερική Ασφάλεια

Η *Εσωτερική Ασφάλεια* είναι στενά συνδεδεμένη με την ανθρώπινη ασφάλεια²⁶⁰, την ευμάρεια δηλαδή των πολιτών ενός κράτους. Αν και θα μπορούσε κανείς να την εξισώσει με τη δημόσια τάξη, καλύπτει μία πληθώρα τομέων οι οποίοι σχετίζονται κυρίως με την προάσπιση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όταν αναφερόμαστε επομένως στην εσωτερική ασφάλεια εννοούμε το είδος αυτό της ασφάλειας που παρέχεται από τα Σώματα Ασφαλείας (Αστυνομία, Πυροσβεστική και Λιμενικό Σώμα) και τις λοιπές Δημόσιες Υπηρεσίες που εξασφαλίζουν την ομαλή λειτουργία κάθε κράτους και τη διατήρηση της έννομης τάξης μέσα από την αστυνόμευση, την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, την πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος αλλά και την προστασία του πολιτεύματος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

A.6. Οικονομική Ασφάλεια

Η *Οικονομική Ασφάλεια* αφορά, όπως καταλαβαίνει κανείς, αφενός στη δημιουργία σταθερών συνθηκών και αφετέρου στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου²⁶¹ που σχετίζεται με τις οικονομικές δραστηριότητες. Αν και ως έννοια καλύπτει και την περίπτωση των μεμονωμένων πολιτών²⁶² ως μέρος της εσωτερικής ασφάλειας, στην προκειμένη περίπτωση αναφερόμαστε στην κρατική (συλλογική) διάστασή της, η οποία σύμφωνα με την μακροοικονομική προσέγγιση²⁶³ σχετίζεται με την εθνική οικονομική τρωτότητα²⁶⁴ και την ικανότητα

²⁶⁰ Ο όρος «ανθρώπινη ασφάλεια» (human security) εισήχθηκε από τον ΟΗΕ για πρώτη φορά το 1994 και αναφερόταν στις επτά διαστάσεις της οικονομικής, υγειονομικής, προσωπικής, πολιτικής, περιβαλλοντικής, κοινωνικής ασφάλειας και ασφάλειας τροφίμων. Βλ. http://hdr.undp.org/sites/default/files/human_security_guidance_note_r-nhdrs.pdf και UNDP, Human Development Report 1994, Oxford University Press, New York, 1994 στο http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/255/hdr_1994_en_complete_nostats.pdf (προσπέλαση 16/10/2019).

²⁶¹ Η λέξη κίνδυνος αποτελεί μετάφραση του αγγλικού όρου «risk» που χρησιμοποιείται συχνά στην οικονομία. Ο ίδιος όρος αποδίδεται επίσης με τον ελληνική λέξη «ρίσκο», η οποία αποτελεί στην ουσία μεταφορά της αγγλικής λέξης στην ελληνική γλώσσα.

²⁶² Η «ατομική» οικονομική ασφάλεια παραπέμπει στην ασφάλεια εισοδήματος, αγοράς εργασίας, απασχόλησης, δεξιοτήτων, αρμοδιοτήτων, τη δυνατότητα συνδικαλισμού και τα μέτρα προστασίας κατά την εργασία. Για μια συνολική προσέγγιση της έννοιας της οικονομικής ασφάλειας βλ. Economic security for a better world, *International Labour Office*, Geneva, 2004. (προσπέλαση 16/10/2019).

²⁶³ Βλ. Tamošiūnienė Rima and Munteanu Corneliu, Current research approaches to economic security. 1st International Conference on Business Management, Universitat Politècnica de València, 2015 στο

αντίστασης²⁶⁵ της οικονομίας ενός κράτους. Ένας από τους ορισμούς που έχει διατυπωθεί από τον V. Senceagon για την οικονομική ασφάλεια είναι «η κατάσταση κατά την οποία οι κρατικοί θεσμοί εξασφαλίζουν τη διαφύλαξη της προστασίας των εθνικών συμφερόντων, την ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους και επαρκές στρατιωτικό δυναμικό»²⁶⁶. Εξασφαλίζοντας επομένως τα απαραίτητα μέσα παραγωγής, παίρνοντας κατάλληλα δημοσιονομικά μέτρα και συνάπτοντας στοχευμένες εμπορικές ή άλλου είδους οικονομικές σχέσεις με τρίτα μέρη, ένα κράτος μπορεί να δημιουργήσει ευνοϊκές συνθήκες για την εδραίωση της οικονομικής ασφάλειας.

A.7. Ενεργειακή Ασφάλεια

Η Ενεργειακή Ασφάλεια είναι ένας όρος που απαντάται όλο και πιο συχνά στις ημέρες μας, ιδιαιτέρως λόγω της ανακάλυψης νέων κοιτασμάτων²⁶⁷ υδρογονανθράκων στην Ανατολική Μεσόγειο. Καθώς δεν υπάρχει ένας μονοσήμαντος ορισμός για την ενεργειακή ασφάλεια, θα παραθέσουμε δύο από αυτούς που συναντάμε στη διεθνή αλλά και την ελληνική βιβλιογραφία. Ενεργειακή ασφάλεια επομένως για τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας (ΔΟΕ)²⁶⁸ είναι «η συνεχής διαθεσιμότητα των ενεργειακών πηγών σε προσιτή τιμή»²⁶⁹ ενώ το Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης (IENE) αναφέρει ότι «θα μπορούσε να οριστεί ως η δυνατότητα διασφάλισης της συνεχούς κάλυψης των βασικών αναγκών σε ενέργεια, αφενός μέσω επαρκών εσωτερικών πόρων, εκμεταλλεύσιμων σε συνθήκες οικονομικά παραδεκτές και, αφετέρου, μέσω της προσφυγής σε εξωτερικές πηγές, διαφοροποιημένες και σταθερές»²⁷⁰. Οι κυριότεροι δε παράγοντες που την επηρεάζουν σύμφωνα²⁷¹ πάλι με το IENE είναι η διαθεσιμότητα²⁷² (availability), η αξιοπιστία²⁷³ (reliability), η οικονομική προσιτότητα²⁷⁴ (affordability) και η βιωσιμότητα²⁷⁵ (sustainability).

https://www.researchgate.net/publication/314707212_Current_research_approaches_to_economic_security?enrichId=rgreq-e264cf2e3c1635847159125c3446914b-XXX&enrichSource=Y292ZXJQYWdlOzMxNDcwNzIxMjtBUzo0ODQ3NjQzNzg1MDUyMTIAMTQ5MjU4ODI0Mjg4OA%3D%3D&el=1_x_3&esc=publicationCoverPdf (προσπέλαση 16/10/2019).

²⁶⁴ Η εθνική οικονομική τρωτότητα σχετίζεται με οικονομικά μεγέθη όπως ο «δείκτης ανοίγματος», ο συγκεντρωτισμός των εξαγωγών και η εξάρτηση των εισαγωγών.

²⁶⁵ Ο όρος αντίσταση αναφέρεται στην ικανότητα διαχείρισης κρίσεων και απορρόφησης του σοκ.

²⁶⁶ Βλ. Tamošiūnienė Rima and Munteanu Corneliu, Current research approaches to economic security. 1st International Conference on Business Management, Universitat Politècnica de València, 2015, σ.2.

²⁶⁷ Βλ. **Παράρτημα Β** «Β.8. Η ανάπτυξη τριμερών συνεργασιών στην Ανατολική Μεσόγειο».

²⁶⁸ International Energy Association (IEA).

²⁶⁹ Βλ. <https://www.iea.org/topics/energysecurity/> (προσπέλαση 10/11/2019).

²⁷⁰ Βλ. Σταμπολής Κωστής & Μεζαρτάσογλου Δημήτρης, Η Ενεργειακή Ασφάλεια της Ελλάδας και Προτάσεις για την Βελτίωσή της. *Μελέτη IENE (M51)*, Αθήνα, 2018, σ. 9.

²⁷¹ Οπ.π.

²⁷² «Η δυνατότητα των χρηστών και των καταναλωτών να έχουν πρόσβαση στην ενέργεια κάθε στιγμή».

A.8. Ασφάλεια Πληροφοριών

Η *Ασφάλεια Πληροφοριών* (Information Security) είναι μία παρεξηγημένη έννοια, καθώς οι περισσότεροι στο άκουσμά της σκέφτονται τις μυστικές υπηρεσίες κάθε κράτους και τη διεξαγωγή επιχειρήσεων κατασκοπείας²⁷⁶. Στην πραγματικότητα όμως είναι ένας αρκετά πιο ευρύς τομέας, καθώς αφορά όχι μόνο ενεργητικά (π.χ. συλλογή πληροφοριών) αλλά και παθητικά μέτρα (π.χ. προστασία έναντι συλλογής πληροφοριών από τρίτους). Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι οι πληροφορίες στις οποίες αναφερόμαστε είναι πληροφορίες στρατηγικού χαρακτήρα, αφορούν δηλαδή προθέσεις, ενέργειες ή δραστηριότητες των υψηλών κλιμακίων της Διακυβέρνησης ενός κράτους, οργανισμού ή άλλου σημαντικού δρώντα, οι οποίες αναμένεται να επηρεάσουν -θετικά ή αρνητικά- την εξέλιξη κάποιας κατάστασης. Οι πληροφορίες αυτές αφορούν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και καταλαμβάνουν ποικίλες μορφές. Το τελευταίο μάλιστα αυτό χαρακτηριστικό σε συνδυασμό με την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει δημιουργήσει μία νέα μορφή πολέμου τον «Κυβερνοπόλεμο»²⁷⁷.

A.9. Κυβερνοασφάλεια

Με το είδος αυτού του πολέμου σχετίζεται η επόμενη συνιστώσα της Εθνικής Ασφάλειας, η *Κυβερνοασφάλεια* (Cyber Security). Απειλές στον τομέα αυτό θεωρούνται οι κάθε μορφής «ηλεκτρονικές»²⁷⁸ προσπάθειες υποκλοπής δεδομένων ή μόλυνσης των ηλεκτρονικών συστημάτων συγκεκριμένων εθνικών δομών ενός κράτους, με σκοπό την κατάρρευση ενός ή περισσότερων ζωτικών του λειτουργιών²⁷⁹. Οι ενέργειες αυτές μπορεί να λαμβάνουν χώρα είτε αυτόματα (προσβολή μέσω ιού ηλεκτρονικού υπολογιστή) είτε χειροκίνητα (από τους γνωστούς σε όλους μας hackers²⁸⁰). Κύριος στόχος επομένως της Κυβερνοασφάλειας είναι η θωράκιση των ηλεκτρονικών συστημάτων των ζωτικών υποδομών ενός κράτους, ώστε να κατασταθούν όσο το δυνατόν απρόσβλητες από πειρατικές ενέργειες που θα οδηγήσουν είτε στην κρατική

²⁷³ «Η διασφάλιση της αδιάλειπτης παροχής ενέργειας και την προστασία από διακοπές του δικτύου».

²⁷⁴ «Σταθερές τιμές της ενέργειας στις οποίες θα μπορεί να ανταποκριθεί η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών και η οικονομία».

²⁷⁵ «Η ελαχιστοποίηση του κοινωνικού, περιβαλλοντικού και οικονομικού κόστους από την λειτουργία του κάθε μέρους της ενεργειακής αλυσίδας».

²⁷⁶ Για μια πιο λεπτομερή ανάλυση βλ. Φιτσανάκης Σήφης, *Εθνική ασφάλεια και σύγχρονες υπηρεσίες κατασκοπείας στην Ελλάδα*, Ποταμός, Αθήνα, 2015.

²⁷⁷ Για μια πιο λεπτομερή ανάλυση βλ. Richards Julian, *Cyber-War. The Anatomy of the Global Security Threat*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2014.

²⁷⁸ Θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί και ο όρος «ψηφιακές».

²⁷⁹ Βλ. https://m.huffingtonpost.gr/entry/eidhseis-politikh-tech-kyvernoepi8eseis-kai-kyvernoasfaleia-sthn-ellada-gr_15683960 (προσπέλαση 16/10/2019).

²⁸⁰ Η ελληνική απόδοση του όρου είναι «ηλεκτρονικοί πειρατές».

δυσλειτουργία είτε στην απώλεια πληροφοριών με τη μορφή δεδομένων (data). Όταν μάλιστα η δυσλειτουργία αυτή αφορά ηλεκτρονικά συστήματα της αεράμυνας μιας χώρας, τότε καταλαβαίνει κανείς πόσο σημαντικό ρόλο διαδραματίζει αυτό το είδος της ασφάλειας.

A.10. Περιβαλλοντική Ασφάλεια

Η *Περιβαλλοντική Ασφάλεια* τέλος είναι -όπως και η κυβερνοασφάλεια- ένα ανερχόμενο είδος ασφάλειας το οποίο καταλαμβάνει όλο και υψηλότερη θέση στις προτεραιότητες τόσο των κρατών όσο και των Διεθνών Οργανισμών. Μερικές από τις απειλές που έχουν σχέση με το περιβάλλον είναι η αλόγιστη υλοτομία, η υπεραλίευση και κυρίως η ρύπανση του περιβάλλοντος -θαλάσσια, χερσαία και εναέρια- με την τελευταία να απασχολεί ιδιαιτέρως την Διεθνή Κοινότητα, καθώς η αύξηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) οδηγεί βαθμιαία σε κλιματική αλλαγή²⁸¹, με καταστροφικές συνέπειες για την ανθρωπότητα. Στο πλαίσιο μάλιστα της λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού έχει σημειωθεί μία γενικότερη στροφή στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), οι οποίες επηρεάζουν ποικιλοτρόπως²⁸² την Εθνική Ασφάλεια είτε άμεσα -εξασφαλίζοντας βιώσιμες συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού- είτε έμμεσα καθιστώντας κάθε κράτος λιγότερο ενεργειακά (και κατ' επέκταση οικονομικά) εξαρτημένο από τρίτα μέρη.

²⁸¹ Για μια λεπτομερή προσέγγιση του ζητήματος της κλιματικής αλλαγής βλ. Δούση Εμμανουέλα, *Κλιματική αλλαγή*. Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2017.

²⁸² Βλ. Μπόκας Νικόλαος, Η σημασία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την εθνική ασφάλεια. ΑΠΘ, *Pro Justitia*, Τόμος 2, 2019 στο <https://ejournals.lib.auth.gr/projustitia> (προσπέλαση 16/10/2019).

B. Η ελληνική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας

B.1. Γενικά περί Στρατηγικής

Ο όρος Στρατηγική προέρχεται από τον χώρο των Ενόπλων Δυνάμεων και κυριολεκτικά είναι «ο σχεδιασμός στρατιωτικής επιχειρήσεως, καθώς και η τέχνη της αξιοποίησης όλων των διαθέσιμων δυνάμεων για τη διεξαγωγή της»²⁸³. Εν τούτοις στην πορεία του χρόνου επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς, με αποτέλεσμα να αποκτήσει μία ευρύτερη σημασία υποδηλώνοντας «το σύνολο των σχεδιασμένων χειρισμών για την επίτευξη συγκεκριμένου στόχου: ο γενικός σχεδιασμός για την αντιμετώπιση ενός θέματος, για την επίλυση προβλήματος κ.λπ.»²⁸⁴. Όταν μάλιστα ο σχεδιασμός αυτός λαμβάνει χώρα στα ανώτατα κρατικά κλιμάκια προς επίτευξη συγκεκριμένων εθνικών στόχων ώστε να αποφευχθεί μία πολεμική σύγκρουση ή το εν λόγω κράτος να διατηρήσει την πρωτοβουλία των ενεργειών και να εξασφαλίσει κάποιο πλεονέκτημα, τότε κάνουμε λόγο για «Υψηλή Στρατηγική»²⁸⁵.

Σύμφωνα επίσης με τον ακαδημαϊκό και επίτιμο Α/ΓΕΕΘΑ, Στρατηγό ε.α. Σκαρβέλη Δημήτριο²⁸⁶, η Στρατηγική σχετίζεται άμεσα με την εξωτερική πολιτική ενός κράτους και ιδιαιτέρως τα ευαίσθητα εθνικά θέματα και την εθνική ασφάλεια. Τη χαρακτηρίζει μάλιστα στην πρώτη περίπτωση ως «Εθνική Στρατηγική» ή «Υψηλή Στρατηγική» και στη δεύτερη περίπτωση ως «Στρατιωτική Στρατηγική», με τη δεύτερη να επικουρεί την πρώτη. Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι θεωρεί ως απαραίτητη προϋπόθεση ύπαρξης «Εθνικής Στρατηγικής» την καταγραφή των θέσεων στις οποίες έχουν συμφωνήσει όλα τα πολιτικά κόμματα για σημαντικά εθνικά ζητήματα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχεια της εξωτερικής πολιτικής μέσα στο χρόνο, χωρίς όμως να περιορίζονται τα όργανα λήψης απόφασης ως προς την χρησιμοποιούμενη τακτική ή μέθοδο προσέγγισης των ζητημάτων. Το ζητούμενο δηλαδή κατά την υψηλή στρατηγική είναι αφενός η διασύνδεση και αφετέρου ο συντονισμός όλων των διαθέσιμων εθνικών μέσων (στρατιωτικών, οικονομικών, πολιτικών, διπλωματικών, κλπ) προκειμένου να επιτευχθούν οι εθνικοί στόχοι, οι οποίοι πρέπει όπως καταλαβαίνει κανείς να είναι σαφώς προσδιορισμένοι και διατυπωμένοι, ώστε να εξασφαλιστούν τα εκάστοτε εθνικά συμφέροντα.

²⁸³ Βλ. Μπαμπινιώτης Γεώργιος, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2002, σ. 1663.

²⁸⁴ Οπ.π.

²⁸⁵ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 53-56.

²⁸⁶ Βλ. Σκαρβέλης Δημήτριος, Εθνική Στρατηγική (Απόψεις για την αναγκαιότητά της) στο http://www.elesme.gr/elesmegr/periodika/t38/t38_05.htm (προσπέλαση 16/10/2019).

Η Εθνική ή Υψηλή Στρατηγική, αυτό που σύμφωνα με τον Γιώργο Χατζηθεοφάνους καλείται Στρατηγικός Σχεδιασμός²⁸⁷, στην ουσία περιλαμβάνει τον προσδιορισμό της παρούσας κατάστασης (κοινωνικής, οικονομικής, κλπ) ενός κράτους, της κατάστασης στην οποία επιθυμεί να βρίσκεται μελλοντικά -συνήθως σε τρία έως πέντε χρόνια- καθώς και την κατάρτιση ενός σχεδίου υλοποίησης. Αποτελεί ευθύνη της εκάστοτε Κυβέρνησης και ξεκινάει με τη διατύπωση του «οράματος του ηγέτη για τη Χώρα» και συνεχίζεται με την ανάλυση²⁸⁸ του περιβάλλοντος -τόσο εσωτερικού (δυνατότητες και αδυναμίες) όσο και εξωτερικού (ευκαιρίες και απειλές)-εντός του οποίου δραστηριοποιείται η χώρα για να καταλήξει στον προσδιορισμό των *στρατηγικών προβληματισμών*, των εμποδίων δηλαδή που πρέπει να υπερβεί ώστε να υλοποιηθεί το όραμα και των *στρατηγικών επιλογών* (τρόποι υλοποίησης του οράματος) με βάση τις οποίες καθορίζονται τα εθνικά συμφέροντα. Το τελευταίο στάδιο της Στρατηγικής συνίσταται²⁸⁹ αφενός στον καθορισμό των *εθνικών στόχων*²⁹⁰ και αφετέρου στην εξασφάλιση επίτευξης αυτών, μέσω της ανάθεσης συγκεκριμένων *έργων* στους επιμέρους κρατικούς φορείς, προκειμένου να προχωρήσουν και αυτοί στην εκπόνηση του δικού τους σχεδιασμού²⁹¹.

Η αποτελεσματικότητα δε της εκάστοτε Στρατηγικής μπορεί να αξιολογηθεί²⁹² λαμβάνοντας υπόψιν συγκεκριμένες παραμέτρους όπως την ικανότητα προσαρμογής στις τρέχουσες συνθήκες, την ύπαρξη εσωτερικής συνοχής (συναίνεση της πλειοψηφίας των ληπτών απόφασης), την εξασφάλιση οικονομίας δυνάμεων²⁹³, τη ρεαλιστικότητα με βάση τις εθνικές δυνατότητες και τέλος την εξάλειψη των αρνητικών συνεπειών «ατυχών» αποφάσεων. Όταν μία Στρατηγική διαθέτει αυτά τα χαρακτηριστικά, το κράτος που την ακολουθεί θα είναι σε θέση να καταφύγει σε νέα μέσα ή μεθόδους αντιμετώπισης μίας απειλής, δεν θα σημειώνονται άσκοπες καθυστερήσεις κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων (αποτέλεσμα συνήθως της

²⁸⁷ Βλ.. Χατζηθεοφάνους Γιώργος, *Εθνική Στρατηγική. Πρόταση για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο*. Σιδέρης, Αθήνα, 2017, σσ. 46-47.

²⁸⁸ Προτείνεται η μέθοδος SWOT (Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats). Βλ.. Χατζηθεοφάνους Γιώργος, *ο.π.π.*, σσ. 48-49.

²⁸⁹ Βλ.. Χατζηθεοφάνους Γιώργος, *ο.π.π.*, σ. 50.

²⁹⁰ Ως εθνικός στόχος (μετάφραση του αγγλικού όρου goal ή objective) νοείται καθετί που μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των εθνικών συμφερόντων.

²⁹¹ Πρόκειται για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, ο οποίος είναι πιο λεπτομερής και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την εκπόνηση συγκεκριμένων σχεδίων δράσης (action plan) τα οποία συνθέτουν με τη σειρά τους το λειτουργικό-τακτικό επίπεδο.

²⁹² Βλ. Δασκαλάκης Ιπποκράτης, *Σχεδίαση και άσκηση Στρατηγικής*. Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων, Νοέμβριος 2015 στο <http://www.idis.gr/?p=3443> (προσπέλαση 16/10/2019).

²⁹³ Ως *οικονομία δυνάμεων* υποδηλώνεται η ικανότητα ενός κράτους να χρησιμοποιεί τα άκρως απαραίτητα (όχι περιττά) μέσα προκειμένου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά μία συγκεκριμένη κατάσταση. Θα μπορούσε κανείς να την παρομοιάσει με τον αγγλικό όρο *value for money* ο οποίος χαρακτηρίζει ένα προϊόν το οποίο έχει συνάμα προσιτή τιμή και καλή ποιότητα .

μειωμένης συναίνεσης), θα κρατάει σε εφεδρεία μέρος των μέσων του για μελλοντική χρήση γεγονόσ που δεν θα επιβαρύνει άσκοπα τον πληθυσμό, θα αποφεύγει τη «μάταια» χρήση δυνάμεων για σκοπούς που εξ αρχής θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως μη εφικτοί και τέλος ακόμα και αν -παρά την τήρηση όλων των προαναφερθέντων μέτρων- το κράτος ζημιωνόταν σε κάποιον τομέα, θα είχε τη δυνατότητα ανάκαμψης.

B.2. Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας

Συνδέοντας όλες τις έννοιες που έχουμε αναφέρει μέχρι τώρα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας ενός κράτους, αποτελεί τον κρατικό στρατηγικό σχεδιασμό πάνω στον τομέα της Εθνικής Ασφάλειας. Αξίζει να τονίσουμε επίσης, ότι όπως κάθε άλλη σύγχρονη Στρατηγική, δεν στηρίζεται πλέον μόνο στη στρατιωτική ισχύ, ούτε ασχολείται αποκλειστικά με θέματα που σχετίζονται με την εξωτερική ασφάλεια, αλλά δίνεται έμφαση στην οικονομική ισχύ η οποία πηγάζει από την γεωοικονομία. Αυτό δεν σημαίνει βέβαια πως η στρατιωτική ισχύς έρχεται σε «δεύτερη μοίρα», καθώς κατά κοινή ομολογία θα αποτελεί πάντα τον καθοριστικό εκείνο παράγοντα στον οποίο θα καταφεύγουν τα κράτη όταν όλα τα άλλα μέσα θα έχουν αποτύχει²⁹⁴. Σε κάθε περίπτωση όμως, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Χρήστος Κόλλιας²⁹⁵ «*Η άμυνα και η οικονομία αποτελούν το σκληρό υπόβαθρο, τους δύο βασικούς πυλώνες, πάνω στους οποίους στηρίζεται η εθνική στρατηγική ενός κράτους. [...] Η αρμονική σύζευξη των δύο είναι αυτή που εξασφαλίζει την αντοχή σε βάθος χρόνου*».

Απαραίτητα επομένως δομικά στοιχεία κάθε Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας θα πρέπει να είναι:

- Η επίσημη διατύπωση του *οράματος* για την Εθνική Ασφάλεια (αποτελεί συνάρτηση του τρόπου αντίληψής της ως έννοια) .
- Ο προσδιορισμός των εθνικών *δυνατοτήτων* για κάθε συνιστώσα της Εθνικής Ασφάλειας (προκύπτουν από την καταγραφή των εθνικών πηγών ισχύος).
- Η ανάλυση του *περιβάλλοντος* ασφάλειας (διεθνούς, περιφερειακού και εθνικού) στο οποίο δραστηριοποιείται το κράτος.
- Ο προσδιορισμός των *προκλήσεων* ασφάλειας που πρέπει να αντιμετωπίσει το κράτος και όλων των πιθανών τρόπων *αντιμετώπισής* τους.

²⁹⁴ Βλ. Ντόκος Θάνας, Πιέρρος Φίλιππος, *Η Μεσόγειος προς τον 21ο αιώνα. Η θέση της Ελλάδας*. Παπαζήση, Αθήνα, 1996, σ.32.

²⁹⁵ Βλ. Κόλλιας Χρήστος, *Άμυνα, οικονομία και εθνική στρατηγική* στο Αλειφαντής Στέλιος, Χωραφάς Ευάγγελος, *Σύγχρονο Διεθνές Σύστημα και Ελλάδα*. Στρατηγικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2001, σσ.38-39.

- Ο καθορισμός των εθνικών *συμφερόντων* Εθνικής Ασφάλειας, δηλαδή οι γενικότερες επιδιώξεις του κράτους προκειμένου να εδραιώσει την Εθνική Ασφάλεια.
- Ο καθορισμός και η ιεράρχηση των εθνικών *στόχων* μέσα από τους οποίους θα επιτευχθεί η Εθνική Ασφάλεια.
- Η κατάτμηση των προαναφερθέντων στόχων σε επιμέρους στόχους και *έργα* (sector goals and tasks) για κάθε συνιστώσα της Εθνικής Ασφάλειας και η ανάθεση αυτών στους αντίστοιχους κρατικούς φορείς.
- Η έκδοση στρατηγικών *οδηγιών-κατευθύνσεων* Εθνικής Ασφάλειας και ο σαφής καθορισμός *αρμοδιοτήτων*, κυρίως σε τομείς που έχει παρατηρηθεί επικάλυψη, για την αποφυγή ολιγωρίας και σύγχυσης.

Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας -ως μέρος της Υψηλής Στρατηγικής- είναι αλληλένδετη με την Εξωτερική Πολιτική κάθε κράτους. Καθώς όμως στην Ελλάδα η επίσημη Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας δεν υπάρχει καταγεγραμμένη σε κάποιο επίσημο θεσμικό κείμενο, θα επιχειρήσουμε να τη σκιαγραφήσουμε εξετάζοντας τις διαφορετικές πολιτικές που ακολούθησαν οι κυβερνήσεις της χώρας μας προκειμένου να ανταποκριθούν στα ποικίλα περιφερειακά και διεθνή γεγονότα που έλαβαν χώρα.

B.3. Μία πρώτη προσέγγιση της ελληνικής πραγματικότητας

Η επίσημη ιστοσελίδα του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών αναφέρει πως «*Η ελληνική εξωτερική πολιτική είναι ταγμένη να υπηρετεί το εθνικό συμφέρον. Στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, αυτό σημαίνει ότι η εξωτερική πολιτική πρέπει να αναπτύσσεται σε ένα ευρύτατο φάσμα, που εκτείνεται από την παραδοσιακή διπλωματία και την καλλιέργεια των διμερών σχέσεων της Ελλάδας με άλλες χώρες μέχρι τη συμμετοχή της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στους Διεθνείς Οργανισμούς. Η χώρα μας έχει άποψη και αναπτύσσει πρωτοβουλίες σε όλα τα μεγάλα παγκόσμια ζητήματα*»²⁹⁶. Γίνεται επίσης μνεία στην περιφερειακή πολιτική που αναπτύσσει η χώρα μας στα Δυτικά Βαλκάνια, τη Μεσόγειο, τη Μέση Ανατολή αλλά και τον Εύξεινο Πόντο και αναφέρονται ορισμένα «*Ειδικά Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής*»²⁹⁷. Εκτός όμως από αυτή την επίσημη θέση έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί διάφορες απόψεις από τους εκάστοτε Υπουργούς Εξωτερικών.

²⁹⁶ Βλ. www.mfa.gr/exoteriki-politiki/ (προσπέλαση 12/08/2019).

²⁹⁷ Ως τέτοια αναφέρονται τα ζητήματα Ελληνοτουρκικών σχέσεων, το Κυπριακό, η ενεργειακή διπλωματία η Διεθνής Αναπτυξιακή Συνεργασία, η Πολιτιστική Διπλωματία, η Εκκλησιαστική Διπλωματία και η Αθλητική Διπλωματία-Ολυμπιακοί Αγώνες.

Ο Ευάγγελος Βενιζέλος²⁹⁸, Υπουργός Εξωτερικών από τον Ιούνιο του 2012 έως τον Ιανουάριο του 2015, σε ομιλία²⁹⁹ του κατονόμασε έντεκα αμφισβητούμενες σταθερές, οι οποίες έχουν οδηγήσει από τη μεταπολίτευση και έπειτα στη διαμόρφωση της ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας. Οι σταθερές αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η ένταξη στο NATO.
- Οι καλές ελληνο-αμερικανικές σχέσεις.
- Η αποφυγή εντάσεων με την Τουρκία και η προώθηση της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας.
- Ο σεβασμός στο Διεθνές Δίκαιο.
- Η προβολή της Ελλάδας ως «μη αναθεωρητική» χώρα.
- Οι φιλικές σχέσεις και η εταιρική συνεργασία με τη Ρωσία.
- Η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών με τις γειτονικές χώρες.
- Οι καλές σχέσεις με τον «αραβικό κόσμο».
- Η (σχετικά πρόσφατη) καλλιέργεια καλών σχέσεων με το Ισραήλ.
- Το (εμπορικό και οικονομικό) άνοιγμα στην Κίνα.

Ο Νίκος Κοτζιάς³⁰⁰, Υπουργός Εξωτερικών από 27 Ιανουαρίου 2015 έως 28 Αυγούστου 2015 και από 23 Σεπτεμβρίου 2015 έως 17 Οκτωβρίου 2018, μετά από συνάντησή του με τον Γερμανό ομόλογό του στις 20 Σεπτεμβρίου 2018 δήλωσε³⁰¹, πως η Εξωτερική Πολιτική της χώρας μας εστιάζει στους τρεις ακόλουθους βασικούς τομείς:

- Τα ευρωπαϊκά ζητήματα, δηλαδή τη συμβολή της χώρας μας στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Την προώθηση της σταθερότητας και της ασφάλειας στα Βαλκάνια.
- Την Ανατολική Μεσόγειο, με ιδιαίτερη έμφαση στο φαινόμενο της μετανάστευσης.

²⁹⁸ Βλ. <https://www.evenizelos.gr/cv.html> (προσπέλαση 13/09/2019).

²⁹⁹ Βλ. <https://www.gaaec.org/files/25symp/Mr.%20Venizelos.pdf> και <https://www.evenizelos.gr/407-speeches/conferencespeech/conferencespeech2016/5497-2016-12-01-08-33-25.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁰⁰ Βλ. <https://www.eleftherostypos.gr/tag/nikos-kotzias/> (προσπέλαση 13/09/2019).

³⁰¹ Βλ. <https://government.gov.gr/elliniki-exoteriki-politiki-estiazi-se-tris-vasikous-tomis-tin-evropi-ta-valkania-ke-tin-anatoliki-mesogio/> (προσπέλαση 12/08/2019).

Ο νυν Υπουργός Εξωτερικών, Νίκος Δένδιας³⁰², δήλωσε³⁰³ τέλος κατά την ενημέρωση των μελών της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής την 12 Σεπτεμβρίου 2019 ότι η Εξωτερική Πολιτική της νέας Κυβέρνησης θα συνδυάσει την Πολιτική, Οικονομική και Επικοινωνιακή Διπλωματία με στόχο:

- Την αναβάθμιση της ελληνικής συμμετοχής στην ΕΕ και στους διεθνείς οργανισμούς που συμμετέχουμε.
- Την περαιτέρω βελτίωση των σχέσεών μας με τις γειτονικές μας χώρες.
- Την ενδυνάμωση των δεσμών μας με παραδοσιακούς συμμάχους της χώρας.
- Την καλλιέργεια δεσμών με χώρες που μέχρι τώρα ίσως δεν έχουμε δώσει τη σημασία που θα έπρεπε.
- Την ενίσχυση της ελληνικής οικονομικής διπλωματίας στο εξωτερικό.
- Την εκμετάλλευση όλων των γεωστρατηγικών πλεονεκτημάτων της γεωγραφικής μας θέσης, αλλά και των ευρύτερων δυνατοτήτων μας.
- Την εμβάθυνση των σχέσεων της Ελλάδας με το δυναμικό που αντιπροσωπεύει ο απόδημος ελληνισμός.

Στη συνέχεια, θα επιχειρήσουμε να εξετάσουμε και να κατηγοριοποιήσουμε όλες αυτές τις θέσεις -επίσημες και ανεπίσημες- προκειμένου να μπορέσουμε να συνθέσουμε το εξαιρετικά πολύπλοκο πλέγμα της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας. Οι θέσεις αυτές έχουν άμεση σχέση με την ερμηνεία που έχει δοθεί κατά καιρούς στην Εθνική Ασφάλεια στην Ελλάδα, η οποία ήταν αποτέλεσμα συγκεκριμένων ιστορικών γεγονότων. Τα γεγονότα αυτά αποτέλεσαν ορόσημα στην πορεία της χώρας μας, καθώς επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την εξωτερική πολιτική της χώρας μας και οδήγησαν στη διαμόρφωση ποικίλων αντιλήψεων, οι οποίες αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας. Πρώτο και κύριο από αυτά τα χαρακτηριστικά είναι ο φόβος της «εξ ανατολών» απειλής.

³⁰² Βλ. <https://www.naftemporiki.gr/story/1495614/ta-biografika-ton-melon-tis-neas-kubernisis> (προσπέλαση 13/09/2019).

³⁰³ Βλ. <https://www.dendias.gr/portfolio-posts/%ce%bf%ce%bc%ce%b9%ce%bb%ce%af%ce%b1-%cf%84%ce%bf%cf%85-%cf%85%cf%80%ce%bf%cf%85%cf%81%ce%b3%ce%bf%cf%8d-%ce%b5%ce%be%cf%89%cf%84%ce%b5%cf%81%ce%b9%ce%ba%cf%8e%ce%bd-%ce%bd%ce%af%ce%ba%ce%bf%cf%85-2/> (προσπέλαση 13/09/2019).

B.4. Ο διαρκής φόβος της «εξ ανατολών» απειλής

Είναι κοινά αποδεκτό ότι η ανεπίσημη³⁰⁴ Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας -ιδιαίτερα μετά και την παραχώρηση των Δωδεκανήσων στην Ελλάδα³⁰⁵- είχε ως ακρογωνιαίο λίθο της την προάσπιση της εδαφικής της ακεραιότητας από την γειτονική Τουρκία, η οποία έκτοτε έδωσε πάρα πολλές αφορμές³⁰⁶ για την ανάπτυξη του «φοβικού συνδρόμου» που διακατέχει μέχρι και σήμερα μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού. Ο φόβος αυτός συντηρήθηκε από την τουρκική πλευρά, η οποία διατήρησε έκτοτε μία εξαιρετικά προκλητική στάση όχι μόνο απέναντι στη χώρα μας και την Κυπριακή Δημοκρατία αλλά στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, παραβιάζοντας σχεδόν καθημερινά θαλάσσια και εναέρια εθνικά σύνορα, αμφισβητώντας θεσμοθετημένους κανόνες του διεθνούς δικαίου, προβαίνοντας σε προκλητικές δηλώσεις επεκτατικής πολιτικής και χρησιμοποιώντας κάθε δυνατό μέσο για την προβολή της ισχύος της με απώτερο στόχο την καθιέρωσή της ως μία περιφερειακή ηγεμονική δύναμη που θα επιβάλει τη θέλησή της στα υπόλοιπα «αδύναμα» κράτη.

Συνέπεια αυτής της ερμηνείας της Εθνικής Ασφάλειας εκ μέρους της Ελλάδας ήταν η ανάπτυξη κυρίως του τομέα της Εθνικής Άμυνας και η επένδυση μεγάλου μέρους (σύμφωνα με τον Θάνο Ντόκο και τον Παναγιώτη Τσάκωνα³⁰⁷ περίπου 4,6% του ΑΕΠ) του κρατικού προϋπολογισμού σε εξοπλιστικά προγράμματα για την ενίσχυση των Ενόπλων Δυνάμεων. Μετά ωστόσο την τουρκική εισβολή στη νήσο Κύπρο το 1974, γεγονός που έκανε τη χώρα μας να χάσει την εμπιστοσύνη της στους εγγυητές της ασφάλειάς της και να επιχειρήσει να αποκτήσει ένα βαθμό αυτονομίας σε αντίστοιχα θέματα. Το λυπηρό για τη χώρα μας γεγονός στην όλη υπόθεση του εξοπλιστικού ανταγωνισμού των δύο χωρών είναι πως η πρωτοβουλία των ενεργειών δυστυχώς άνηκε στην Τουρκία. Στην πλειοψηφία δηλαδή των περιπτώσεων, έπρεπε να προηγηθεί η εξαγγελία κάποιας ενέργειας ή δραστηριότητας (πχ. η αγορά ενός νέου μαχητικού αεροσκάφους) από την τουρκική πλευρά προκειμένου να προβεί η

³⁰⁴ Αποδίδουμε τον όρο αυτό στην Στρατηγική της χώρας μας, καθώς δεν υπάρχει κάποιο επίσημο θεσμικό κείμενο που να καθορίζει τα εθνικά μας συμφέροντα και τους αντίστοιχους επιθυμητούς στόχους.

³⁰⁵ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 99.

³⁰⁶ Οπ.π., σ. 100.

³⁰⁷ Οπ.π., σ. 110.

ελληνική πλευρά σε κάποια αντίστοιχη ενέργεια για να εξισορροπήσει την ενδεχόμενη απειλή³⁰⁸.

Η ελληνική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας ωστόσο σημείωσε μία σημαντική, για τα ελληνικά τουλάχιστον δεδομένα, στροφή στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Η αλλαγή αυτή έγινε αισθητή μέσα από το *Δόγμα Ενιαίου Αμυντικού Χώρου*³⁰⁹ (EAX) Ελλάδας-Κύπρου, στο πλαίσιο του οποίου η ελληνική πλευρά ανέπτυξε -για πρώτη ίσως φορά- την πρωτοβουλία των κινήσεων προβαίνοντας σε μία σειρά ενεργειών όπως την κατασκευή αεροπορικής βάσης στην Πάφο, την απόκτηση ρωσικών οχημάτων μάχης, αρμάτων και ελικοπτέρων αλλά συστημάτων πυροβολικού. Η κυριότερη όμως αποτρεπτική ενέργεια ήταν η επίσημη ανακοίνωση του Δόγματος και η δήλωση πως, σε περίπτωση τουρκικής επιθετικής ενέργειας κατά της Κύπρου η Ελλάδα θα απαντούσε όχι μόνο με την ενίσχυση των κυπριακών δυνάμεων αλλά και με τη διεξαγωγή επιχειρήσεων τόσο στο Αιγαίο όσο και στη Θράκη. Αν και στην αρχή η τακτική αυτή φαινόταν να αποδίδει καρπούς, κατέληξε σταδιακά να εγκαταλειφθεί όταν, παρά τις αρχικές εξαγγελίες μετά την αγορά των πυραύλων S-300 για εγκατάστασή τους στην Κύπρο, αυτοί τελικά εγκαταστάθηκαν στην Κρήτη.

Άλλη μία θετική πρωτοβουλία της ελληνικής πλευράς αποτέλεσε αργότερα το *Δόγμα Ευέλικτης Ανταπόδοσης*³¹⁰, ως απόρροια της κρίσης των Ιμίων³¹¹. Το δόγμα αυτό, γνωστό και ως *Δόγμα Ισοδύναμου Τετελεσμένου*, προέβλεπε την αποτροπή τουρκικών ενεργειών που θα έθεταν την Ελλάδα προ τετελεσμένων γεγονότων μέσω μίας πολιτικής αποκλιμάκωσης της έντασης και επαρκούς άμυνας, με στόχο την αποφυγή της εμπλοκής της χώρας σε μία νέα κρίση. Μέσα από το δόγμα αυτό δηλαδή, η Ελλάδα επεδίωκε αρχικά την αποτροπή εκδήλωσης κρίσης με την ανάπτυξη στρατιωτικών δυνάμεων σε σημεία (ή πλησίον αυτών) που θεωρούσε πιθανή την ενέργεια τουρκικών δυνάμεων. Εφόσον αυτό δεν απέδιδε καρπούς και εκδηλωνόταν κάποια τουρκική ενέργεια, προβλεπόταν η ανταπόδοση με ανάλογη ενέργεια σε τουρκικό έδαφος, ώστε να δοθεί στην ελληνική πλευρά η δυνατότητα να «καθίσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων επί ίσους όρους» και να αποφύγει μία γενικευμένη σύρραξη.

³⁰⁸ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 111.

³⁰⁹ Οπ.π., σσ. 223-231.

³¹⁰ Οπ.π., σσ. 232-249.

³¹¹ Για λεπτομέρειες όσον αφορά στην εν λόγω κρίση βλ. Έλλης Αθανάσιος & Ιγνατίου Μιχάλης, *Ιμια. Τα απόρρητα τηλεγραφήματα των αμερικάνων*. Λιβάνη, Αθήνα, 2009.

Αλλαγή στην στρατηγική αυτή αποτέλεσε η εκμετάλλευση ενός «πολιτικού εργαλείου», αυτού της διαδικασίας διεύρυνσης³¹² της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκμεταλλευόμενη τη ιδιότητά της ως πλήρες μέλος³¹³ της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη από το 1981, η χώρα μας χρησιμοποίησε τις ενταξιακές διαδικασίες³¹⁴ για να ασκήσει πίεση στην τουρκική πλευρά και να πετύχει τη συμμόρφωσή της με το Διεθνές Δίκαιο και τον περιορισμό της προκλητικότητάς της³¹⁵. Με βάση το σκεπτικό αυτό, η Ελλάδα προέβη το 1999 σε μία ριζική αλλαγή πολιτικής, την αναγνώριση³¹⁶ δηλαδή της υποψηφιότητας της Τουρκίας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αν και το γεγονός αυτό δεν έδωσε ένα οριστικό τέλος στην απειλητική στάση της Τουρκίας, εν τούτοις παρείχε στη χώρα μας μία πρωτόγνωρη ευκαιρία «ελέγχου» της γειτονικής χώρας μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες και χρονοδιαγράμματα. Αυτή η ευρωπαϊκή «εκμετάλλευση» εκ μέρους της χώρας μας ήταν μέρος μίας γενικότερης επιδίωξης της εκάστοτε ηγεσίας της χώρας μας.

B.5. Η αποφυγή οριοθέτησης των ελληνικών θαλασσιών ζωνών

Το δεύτερο χαρακτηριστικό της ελληνικής Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας, στενά συνδεδεμένο με το πρώτο, είναι η αποφυγή οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών της χώρας μας με τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου με τις οποίες συνορεύει. Οι κυριότερες θαλάσσιες ζώνες που επηρεάζουν διεθνώς τις διμερείς διακρατικές σχέσεις είναι η *Αιγιαλίτιδα Ζώνη* (αλλιώς χωρικά ύδατα ή χωρική θάλασσα), η *Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ)* και η *Υφαλοκρηπίδα*. Το νομικό πλαίσιο (ορισμός, δικαιώματα παράκτιου κράτους, οριοθέτηση, κλπ.) για τις ζώνες αυτές ρυθμίζεται με τη *Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας*³¹⁷ και συγκεκριμένα από τα μέρη II (άρθρα 2-32), V (άρθρα 55-75) και VI (άρθρα 76-

³¹² Η Τουρκία είχε αιτηθεί τη σύνδεσή της με την τότε Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) το 1959. Το 1963 υπέγραψε τη Συμφωνία της Άγκυρας με σκοπό την Τελωνειακή της Ένωση με τη δεύτερη, η οποία υλοποιήθηκε το 1996. Επίσης είχε υποβάλλει επίσημο αίτημα για την ένταξή της ως πλήρες μέλος της ΕΟΚ το 1987.

³¹³ Η χώρα μας είχε υποβάλλει αίτηση για τη σύνδεσή της με την ΕΟΚ το 1959 και υπέγραψε την αντίστοιχη Συμφωνία, δύο χρόνια νωρίτερα από την Τουρκία το 1961. Ακολούθως υπέβαλε αίτηση ένταξης ως πλήρες μέλος το 1975, η οποία ευοδώθηκε το 1979 με την υπογραφή της αντίστοιχης Πράξης Προσχώρησης η οποία τέθηκε σε ισχύ το 1981 καθιστώντας την Ελλάδα το 10^ο μέλος της τότε ΕΟΚ.

³¹⁴ Αυτές προέβλεπαν την σταδιακή υιοθέτηση μέτρων σε μία πληθώρα τομέων από την πλευρά της Τουρκίας προκειμένου να συμβαδίσει στους τομείς αυτούς με τα υπόλοιπα μέλη.

³¹⁵ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 120-126.

³¹⁶ Μέχρι το 1999 η χώρα μας ασκούσε το δικαίωμα της αρνησικυρίας (veto), εμποδίζοντας της ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ως πλήρες μέλος.

³¹⁷ United Nations Convention on the Law of the Sea (UNCLOS). Μπορεί να αναζητηθεί στην αγγλική στο https://www.un.org/Depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf (προσπέλαση 10/5/2019) και στην ελληνική γλώσσα στο <https://eur-lex.europa.eu/legal->

85) αντίστοιχα. Οφείλουμε ωστόσο να αναφέρουμε ότι από όλα τα κράτη της Ανατολικής Μεσογείου το *Ισραήλ*, η *Συρία* και η *Τουρκία* δεν έχουν υπογράψει την εν λόγω Σύμβαση, γεγονός που επηρεάζει τη στάση τους³¹⁸.

Όσον αφορά στην οριοθέτηση της ΑΟΖ της Ελλάδας με τα γειτονικά της κράτη στην Ανατολική Μεσόγειο, πρέπει να αναφέρουμε ότι ο παράγοντας που επηρεάζει περισσότερο κάθε απόπειρα προσέγγισης τρίτων από την ελληνική πλευρά είναι η απειλητική εξωτερική πολιτική της Τουρκίας. Η πολιτική αυτή πήρε «σάρκα και οστά» με την απόφαση³¹⁹ της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης της Τουρκίας το 1995 και το «έγγραφο πολιτικής ασφαλείας» του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας το 2005, σύμφωνα τα οποία η επέκταση της αιγιαλίτιδας ζώνης της Ελλάδας από τα έξι (6) στα δώδεκα (12) ναυτικά μίλια συνιστούσε «αιτία πολέμου» το γνωστό σε όλους πλέον «*casus belli*». Παρ' όλα αυτά η χώρα μας έχει κατά καιρούς διεξάγει διερρευνητικές ομιλίες με τις γειτνιάζουσες χώρες της για τα ζητήματα αυτά, τα αποτελέσματα των οποίων -ως μέρος της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας- θα αναφέρουμε στη συνέχεια.

Με τη *Λιβύη*, αν και έχει προσπαθήσει³²⁰ να καταλήξει σε συμφωνία οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών στην περιοχή νοτίως της Κρήτης, εν τούτοις αυτό δεν κατέστη δυνατό για αρκετούς λόγους³²¹. Η Λιβύη μάλιστα σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιεύματα³²² φαίνεται να υπέγραψε τον *Νοέμβριο του 2019* συμφωνία οριοθέτησης των θαλασσιών ζωνών της με την Τουρκία, ενέργεια την οποία ο Έλληνας Υπουργός Εξωτερικών

[content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0623\(01\)&from=EL](http://content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:21998A0623(01)&from=EL) (προσπέλαση 10/5/2019). Η χώρα μας κύρωσε την υπόψη Σύμβαση και τη Συμφωνία για την εφαρμογή του μέρους XI με τον Νόμο 2321 που δημοσίευσε με το ΦΕΚ 136 Α/23Ιουνίου 1995, το οποίο είναι ανηρτημένο στο Εθνικό Τυπογραφείο στο <http://www.et.gr/index.php/anazitisi-fek> και στο http://www.geetha.mil.gr/media/Thesmika_Keimena/GEETHA/diethnh/13%20SYMVASI%20TWN%20H.E.%20GIA%20TO%20DIKAIΟ%20TIS%20THALASSAS.pdf (προσπέλαση 10/5/2019).

³¹⁸ Η Τουρκία ήδη το επικαλείται ως βασικό λόγο απόρριψης συμφωνιών- όσον αφορά ανάλογα ζητήματα.

³¹⁹ Βλ. Πουλάντζας Μ. Νικόλαος, *Το δίκαιο της θάλασσας* (β' έκδοση). Αθ. Σταμούλης, Αθήνα, 2007, σσ. 141-144.

³²⁰ Βλ. Ροζάκης Α. Χρήστος, *Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Διεθνές Δίκαιο*. Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σσ. 47-48 και Καρυώτης Θεόδωρος, *Η ΑΟΖ της Ελλάδας*. Λιβάνη, Αθήνα, 2014, σσ. 207-208.

³²¹ Καταρχήν η Λιβύη ζητάει να αναγνωρίσουμε το «κλείσιμο» του κόλπου της Σύρτης, στο οποίο προέβη χωρίς προηγούμενη συνεννόηση με την Ελλάδα το 1973 και να μην δοθεί επήρεια στην ελληνική νήσο Γάδο κατά την οριοθέτηση, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι δεν υποστηρίζει τη μέθοδο της μέσης γραμμής αλλά αυτήν της ευθυδικίας. Επομένως δεν αναμένεται κάποια εξέλιξη μεταξύ των δύο μερών, αν αναλογιστούμε και την εσωτερική αναταραχή που επικρατεί.

³²² Βλ. <https://www.kathimerini.gr/1053876/article/epikairothta/politikh/symfwnia-toyrkias---livyhs-gia-ta-8alassia-synora-sth-mesogeio> (προσπέλαση 29/11/2019).

χαρακτήρισε «τελείως αδόκιμη»³²³ καθώς δεν λαμβάνει υπόψιν της την νήσο Κρήτη η οποία παρεμβάλλεται μεταξύ των δύο κρατών. Όσον αφορά στην οριοθέτηση με την *Αίγυπτο*, αν και ξεκίνησαν επίσημες συνομιλίες³²⁴ το 2009, εν τούτοις τα δύο μέρη δεν κατέληξαν στην υπογραφή συμφωνίας³²⁵. Το κλίμα ωστόσο που επικρατεί τα τελευταία χρόνια είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό³²⁶. Οι αντίστοιχες επαφές της χώρας μας με την Κυπριακή Δημοκρατία, έπειτα από μία μεγάλη περίοδο αδιαφορίας από τη δική μας πλευρά, ξεκίνησαν με αφορμή την επικείμενη οριοθέτηση της ΑΟΖ της Κύπρου με την Αίγυπτο το 2003. Η ανησυχία της ελληνικής πλευράς για ενδεχόμενη πολεμική σύρραξη με την Τουρκία ήταν τέτοια, ώστε ζητήσαμε από την Κυπριακή πλευρά να οριοθετήσει την ΑΟΖ στα 8 νμ μη λαμβάνοντας υπόψη την πλήρη επήρεια του Καστελόριζου για να μην δυσαρεστηθεί(!) η Τουρκία³²⁷.

Το μείζον πρόβλημα όμως για την Ελλάδα είναι η οριοθέτηση με την Τουρκία. Αν και έχουμε ξεκινήσει διερευνητικές συναντήσεις³²⁸ από το 2000, η υπογραφή συμφωνίας μοιάζει ανέφικτη. Η κυριότερη ανησυχία πάντως της Τουρκίας, ο «εφιάλτης» της όπως τον χαρακτηρίζει³²⁹ ο Θεόδωρος Καρυώτης, είναι η επήρεια που ασκούν τα νησιά του Αιγαίου - ειδικά το Καστελόριζο- στη χάραξη της οριοθετικής γραμμής των δύο μερών. Αυτό συμβαίνει επειδή αν η Τουρκία δεχτεί ότι τα ελληνικά νησιά έχουν ΑΟΖ και ασκούν πλήρη επήρεια στη χάραξη της οριοθετικής γραμμής, τότε η δική της ΑΟΖ θα περιοριστεί σημαντικά τόσο στο Αιγαίο όσο και την Ανατολική Μεσόγειο. Το παράδοξο ωστόσο με αυτήν την πολιτική που ακολουθεί η Ελλάδα είναι πως όσο δεν οριοθετεί τις θαλάσσιες ζώνες της -ειδικά την ΑΟΖ- δεν μπορεί να ασκήσει σε αυτές τα κυριαρχικά της δικαιώματα για την εκμετάλλευση των φυσικών της πόρων. Εκτός αυτού, η οριοθέτηση εκφράζει τη γενικότερη πολιτική βούληση της ηγεσίας των κρατών για συνεργασία σε ποικίλους τομείς, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην

³²³ Βλ. <https://www.google.com/amp/s/m.naftemporiki.gr/amp/story/1537515/tourkia-sumfonia-me-ti-libui-gia-oriothetisi-thalassion-zonon-stin-an-mesogeio> (προσπέλαση 29/11/2019).

³²⁴ Βλ. Ροζάκης Α. Χρήστος, Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Διεθνές Δίκαιο. Παπαζήση, Αθήνα, 2013, σσ. 48-49 και Καρυώτης Θεόδωρος, *Η ΑΟΖ της Ελλάδας*. Λιβάνη, Αθήνα, 2014, *οπ.π.*, σσ. 206-207.

³²⁵ Η Αιγυπτιακή πλευρά μάλιστα ενημέρωσε την ελληνική ότι με το πέρας των συνομιλιών τους θα προέβαινε σε ανάλογες με την Τουρκική πλευρά.

³²⁶ Αφενός η Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου φαίνεται να είναι δεκτική στην υιοθέτηση της αρχής της μέσης γραμμής/ίσης απόστασης και την απόδοση πλήρους επήρειας στα νησιά και αφετέρου τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί ένα κλίμα κατανόησης και συνεργασίας των δύο μερών, με την τριμερή συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου-Αιγύπτου που αναπτύχθηκε και τις δηλώσεις για «οριοθέτηση των ΑΟΖ το συντομότερο δυνατό» να το επιβεβαιώνουν. Βλ. <https://www.capital.gr/politiki/3320958/tsipras-sumfonia-elladas-aiguptou-gia-oriothetisi-ton-aoz-to-suntomotero-dunato> (προσπέλαση 12/5/2019).

³²⁷ Βλ. Καρυώτης Θεόδωρος, *οπ.π.*, 2014, σσ. 201.

³²⁸ Βλ. Ροζάκης Α. Χρήστος, *οπ.π.*, 2013, σ. 49.

³²⁹ Βλ. Καρυώτης Θεόδωρος, *οπ.π.*, σσ. 210-218.

περεταίρω «θωράκιση» των χωρών αυτών έναντι οποιασδήποτε κακόβουλης ενέργειας τρίτου μέρους και την ενίσχυση των δεσμών καλής γειτονίας.

B.6. Η συμμετοχή σε Διεθνείς Οργανισμούς

Το τρίτο χαρακτηριστικό της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας είναι η προσπάθεια *θωράκισής*³³⁰ της έναντι κάθε μορφής εξωτερικής απειλής μέσα από τη συμμετοχή σε Διεθνείς Οργανισμούς και κυρίως σε όσους είχαν ως βασικό πυλώνα την ανάπτυξη και διατήρηση της ειρήνης και της ασφάλειας. Κάποιοι έχουν χαρακτηρίσει την ενέργεια αυτή ως αναζήτηση ενός «προμηθευτή ασφάλειας»³³¹, μιας και η χώρα μας από μόνη της λόγω του μειωμένου πληθυσμού και της μικρής έκτασής της³³² δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά από μόνη της συγκεκριμένες απειλές. Σύμφωνα με το Υπουργείο Εξωτερικών «*Η πολυμερής διπλωματία αποτελεί την πλέον σύγχρονη και ραγδαία αναπτυσσόμενη τάση στην εξωτερική πολιτική και έχει ως πεδίο εφαρμογής τους διεθνείς οργανισμούς. Η παρουσία της Ελλάδας στα διεθνή fora έχει σημαντική ιστορική της διάσταση (ιδρυτικό μέλος ΟΗΕ, παλαιό μέλος Ε.Ε και ΝΑΤΟ) και προσλαμβάνει ιδιαίτερη σημασία, καθότι βασικό συστατικό της εξωτερικής πολιτικής της είναι ο σεβασμός του διεθνούς δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που αποτελούν τα θεμέλια της διεθνούς κοινότητας.*»³³³

Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα συμμετέχει στον *Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών*³³⁴ (ΟΗΕ) από το 1945 αποτελώντας ένα από τα 51 ιδρυτικά μέλη του, είναι μέλος του *Οργανισμού Βορειοατλαντικού Συμφώνου*³³⁵ (ΝΑΤΟ) από το 1952, του *Συμβουλίου της Ευρώπης*³³⁶ (ΣτΕ) από το 1949 ως το 11^ο μέλος³³⁷ του, του *Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού*³³⁸ (ΔΝΟ) από το

³³⁰ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 101.

³³¹ Οπ.π., 2005, σ. 105.

³³² Για κάποιους κύρια αιτία είναι οι παθογένειες που έχουν αναπτυχθεί στο εσωτερικό της χώρας μας.

³³³ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/> (προσπέλαση 12/08/2019).

³³⁴ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/ohe.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³³⁵ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/nato.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³³⁶ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/sumboulio-tis-europis.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³³⁷ Βλ. <https://www.coe.int/en/web/portal/greece>.

³³⁸ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/imo.html> και <http://www.imo.org/en/About/Membership/Pages/MemberStates.aspx> (προσπέλαση 12/08/2019).

1958 και του *Διεθνούς Οργανισμού Γαλλοφωνίας*³³⁹ (ΔΟΓ) από το 2006. Είναι επίσης ιδρυτικό μέλος του *Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη*³⁴⁰ (ΟΑΣΕ), του οποίου την Προεδρία ανέλαβε το 2009 με μεγάλη επιτυχία, του *Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας Ευξείνου Πόντου*³⁴¹ (ΟΣΕΠ) και του *Παγκόσμιου Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό*³⁴² (UNESCO). Συμμετέχει τέλος σε διάφορους άλλους *Οργανισμούς Οικονομικού Χαρακτήρα*³⁴³ [Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ), Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ)], *Ειδικευμένους Διεθνείς Οργανισμούς*³⁴⁴ [Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας (ΔΟΑΕ), Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ), Διεθνής Ένωση Τηλεπικοινωνιών (ΔΕΤ)] και *Οργανισμούς Περιφερειακής Συνεργασίας*³⁴⁵ [Οργανισμός Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ), Αφρικανική Ένωση (ΑΕ), Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου (ΣΣΚ), Σύνδεσμος Αραβικών Κρατών (ΣΑΚ), Ένωση Κρατών Νοτιοανατολικής Ασίας (ΕΚΝΑΑ)].

Όπως διαπιστώνει κανείς, οι Οργανισμοί στους οποίους συμμετέχει η χώρα μας καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων. Μέσα από τη συμμετοχή αυτή δίνεται η ευκαιρία στη χώρα μας όχι μόνο να επηρεάσει τη λήψη των αποφάσεων ώστε να αποτρέψει δυσμενείς ενέργειες ή να προωθήσει αντίστοιχες ευνοϊκές, προασπίζοντας με τον τρόπο αυτό τα εθνικά της συμφέροντα, αλλά και να προβάλλει τον εαυτό της ως έναν από τους κύριους περιφερειακούς δρώντες στην περιοχή των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο Διεθνής Οργανισμός για την ειρήνη και την ευημερία των λαών μέσα από τον τουρισμό και τον αθλητισμό (ISTO for P&P) με έδρα την Ελλάδα, την

³³⁹ Η χώρα μας ήταν συνδεδεμένο μέλος του εν λόγω Οργανισμού από το 2004. Για λεπτομέρειες σχετικά με τη συμμετοχή της Ελλάδας <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/gallofonia.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁴⁰ Ο ΟΑΣΕ ξεκίνησε ως Διάσκεψη για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη το 1975 και μετονομάστηκε σε ΟΑΣΕ το 1995. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/oase.html> και <https://www.mfa.gr/missionsabroad/osce/greece-in-organization/oase.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁴¹ Ο ΟΣΕΠ ξεκίνησε άτυπη πρωτοβουλία το 1992 και μετατράπηκε σε Διεθνή Οργανισμό το 1999. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/osep.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁴² Ο καταστατικός χάρτης της UNESCO υπεγράφη το 1946. Για λεπτομέρειες σχετικά με τη συμμετοχή της Ελλάδας βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/unesco-el.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁴³ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/sundesmoi-se-perissoterous-diethneis-organismous.html> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁴⁴ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/sundesmoi-se-perissoterous-diethneis-organismous.html?page=1> (προσπέλαση 12/08/2019).

³⁴⁵ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stous-diethneis-organismous/sundesmoi-se-perissoterous-diethneis-organismous.html?page=2> (προσπέλαση 12/08/2019).

ίδρυση του οποίου υπέγραψαν³⁴⁶ οι Υπουργοί Εξωτερικών Ελλάδας, Κύπρου και Λιβάνου. Σε αντίθεση όμως με αυτήν την σταθερή στρατηγική που εφαρμόζει η Ελλάδα διαχρονικά, σε κάποιες περιπτώσεις αναγκάστηκε να προσαρμόσει την Εξωτερική της Πολιτική έπειτα από συγκεκριμένα γεγονότα που σημειώθηκαν σε περιφερειακό επίπεδο.

B.7. Η προσέγγιση των Δυτικών Βαλκανίων

Ένα από τα γεγονότα που αποτέλεσε κομβικό σημείο στην πορεία της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας της Ελλάδας, αλλά και των διμερών και πολυμερών σχέσεων μίας πληθώρας άλλων κρατών σε διεθνές επίπεδο, αποτέλεσε η κατάρρευση της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών³⁴⁷ (ΕΣΣΔ). Αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής ήταν η λήξη του Ψυχρού Πολέμου, του διαρκούς δηλαδή ανταγωνισμού μεταξύ των ΗΠΑ και της ΕΣΣΔ, ο οποίος στην ουσία αντιπροσώπευε τη γενικότερη αντιπαράθεση μεταξύ Καπιταλισμού και Κομμουνισμού και μετουσιωνόταν σε ένα διπολικό διεθνές σύστημα με αντίστοιχες «σφαίρες επιρροής». Αντί όμως η παύση αυτής της αντιπαράθεσης να οδηγήσει σε μία περίοδο σταθερότητας και ευημερίας, ακολουθήθηκε από γεγονότα που έμελλε να στιγματίσουν τη σύγχρονη ιστορία. Οι γενικευμένες ένοπλες εμφύλιες συγκρούσεις που σημειώθηκαν στο εσωτερικό της τότε Γιουγκοσλαβίας και η διάσπαση της σε επιμέρους κρατίδια, οδήγησαν στη δημιουργία των «Δυτικών Βαλκανίων»³⁴⁸.

Η νέα αυτή μορφή απειλής για την Εθνική Ασφάλεια της χώρα μας, δεν περιοριζόταν μόνο στο ενδεχόμενο μεταφοράς των συγκρούσεων στο έδαφός μας (έμμεση απειλή) αλλά και στο γεγονός ότι συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες των αναδυόμενων αυτών κρατών εξέφραζαν αλυτρωτικές πεποιθήσεις διεκδικώντας ευθέως (άμεση απειλή) ελληνικά εδάφη και μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς³⁴⁹. Μέσα σε όλη αυτή την κρίση, η χώρα μας διέκρινε μία τεράστια ευκαιρία. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν ο Χαράλαμπος Τσαρδανίδης και ο Στέλιος Σταυρίδης «Αναφορικά με τα Δυτικά Βαλκάνια, μετά το 1999 η

³⁴⁶ Βλ. <https://government.gov.gr/ellada-gia-proti-fora-stin-istoria-tis-tha-apotelesi-tin-edra-diethnous-organismou-tou-isto-for-pp/> (προσπέλαση 15/08/2019).

³⁴⁷ Η ΕΣΣΔ ιδρύθηκε το 1922 και διαλύθηκε επίσημα τον Δεκέμβριο του 1991.

³⁴⁸ Ο σχετικά νέος αυτός γεωπολιτικός όρος περιλαμβάνει τα οκτώ κράτη της Σλοβενίας, της Κροατίας, της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, του Μαυροβουνίου, της Σερβίας, του (υπό αναγνώριση) Κοσόβου, της μέχρι πρότινος πΓΔΜ και νυν Βόρειας Μακεδονίας και της Αλβανίας.

³⁴⁹ Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η αρχική τοποθέτηση του Ήλιου της Βεργίνας στη σημαία του επίδοξου κράτους της πΓΔΜ καθώς και του Λευκού Πύργου της Θεσσαλονίκης σε χαρτονόμισμά της χώρας, τα οποία αφαιρέθηκαν έπειτα από έντονη διαμαρτυρία των ελληνικών αρχών και παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων, προκειμένου να επιτευχθεί μία προσωρινή συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών για τις διμερείς σχέσεις τους και (κυρίως) την ονοματοδοσία της πΓΔΜ.

Ελλάδα είδε τον εαυτό της ως μια ευρωπαϊκή χώρα σ' ένα βαλκανικό πλαίσιο που ήταν σε θέση να "εξευρωπαϊσει" τους βόρειους γείτονές της»³⁵⁰ δίνοντας ταυτόχρονα ένα τέλος στις συζητήσεις για την «ταυτότητα» της χώρας μας -Βαλκανική ή Ευρωπαϊκή- που επικρατούσαν μέχρι τότε. Η στρατηγική που ακολούθησε προκειμένου να επιτύχει τον στόχο αυτό αφορούσε κυρίως στη δημιουργία του *Συμφώνου Σταθερότητας για την Νοτιανατολική Ευρώπη* και την υποστήριξη -ειδικά το 2003 όταν είχε αναλάβει την Προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης- της *Διαδικασίας Σταθεροποίησης και Σύνδεσης*³⁵¹ των Βαλκανικών χωρών με σκοπό να αποτελέσει την κύρια πολιτική³⁵² που θα ακολουθούσε η Ευρωπαϊκή Ένωση στα Δυτικά Βαλκάνια.

Εκτός όμως από αυτή τη διπλωματική προσέγγιση, η χώρα μας προσάρμοσε τη Στρατηγική της αναπτύσσοντας μία νέα μορφή διπλωματίας, τη λεγόμενη «*Στρατιωτική ή Αμυντική Διπλωματία*»³⁵³, η οποία αν και δραστηριοποιήθηκε κυρίως στο γεωγραφικό χώρο των Δυτικών Βαλκανίων, εν τούτοις δεν περιορίστηκε μόνο σε αυτόν. Μέσω της Στρατιωτικής Διπλωματίας, η χώρα μας επεδίωξε³⁵⁴ την προάσπιση των κυριαρχικών της δικαιωμάτων, την κατοχύρωση της Εθνικής της Ασφάλειας, την ανάπτυξη της συνεργασίας με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων για την εδραίωση της ειρήνης και της ασφάλειας στην περιοχή και την αύξηση της επιρροής της στις εν λόγω χώρες μέσω ενός αναβαθμισμένου ρόλου. Οι στόχοι αυτοί επιχειρήθηκε να επιτευχθούν μέσω μίας πληθώρας μέτρων όπως η σύναψη διμερών συμφωνιών αμυντικής συνεργασίας, η εφαρμογή συγκεκριμένων Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (MOE) και η συμμετοχή προσωπικού και μέσων των Ενόπλων Δυνάμεων σε Επιχειρήσεις Υποστήριξης της Ειρήνης (EYE).

Ενδεικτικά αναφέρουμε πως η Ελλάδα συμμετέχει μέχρι και σήμερα στην ειρηνευτική αποστολή με την ονομασία IFOR/SFOR στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη από το 1996, την KFOR στο Κόσοβο από το 1999, την Essential Harvset/Amber Fox στην πΓΔΜ από το 2001 ενώ συμμετείχε στην αντίστοιχη αποστολή ALBA στην Αλβανία από το 1997 έως το 1999. Στο

³⁵⁰ Βλ. Τσαρδανίδης Χαράλαμπος, Σταυρίδης Στέλιος, Ε.Ε. και ελληνική εξωτερική πολιτική. Από το ελληνικό «παράδοξο» στον οριοθετημένο εξευρωπαϊσμό. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, Τεύχος 24, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2011-Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2012, σσ. 24-25.

³⁵¹ Βλ. https://europa.eu/rapid/press-release_IP-99-350_el.htm (προσπέλαση 14/09/2019).

³⁵² Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Ελληνικής Προεδρίας που είναι αναρτημένα στο <http://www.eu2003.gr/gr/cat/0/index.asp> (προσπέλαση 14/09/2019) «Ο κύριος στόχος της Ελληνικής Προεδρίας ήταν η ενδυνάμωση του ευρωπαϊκού προσανατολισμού των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και ο εμπλουτισμός της ευρωπαϊκής πολιτικής σταθεροποίησης και σύνδεσης, χρησιμοποιώντας στοιχεία από τη διαδικασία διεύρυνσης».

³⁵³ Βλ. Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 250-257.

³⁵⁴ Οπ.π., σσ. 252-253.

πλαίσιο επίσης των διμερών συμφωνιών διοργανώνονται κοινές ασκήσεις με τις Ένοπλες Δυνάμεις των κρατών αυτών και συμμετοχή σε εκπαιδεύσεις με ανταλλαγή εκπαιδευομένων (ένα είδος στρατιωτικού Erasmus) ή και εκπαιδευτών, πάντα βέβαια υπό τους οικονομικούς περιορισμούς που επικρατούν κάθε φορά. Η αμυντική αυτή διάσταση, μαζί με την οικονομική που προαναφέραμε, έχει οδηγήσει τα τελευταία χρόνια στην ανάπτυξη νέων μορφών συνεργασίας που επηρεάζουν την Εθνική μας (και όχι μόνο) Ασφάλεια.

B.8. Η ανάπτυξη τριμερών συνεργασιών στην Ανατολική Μεσόγειο

Το πέμπτο -και σχετικά πρόσφατο χαρακτηριστικό της ελληνικής Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειάς της χώρας μας- είναι η ανάπτυξη τριμερών συνεργασιών³⁵⁵ με δεύτερο συμβαλλόμενο μέρος την Κύπρο και τρίτο ένα από τα κράτη της Ανατολικής Μεσογείου. Η συγκεκριμένη περιοχή -ειδικά στον τομέα της Ενεργειακής Ασφάλειας- αναμένεται να αποτελέσει τον κύριο πόλο έλξης της διεθνούς κοινότητας στα χρόνια που θα ακολουθήσουν. Η λογική πίσω από τις δράσεις αυτές μπορεί εύκολα να ισχυριστεί κανείς ότι σχετίζεται με το παλαιότερο Δόγμα Ενιαίου Αμυντικού Χώρου με την Κύπρο, ωστόσο μία πιο προσεκτική εξέταση καταδεικνύει ότι οι προοπτικές που ξεδιπλώνονται για τη χώρα μας είναι πολύ περισσότερες. Οι συνεργασίες αυτές, συνήθως έχουν ως βασικό τους πυλώνα την εκμετάλλευση των κοιτασμάτων³⁵⁶ Φυσικού Αερίου που έχουν ανακαλυφθεί κυρίως στην κοιλάδα της Λεβαντίνης, δηλαδή την ενεργειακή ασφάλεια.

Ένας ακόμα παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψιν, είναι το «ειδικό βάρος» των χωρών της Ανατολικής Μεσογείου με τις οποίες η Ελλάδα σύναψε τις συνεργασίες αυτές. Και αυτό επειδή όταν μιλάμε για χώρες όπως το Ισραήλ και η Αίγυπτος καταλαβαίνουμε πως -για διαφορετικούς λόγους η καθημία- αυτές συνοδεύονται από μία αξιοπρόσεκτη ιστορική πορεία και τη δυνατότητα άσκησης σημαντικής επιρροής τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελλάδα μαζί με τον στρατηγικό της εταίρο την Κυπριακή Δημοκρατία, ανέπτυξε τριμερείς συνεργασίες το 2014 με την Αίγυπτο,

³⁵⁵ Βλ. Tziarras Zenonas, The New Geopolitics of the Eastern Mediterranean: Trilateral Partnerships and Regional Security. *Peace Research Institute Oslo (PRIO)*, Friedrich-Ebert-Stiftung, PCC Report 3/2019.

³⁵⁶ Τα κυριότερα από αυτά είναι τα κοιτάσματα «Tamar» (280 δις κμ) και «Leviathan» (620 δις κμ) που ανακαλύφθηκαν στην ΑΟΖ του Ισραήλ το 2009 και 2010 αντίστοιχα, τα κοιτάσματα «Aphrodite» (140 δις κμ) και «Γλαύκος » (142 με 227 δις κμ) που ανακαλύφθηκαν στην Κυπριακή ΑΟΖ το 2011 και 2019 αντίστοιχα και τέλος το -μεγαλύτερο από όλα- κοιτάσμα «Zohr» (850 δις κμ) που ανακαλύφθηκε το 2015 στην ΑΟΖ της Αιγύπτου.

το 2016 με το *Ισραήλ* και το 2019 με την *Ιορδανία* και τον *Λίβανο*³⁵⁷. Οι συνεργασίες αυτές υλοποιούνται με την πραγματοποίηση Συνόδων Κορυφής μεταξύ των Αρχηγών Κρατών -σε μία από τις τρεις χώρες κάθε φορά- και την υπογραφή Μνημονίων Κατανόησης (Memorandum of Understanding) και άλλων συμφωνιών, οι οποίες συνήθως συνοδεύονται από την υιοθέτηση και δημοσίευση Κοινής Δήλωσης.

Αυτό που καθιστά ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες τις τριμερείς αυτές συνεργασίες ως προς τη διάσταση της (Εθνικής) ασφάλειας είναι το γεγονός ότι προσέλκυσαν το ενδιαφέρον και την υποστήριξη τρίτων μερών, όπως αυτό των ΗΠΑ και της ΕΕ. Οι ΗΠΑ μέσω της παρουσίας Αμερικανών αξιωματούχων³⁵⁸ στις Συνόδους Κορυφής μεταξύ Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ αλλά και με τις κοινές δηλώσεις στις οποίες προέβησαν, έδωσαν στους πάντες να καταλάβουν ότι στηρίζουν την τριμερή αυτή συνεργασία, επιδιώκοντας να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην Ανατολική Μεσόγειο. Η συμβολή αυτή είναι καθοριστικής σημασίας για τη συνέχιση της συνεργασίας, καθώς οι ΗΠΑ είναι σε θέση να βοηθήσουν ποικιλοτρόπως. Η δυνατότητα δε αμερικανικής στρατιωτικής επέμβασης είναι ιδιαίτερη σημαντική, αν αναλογιστεί κανείς την προκλητική συμπεριφορά της Τουρκίας, η οποία χρησιμοποιεί μέσα του Πολεμικού Ναυτικού της προκειμένου να παρενοχλήσει τα συμβαλλόμενα μέρη και να επιβραδύνει την πρόοδο των εργασιών.

Στήριξη όμως παρέχεται φανερά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία χαρακτήρισε τους δύο αγωγούς³⁵⁹ που πρόκειται να κατασκευαστούν Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος³⁶⁰ (Project of Common Interest). Η στήριξη αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι εξίσου σημαντική για τη συνεργασία των τριών χωρών για δύο λόγους. Η ΕΕ αφενός μεν θα καλύψει ένα μέρος της χρηματοδότησης για την κατασκευή των αγωγών και αφετέρου θα μπορέσει να ασκήσει έμμεσα πίεση στην Τουρκία, μέσω των ενταξιακών διαπραγματεύσεων,

³⁵⁷ Η τριμερής συνεργασία Ελλάδας-Κύπρου-Λιβάνου ξεκίνησε στις 10 Απριλίου 2019 με την σύνοδο των Υπουργών Εξωτερικών των εν λόγω χωρών, η οποία «υπολείπεται κύρους» σε σχέση με τις υπόλοιπες Συνόδους Κορυφής μεταξύ των Αρχηγών Κρατών.

³⁵⁸ Στην 5^η τριμερή Σύνοδο Κορυφής της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2018 στην Μπερ Σέβα συμμετείχε ο Πρέσβης των ΗΠΑ στο Ισραήλ, Ντέιβιντ Φρίντμαν, ενώ στην 6^η τριμερή Σύνοδο Κορυφής της 20^{ης} Μαρτίου 2019 στην Ιερουσαλήμ συμμετείχε ο Υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάικ Πομπέο.

³⁵⁹ Πρόκειται για τον αγωγό φυσικού αερίου EastMed όσο και τον ηλεκτρικό αγωγό EuroAsia Interconnector με αφετηρία το Ισραήλ, οι οποίοι μέσω Κύπρου και Κρήτης θα καταλήγουν στην Στερεά Ελλάδα και από εκεί στην Ιταλία.

³⁶⁰ Όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με τα Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να εντοπιστούν στο <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/infrastructure/projects-common-interest> (προσπέλαση 11/5/2019).

προκειμένου η τελευταία να «συνετιστεί» και να σταματήσει τις συνεχείς προκλήσεις³⁶¹ στην περιοχή. Το γεγονός δηλαδή ότι η Τουρκία έχει ξεκινήσει τις διαπραγματεύσεις για την ένταξή της ως πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη δεσμεύει μεταξύ άλλων να τηρεί το διεθνές δίκαιο και να σέβεται τα κυριαρχικά δικαιώματα των άλλων Κρατών. Σε αντίθετη περίπτωση υπόκειται στον ευρωπαϊκό έλεγχο και ενδεχόμενες κυρώσεις όπως την αναστολή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων την οποία ζήτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με επίσημο έγγραφό του την 13η Μαρτίου 2019³⁶².

B.9. Η «αναχαίτιση» των μεταναστευτικών ροών

Το πιο πρόσφατο χαρακτηριστικό όμως της Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας της χώρας μας είναι η νέα μεταναστευτική πολιτική³⁶³ που ακολούθησε μετά την μεταναστευτική/προσφυγική κρίση³⁶⁴ που σημειώθηκε το 2015-2016. Κατά την κρίση αυτή³⁶⁵ μέσα σε λίγους μόνο μήνες περίπου 850.000 παράτυπα εισερχόμενα πρόσωπα πέρασαν από την Τουρκία μέσω του Αιγαίου Πελάγους στην Ελλάδα προκειμένου να εγκατασταθούν σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Ο τεράστιος αυτός αριθμός προκάλεσε μία πληθώρα προβλημάτων καθώς τόσο η Ελλάδα όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ήταν έτοιμες να διαχειριστούν την κατάσταση αυτή. Εικόνες μεταναστών πάνω σε βάρκες που διέσχιζαν το Αιγαίο προκειμένου να φτάσουν σε κάποια ακτή της Ελλάδας -με κόστος πολλές φορές την ίδια τους τη ζωή- κατέκλυσαν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης παγκοσμίως, αναγκάζοντας τις απανταχού αρμόδιες υπηρεσίες να λάβουν δραστικά μέτρα και να διαμορφώσουν μία νέα πολιτική, η οποία έπρεπε να συνδυάζει τα δύο -πολλές φορές αντικρουόμενα- στοιχεία του ανθρωπιστικού χαρακτήρα και της εσωτερικής ασφάλειας.

Η αδυναμία ελέγχου των παράτυπων μεταναστών ανάγκασε την Ελλάδα να αναθεωρήσει την μεταναστευτική της πολιτική και -πάντα σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή

³⁶¹ Βλ. <http://www.kathimerini.gr/1023773/article/epikairothta/kosmos/8a-apanthsoyme-katallhlws-se-ka8e-paranomh-energeia-ths-toyrkias-diamhnyei-h-ee> και <https://www.cnn.gr/news/kosmos/story/175323/aystiro-minyma-tis-e-e-pros-toyrkia-sevasteite-ta-kyriarika-dikaiomata-tis-kyproy-stin-aoz> (προσπέλαση 31/5/2019)

³⁶² Βλ. P8_TA-PROV(2019)0200, Ψήφισμα της 13ης Μαρτίου 2019 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2018 για την Τουρκία (2018/2150(INI)), Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, παρ. 21, στο http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0200_EL.pdf (επίσκεψη 27/4/2019).

³⁶³ Βλ. <https://government.gov.gr/parousiasi-ethnikis-stratigikis-gia-tin-entaxi/> (προσπέλαση 15/08/2019).

³⁶⁴ Βλ. https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2017/04/gr_fact_sheet_refugee_feb2017.pdf και <http://publications.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/el/> (προσπέλαση 19/05/2019).

³⁶⁵ Kale Başak & Dimitriadi Angeliki & Sanchez-Montijano Elena & Süm Elif, Asylum Policy and the Future of Turkey-EU Relations: Between Cooperation and Conflict. FEUTURE Online Paper No. 18, 2018, σσ. 10-11.

Ένωση- να αναπτύξει τις κατάλληλες δομές για την υποδοχή, ταυτοποίηση και διαχείριση των παράτυπων μεταναστών αλλά και τον αποτελεσματικότερο έλεγχο των (θαλασσίων κυρίως) συνόρων. Με τον τρόπο αυτό επιχειρήθηκε να αντιμετωπιστεί η νέα αυτή μορφή απειλής για την Εθνική (αλλά και Ευρωπαϊκή) μας Ασφάλεια, καθώς η μακρά παραμονή των μεταναστών χωρίς την ύπαρξη κατάλληλων δομών διαμονής και ανάλογες παροχές αλλά και πολύ περισσότερο χωρίς την πρότερη ταυτοποίησή τους, ελλοχεύει κινδύνους τόσο για την εσωτερική όσο και για τη διεθνή ασφάλεια. Τρανταχτά παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων αποτελούν οι κατά καιρούς αναταραχές που έχουν ξεσπάσει σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας αλλά και οι τρομοκρατικές επιθέσεις που σημειώθηκαν σε διάφορες χώρες της Ευρώπης από εξτρεμιστικές οργανώσεις ή και μεμονωμένα άτομα που οδηγήθηκαν στη ριζοσπαστικοποίηση³⁶⁶.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε πως αν και η Ελλάδα είχε βιώσει παρόμοια μεταναστευτική κρίση (σε μικρότερη βέβαια κλίμακα) μετά την κατάρρευση της ΕΣΣΔ -ειδικά το 1992 και το 1997- από τη γειτονική Αλβανία, οι πολιτιστικές διαφορές των νέων μεταναστών σε σχέση με τα ελληνικά ήθη και έθιμα είναι τόσο μεγάλες που καθιστούν την όποια προσπάθεια ένταξης ή αφομοίωσής τους εξαιρετικά δύσκολη έως αδύνατη. Σε αντίθεση όμως με το παρελθόν, η Ελλάδα επωφεληθήκε από την Ευρωπαϊκή ιδιότητά της, αφενός μέσω της άντλησης κονδυλίων και τεχνογνωσίας από την ΕΕ για τη διαχείριση των μεταναστών και αφετέρου μέσω της επίτευξης Συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ και Τουρκίας, στην οποία προχώρησαν τα δύο μέρη. Η τελευταία εκφράστηκε με τη δημοσίευση της αντίστοιχης *Δήλωσης της 18^{ης} Μαρτίου 2016*, η οποία κατάφερε να οδηγήσει στην προσωρινή αναχαίτιση των μεταναστευτικών/προσφυγικών ροών³⁶⁷.

Η φαινομενική όμως αυτή επιτυχία δεν συνεχίστηκε επί μακρόν, καθώς από το καλοκαίρι του 2019 άρχισαν να σημειώνονται και πάλι αυξημένες ροές³⁶⁸ μέσω θαλάσσης σε αρκετά ελληνικά νησιά. Η κατάσταση που επικράτησε θύμιζε έντονα στους αρμόδιους την

³⁶⁶ Για μια πιο αναλυτική προσέγγιση του φαινομένου της ριζοσπαστικοποίησης βλ. Roy Olivier (μετάφραση Ξενάκη Κίττυ), *Η τζιζάντ και ο θάνατος*. Πόλις, Αθήνα, 2016.

³⁶⁷ Βλ. COM(2016) 231 final, Βρυξέλλες, 20.4.2016, Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανηρτημένο στο <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EL/1-2016-231-EL-F1-1.PDF>, COM(2016) 792 final, Βρυξέλλες, 8.12.2016, Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανηρτημένο στο <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EL/COM-2016-792-F1-EL-ANNEX-2-PART-1.PDF> και COM(2017) 470 final, Βρυξέλλες, 6.9.2017, Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανηρτημένο στο https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2a71444e-93d6-11e7-b92d-01aa75ed71a1.0022.02/DOC_1&format=PDF (προσπέλαση 19/05/2019).

³⁶⁸ Βλ. <https://www.iefimerida.gr/ellada/meres-2015-sto-aigaio-prosfyges-fthanoy-n-sta-nisia> και <https://www.protothema.gr/greece/article/909799/auxanodai-sunehos-oi-roes-metanaston-anisuhoun-stin-europi-gia-epanalipsi-tou-2015/> (προσπέλαση 01/09/2019).

περίοδο 2015-2016, με αποτέλεσμα ο Έλληνας Υπουργών Εξωτερικών να καλέσει τον Τούρκο πρέσβη στο Υπουργείο προκειμένου να του εκφράσει την έντονη δυσαρέσκειά του³⁶⁹. Ορισμένοι μάλιστα θεώρησαν πως σκοπός της τουρκικής πλευράς ήταν η άσκηση πίεσης στην ελληνική Κυβέρνηση ώστε να υποκύψει σε διεκδικήσεις της πρώτης όσον αφορά στο ζήτημα οριοθέτησης της ΑΟΖ³⁷⁰. Εκτός όμως από αυτή την ενέργεια συγκλήθηκε έκτακτη³⁷¹ συνεδρίαση του ΚΥΣΕΑ, το οποίο κατέληξε στη λήψη επτά μέτρων³⁷² για την αντιμετώπιση της δημιουργηθείσας κατάστασης, μεταξύ των οποίων και την κατάργηση του δεύτερου βαθμού εξέτασης των προσφυγών για τη χορήγηση ασύλου και την άμεση επιστροφή των αιτούντων άσυλο στη χώρα τους, γεγονός που προκάλεσε έντονες αντιδράσεις³⁷³ και αρνητικά σχόλια³⁷⁴ για παραβίαση του Κοινοτικού Δικαίου και άσκοπη ταλαιπωρία των αιτούντων άσυλο.

Οι ολοένα αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές οδήγησαν τον Οκτώβριο του 2019 την ελληνική Κυβέρνηση στη λήψη μίας αμφιλεγόμενης απόφασης, τον διορισμό του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας και πρώην Αρχηγού του ΓΕΣ ως γενικό συντονιστή όλων των φορέων που ασχολούνται με το μεταναστευτικό ζήτημα³⁷⁵. Επιπλέον, στις 24 Νοεμβρίου 2019 ο Έλληνας Πρωθυπουργός με δημόσια δήλωσή³⁷⁶ του ανακοίνωσε τη μεταφορά στο Γραφείο του Πρωθυπουργού όλων των αρμοδιοτήτων που αφορούν στα ασυνόδευτα ανήλικα παιδιά των μεταναστών/προσφύγων και την ανάληψη της ευθύνης προσωπικά από τον ίδιο. Οι παραπάνω ενέργειες κατέδειξαν για ακόμα μία φορά την έλλειψη (συνολικής και ενιαίας) Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας, καθώς οι αρμοδιότητες διαχείρισης ενός τόσο σημαντικού ζητήματος όπως το προσφυγικό/μεταναστευτικό μεταφέρθηκαν μέσα σε λίγους μήνες αρχικά από το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, το οποίο καταργήθηκε από την Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και εν συνεχεία στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και -εν μέρει- στον Πρωθυπουργό.

³⁶⁹ Βλ. <https://www.iefimerida.gr/ellada/diabama-dendia-ston-toyrko-presbi-gia-toys-metanastes> (προσπέλαση 01/09/2019).

³⁷⁰ Βλ. <https://www.energia.gr/article/159286/stygnos-ekviasmos-ths-toyrkias-stelnei-metanastes-gia-na-piesei-gia-thn-aoz> (προσπέλαση 03/09/2019).

³⁷¹ Βλ. <https://www.onalert.gr/ellada/ektakti-syglkisi-toy-kysea-apo-ton-prothypoyrgo-gia-to-metanasteytiko/359077/> (προσπέλαση 01/09/2019).

³⁷² Βλ. <https://www.kathimerini.gr/1040585/article/epikairothta/politikh/epta-metra-ameshs-drashs-gia-to-metanasteytiko-apofasise-to-kysea> και https://www.efsyn.gr/politiki/209023_kysea-epta-metra-drasis-gia-metanasteytiko, (προσπέλαση 01/09/2019).

³⁷³ Βλ. <https://www.news247.gr/politiki/sakellaridis-gia-kysea-i-den-xeroyn-giati-yparchoyn-oi-deyterovathmies-epitropes-asyloy-i-den-toys-endiaferi.7493342.html> (προσπέλαση 01/09/2019).

³⁷⁴ Βλ. <https://www.protothema.gr/politics/article/920677/ektakti-sunedriasi-tou-kusea/> (προσπέλαση 01/09/2019).

³⁷⁵ Βλ. <https://www.thepresident.gr/2019/10/23/syntonistis-gia-ti-metakinisi-kai-metegkatastasi-prosfygon-o-a-stafanis/> (προσπέλαση 10/11/2019).

³⁷⁶ Βλ. <https://primeminister.gr/2019/11/24/22613> (προσπέλαση 29/11/2019).

Γ. Όργανα Εθνικής Ασφάλειας άλλων κρατών

Εκτός από τις χώρες που έχουμε αναφέρει στα Κεφάλαια του κυρίου μέρους, Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας -με αυτήν ακριβώς την ονομασία- έχουν συστήσει η Αίγυπτος³⁷⁷, η Αρμενία³⁷⁸, το Βέλγιο³⁷⁹, η Βραζιλία³⁸⁰, η Γερμανία³⁸¹, η Γεωργία³⁸², η Γκάνα³⁸³, η Ζιμπάμπουε³⁸⁴, η Ιαπωνία³⁸⁵, το Ιράκ³⁸⁶, η Ισπανία³⁸⁷, η Κένυα³⁸⁸, η Κροατία³⁸⁹, η Μαλαισία³⁹⁰, η Μογγολία³⁹¹, το Νεπάλ³⁹², η Νιγηρία³⁹³, η Νότια Κορέα³⁹⁴, το Πακιστάν³⁹⁵, Πολωνία³⁹⁶, η

³⁷⁷ Βλ. <https://tcf.org/content/report/egyptian-national-security-told-nile/?agreed=1> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁷⁸ Βλ. http://seco.am/security_council/history?lang=en (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁷⁹ Βλ. <http://www.ennir.be/belgium/who-s-who> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸⁰ Βλ. http://professor.ufrgs.br/marcocepek/files/cepek_licks_bertol_2016_brazilian_defense_policy.pdf (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸¹ Bundessicherheitsrat (Federal Security Council). Βλ. <https://www.quora.com/Does-Germany-have-a-national-security-council-And-if-so-what-members-is-it-comprised-of> και https://www.files.ethz.ch/isn/116382/Mai10_Nat_Sec_Council.pdf (προσπέλαση 27/08/2019).

³⁸² Βλ. <https://mod.gov.ge/uploads/2018/pdf/NSC-ENG.pdf> (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁸³ Βλ. http://laws.ghanalegal.com/acts/id/209/section/1/The_National_Security_Council (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸⁴ Βλ. <https://jsc.org.zw/jscbackend/upload/Acts/2011/1122.pdf> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸⁵ Βλ. https://japan.kantei.go.jp/96_abe/documents/2013/_icsFiles/afiedfile/2013/12/18/NSS.pdf (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁸⁶ Βλ. <https://www.albawaba.com/news/iraq-rejects-kurdish-referendum-1022900> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸⁷ Βλ. https://www.mod.go.jp/e/publ/w_paper/pdf/2014/DOJ2014_2-2-1_web_1031.pdf (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸⁸ Βλ. <http://www.klrc.go.ke/index.php/constitution-of-kenya/155-chapter-fourteen-national-security/part-1-national-security-organs/409-240-establishment-of-the-national-security-council> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁸⁹ Βλ. <https://www.uvns.hr/en> (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁹⁰ Βλ. <http://hakam.org.my/wp/2016/08/18/nsc-act-contravenes-powers-of-the-king-ex-rmaf-man/> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁹¹ Βλ. <http://www.nsc.gov.mn/?q=en/aboutnsc> (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁹² Βλ. <http://www.lawcommission.gov.np/en/archives/846> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁹³ Βλ. <https://nigerian-constitution.com/third-schedule-part-1-k-national-security-council/> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁹⁴ Βλ. <https://www.tellerreport.com/news/2019-09-10---south-korea-s-national-security-council-concerned-about-new-dprk-launches-.SkaKSFV8B.html> (προσπέλαση 15/09/2019).

³⁹⁵ Βλ. https://www.sisworldpeace.org/wp-content/uploads/2017/10/Pakistan_BG_PacMUN2017.pdf και <https://pildat.org/wp-content/uploads/2019/04/PerformanceoftheNationalSecurityCommittee20132018.pdf?Submit=Download> (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁹⁶ Βλ. <https://en.bbn.gov.pl/en/president-of-poland/national-security-coun/about-the-national-sec/99,The-National-Security-Council.html> (προσπέλαση 27/08/2019).

Σαουδική Αραβία³⁹⁷, η Σλοβενία³⁹⁸, η Σρι Λάνκα³⁹⁹, η Τανζανία⁴⁰⁰, η Ταϊλάνδη⁴⁰¹, το Τρινιντάντ και Τομπάγκο⁴⁰², η Τσεχία⁴⁰³ και οι Φιλιππίνες⁴⁰⁴.

Παραπλήσιους φορείς ωστόσο έχουν ιδρύσει και άλλες χώρες όπως οι *Επιτροπές/Αρχές/Γραφεία Εθνικής Ασφάλειας* της Αυστραλίας⁴⁰⁵, του Ιράν⁴⁰⁶, της Ιρλανδίας⁴⁰⁷, της Κίνας⁴⁰⁸ και της Κύπρου⁴⁰⁹, τα *Συμβούλια/Επιτροπές Εθνικής Άμυνας* της Εσθονίας⁴¹⁰ και της Ρουμανίας⁴¹¹, τις *Γραμματείες/Συμβούλια Εθνικής Άμυνας και Ασφάλειας* της Γαλλίας⁴¹², της Νέας Ζηλανδίας⁴¹³ και της Ουκρανίας⁴¹⁴, το *Συμβούλιο Ασφαλείας* του Καζακστάν⁴¹⁵ και της Ρωσίας⁴¹⁶.

³⁹⁷ Βλ. <https://web.archive.org/web/20130320125225/http://lebanonwire.com/1005/05102001STR.asp> (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁹⁸ Βλ. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODLO1943> (προσπέλαση 25/08/2019).

³⁹⁹ Βλ. <http://www.dhakatribune.com/world/south-asia/2019/05/30/sri-lanka-president-slams-intel-chief-over-easter-attacks> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰⁰ Βλ. <http://citizenshiprightsafrika.org/wp-content/uploads/2017/02/Tanzania-National-Security-Council-Act-No.8-2010.pdf> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰¹ Βλ. <http://www.nsc.go.th/Law/unofficial%20translation%20NATIONAL%20SECURITY%20COUNCIL%20ACT.pdf> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰² Βλ. <http://www.news.gov.tt/content/role-and-function-national-security-council-nsc#.XX6N5rpuKYM> και <http://www.nationalsecurity.gov.tt/About/History> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰³ Βλ. <https://www.vlada.cz/en/pracovni-a-poradni-organy-vlady/brs/office-of-the-government-of-the-czech-republic-23851/> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴⁰⁴ Βλ. <http://www.nsc.gov.ph/attachments/article/NSP/NSP-2017-2022.pdf> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰⁵ National Security Committee. Βλ. <https://www.directory.gov.au/commonwealth-parliament/cabinet/cabinet-committees/national-security-committee> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴⁰⁶ Supreme National Security Council. Βλ. <https://iranprimer.usip.org/blog/2019/apr/01/supreme-national-security-council-iran> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰⁷ National Security Committe. Βλ. <https://www.irishexaminer.com/breakingnews/ireland/national-security-chief-will-report-to-civil-servant-and-not-to-the-taoiseach-915523.html> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴⁰⁸ Chinese National Security Commission (CNSC). Βλ. <https://carnegietsinghua.org/2015/07/14/china-s-national-security-commission-pub-60637> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴⁰⁹ Εθνική Αρχή Ασφαλείας (Cyprus National Security Authority). Βλ. http://www.nsa.gov.cy/mod/nsa/cynsa.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴¹⁰ National Security Authority. Βλ. <https://www.valisluureamet.ee/nsa/en.html> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴¹¹ Supreme Council of National Defense. Βλ. <https://www.presidency.ro/en/presidential-administration/departments/department-of-national-security/the-supreme-council-of-national-defence-secretariat> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴¹² Ιδρύθηκε με το 1906 με το όνομα *High Council of National Defence* και μετά από διάφορες αλλαγές έλαβε το 2010 τη σημερινή του ονομασία *Secretariat-General for National Defense and Security*. Βλ. <http://www.sgdsn.gouv.fr/> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴¹³ Cabinet External Relations and Security Committee. Βλ. <https://dpmc.govt.nz/cabinet-committees/ers-cabinet-external-relations-and-security-committee> (προσπέλαση 15/09/2019).

Αξίζει επίσης να αναφέρουμε πως ο Καναδάς -όπως πρόσφατα έκανε και η χώρα μας- έχει θεσπίσει *Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας και Πληροφοριών*⁴¹⁷, χωρίς ωστόσο να υπάρχει Σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας. Σε αντίθεση όμως με τη χώρα μας όπου δεν υπάρχει ένας ενιαίος φορέας για την Εθνική Ασφάλεια, όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με την καναδική εθνική ασφάλεια αντιμετωπίζονται συγκεντρωτικά από την Υπηρεσία Ασφάλειας και Πληροφοριών⁴¹⁸ του Καναδά.

⁴¹⁴ National Security and Defense Council of Ukraine. Βλ. <http://www.rnbo.gov.ua/en/> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴¹⁵ Βλ. <https://astanatimes.com/2018/07/kazakh-president-given-right-to-head-national-security-council-for-life/> (προσπέλαση 15/09/2019).

⁴¹⁶ Security Council of the Russian Federation. Βλ. http://www.russiansabroad.com/russian_history_294.html και <http://rustrans.wikidot.com/russia-s-national-security-strategy-to-2020> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴¹⁷ National Security and Intelligence Advisor. Βλ. <https://www.canada.ca/en/services/defence/nationalsecurity.html> (προσπέλαση 25/08/2019).

⁴¹⁸ Canadian Security Intelligence Service (CSIS). Βλ. <https://www.canada.ca/en/security-intelligence-service.html> (προσπέλαση 09/11/2019).

Δ. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)

Το ΚΥΣΕΑ, σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων «αποτελεί το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων σε ζητήματα που αφορούν την Ελληνική Εθνική Άμυνα, όπως για παράδειγμα η Πολιτική Εθνικής Άμυνας, η δομή και η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων, τα μείζονα προγράμματα προμήθειας και παραγωγής αμυντικών μέσων και υλικού, το Σύστημα Χειρισμού Κρίσεων και η ανάπτυξη των Ενόπλων Δυνάμεων για την κάλυψη των αναγκών της χώρας»⁴¹⁹. Ιδρύθηκε⁴²⁰ το 1982 ως Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας (ΚΥΣΕΑ) αντικαθιστώντας το Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας⁴²¹ (ΑΣΕΑ) -του οποίου τις αρμοδιότητες και ανέλαβε- και η σύνθεσή του περιελάμβανε τα ακόλουθα μέλη:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Υπουργό και δύο εκ των Υφυπουργών Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό και τους Υφυπουργούς Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβέρνησης και
- Τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

Το 2000 μετονομάστηκε⁴²² σε Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥ.Σ.Ε.Α.) και η νέα διευρυμένη σύνθεσή του περιελάμβανε τα ακόλουθα τακτικά μέλη:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας,
- Τον Υπουργό Οικονομικών,
- Τον Υπουργό Ανάπτυξης,

⁴¹⁹

Βλ.

<https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/CommitteeDetailView?CommitteeId=96ff167f-d1cc-4355-b8bb-b3819cb95c87> (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴²⁰ Σύμφωνα με τον Νόμο 1266 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 81Α την 2^η Ιουλίου 1982.

⁴²¹ Ιδρύθηκε με τον Νόμο 660/1977 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 218Α την 10^η Αυγούστου 1977. Βλ. **Παράρτημα Ε.**

⁴²² Σύμφωνα με την Πράξη 31 της 26 Μαΐου 2000 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 134Α την 30^η Μαΐου 2000.

- Τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων,
- Τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης,
- Τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Μακεδονίας και Θράκης Τον Υπουργό Μακεδονίας και Θράκης (μόνο εφόσον η ημερήσια διάταξη περιελάμβανε θέματα αρμοδιότητάς του),
- Τον Υπουργό Αιγαίου (μόνο εφόσον η ημερήσια διάταξη περιελάμβανε θέματα αρμοδιότητάς του),
- Τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας (μόνο για την επιλογή του Αρχηγού του ΛΣ) και
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ (μόνο εφόσον η ημερήσια διάταξη περιελάμβανε θέματα αρμοδιότητάς του).

Γραμματέας του ΚΥ.Σ.Ε.Α. οριζόταν ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου, ενώ συμμετοχή χωρίς δικαίωμα ψήφου είχαν επίσης και οι ακόλουθοι:

- Ο Προϊστάμενος του Γραφείου Σχεδιασμού Στρατηγικής του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού,
- Ο Προϊστάμενος του Διπλωματικού Γραφείου του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού και
- Ο Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για αμυντικά θέματα.

Το 2015 έλαβε χώρα η πρώτη τροποποίηση⁴²³ της σύνθεσής του. Στη νέα σύνθεση μετείχε ο Γενικός Γραμματέας του Πρωθυπουργού χωρίς δικαίωμα ψήφου και ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης ως Γραμματέας του ΚΥ.Σ.Ε.Α.. Η εν λόγω τροποποίηση επανέφερε τη σύνθεση στον αρχικό μικρό αριθμό συμπεριλαμβάνοντας τα ακόλουθα μέλη:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, αρμόδιο για θέματα Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη,
- Τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομίας Υποδομών Ναυτιλίας και Τουρισμού, αρμόδιο για θέματα Ναυτιλίας και Αιγαίου και
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ.

⁴²³ Σύμφωνα με την Πράξη 5 της 25 Φεβρουαρίου 2015 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 26Α.

Η δεύτερη τροποποίηση⁴²⁴ του ΚΥ.Σ.Ε.Α. έλαβε χώρα και πάλι το 2015 και στην ουσία μετέβαλε τη σύνθεσή του αντικαθιστώντας τον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομίας Υποδομών Ναυτιλίας και Τουρισμού, αρμόδιο για θέματα Ναυτιλίας και Αιγαίου με τον νέο *Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής*. Το ίδιο συνέβη το 2019 κατά την τελευταία τροποποίηση⁴²⁵ με την οποία αντικαταστάθηκε ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, αρμόδιος για θέματα Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη από τον *Υπουργό Προστασίας του Πολίτη*. Η σύνθεσή του δηλαδή πλέον περιλαμβάνει:

- Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο,
- Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
- Τον Υπουργό Εξωτερικών,
- Τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη,
- Τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και
- Τον Α/ΓΕΕΘΑ.

Το 2019 τέλος, με τον Νόμο 4622/2019 συστάθηκε το *Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας*, το οποίο πρόκειται να αντικαταστήσει το *Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας*. Το σημαντικότερο όμως στοιχείο είναι το γεγονός ότι, όπως επισημαίνει ο Μάνος Καραγιάννης⁴²⁶, «το ΚΥ.Σ.Ε.Α. είναι ένα απαρχαιωμένο όργανο που δεν μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα»⁴²⁷ με τον ρόλο του από συντονιστικό/γνώμοδοτικό, συμβουλευτικό και ελεγκτικό⁴²⁸ να έχει υποβαθμιστεί σημαντικά και το ίδιο να «έχει, δυστυχώς, μετατραπεί σήμερα σε ένα όργανο που κατά κύριο λόγο επικυρώνει κρίσεις αξιωματικών ή εγκρίνει εξοπλιστικά προγράμματα και σε καμία περίπτωση δεν σχεδιάζει ή χαράσσει στρατηγική»⁴²⁹.

⁴²⁴ Σύμφωνα με την Πράξη 25 της 13 Οκτωβρίου 2015 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 128Α.

⁴²⁵ Σύμφωνα με την Πράξη 21 της 18 Ιουλίου 2019 που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 124Α.

⁴²⁶ Καθηγητής Διεθνούς Ασφάλειας στο King's College του Λονδίνου.

⁴²⁷ Βλ. Αθανασόπουλος Αλ. Άγγελος, Εθνικό Συμβούλιο και στρατηγική εθνικής ασφαλείας. Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 23 Μαρτίου 2018 στο <https://www.tovima.gr/2018/03/23/politics/ethniko-symboylio-kai-stratigiki-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 27/09/2019).

⁴²⁸ Βλ. Ντόκος Θάνος, Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σσ. 207-213.

⁴²⁹ Βλ. Αθανασόπουλος Αλ. Άγγελος, οπ.π.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ)

NOUVEAU 977 4218 440

Περί Υπαρχόντων Ἐθνικῆς Ἀρχῆς καὶ τῶν ὀργάνων
αὐτῆς Ἀνωτάτης Διοικήσεως καὶ Ἐλέγχου τῶν Ἐθνικῶν
Λογισμῶν.

Ἐπειὶ οὖν ἑσθλῶς μετὰ τοῦ Παύλου ἀποστόλου:

^a August 1.

Η Αρκτική της Χώρας έφθαι εις την
αδριατικήν την δε γένει πολιτικήν της Ε.
Η Αρκτική της Χώρας έφθαι εις την

2. Από την Αθήνα αποβάνει επί Γερμανίας, διαμένοντες στο σπίτι της διεύθυνσης ολλανδικής και γαλλικής της Έθνης, Άλκιον της Κόρης, η Καθίστατος διαβίοντες επί η' Αυστρία, διαμένοντες Πόντος Άλκιον (ΑΕΡΑ).

3. Από την διαπραχθείσα της εκτέλεσής αυτής η Εκκλησία διαδίδει επίσης τα Έγγραφα Έκδοσης Άδειας και τις δε' από διαπραχθείσα Πρώτη Άδεια της Χώρας Σερβίας Επεί: - Πελαγίου Ναντσίν - Πολύρονη (Αστυνομή). Διαδίδει επίσης και άδεια τα λοιπά Έγγραφα, Μόρτα, Άρραματα και Έγγραφα Άνω καθ' ορισμένην τρόπον συμβαλλουσιν εις την Έκδοσιν Άδειας.

ANISATON ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ

9-10-1992

1. Το Ανάστημα Σωματίων Έξοτης Αιάνης (ΑΣΕΑ), αποτελείται από δύο:

α. Παύλος πρὸς Κορινθίους, β. Παύλος.

Δ. Αναπαύεται της Καταπόλεως, ἐπ' ὅσῳ ἔχει ἐμπειρίαν
τοῦτο. ὡς ἀναπαύεται.

9. Integrated Management

2. "Получил" "Видеонаблюдение"

c. 'Tropische' 'Exotische' 'Asiatische'

Dr. P. M. A. D. D. D. D.

4. Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησιᾶς Ἀνατολῆς.

Με την άρνηση έπαισινος 'Αντιστάσεων, ο Ηγέτης της Ανταρσίας έβλεπε τον μαρτύρο της ΑΣΕΡΑ,

[illegible]

Το Έργο του Έκτατς Αγίου Ιωάννη & καλίστατος
καταγράφει & οι αὐτοὶ ἀγιογράφοι Γενναίου καὶ ἑδν
ἐκ τῶν ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ.

3. Το παρόν ή Τροπολογία είναι Τροπολογία της και η Αρρετιή της Κλάσης της Γενικής Συνέλευσης της Έταιρείας Αναγνώστης δύναται να τροποποιήσει επί του Προβλήματος της Συνεισφοράς του ΑΣΕΑ, πραγματοποιήσιμη με εκδήλωση έκτακτης της Κοινοβουλίας των, με την προϋπόθεση πρώτον ότι επιτρέπεται στον όργανο μέλη αυτής ή άλλας Ιεραρχίας ή να παρίστανται. Έπειτα λειτουργεί επί Κρίσεως ή άλλου αρμοδίου όργανου να καθορίσει επί του Προβλήματος κατά της Συνεισφοράς του ΑΣΕΑ, ένα υποέμφαντο πληροφορητικό και διαμεσολαβητικό μέσο επί ζητημάτων της πρακτικής τους.

4. Το ΑΕΡΑ παύει από φέρου ή Έκτακτη Ψευδοειδή Νευρίδια, κατά την έλευση του Άρχειού του Αρμενικού Σώματος (ΑΑΕ).

[illegible]

6. Το ΑΕΚΑ συγκαλείται σε συνεδρίαση με τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, με τον οποίο θα συζητήσει τα θέματα που αφορούν στην λειτουργία του ΕΚΕΤΑ. Έπειτα συγκαλείται σε συνεδρίαση με τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, με τον οποίο θα συζητήσει τα θέματα που αφορούν στην λειτουργία του ΕΚΕΤΑ.

7. Την επιβίβασαν οι όποιες τυχόντες κλητικά ασήματα της Γραμματικής είναι, τερνόν εν πρακτικά, 'Ανώτατος 'Αρχιεπίσκοπος της Γραμματικής ΑΣΗΑ—ΣΑΤΕ

8. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα τῶν Ἀνδρῶν Σελβόλιον Ἐλνέου
ἀφῆκε μετακομίζεσθαι εἰς Πάριον Σελβόλιον.

Appendix

1. Το ερωτικό Σπυρίδιος Εβραϊκής Αποστολής έχει ως κείμενο: *Αποστολή*.

2. Ασπίδα προστασίας του οργανισμού από τον κίνδυνο της "Ε-Συνείδησης" Αποδοχής του Εξωτερικού Ελέγχου και της πρόκλησης νέων όρων διασφάλισης ή υποστήριξης πιθανών Υποσυνείδητων.

β) Διακρίνοντας την πολιτική Έθνοσας Άμυνας της Χώρας, όπως διατάχθηκε με απόφαση προστασίας. Έγγραφο υποθέτει προγράμματα άσκησης των όπλων των ένοπλων δυνάμεων της Χώρας, συμπεριλαμβανομένων τριτογενών όπλων και των σχετικών διαδικασιών μάχης και άμυνας.

γ. Ἀποφασίζω: τὴν κήρυξιν καὶ ἄρτιον πόλεμος καὶ πειθὸν
ἐπιστρέφω, ὡς καὶ τὴν Μαρίνην τὴν Πρωτὴν πειθισμένην τῆς
Χόρης.

δ. Εισαγείται εις την Πράξιν της Διαπραγμάτευσης μετά από την απόφαση του ΠΕΘΑ, την πρόταση και όροι της γενικής διαπραγμάτευσης ως και την πρόταση τελεσίδικη.

4. Επίσης οι Άγριοι ΓΕΩΑ αρδεύει και Υπερβολικά Εξαστά Αχαια. Τα 25 περίπου στρέμ. και εξαστανότατα 5 στρέμ. παραμένουν άρδευση. Οι αγριοί και Εξαστανότατα 4 Άγριοι και ΓΕΩΑ.

στ. Εὐλόγησθε τοὺς Ἀρχιερεῖς τῶν Γενεῶν Ἐκκλησιῶν,
ὡς καὶ οἱ Κληρὸς Εὐλόγησεν Ἀνάχατο, πρεσβ. τοῦ Ἑσπα-
ρτίου Ἀπὸστολ. Ὁ Ἑσπαρτίος κατὰ τὴν προεδρίαν
τοῦ πόντου, λαμβάνει ἐν ὄντι καὶ τὰς ἀνταρτίας εὐεργετίας
τοῦ Ἀρχιεπ. ΓΕΝΩ.

2. Επιδόση της Αρχιεπίσκοπης της Σερβίας Αρκαδίας και
Αντωνίου Σέρβου, πρεσβύτες το Γκοργκιό Διοκλή: Τί-
μος και Επαφροδίτη Ναυπλίας έντιμολογος.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

AFIDHOE #YAAOT
81

1. Το συνολικό ποσό των έσοδων γραμματίων του Έλληνα και Διπλωμάτη του επιγράφεται με λέξεσιν όριζανται έκαστοι από τή Έπικρατείαν Σελβίαν.

2. Οι όροι, το ύψος και το είδος των επί μέρους εκδόσεων των έντομων γραμματίων ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Συντονισμού και Οικονομικών.

3. Το προϊόν της εκδόσεως έντομων γραμματίων χρησιμοποιείται για την κάλυψη εν γένει δαπανών του Δημοσίου.

4. Η Τράπεζα της Ελλάδος αγοράζει, πωλεί και προεξοφλεί έντομα γραμμάτια του Δημοσίου μέσα σε όρος και από όρος που δίνει το Γενικό της Συμβούλιο. Το πρώτο είδος του άρθρου 4 του ν.δ. 3745/1957 υπέρ εκδόσεως έντομων γραμματίων, καταργείται. Η πληρωμή έντομων γραμματίων του Δημοσίου από την Τράπεζα της Ελλάδος γίνεται για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου.

Άρθρο 5.

1. Το έργο των κατά το άρθρο 55 παρ. 11 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος προκαταβληθέν προς το Ελληνικό Δημόσιο καθορίζεται σε ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό ίσον από ένατο (10%) του συνόλου των δαπανών του εθνικού κρατικού προϋπολογισμού και του προγράμματος έργων του Ελληνικού κράτους τρέχοντος χρόνου.

2. Η Τράπεζα της Ελλάδος απορρέει να χρηματοδοτεί το Ελληνικό Δημόσιο, μέσα σε όρος που δίνει το Γενικό της Συμβούλιο, για την κάλυψη δαπανών για την προμήθεια καταναλωτικών αγαθών και αγροτικών προϊόντων. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές να καλύπτονται από την τρέχουσα έκδοση όλων των διδόμενων αποθεμάτων.

Η ισχύς της παρούσης παραγράφου αρχίζει την 1.1.1963. Σε μεταξύ εξισορροπεί να ισχύει το μέχρι τότε καθεστώς.

3. Το έργο που καθορίζεται στο άρθρο 55 παρ. 14 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος καταργείται.

Άρθρο 6.

Εκπαιρθείς αποδόσεις δύνανται της Νομισματικής Επιτροπής κατά την έγκριση της ισχύος του παρόντος νόμου αναρρίχονται από τα άρθρα κατά περίπτωση, σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2 και 3 του παρόντος νόμου, έρχονται.

Άρθρο 7.

Τα εθνικά θέματα και οι λειτουργίες αρμοδίας του παρόντος νόμου μεριάζονται με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Συντονισμού, του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

Άρθρο 8.

1. Καταργείται κάθε διάταξη που αντίκειται των παρόντων νόμων.

2. Καταργείται το στοιχείο η' της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν. 408/1976 υπέρ Υπουργικού Συμβουλίου και Υπουργών.

3. Διατερείται το ισχύ και μετά την κατάργηση της Νομισματικής Επιτροπής ο ν.δ. 283/1945 υπέρ χρηματοδοτήσεως λειτουργιών από της Τράπεζας της Ελλάδος.

Άρθρο 9.

1. Το πρώτο είδος της παραγράφου 1 του άρθρου 71 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, που καθορίζεται με το ν. 3424/1927 υπέρ παρόντος του από 10 Νοεμβρίου 1927 ν. 3/1927 υπέρ παρόντος της από 27 Οκτωβρίου 1927 συμβάσεως, υπέρ παρόντος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος από το προνομίο εκδόσεως τραπεζικών γραμματίων και υπέρ παρόντος νέας Τράπεζας από την ίδρυση «ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» και του προεξοφλήσεως τη παροδοσε καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως

ισχύει κατά την τροποποίησή του με το άρθρο 1 του ν.δ. 244/1973 υπέρ τροποποιήσεως και αντικαταστάσεως διατάξεων του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, καταργείται.

2. Η διάταξη της παραγράφου παραγράφου ισχύει και για το χρόνο 1981.

3. Στο τέλος της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1083/1980 υπέρ αγοράς και πωλήσεως συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων προστίθεται το ακόλουθο είδος:

«Στην εθνική λογαριαστική που προβλέπεται από προηγούμενα είδη μπορεί να γίνονται εν είδος ή εν μέρος από της χρήσεως 1982 και οι τόκοι που καταβάλλει η Τράπεζα της Ελλάδος σε συναλλάγμα κατά το ποσό που διαρρέειται ως εισπράξεις της από τόκους σε συναλλάγμα».

Άρθρο 10.

Η ελεγχτική έννοια της πράξεως αναθεωρείται....., το κοινό καθεστώς..... είναι ότι από γίνονται εκτός τροποποίηση των παρόντων διατάξεων. Κατόπιν τούτου, στην παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 1232/1982 κατά τη λέξη αναθεωρείται προστίθεται η φράση «κατά τροποποίηση των παρόντων διατάξεων».

Άρθρο 11.

1. Στοιχίζεται «Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας» (ΚΥΣΕΑ), που αποτελείται από:

- α) τον Προεδπουργό, ως Πρόεδρο,
- β) τον Υπουργό και δύο εκ των Υπουργών Εξωτερικών,
- γ) την Υπουργή και τους Υφυπουργούς Εθνικής Άμυνας,
- δ) τον Υπουργό Προεδρίας της Κυβερνήσεως και
- ε) τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης.

2. Στο ΚΥΣΕΑ μπορεί να κληθούν από τον Προεδπουργό και οι κατά περίπτωση αρμόδιοι για τη συζήτηση όλων Υπουργών, Υφυπουργών ή άλλων λειτουργικών παραγόντων.

3. Το ΚΥΣΕΑ, διαρρυθμίζοντας στο πλαίσιο των αποφάσεων και καταστάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, είναι αρμόδιο:

- α) να αποφασίζει πάνω σε θέματα εξωτερικής και δημοτικής πολιτικής, καθώς και σε θέματα οικονομικών και δημοτικής τάξης που σχετίζονται με την εξωτερική και την δημοτική πολιτική και
- β) να παρέχει υποστήριξη για την έγκριση των αποφάσεων του από τα άρθρα Υπουργών και υπηρεσιών.

4. Η σύσταση και η λειτουργία της Γραμματείας του ΚΥΣΕΑ ορίζεται με απόφαση του Προεδπουργού.

5. Καταργείται οι Ανώτατοι Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας (ΑΣΕΑ) που προβλέπεται από το άρθρο 2 του ν. 608/1977 υπέρ Υπουργών Εθνικής Άμυνας κλπ..

6. Οι αρμοδιότητες του καταργούμενου ΑΣΕΑ περιέρχονται στο ΚΥΣΕΑ. Κατά τη λήξη των αποφάσεων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων αυτών μετέχει στο ΚΥΣΕΑ ως μέλος με δικό του φέρον ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Επίσης μετέχει με δικό του φέρον ο Υπουργός Επικρατικής Ναυτιλίας, όταν πρόκειται για την έγκριση του Αρχηγού του Αιμενικού Σώματος. Για τη λήξη των παρόντων αποφάσεων το ΚΥΣΕΑ κρίνεται οι αποφάσεις να είναι παρόντα είναι μέλη του, μεταξύ των οποίων

Ζ. Το ΦΕΚ της μετονομασίας του ΚΥΣΕΑ (2000)

2151

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 134

30 Μαΐου 2000

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πράξη 31 της 26.5.2000
Συμβολικά Κυβερνητικά Όργανα
ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν. 1558/1985 «Κύβερνηση και Κυβερνητικά Όργανα» (ΦΕΚ Α' 137) όπως ισχύει σήμερα, και ιδίως του άρθρου 8.
2. Το άρθρο 28Α του Ν. 1558/1985 που προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992 (ΦΕΚ Α' 154), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παρ. 2α του Ν. 2489/1997 (ΦΕΚ Α' 38).
3. Την πρόταση του Πρωθυπουργού και
4. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παραίσεως πρόδης δεν προκαλείται διαπάλη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Άρθρο 1

Συμβολικά Κυβερνητικά Όργανα

Εκτός από το Υπουργικό Συμβούλιο, λειτουργούν τα κατωτέρω συμβολικά κυβερνητικά όργανα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα επόμενα άρθρα:

- α. Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ).
- β. Κυβερνητική Επιτροπή
- γ. Επιτροπή Θεσμών
- δ. Επιτροπή Μεγάλων Έργων και Υποδομών
- ε. Επιτροπή Οικονομικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Άρθρο 2

Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ).

1. Στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας μετέχουν ο Πρωθυπουργός ως πρόεδρος και οι Υπουργοί:
 - α. Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αστυνομίας
 - β. Εθνικής Άμυνας
 - γ. Εξωτερικών
 - δ. Εθνικής Οικονομίας

- ε. Οικονομικών
- στ. Ανάπτυξης
- ζ. Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
- η. Δημόσιας Τάξης και
- ι. Ανατολικής Υπουργός Εξωτερικών, ως τακτικό μέλη.

Επίσης μετέχουν ως τακτικά μέλη:

- ια. ο Υπουργός Μακεδονίας - Θράκης και
- ιβ. ο Υπουργός Αιγαίου, εφόσον συζητούνται θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητά τους.
- ιγ. ο Υπουργός Επιμελητής Ναυτιλίας, όταν πρόκειται για την εκλογή του Αρχηγού του Αμερικανικού Σώματος και
- ιδ. ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, όταν λαμβάνονται αποφάσεις μεθόδους του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

2. Στο ΚΥΣΕΑ μετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, οι Πρεσβύτεροι του Γραφείου Σχεδιασμού Στρατηγικής και του Διαδικαστικού Γραφείου του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού και ο Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για αμυντικά θέματα.

3. Καθίσκονται Γραμματέας του ΚΥΣΕΑ, αναπλ. Γενικός Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου. Εφόσον συζητούνται θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και άρθρου 3 του Ν. 2202/1985 (ΦΕΚ Α' 36), καθίσκονται γραμματέας αναπλ. ανάλογος ή αντίστοιχος αξιωματούχος της Γραμματείας του ΚΥΣΕΑ.

4. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας:

- α. Διαμορφώνει την πολιτική εθνικής άμυνας και εθνικής ασφάλειας της Χώρας.
- β. Αποφασίζει για θέματα εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής καθώς και για θέματα δημόσιας τάξης που σχετίζονται με την εξωτερική και αμυντική πολιτική.
- γ. Αποφασίζει για θέματα που αφορούν τη δομή των ενόπλων δυνάμεων, εγκρίνει το μακροπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο προγράμματα ανάπτυξης των αμυντικών ικανοτήτων της Χώρας, καθώς και τα μαζικά προγράμματα εκσυγχρονισμού, έρευνας, προμήθειας και παραγωγής αμυντικών μέσων και υλικού.
- δ. Προβλέπει σε έκτακτος περίπτωσης κρίσεων και αποφασίζει για την οργάνωση του αντιστήματος χημικών κρίσεων παρέχοντας τις κατάλληλες πληροφορίες προς το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, τα συναρμόδια Υπουργεία και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς.

κ. Αποφασίζω την κήρυξη και άρση μέτρων και διαδικιών ασφαλείας για την μερική γενική ανημπρόηση της χώρας και την εφαρμογή και άρση των κανόνων εμπλοκής των Ενόπλων Δυνάμεων και ανάθετα αρμοδιότητας, σχετικά με τα παραπάνω, για την άμεση αντιμετώπιση από κιν κωπαστάσεων ή απεισθών.

στ. Εξουσιοδοτώ τον Πρωθυπουργό να προηγηθεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπωτα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, την κήρυξη και άρση γενικής ή μερικής ανημπρόησης, και την κήρυξη πολέμου.

ζ. Αποφασίζω τη δόδωση εθνικών δυνάμεων στο πλαίσιο διεθνών υποχρεώσεων.

η. Καθορίζω την πολιτική συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων στη δομημένη εφαρμογή των σχεδίων της Πολιτικής Σχίσσης Έπαισης Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α)

θ. Αποφασίζω για την ανημπρόηση Αρχηγού Κλάδου στο Συμβούλιο Αρχηγών και Γενικών Επιτελείων (ΣΑΓΕ).

ι. Επιλέγω, με πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας τον Αρχηγό Γ.Ε.Ε.Θ.Α. μεταξύ των Αντιστράτηγων, Αντιναυάρχων, Αντιστράτηγων, με ανημπρόηση, δύο Αντιστράτηγων, ενός Αντιναυάρχου και ενός Αντιστράτηγου και με ανημπρόηση που καθορίζεται από το έδα, καθώς και τους Αρχηγούς των Γενικών Επιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, μεταξύ των Αντιστράτηγων, Αντιναυάρχων ή Υποναυάρχων, Αντιστράτηγων ή Υποστράτηγων, αντίστοιχα.

ια. Επιλέγω τους Αρχηγούς των Σωμάτων Ασφαλείας και του Αρμενικού Σώματος, όπωτα από πρόταση του Υπουργού Διεθνούς Τόξης και Εμπορικής Ναυτίας, αντίστοιχα.

ιβ. Τοποθετώ, α. μεταξύ των, όπωτα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, με κύριο κρητήριο την αύξηση της μαχητικής ικανότητας των Ενόπλων Δυνάμεων, τον Διοικητή της Στρατιάς, τον Αρχηγό του Στόλου, τον Αρχηγό της Τακτικής Αεροπορίας, τον Υπαρχηγό του Γ.Ε.Ε.Θ.Α. και γενικά τους Αντιστράτηγους, Αντιναυάρχους, Αντιστράτηγους, Υποστράτηγους, Υποναυάρχους, Υποστράτηγους σε άδση Αντιστράτηγων, Αντιναυάρχων και Αντιστράτηγων, όπωτα παρίσταται ανάγκη.

ιγ. Αποστρατιάσω τους Αρχηγούς Γ.Ε.Ε.Θ.Α., ΓΕΣ, ΓΕΝ και ΓΕΑ. Αποφασίζω για τη διατήρηση, επί τηρή, του τίτλου της θέσης τους και μετά την αποστρατία, για τον Αρχηγό ΓΕΕΘΑ και τους Αρχηγούς Γενικών Επιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, τους σπείρες και πράγμα στο βαθμό του Στρατηγού, Ναυάρχου και Πτέραρχου αντίστοιχα.

ιδ. Επιλέγω τον Πρόεδρο, τον Εισαγγελέα και τους Αντιστράτους του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Ν. 2304/1995. Ηνωτά αρχιδικητός των Δικαστικών λειτουργιών των Ενόπλων Δυνάμεων και όπωτα στην περί πρηνή απόφαση του ΚΥΣ.Ε.Α, έδα δομική.

ιε. Αποκώθε όλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία.

β. Σε πολιτική περίοδο το ΚΥΣ.Ε.Α μετονομάζεται σε Πολιτικό Συμβούλιο.

Άρθρο 3

Κυβερνητική Επιτροπή

1. Στην Κυβερνητική Επιτροπή με έδρα ο Πρωθυπουργός, ως πρόεδρος, και α. Υπουργοί:

α. Εσωτερικών, Διεθνούς Διοίκησης και Αποκέντρωσης,

β. Εθνικής Άμυνας,

γ. Εξωτερικών,

δ. Εθνικής Οικονομίας,

ε. Οικονομικών,

στ. Ανάπτυξης,

ζ. Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων,

η. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ως τακτικό μέλη.

2. Στην Κυβερνητική Επιτροπή μεταξύ των, χωρίς δικαίωμα ψήφου, α. Πρόεδμοι των Γραφείων Οικονομικού και Σχεδιασμού Στρατηγικής του Πολιτικού Γραφείου του Πρωθυπουργού και α. Ειδικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για ναμικά θέματα.

3. Η γραμματειακή εξυπηρέτηση της Κυβερνητικής Επιτροπής παρέχεται από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου.

4. Η Κυβερνητική Επιτροπή, ανεργάντος στο πλαίσιο των αποφάσεων και καταδύνων του Πρωθυπουργού και του Υπουργικού Συμβουλίου, λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής, παρακολουθεί και ανημπρόη την εφαρμογή των αποφάσεων της κατων αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου από τα μέλη της Κυβέρνησης και συζητά και λαμβάνει αποφάσεις για τα θέματα που παρασώματα εφ αυτην ο Πρωθυπουργός.

Άρθρο 4

Επιτροπή για τους θεμούς και την κοινωνία των πολιτών

1. Στην Επιτροπή θαδών μεταξύ των, ο Υπουργός Εσωτερικών, Διεθνούς Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ως πρόεδρος, και α. Υπουργοί:

α. Οικονομικών,

β. Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων,

γ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων,

δ. Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

ε. Υγείας και Πρόνοιας,

στ. Δικαιοσύνης,

ζ. Πολιτισμού,

η. Δημοσίας Τόξης,

θ. Τύπου και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, ως τακτικά μέλη.

2. Στην Επιτροπή μεταξύ χωρίς δικαίωμα ψήφου και α. Ειδικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για ναμικά θέματα.

3. Η γραμματειακή εξυπηρέτηση της Επιτροπής παρέχεται από τη Γενική Γραμματεία του Υπουργικού Εσωτερικών, Διεθνούς Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

4. Έργο της Επιτροπής είναι:

α. Ο συντονισμός της κυβερνητικής δράσης αναφορικά προς τους θεμούς.

β. Η επιδωργασία προτάσεων προς τον Πρωθυπουργό για τον συγχρονισμό των θεμών και την άρτια λειτουργία τους.

Η. Το ΦΕΚ της 1ης τροποποίησης του ΚΥΣΕΑ (2016)

201

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 26

25 Φεβρουαρίου 2016

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πράξη 5 της 25.2.2016

Ανασύνταξη του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

- α) τις διατάξεις:
- α) των άρθρων 15 παρ. 2, 31 και 90 του Κώδικος Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98)
- β) του π.δ. 24/2015 «Δίπλοση και μετανομοσχέδιο Υπουργείων, μεταφορά της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων» (Α' 23)
- γ) Το π.δ. 25/2015 «Διοργάνωση Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 21)
- δ) Το γεγονός ότι από την Πράξη αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.
- ε) Την πρόταση του Πρωθυπουργού, αποφασίζε:

Άρθρο 1

Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)

Στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας μετέχουν ως πρόεδρος ο Πρωθυπουργός και ως μέλη:

- α) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας,
- β) ο Υπουργός Εξωτερικών,
- γ) ο Αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών και Διοικητικής Αντιστοιχότητας, αρμόδιος για θέματα Δημόσιας Υγείας και Προστασίας του Πολίτη,
- δ) ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού, αρμόδιος για θέματα Ναυτιλίας και Αιγαίου,
- ε) Ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας.

Άρθρο 2

Στο ΚΥΣΕΑ καλείται και μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Γενικός Γραμματέας Πρωθυπουργού. Καθήκοντα γραμματέα του ΚΥΣΕΑ απειεί ο Γενικός Γραμματέας της Κυβερνήσεως. Η Πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Αναρβός Αντίγραφο

Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβερνήσεως

ΣΤΗΦΑΝΟΣ Ν. ΣΑΓΓΑΣ

Πηγή: <http://www.et.gr/> (προσπέλαση 05/10/2019).

Θ. Το ΦΕΚ της 2^{ης} τροποποίησης του ΚΥΣΕΑ (2016)

1167

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 128

13 Οκτωβρίου 2015

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πράξη 25 της 13-10-2015

Τροποποίηση της 525-2-2015 Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου «Ανασύνταξη του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εμπειρικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)».

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις:

α) των άρθρων 75 παρ. 2, 78 και 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα (Π.Δ. 60/2005, Α' 98),

β) του Π.Δ. 70/2015 «Ανασύνταξη των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Διεύθυν, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ανασύνταξη του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αερίων και μεταναστεύει του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Μεταναστεύει του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομικών, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε Υπουργείο Παραβόλων και Ενέργειας, Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (Α' 114),

2) Την 525-2-2015 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου «Ανασύνταξη του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εμπειρικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)» (Α' 26).

3) Το Π.Δ. 70/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 116),

4) Το γεγονός ότι από την πράξη αυτή δεν προκαλείται διακρίση σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

5) Την πρόταση του Πρωθυπουργού, αποφασίζε:

Το άρθρο 1 της 525-2-2015 Πράξης Υπουργικού Συμβουλίου «Ανασύνταξη του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εμπειρικών και Άμυνας (ΚΥΣΕΑ)» αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 1
Κυβερνητικό Συμβούλιο Εμπειρικών και Άμυνας
(ΚΥΣΕΑ)

Στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Εμπειρικών και Άμυνας μετέχουν ως πρόεδρος ο Πρωθυπουργός και ως μέλη α) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας, β) ο Υπουργός Εμπειρικών, γ) ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, δ) ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, αρμόδιος για θέματα Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, ε) Ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας.

Η πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
Αιγάλης αντίγραφο
Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης
ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Πηγή: <http://www.et.gr/> (προσπέλαση 05/10/2019).

Ι. Το ΦΕΚ της 3^{ης} τροποποίησης του ΚΥΣΕΑ (2019)

3201

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

18 Ιουλίου 2019
ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ
Αρ. Φύλλου 124

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πρόξη 21 της 18-7-2019

Ανασύνταξη του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣ.Ε.Α.).

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Εκόντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις:

- α) των άρθρων 15 παρ. 2 περίπτ. α', 18 και 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98),
- β) του π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συρρίκνωση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119),
- γ) της 11/9-7-2019 απόφασης του Πρωθυπουργού «Καθορισμός σειράς τάξης των Υπουργείων» (Β' 2907),
- δ) του π.δ. 80/2019 «Διορισμός του Κυρίακου Μητσotάκη του Κωνσταντίνου, Αρχηγού του Κόμματος της «Νέας Δημοκρατίας» (Ν.Δ.), ως Πρωθυπουργού» (Α' 118),
- ε) του π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121),

2) Το γεγονός ότι από την πράξη αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

3) Την πρόταση του Πρωθυπουργού, αποφασίζε:

Άρθρο 1
Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥΣ.Ε.Α.)

Στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Άμυνας μετέχουν ως πρόεδροι ο Πρωθυπουργός και ως μέλη:

- α) ο Υπουργός Εξωτερικών,
- β) ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη,
- γ) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας,
- δ) ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής,
- ε) ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας.

Άρθρο 2

Στο ΚΥΣ.Ε.Α. καλούνται και μετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Γενικός Γραμματέας Πρωθυπουργού, Καθέκοντα γραμματέα του ΚΥΣ.Ε.Α. ασκεί ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης.

Η πράξη αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 18 Ιουλίου 2019

Ο Πρωθυπουργός

Τα Μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου

Ακριβές Αντίγραφο
Ο Γενικός Γραμματέας της Κυβέρνησης
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΝΑΤΖΗΣ

Πηγή: <http://www.et.gr/> (προσπέλαση 05/10/2019).

ΙΑ. Η Διαρκής Επιτροπή Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων

Ένας ακόμα κρατικός Φορέας που σχετίζεται με την Εθνική Ασφάλεια της χώρας μας είναι και η Βουλή των Ελλήνων, μέσω της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων. Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων, η εν λόγω επιτροπή «ορίζεται αρμόδια επί θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και του Υπουργείου Εξωτερικών»⁴³⁰. Η εκάστοτε σύνθεσή⁴³¹ της, τα θέματα των ημερησίων διατάξεων⁴³² των συνεδριάσεων όσο και οι δραστηριότητές⁴³³ της αναρτώνται στο διαδίκτυο από την Βουλή. Μερικά από τα πρόσφατα θέματα των ημερησίων διατάξεων που έχουν αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης την τελευταία τριετία είναι τα ακόλουθα:

22/03/2016: Επεξεργασία και εξέταση των σχεδίων νόμων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας «Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας στους τομείς Υποδομής και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και άλλες διατάξεις» και «Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Δημοκρατίας της Κορέας για την Αμοιβαία Προστασία Διαβαθμισμένων Στρατιωτικών Πληροφοριών».⁴³⁴

24/07/2017: «Εξωτερική Πολιτική και Διπλωματία σε περιόδους κρίσης: Το παράδειγμα της Νοτιοανατολικής Μεσογείου» και «Από το ‘brain drain’ στο ‘brain gain’: Η συμβολή του Υπουργείου Εξωτερικών και της Ομογένειας στην ανάπτυξη δικτύων γνώσης»⁴³⁵.

⁴³⁰ Βλ. <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/CommitteeDetailView?CommitteeId=96ff167f-d1cc-4355-b8bb-b3819cb95c87> (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³¹ Βλ. <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/CommitteeDetailView?CommitteeId=96ff167f-d1cc-4355-b8bb-b3819cb95c87> (προσπέλαση 06/10/2019).

⁴³² Βλ. <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?search=on&commission=96ff167f-d1cc-4355-b8bb-b3819cb95c87> (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³³ Βλ. <https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/ektheseis-drastiriotes?search=on&commission=96ff167f-d1cc-4355-b8bb-b3819cb95c87> (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³⁴ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=aca5e398-0659-467d-a132-a5d000a54515 (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³⁵ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=c4718c14-34ac-416c-a5a3-a7b800abddc6 (προσπέλαση 01/09/2019).

06/03/2018: Ενημέρωση, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 5 του Κανονισμού της Βουλής, από τον Υπουργό Εξωτερικών, κ. Νικόλαο Κοτζιά, για τις πρόσφατες εξελίξεις στο Αιγαίο και στην Κύπρο.⁴³⁶

10/05/2018: Επεξεργασία και εξέταση των σχεδίων νόμων του Υπουργείου Εξωτερικών «*Κύρωση της Συμφωνίας Πολιτικού Διαλόγου και Συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Κρατών Μελών της, αφενός, και της Δημοκρατίας της Κούβας*» και «*Κύρωση του Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Εξωτερικών της Δημοκρατίας της Αλβανίας για την επιτάχυνση της διαδικασίας ένταξης της Δημοκρατίας της Αλβανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση*».⁴³⁷

18/07/2018: Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών «*Κύρωση του Πρωτοκόλλου αριθμ. 15, το οποίο τροποποιεί τη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών*».⁴³⁸

21/01/2019: Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών «*Κύρωση της Τελικής Συμφωνίας για την Επίλυση των Διαφορών οι οποίες περιγράφονται στις Αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών 817 (1993) και 845 (1993), τη Λήξη της Ενδιάμεσης Συμφωνίας του 1995 και την Εδραίωση Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης μεταξύ των Μερών*».⁴³⁹

07/02/2019: Επεξεργασία και εξέταση του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Εξωτερικών «*Κύρωση του Πρωτοκόλλου στη Συνθήκη του Βορείου Ατλαντικού για την Προσχώρηση της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας*».⁴⁴⁰

⁴³⁶ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=b8818894-deff-4e4f-91fd-a89a00a21195 (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³⁷ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=b7e373c9-7f0d-434e-b1c6-a8d900ac5512 (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³⁸ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=5b9fe805-c585-481f-a178-a91f00a855ea (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴³⁹ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=3343c68a-5e65-413d-a30c-a9dc00a37d52 (προσπέλαση 01/09/2019).

⁴⁴⁰ Βλ. https://www.hellenicparliament.gr/Koinovouleftikes-Epitropes/Synedriaseis?met_id=afe167dc-ebb9-4aaf-8084-a9ed009bdc5 (προσπέλαση 01/09/2019).

ΙΒ. Το άρθρο του Κανονισμού της Βουλής για τη σύσταση της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων

Κ

57

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η': ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Α) ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Σύσταση – σύνθεση

Άρθρο 31

1. Για την επεξεργασία και εξέταση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που υποβάλλονται στη Βουλή, συνίστανται από τον Πρόεδρο της Βουλής έξι (6) διαρκείς επιτροπές: α) επιτροπή μορφωτικών υποθέσεων, β) επιτροπή εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων, γ) επιτροπή οικονομικών υποθέσεων, δ) επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων, ε) επιτροπή δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης, στ) επιτροπή παραγωγής και εμπορίου.

*2. Η σύσταση των κατά την προηγούμενη παράγραφο επιτροπών γίνεται, για τις επιτροπές, που λειτουργούν κατά τη διάρκεια των εργασιών της Ολομέλειας της Βουλής, στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου και για τις επιτροπές του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, κατά την έναρξη της λειτουργίας του Τμήματος και για όλες τις συνθέσεις του.

*3. Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί τις επιτροπές, ανάλογα με τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των ανεξαρτήτων, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 29 παρ. 5 του Κανονισμού.

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 28Α' /18.12.2001)*

Πηγή: <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/kanonismos-Thematiko-syntagma-2010.pdf> (προσπέλαση 05/10/2019).

ΙΓ. Τα Κέντρα Χειρισμού Κρίσεων των ελληνικών κρατικών φορέων

Ένας σημαντικός τομέας της Εθνικής Ασφάλειας είναι αυτός της διαχείρισης κρίσεων. Η διαχείριση αυτή, ανάλογα με το είδος της κρίσης, λαμβάνει συνήθως χώρα σε κάποιον ειδικά διαμορφωμένο χώρο του αντίστοιχου εμπλεκόμενου φορέα, ο οποίος αποκαλείται Κέντρο Επιχειρήσεων. Τα κέντρα αυτά είναι ειδικά εξοπλισμένα και διασυνδεδεμένα με τις κατάλληλες υπηρεσίες ή όργανα του αντίστοιχου φορέα με σκοπό αφενός την συλλογή πληροφοριών επί της διαμορφούμενης κατάστασης και αφετέρου της ασφαλούς και ταχείας διαβίβασης εντολών για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της κρίσης. Πριν παρουσιάσουμε όμως τα Κέντρα Διαχείρισης Κρίσεων που υπάρχουν στην Ελλάδα, οφείλουμε να εξετάσουμε τι σημαίνει κρίση και διαχείριση αυτής.

ΙΓ.1. Αποσαφήνιση εννοιών

Ως κρίση ορίζεται «*η διατάραξη της ομαλής πορείας μιας διαδικασίας, η κακή λειτουργία ή η έμπρακτη αμφισβήτηση καθιερωμένων (δομών, αξιών, θεσμών κ.λπ.)*»⁴⁴¹ η οποία ανάλογα με τον τομέα στον οποίο εκδηλώνεται παίρνει και την αντίστοιχη ονομασία της (οικονομική κρίση, ενεργειακή κρίση, ανθρωπιστική κρίση, κλπ). Στην περίπτωση των διεθνών σχέσεων όμως όταν αναφερόμαστε στον όρο κρίση εννοούμε, όπως το έθεσε ο Θουκυδίδης στην Ιστορία του Πελοποννησιακού Πολέμου «*μία παθολογική κατάσταση στις σχέσεις μεταξύ κρατών, όπου η ένταση αυξάνεται, ο κίνδυνος προσφυγής στη βία μεγαλώνει και οι επιπτώσεις για την περιφερειακή ή τη διεθνή ασφάλεια είναι κατά κανόνα σημαντικές*»⁴⁴² ή την «*ξαφνική, συγκεκριμένη και φανερή απόκλιση από ένα σταθερό σύστημα κανόνων που ακολουθούν οι διακρατικές σχέσεις*»⁴⁴³.

Οι κρίσεις αυτού του είδους προσελκύουν το διεθνές ενδιαφέρον κυρίως για δύο λόγους. Ο πρώτος από αυτούς είναι ότι ενδέχεται να οδηγήσουν στη σύγκρουση των εμπλεκόμενων μερών και την επέκταση της κρίσης στην ευρύτερη περιοχή, διαταράσσοντας με τον τρόπο αυτό την ασφάλεια σε περιφερειακό επίπεδο. Η περίπτωση αυτή δεν αφορά μόνο

⁴⁴¹ Βλ. Μπαμπινιώτης Γεώργιος, *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2002, σ. 961.

⁴⁴² Βλ. Γιαννιάς Χ. Χαράλαμπος, *Κρίσεις χαμηλής έντασης στο Αλειφαντίνης Στέλιος, Χωραφάς Ευάγγελος, Σύγχρονο Διεθνές Σύστημα και Ελλάδα*. Στρατηγικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2001, σ.159-160.

⁴⁴³ Βλ. Ντόκος Θάνος, Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 65.

στην περίπτωση της εξωτερικής ασφάλειας και το ενδεχόμενο ένοπλης σύγκρουσης αλλά και στην περίπτωση της οικονομικής ασφάλειας και την εκδήλωση της σύγκρουσης ως επιβολή οικονομικών ή εμπορικών κυρώσεων από το ένα μέρος στο άλλο. Ο δεύτερος λόγος, είναι το γεγονός ότι τα κράτη είναι σε θέση -μέσα από την κατάλληλη διαχείριση της εκάστοτε διαμορφούμενης κατάστασης- να αποκομίσουν σημαντικά κέρδη από μία κρίση προωθώντας παράλληλα τα εθνικά τους συμφέροντα, χωρίς να χρειαστεί να εμπλακούν σε ευρείας κλίμακας στρατιωτικές (πολεμικές) επιχειρήσεις⁴⁴⁴. Αυτό συμβαίνει κυρίως επειδή το ένα από τα δύο μέρη εκμεταλλεύόμενο τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί τη συγκεκριμένη εκείνη περίοδο βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση, με συνέπεια την υποχώρηση του άλλου για την αποφυγή μίας σύγκρουσης που θα οδηγούσε σε περαιτέρω απώλειες.

Τι σημαίνει όμως διαχείριση κρίσεων; Διαχείριση μίας κρίσης είναι όλες εκείνες οι ενέργειες στις οποίες προβαίνει ο αρμόδιος φορέας προκειμένου να επαναφέρει την «κανονικότητα» στις σχέσεις μεταξύ των δύο μερών. Αυτό που καθιστά ωστόσο μία κρίση δύσκολη στη διαχείρισή⁴⁴⁵ της από τα κράτη είναι αφενός το -εξαιρετικά πιθανό- ενδεχόμενο κλιμάκωσής της και αφετέρου η αδυναμία πλήρους ελέγχου των γεγονότων. Η αδυναμία αυτή οφείλεται πρωτίστως στο γεγονός ότι σε κάθε περιβάλλον ασφάλειας δρουν φορείς που δεν τελούν υπό τον έλεγχο του κράτους και δευτερευόντως στην έλλειψη συντονισμού αυτών. Η αδυναμία ελέγχου καθίσταται επίσης μεγαλύτερη σε περίπτωση αιφνιδιαστικής ενέργειας του «αντιπάλου», περιορισμένου χρόνου αντίδρασης και μείωσης της πνευματικής «διαύγειας» των ληπτών απόφασης λόγω κούρασης ή αυξημένου στρες. Όταν αυτή λοιπόν η αδυναμία ελέγχου οδηγεί σε ενέργειες που -για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά- θεωρηθούν προκλητικές ή ότι θίγουν συγκεκριμένα Εθνικά Συμφέροντα, η κρίση συνήθως μετατρέπεται σε σύγκρουση.

ΙΓ.2. Το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΘΚΕΠΙΧ)

Στις εγκαταστάσεις του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας λειτουργεί επί εικοσιτετράωρης βάσης το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΘΚΕΠΙΧ) των Ενόπλων Δυνάμεων⁴⁴⁶, το οποίο από τις 9 Σεπτεμβρίου 2015 -έπειτα από εργασίες εκσυγχρονισμού τριών

⁴⁴⁴ Βλ. Ντόκος Θάνος, Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*, Παπαζήση, Αθήνα, 2005, σ. 159.

⁴⁴⁵ Οπ.π. σσ. 66-67.

⁴⁴⁶ Βλ., <https://www.zougla.gr/greece/article/sto-e8niko-kentro-epixiriseon-sisomi-i-politiki-ke-stratiotiki-igesia-tou-ipourgioy-e8nikis-aminas>, <https://www.onalert.gr/ellada/o-yetha-me-ton-a-geetha-vriskontai-sto-ethniko-kentro-epicheiriseon-mainetai-i-fotia/357080/>, <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/3935777/treis-fregates-synedraman-gia-to-ploio-el-venizelos> (προσπέλαση 24/09/2019).

ετών- παρέχει στην ηγεσία αναβαθμισμένες δυνατότητες⁴⁴⁷ διοίκησης και ελέγχου, οι οποίες περιλαμβάνουν την παρακολούθηση της εξέλιξης των επιχειρήσεων σε πραγματικό χρόνο (real time), τη λήψη δεδομένων από τον δορυφόρο *Helios IIB* και κρυπτογραφημένες επικοινωνίες. Το ΕΘΚΕΠΙΧ διασυνδέεται με το Κέντρο Ελέγχου Επιχειρήσεων του Πολεμικού Ναυτικού και της Πολεμικής Αεροπορίας. Οι αυξημένες δυνατότητες του ΕΘΚΕΠΙΧ οδήγησαν στην αξιοποίησή του σε διάφορες έκτακτες καταστάσεις μη στρατιωτικής φύσης όπως την πυρκαγιά στο Μάτι⁴⁴⁸ στις 24 Ιουλίου 2018, τη φωτιά που σημειώθηκε στο επιβατηγό πλοίο Ελευθέριος Βενιζέλος⁴⁴⁹ στις 28 Αυγούστου 2018 και την πυρκαγιά στην Εύβοια⁴⁵⁰ στις 13 Αυγούστου 2019. Επίσης στις 2 Φεβρουαρίου 2016 αποφασίστηκε⁴⁵¹ η λειτουργία του *Κεντρικού Συντονιστικού Οργάνου Μετανάστευσης* εντός του ΕΘΚΕΠΙΧ.

ΙΓ.3. Το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΣΚΕ)

Το *Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων* (ΕΣΚΕ) συστάθηκε με το ΦΕΚ 1869Β/10-07-2014 και ενσωμάτωσε το *Συντονιστικό Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Πυροσβεστικού Σώματος* (199 Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ.), το *Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας*⁴⁵² (ΚΕΠΠ) και το *Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης*⁴⁵³ (Σ.ΚΕ.Δ.). Υπάγεται στο Πυροσβεστικό Σώμα, λειτουργεί όλο το 24ωρο και μέσω των τριών επιμέρους Κέντρων εκπληρώνει την αποστολή⁴⁵⁴ του.

⁴⁴⁷ Βλ. <https://www.viadiplomacy.gr/afto-ine-to-eksigchronismeno-psifiako-ethniko-kentro-epichiriseon-ton-ellinikon-enoplon-dinameon/>, <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/1941889/egkeniastike-to-neo-ethniko-kentro-epichiriseon> και <https://www.protothema.gr/greece/article/507458/neo-ethkepih/> (προσπέλαση 24/09/2019).

⁴⁴⁸ Βλ. <https://www.zougla.gr/greece/article/sto-e8niko-kentro-epixiriseon-sisomi-i-politiki-ke-stratiotiki-igesia-tou-ipourgou-e8nikis-aminas> (προσπέλαση 24/09/2019).

⁴⁴⁹ Βλ. <https://www.newsbeast.gr/greece/arthro/3935777/treis-fregates-synedraman-gia-to-ploio-el-venizelos> (προσπέλαση 24/09/2019).

⁴⁵⁰ Βλ. <https://www.onalert.gr/ellada/o-yetha-me-ton-a-geetha-vriskontai-sto-ethniko-kentro-epicheiriseon-mainetai-i-fotia/357080/> (προσπέλαση 24/09/2019).

⁴⁵¹ Βλ. <https://www.onalert.gr/uncategorized/kammenos-metanasteutiko-kentro-sto-e8niko-kentro-epixeirhsewn/122099/> (προσπέλαση 24/09/2019).

⁴⁵² Βλ. <https://www.civilprotection.gr/el/%CE%BA%CE%AD%CE%BD%CF%84%CF%81%CE%BF-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AE%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82> (προσπέλαση 25/09/2019).

⁴⁵³ Λειτουργεί μόνο κατά την αντιπυρική περίοδο.

⁴⁵⁴ Αυτή -σύμφωνα με το εν λόγω ΦΕΚ- είναι «*Ι.Να λαμβάνει όλο το 24ωρο τις τηλεφωνικές κλήσεις από το Λεκανοπέδιο Αττικής για οποιοδήποτε συμβάν που ανάγεται στην αρμοδιότητα του Πυροσβεστικού*

ΙΓ.4. Το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.)

Το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας⁴⁵⁵ (Ε.Κ.ΕΠ.Υ.) προέκυψε με τον Νόμο 3527 του 2007 από τη μετεξέλιξη του Κέντρου Επιχειρήσεων του Συντονιστικού Οργάνου Τομέα Υγείας⁴⁵⁶ (Κ.ΕΠΙΧ.-Σ.Ο.Τ.Υ.) και «Αποστολή του είναι ο συντονισμός των φορέων που έχουν την ευθύνη για την υλοποίηση δράσεων σχετικών με την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων που αφορούν στη δημόσια υγεία και στο χώρο της υγείας γενικότερα, η παρακολούθηση και ο συντονισμός των συστημάτων εφημερίας των νοσοκομείων, με σκοπό τη βελτίωση και την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας προς τον πολίτη»⁴⁵⁷.

Σώματος και να κινητοποιεί τις απαιτούμενες πυροσβεστικές δυνάμεις με τα εγκατεστημένα και λειτουργούντα σε αυτό μέσα ασύρματης και ενσύρματης επικοινωνίας, αλλά και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, 2. Να λαμβάνει τυχόν κλήσεις από όλη την Επικράτεια για τοπικά συμβάντα, τα οποία διαβιβάζει αμέσως στην κατά τόπο αρμόδια Πυροσβεστική Υπηρεσία (Π.Υ.), για την αντιμετώπισή τους, 3. Να παρακολουθεί καθημερινά σε πανελλαδικό επίπεδο όλες τις εν εξελίξει αγροτοδοασικές πυρκαγιές, 4. Να διαβιβάζει τις εντολές ή οδηγίες του Αρχηγείου Πυροσβεστικού Σώματος στις Υπηρεσίες του Σώματος ή σε άλλες πολιτικές και στρατιωτικές αρχές, 5. Να λαμβάνει και να καταγράφει σε ειδικό δελτίο όλα τα συμβάντα του 24ώρου στα οποία επελήφθησαν οι Υπηρεσίες του Πυροσβεστικού Σώματος, 6. Να συντάσσει δελτίο συμβάντων 24ώρου, το οποίο περιλαμβάνει τα σοβαρά και μεγάλα συμβάντα, σύμφωνα με τις σχετικές εγκύκλιες διαταγές του Επιτελείου Πυροσβεστικού Σώματος και να διαβιβάζει αυτό αρμοδίως, 7. Να συντονίζει την κινητοποίηση των πυροσβεστικών δυνάμεων, σύμφωνα με τις εντολές της Ηγεσίας», «να κινητοποιεί και να συντονίζει, τις δράσεις όλων των φορέων, του προσωπικού και των μέσων πολιτικής προστασίας της χώρας για την αντιμετώπιση κάθε μορφής καταστροφών, στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχετικού σχεδιασμού, ανά κατηγορία κινδύνου» καθώς και «α) η καθημερινή παρακολούθηση σε πανελλαδικό επίπεδο όλων των εν εξελίξει αγροτοδοασικών πυρκαγιών, β) ο συντονισμός, η διαχείριση και η αποστολή των διατιθέμενων εθνικών και μισθωμένων εναέριων μέσων δασοπυρόσβεσης (αεροσκαφών και ελικοπτέρων), που συντρέχουν στην κατάσβεσή τους από κοινού με τις επίγειες δυνάμεις, γ) ο προγραμματισμός των εναέριων επιτηρήσεων, δ) η έγκριση αιτημάτων για εκπαίδευση και συντήρηση εθνικών εναερίων μέσων, ε) η διαβίβαση του αιτήματος για τη διάθεση εναερίων μέσων με σκοπό την αποστολή-μεταφορά πεζοπόρων τμημάτων ή πυροσβεστικών οχημάτων στον τόπο της πυρκαγιάς, όταν τούτο απαιτείται, στ) η αποστολή αεροπορικών μέσων για το συντονισμό των από αέρος επιχειρήσεων με αντικείμενο δασικές πυρκαγιές αλλά και άλλα συμβάντα αρμοδιότητας Πυροσβεστικού Σώματος και ζ) η συλλογή και διατήρηση για άμεση χρήση σχεδίων επέμβασης δασικών πυρκαγιών».

⁴⁵⁵ Βλ. <http://edit.gov.gr/sxetika-me-to-edit/e-k-ep-> και http://www.ekabnews.gr/2015/03/blog-post_6.html (προσπέλαση 25/09/2019).

⁴⁵⁶ Το Σ.Ο.Τ.Υ. συστάθηκε τον Απρίλιο του 2004 με την Υπουργική Απόφαση ΔΥ 1δ/οικ. 12214 (ΦΕΚ 213Β) στο πλαίσιο της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας και το Κ.ΕΠΙΧ.-Σ.Ο.Τ.Υ. με τον Νόμο 3370 του 2005.

⁴⁵⁷ Βλ. <https://www.ekepy.gov.gr/> (προσπέλαση 25/09/2019).

ΙΔ. Οι τέσσερις βασικοί πυλώνες του ΣΕΑ σύμφωνα με τον Ιωάννη Θ. Μάζη

Ο πρώτος πυλώνας, ο *Αναλυτικός Τομέας*, περιλαμβάνει τους ακόλουθους Τομείς Ανάλυσης⁴⁵⁸:

- Τομέας Γεωστρατηγικής Ανάλυσης, με τους ακόλουθους υποτομείς:
 - ✓ Ευρωπαϊκή Ένωση, Λεκάνη της Μεσογείου, Εγγύς Ανατολή.
 - ✓ Περιοχή Ειρηνικού.
 - ✓ Ομάδα των τεσσάρων (Ρωσία, Κίνα, Ινδία, ΗΠΑ).
 - ✓ Αφρική και Λατινική Αμερική.
- Τομέας Γεωοικονομικής Ανάλυσης, με τους ακόλουθους υποτομείς:
 - ✓ Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Σύστημα.
 - ✓ Διεθνείς Εμπορικοί Συνασπισμοί και Εμπορικές σχέσεις.
 - ✓ Ενεργειακές Ροές και Οικονομία της Ενέργειας.
 - ✓ Αναπτυσσόμενες Χώρες.
 - ✓ Οικονομία των Φυσικών Πόρων.
- Τομέας Μακροοικονομικής και Μικροοικονομικής Ανάλυσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση,
- Τομέας Τεχνολογίας, με τους ακόλουθους υποτομείς:
 - ✓ Στρατιωτική Τεχνολογία.
 - ✓ Τεχνολογία Διττής Χρήσεως.
 - ✓ Στρατηγική Πολιτική Τεχνολογία.
 - ✓ Τηλεπικοινωνίες.
- Τομέας Πολιτικής Ψυχολογίας και Κοινωνιολογίας των Μαζών, με τους ακόλουθους υποτομείς:
 - ✓ Πολιτική Ψυχολογία.
 - ✓ Ψυχολογικές Επιχειρήσεις.

⁴⁵⁸ Ο κάθε Τομέας θα διαθέτει επίσης τον δικό του επικεφαλής.

- ✓ Ανάλυση Προσωπικοτήτων (ψυχογραφήματα).
- ✓ Ψυχολογία των Μαζών και Μαζικά Πολιτικά Φαινόμενα.

➤ Τομέας Διαστημικών Εφαρμογών στην Εθνική Ασφάλεια, με τους ακόλουθους υποτομείς:

- ✓ Στρατιωτικά δορυφορικά συστήματα.
- ✓ Πολιτικά δορυφορικά συστήματα.
- ✓ Διεθνείς Συνεργασίες και Εθνικό Διαστημικό Δόγμα.
- ✓ Κέντρο Αναλύσεως Δορυφορικών Δεδομένων.

➤ Τομέας Συστήματος Πολιτικής Προστασίας και Βασικών Κρατικών Δομών Εκτάκτων Αναγκών, με τους ακόλουθους υποτομείς:

- ✓ Βασικές Κρατικές Υποδομές.
- ✓ Ζωτικά Δίκτυα.

Ο δεύτερος πυλώνας, το *Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων*, θα είναι υπεύθυνο για τον συντονισμό όλων των κρατικών φορέων με αποστολή την κατάρτιση σχεδίων αντιμετώπισης κρίσεων (ενδεχόμενα σενάρια), την εξάσκηση του προσωπικού και της ηγεσίας με βάση τα εκπονηθέντα σενάρια και -εφόσον παρουσιαστεί η ανάγκη- τη διαχείριση κρίσεων. Επιδίωξη σύμφωνα με τον συγγραφέα είναι, μέσα από την καθημερινή τριβή του προσωπικού, η ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας, η δημιουργία κανόνων και εγχειριδίων αλλά και η εξοικείωση της ηγεσίας με τις διαδικασίες χειρισμού κρίσεων. Ρόλος του ΚΧΚ είναι η παροχή στρατηγικών κατευθύνσεων οι οποίες θα πρέπει να έχουν εγκριθεί από το ΚΥΣΕΑ και όχι η παρέμβαση σε λεπτομέρειες επί των ενεργειών των αρμόδιων φορέων. Σε περίπτωση διεξαγωγής στρατιωτικών επιχειρήσεων, ο συντονισμός τους θα λαμβάνει χώρα από το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΘΚΕΠΧ) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, ενώ το ΚΧΚ του Συμβουλίου θα συντονίζει τις δράσεις στους υπόλοιπους τομείς.

Το *Τμήμα Τηλεματικών Εφαρμογών και Πληροφοριακών Συστημάτων*, το οποίο αποτελεί και τον τρίτο πυλώνα, θα πρέπει να χωρίζεται στον *Τομέα Τηλεματικών Εφαρμογών*, ο οποίος θα φροντίζει για την απρόσκοπτη λειτουργία βασικών κρατικών υποδομών και τον έλεγχο της καταστάσεως και λειτουργίας αυτών μέσα από κεντρικά σημεία ελέγχου και τον *Τομέα Πληροφοριακών Συστημάτων*, ο οποίος θα φροντίζει για την αδιάκοπη πληροφοριακή και τηλεπικοινωνιακή υποστήριξη του Συμβουλίου -ιδίως κατά τη διαχείριση κρίσεων- και την

ανάπτυξη του συστήματος Διοίκησης, Ελέγχου, Επικοινωνιών, Υπολογιστών και Πληροφοριών (C4I).

Ο τέταρτος και τελευταίος πυλώνας, η *Γραμματειακή Δομή*, διεκπεραιώνει την αναγκαία εισερχόμενη και εξερχόμενη αλληλογραφία, κατανέμοντάς την στα κατάλληλα τμήματα ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή ροή των δεδομένων και η ομαλή λειτουργία αυτών.

ΙΕ. Το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής

Το Υπουργείο Εξωτερικών είναι υπεύθυνο για τη συγκρότηση του *Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής*⁴⁵⁹ (ΕΣΕΠ), το οποίο «πρόκειται για ένα όργανο, συμβουλευτικό της κυβέρνησης, επεξεργαζόμενο θέματα σχετικά με τον στρατηγικό σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής. Στην πράξη, δίδεται η ευκαιρία για μια σε βάθος ενημέρωση των κοινοβουλευτικών κομμάτων από την κυβέρνηση επί των τελευταίων εξελίξεων, καθώς και για την ανταλλαγή απόψεων επί των θεμάτων της εκάστοτε ημερησίας διάταξης»⁴⁶⁰. Προβλέπεται να συνεδριάζει τακτικάς κάθε τέσσερις μήνες και εκτάκτως έπειτα από πρωτοβουλία του Προέδρου, ενώ οι συζητήσεις και τα έγγραφα αυτού είναι απόρρητα. Η σύνθεσή του περιλαμβάνει:

- Τον Υπουργό Εξωτερικών ως Πρόεδρο,
- Τον Αναπληρωτή Υπουργό ή Υφυπουργό Εξωτερικών ως μέλος και αναπληρωτή του Προέδρου και υπόλοιπα μέλη:
 - Τον Πρόεδρο της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής,
 - Τον Υπηρεσιακό Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,
 - Δύο εκπρόσωπους από κάθε αναγνωρισμένο κόμμα,
 - Τον Προϊστάμενο του Κέντρου Ανάλυσης και Σχεδιασμού (ΚΑΣ) του Υπουργείου Εξωτερικών και
 - Δύο πρόσωπα με ειδικές γνώσεις ή εμπειρία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής.

⁴⁵⁹ Η σύστασή του προβλέπεται από την παράγραφο 4 του άρθρου 82 του Συντάγματος και υλοποιήθηκε με τον Νόμο 3132/2003 (ΦΕΚ 84Α/11.04.2003). Βλ. **Παράρτημα ΙΣΤ**.

⁴⁶⁰ Βλ. <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/ethniko-symvouliao-exoterikis-politikis/> (προσπέλαση 15/08/2019).

ΙΣΤ. Το ΦΕΚ σύστασης του ΕΣΕΠ (2003)

018004150403001

1307

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 84

11 Απριλίου 2003

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3132

Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Συγκρότηση

1. Το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.), που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 82 του Συντάγματος, συγκροτείται από:

α. τον Υπουργό Εξωτερικών, ως Πρόεδρο, με αναπληρωτή του τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών ή Υφυπουργό Εξωτερικών,

β. τον Πρόεδρο της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής,

γ. τον Υπηρεσιακό Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εξωτερικών,

δ. δύο εκπροσώπους από κάθε κόμμα που είναι αναγνωρισμένο σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, εκ των οποίων ο ένας θα είναι βουλευτής του οικείου κόμματος, με τους αναπληρωτές τους,

ε. τον Πρόεδρο του Κέντρου Ανάλυσης και Σχεδιασμού του Υπουργείου Εξωτερικών,

στ. πρόσωπα με ειδικές γνώσεις ή εμπειρία σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Τα πρόσωπα αυτά μπορεί να είναι είτε διατελλόμενοι Υπουργοί Εξωτερικών, Αναπληρωτές Υπουργοί Εξωτερικών, Υφυπουργοί Εξωτερικών, Γενικοί Γραμματείς του Υπουργείου Εξωτερικών, είτε Πρόεδροι επί τιμή, μέλη του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (Δ.Ε.Π.) των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), πρόην υψηλόβαθμα σπουδών διεθνών οργανισμών, διατελλόμενοι ανάστασι αξιωματικοί, προσωπικό της Βουλής, ο Υπουργός Εξωτερικών ή από τον αριθμό που αναφέρεται στην περίπτωση στ' ανώτατος ή ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου Εξωτερικών.

2. Μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία σύγκλησης της Βουλής, ο Υπουργός Εξωτερικών ζητεί από τα κόμματα να μεριμνήσουν για τον αριθμό των μελών που ανα-

φέρονται στην περίπτωση στ'. Τα κόμματα οφείδουν να ορίσουν τους εκπροσώπους τους εντός είκοσι (20) ημερών από την παραλαβή του σχετικού εγγράφου του Υπουργού Εξωτερικών. Αν η προθεσμία αυτή παραβεί άπρακτη, το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) λειτουργεί νομίμως χωρίς τα μέλη αυτά μέχρι τον αριθμό τους.

3. Η θητεία των μελών του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) λήγει με τη λήξη της βουλευτικής περιόδου, κατά τη διάρκεια της οποίας ορίστηκαν. Μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) που παραιτείται ή κλείνει πριν τη λήξη της βουλευτικής περιόδου αντικαθίσταται για το υπόλοιπο της θητείας.

4. Για να οριστεί κανείς μέλος του Ε.Σ.Ε.Π. απαιτείται κατά τον αριθμό του:

α. να είναι Έλληνας πολίτης,

β. να έχει τη νόμιμη ικανότητα να εκλέγεται,

γ. να έχει συμπληρώσει το 25ο έτος της ηλικίας του,

δ. να μην συντρέχουν στο πρόσωπό του τα κωλύματα διαορισμού των δημοσίων υπαλλήλων, όπως αυτά αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 8 και 9 του Υπαλληλικού Κώδικα, ο οποίος κυρώθηκε με το Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α').

Άρθρο 2

Αρμοδιότητες

Το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) είναι όργανο συμβουλευτικό της Κυβέρνησης και απεργάζεται θέματα σχετικά με το στρατηγικό σχεδιασμό της εξωτερικής πολιτικής.

Άρθρο 3

Θέματα λειτουργίας

1. Το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) συνεδροάζεται ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου του τακτικά κάθε τέσσερις μήνες και κατόπιν όταν αυτός το αιτείται. Έκτακτη σύγκληση του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) γίνεται να υπάρξει και μετά από πρόταση δύο τουλάχιστον μελών, αναγνωρισμένων σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, και κατ' ανώτατο όριο δύο φορές το χρόνο. Με την πρόσκληση καθορίζονται και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

2. Με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών κρίνεται ανώτατος ή ανώτερος υπάλληλος του Υπουργείου Εξ-

πρυτανίως Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.), ο οποίος είναι αρμόδιος για κάθε θέμα σχετικό με την προετοιμασία των συνεδριάσεων του και την ομαλή λειτουργία του και παρίσταται στις συνεδριάσεις του.

3. Ο Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) μπορεί να αρχίσει ένα από τα μέλη που αναφέρονται στην περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 ως συμπληρωτή του έργου των μελών αυτού του σταθμού.

4. Ο Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) δύναται να προσκαλεί σε αμερόληπτες συνεδριάσεις του μέλη της Κυβερνήσεως ή Υπουργούς και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο με αποδειγνυόμενες ιδιότητες θεωρεί χρήσιμο για το έργο του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.), ενημερώνοντας και τον αρμόδιο Υπουργό, αν πρόκειται για κρατικό λειτουργό.

5. Οι συζητήσεις και τα κάθε είδους έγγραφα του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) είναι απόρρητα. Η διαβίβαση του απορρήτου των συζητήσεων και των εγγράφων γίνεται είτε με απόφαση του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) είτε από τον αποστολέα των εγγράφων, κατ' αναλογία των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1α' - ε' του Ν. 2846/2000 (ΦΕΚ 229 Α').

6. Με απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών καθορίζονται θέματα λειτουργίας και γραμματικής υποστήριξης του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 4 Μεταβατική διάταξη

Μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευσή του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ο Υπουργός Εξωτερικών

και ζητεί από τα κόμματα να μεριμνήσουν για τον ορισμό των μελών που αναφέρονται στην περίπτωση δ' της παρ. 1 του άρθρου 1. Τα κόμματα οφείλουν να ορίσουν τους εκπροσώπους τους εντός είκοσι (20) ημερών από την παραλαβή του σχετικού εγγράφου του Υπουργού Εξωτερικών. Αν η προθεσμία αυτή παραβεί άπρακτη, το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής (Ε.Σ.Ε.Π.) λειτουργεί νομίμως χωρίς τα μέλη αυτά μέχρι τον ορισμό τους.

Άρθρο 5 Ένταξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευσή του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την επίσημή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 9 Απριλίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ν. ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΚΑΤΑΡΧΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

ΕΚΔΟΤΡΩΝ

Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΚΔΟΤΡΩΝ

ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΡΩΝ

Π. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Θεωρήθηκε και έγκρισε η Μεγάλη Συνέλευση του Κράτους

Αθήνα, 11 Απριλίου 2003

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ

Φ. ΠΕΤΣΙΑΝΙΚΟΣ

ΙΖ. Το ΦΕΚ σύστασης του ΣΕΑ (1986)

1581	
	
ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	
ΑΘΗΝΑ 5 ΙΟΥΝΙΟΥ 1986	ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΑΚΟΥ 70	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
ΔΙΑΔΑΓΜΑΤΑ	
180. Αίτηση του συνόλου ορίων του παραρτήματος επί του Τμήτος Πρώτης Προνομιακής Ο.Σ.Ε. υπέρ της Επένδυσης.....	1
182. Προστίθεται και καθίσταται επιπλέον διατάχων του Ν. 400/21.4.78 (ΦΕΚ 97/7.5.78 τ. Α') περί τροποποίησης και λειτουργίας των Υπερταύων της Πυκνής Μήτρας.....	2
183. Έγκριση προστιθέμενων ορίων επί των καθορισμένων όρων και παραρτημάτων Μάγνητος από τους σταθμούς.....	3
ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	
58. Έγκριση έκδοσης τελεσίδικου Ισχυίου της Δ.Ε.Η. με συνολικό αριθμό 150—200 εκατομμυρίων, για την κάλυψη μέρους Ισχυίων του προγράμματος της αποπληρώσεως για το έτος 1986.....	4
59. Έγκριση της από 3.1.86 διαπραγματευτικής Συνθήκης τράπεζας με το κράτος που αφορά η Δ.Ε.Η. με τη γαλλική Τράπεζα BANQUE INDOSUEZ, για τη χρηματοδότηση του έργου της παραγωγής ηλεκτρισμού και όψεως σε λειτουργία υπέρτατης καλωδίου τάσης 150 KV για το ελεύθερο Παράρτημα — Σαλαμίνα.....	5
60. Έγκριση Ισχυισμού της Δ.Ε.Η. από της Τράπεζας Γενικής Εξυπηρέτησης και BANK OF AMERICA συνολικού ύψους 100 εκατομμυρίων, για την κάλυψη μέρους του προγράμματος της έτους 1986.....	6
61. Έγκριση διαπραγματευτικής Συνθήκης της Δ.Ε.Η. από της τραπεζικής ομίλου συνολικού ύψους 1.500 εκατ. για την κάλυψη μέρους του προγράμματος της έτους 1986.....	7
62. Σύσταση Συνεδρίου Εθνικής Αρράλειας.....	8
63. Έγκριση κατόχων εντολών μισών τελεσίδικων αποφάσεων της Ελληνικής Διεύθυνσης Επιστημονικής Αποθέσεως Έκτακτης Αξίας (Ε.Ε.Α.Α.) για το έτος 1985—1986.....	9
65. Προστίθεται της από 154/13.12.85 πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου «Διαφάνεια, αρμοδιότητες και προσωπικό της Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου».....	10
67. Αίτηση των όρων Εθνικών Σχολείων «Συνταγμα» στο Γραφείο του Υπουργού Εξωτερικών.....	11
68. Παραρτήματα του Ν.Κ. 53 σχετικά με την Τροποποίηση της Τελικής Νομοθεσίας Διακρίσεων Κρίσεων.....	12
69. Παραρτήματα της διατάξεως με Α.Π.Κ. 21 «Προβλεπόμενα Β' Ομίον, Εργασίας Παράνο» στη Τελική Νομοθεσία Διακρίσεων Κρίσεων ΤΑΝ, Δ.Κ.	13
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	
Χρηρής ορίων «Προνομιακή» Ισχυίων για την αποπληρώσεως συνολικού ύψους των αποπληρώσεων συνολικού Πόρου — Διεύθυνση Νομικού Φόρου.....	14
Έγκριση Εργασίας νέων Υποκαταστάσεων της Τράπεζας Εργασίας σε διάφορα μέρη της χώρας.....	15
Προστίθεται Ισχυισμού από την Αρρετική Τράπεζα της Ελλάδας σε ύψους και προνομιακής αναπληρώσεως του συνόλου Ισχυίων από έκτακτη περίπτωση.....	16
Κατόχους της Π.Δ.Τ.Ε. 701/19.2.86 με την οποία επιπλέον η Π.Δ.Τ.Ε. 602/15.11.85 περί διαπραγματευτικής διαπραγματευτικής ορίων από έτος με την τα συνολικά της απόφασης ΝΕ 93/15/75.17.....	17
Χρηματοδότηση και από της τράπεζας αποπληρώσεων ορίων αποπληρώσεων και αποπληρώσεων για ορίων υποκατάστασης.....	18
ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ	
Διόρθωση τελεσίδικου της Π. Δ. 113/14.3.86 σχετικά με Υπουργείο Ρυθμ. Πρώτης και Κοινωνικών Αρράλειας.....	19

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ)

1585

Πράξη αριθ. 61, της 23 Μαΐου 1985.

(7)

Έγκριση καταστάσεων δανεισμού της ΔΕΗ από το τραπεζικό σύστημα συνολικού ύψους 1.700 εκατ.γρ., για την κάλυψη αναγκών του προγράμματος έργων 1985.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 3 του Ν. 1468/1950 περί σύστασης Αρχαικής Επιχειρήσεως Ηλεκτροπαραγωγής κατά εγκαταστάθηκε από το άρθρο 3 του Α.Ν. 1672/1951 του κυρώθηκε με το Ν. 2113/1952.

2. Τις αποφάσεις της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 266/2/5.9.85 και 299/19/14.3.86 και της Πράξης του Διοικητή αυτής αριθ. 637/13.12.85.

3. Την απόφαση του Υπουργού Βιομηχανίας Ενέργειας και Τεχνολογίας αριθ. 20034/Φ44/18.8.86 για την παροχή εγγυήσεως πιστώσεων της συνάρμοστη χρηματοδότησης της ΔΕΗ, αποφασίζοντας:

Εγκρίνει τη σύμβαση με μέλη της ΔΕΗ καταρτισθέντων Ισχυρισμών συνάψεως με την Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ) ύψους 1.000 εκατ.γρ., με την Γενική Τράπεζα της Ελλάδος ύψους 1.700 εκατ.γρ., με την Τράπεζα Εργασίας ύψους 1.700 εκατ.γρ., με την BANK OF NOVA SCOTIA ύψους 1.000 εκατ.γρ., για την κάλυψη αναγκών του προγράμματος έργων 1985, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος αριθ. 266/2/5.9.85 και 299/19/14.3.86 και της Πράξης του Διοικητή αυτής αριθ. 637/13.12.85 και με τους όρους που παραρτούν ή θα παραρτούν μερικοί από τα άλλα, αυτά στα πλαίσια των διατάξεων που δύνανται να χρηματοδοτήσει προς Αρχαική Οργάνωση και Επιχειρήσεις.

Το υπόλοιπο των ως άνω δανείων θα διατεθεί για την εξόφληση οφειλών καταρτισθέντων τραπεζικού δανεισμού, η οποία χρηματοδότηση της από τη ΔΕΗ για την κάλυψη των αναγκών της από προαναφερθέντες.

Αυτή η πράξη να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Αντιπρόεδρος Ο Πρόεδρος Τα Μέλη

Ακριβές αντίγραφο
Ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου
ΚΩΣΤΑΣ ΖΩΡΑΣ

Πράξη αριθ. 62, της 23 Μαΐου 1985.

(8)

Σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ανάπτυξης.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 8 παρ. 4 της 5 του νόμου 1558/1985 «Κατάσταση και Καταργησιμότητα» (ΦΕΚ Α 187).

2. Την απόφαση του Πρωθυπουργού αποφασίζοντας:

1. Συστήνεται εθνικό εθνικό εθνικό ίδρυμα με τον τίτλο «Συμβούλιο Εθνικής Ανάπτυξης (Σ.Ε.Α.)» που αποτελείται από:

- α) Τον Πρωθυπουργό ως Πρόεδρο.
- β) Τον Αντιπρόεδρο της Κυβερνήσεως.
- γ) Τον Υπουργό Παιδείας της Κυβερνήσεως.
- δ) Τον Υπουργό Εργασίας.
- ε) Τον Υπουργό Επιστημών.
- ς) Τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.
- ζ) Τον Υπουργό Διεθνών Υποθέσεων.
- η) Τον αρχηγό της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

2. Τον Πρόεδρο, σε περίπτωση απουσίας ή κακήν, να επιλαμβάνει ο Αντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως.

3. Καθόντας προαρχία του Σ.Ε.Α. απαντ. ο αρχηγός της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών ή κάποιος από αυτούς από τον Πρόεδρο.

4. Ο Πρόεδρος μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου και τους κατά περίπτωση αρμόδιους για το συζητούμενο θέμα Υπουργούς, Γενιογράφους ή άλλους υπαρκτικούς υπαρκτούς.

5. Το Σ.Ε.Α. ενεργώντας στα πλαίσια των αρμοτήτων και καθηκόντων του Υπουργικού Συμβουλίου είναι αρμόδιος:

α) Να έχει στις συνεδριάσεις αρμόδια καταθέσει τα θέματα εθνικής ανάπτυξης και διεθνούς τάξης και

β) να παρέχει την καταπόνηση για την εφαρμογή των αποφάσεων του στα αρμόδια Υπουργεία.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Αντιπρόεδρος Ο Πρόεδρος Τα Μέλη

Ακριβές αντίγραφο
Ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου
ΚΩΣΤΑΣ ΖΩΡΑΣ

Πράξη αριθ. 63, της 23 Μαΐου 1985.

(9)

Έγκριση καταστάσεων δανεισμού μέλους εθνικού αποθέματος της Ελλάδας στο Διεθνές Επιστημονικό Αποθήμα "Ευρωπαϊκή Ανάπτυξη (I.E.F.B.) για τη διετία 1985—1986.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του Ν.Δ. 982/71 (ΦΕΚ 141 τ. Α') περί αποθέματος αποθέματος της Ελλάδας στο Διεθνές Οργανισμό.

2. Την αριθ. 136/12.5.1985 απόφαση των Υπουργών Επιστημών και Εθνικής Οικονομίας, για την ανακατανομή καταστάσεων εθνικού αποθέματος της Ελλάδας στο Διεθνές Επιστημονικό Αποθήμα "Ευρωπαϊκή Ανάπτυξη (I.E.F.B.) για τη διετία 1985—1986, αποφασίζοντας:

Εγκρίνει τη διετία εθνική κατά γράμματα δανεισμού ΗΠΑ (100.000) για αγορά της εθνικής πιστώσεως προμήθων ως ανακατανομή της Ελλάδας στο Διεθνές Επιστημονικό Αποθήμα "Ευρωπαϊκή Ανάπτυξη (I.E.F.B.) για τη διετία 1985—1986.

Η προμήθεια δανεία θα διατεθεί τον Πρωτογενή εθνική (1985 του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας).

Αυτή η πράξη να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23 Μαΐου 1985

Ο Αντιπρόεδρος Ο Πρόεδρος Τα Μέλη

Ακριβές αντίγραφο
Ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου
ΚΩΣΤΑΣ ΖΩΡΑΣ

Πράξη αριθ. 64, της 23 Μαΐου 1985.

(10)

Σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ανάπτυξης.

Τροποποίηση της αριθ. 164/13.12.1985 πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου «Απόφαση, αρμοδιότητας και προνομία της Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου».

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις των άρθρων: α) 7 του ν. 1558/85 «Κατάσταση και Καταργησιμότητα» (ΦΕΚ Α 187), β) 1 και 4 του ν. 1586/1986 «Εθνικό εθνικό εθνικό ίδρυμα» των δανείων της Αρχαικής Οργάνωσης.

ΙΗ. Το ΦΕΚ κατάργησης του ΣΕΑ (1996)

1047

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 65

11 Απριλίου 1996

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

(1)

Πράξη 75 της 4 Απριλίου 1996

Αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από το σεισμό της 13ης Μαΐου 1995 σε περιοχές των Νομών Τρικλίων, Καρποδίας, Φλώρινας, Ημαθίας και Λάρισας, της 15ης Ιουνίου 1995 σε περιοχές των Νομών Αρκαδίας, Φωκίδας και Βοιωτίας, παρόμοια προθεσμία υποβολής αιτήσεων για το διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο του Νομού Αρκαδίας, που επιλέχσαν από τους σεισμούς του 1993 και των μεταφερομένων Κοινοτήτων Κρισηνίδας, Αγ. Μαρίας, Λάκκας και Αρμενίων Νομού Θεσσαλίας που επιλέχσαν από το σεισμό του 1979 και χορήγηση δακτύλων για τους καταλαμβάνοντες οικισμούς Πανόνασσας και Αποστόλων Νομού Ρεθύμνης.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έχοντας υπόψη:

1. Της διατάξης της από 28.7.1978 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Περί αποκατάστασης ζημιών εκ των σεισμών 1978 εκ περιοχών Βιορ, Ελλαδίας και ρυθμίσεις συναφών θεμάτων», όπως αυτή κυρώθηκε, τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τους Νόμους 867/1979, 1048/1980, 1133/1981 και 1190/1981.

2. Της διατάξης του άρθρου τέτατου του Ν. 1190/1981 «Περί κυρώσεως της από 28.3.1981 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου του Προέδρου της Δημοκρατίας «Περί αποκατάστασης ζημιών εκ σεισμών 1981 και ρυθμίσεις επί των συναφών θεμάτων».

3. Της διατάξης της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 1263/1982 «Για τις προθεσμίες υποβολής αιτήσεων δικαιολογήσεως των αισματολήψεων και τη ρύθμιση άλλων θεμάτων» (ΦΕΚ 114 τ. Α/1982).

4. Της ζημιάς που προκλήθηκαν από το σεισμό της 13ης Μαΐου 1995 σε περιοχές που περιλαμβάνονται από το διακριτικό όριο των Δήμων και Κοινοτήτων των Νομών Φλώρινας, Ημαθίας, Λάρισας, Τρικλίων και Καρποδίας, ως ακολούθως:

α) ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΟΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Η περιοχή που περιλαμβάνεται από το όριο Ν. Φλώρινας - Ν. Πέλλας, όριο Ν. Φλώρινας - Ν. Κοζάνης, όριο Ν. Φλώρινας - Ν. Καρποδίας, όριο ορεινού όγκου της περιοχής που οριοθετήθηκε με την 32/23.1.1995 ΠΥΣ, όριο Ν. Φλώρινας - Ν. Πέλλας.

β) ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ

Η περιοχή που περιλαμβάνεται από το όριο Ν. Ημαθίας - Ν. Κοζάνης και το διακριτικό όριο των Κοινοτήτων Καστανιάς, Σιδηράς, Ράφαλας, όριο Ν. Ημαθίας - Ν. Παικίας, όριο Ν. Ημαθίας - Ν. Κοζάνης.

γ) ΠΕΡΙΟΧΗ ΝΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ

Η περιοχή που περιλαμβάνεται από το όριο Ν. Λάρισας - Ν. Κοζάνης και το διακριτικό όριο των Δήμων και Κοινοτήτων Λουτρά, Αχλεί, Τσιτσουριάς, Μηνιάς, Σαραντοπόρο, όριο Ν. Λάρισας - Ν. Κοζάνης.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

75. Αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν από το σεισμό της 13ης Μαΐου 1995 σε περιοχές των Νομών Τρικλίων, Καρποδίας, Φλώρινας, Ημαθίας και Λάρισας, της 15ης Ιουνίου 1995 σε περιοχές των Νομών Αρκαδίας, Φωκίδας και Βοιωτίας, παρόμοια προθεσμία υποβολής αιτήσεων για το διατηρητέο ή παραδοσιακό κτίριο του Νομού Αρκαδίας, που επιλέχσαν από τους σεισμούς του 1993 και των μεταφερομένων Κοινοτήτων Κρισηνίδας, Αγ. Μαρίας, Λάκκας και Αρμενίων Νομού Θεσσαλίας που επιλέχσαν από το σεισμό του 1979 και χορήγηση δακτύλων για τους καταλαμβάνοντες οικισμούς Πανόνασσας και Αποστόλων Νομού Ρεθύμνης 1

76. Αύξηση ορίου κυκλοφορίας εντόμων γραμμάτων του Ελληνικού Δημοσίου 2

77. Καθορισμός ανώτατου συνολικού ποσού ενγυλισμών του Ελληνικού Δημοσίου που είναι δυνατόν να παρασχεθούν εντός του οικονομικού έτους 1996 3

78. Αύξηση των θέσεων Ειδικών Συμβούλων - Ειδικών Συνεργατών, Μετακλητών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων με απόσπαση στο Πολιτικό Γραφείο του Υπουργού Εθνικής Άμυνας 4

80. Αύξηση των θέσεων Ειδικών Συμβούλων - Ειδικών Συνεργατών και Μετακλητών Διοικητικών Υπαλλήλων στο Πολιτικό Γραφείο του Υφυπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων 5

81. Αύξηση των θέσεων Ειδικών Συμβούλων - Ειδικών Συνεργατών, Μετακλητών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων με απόσπαση στο Πολιτικό Γραφείο του Υφυπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών 6

87. Συγκρότηση και λειτουργία της Εθνικής Διακομματικής Επιτροπής για τη Δημοσια Διοίκηση 7

88. Μεταβολές στο Σύλλογικό Κυβερνητικό Όργανο και Επιτροπές 8

Πρόδρ 88 της 4 Απριλίου 1996
Μεταβολές στα Συλλογικά Κυβερνητικά Όργανα και Επιτροπές

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

- Έγκρισης υπόδρα:
1. Το άρθρο 3, 4, 5, 6, 8 παρ. 4 του Ν. 1558/1985, (ΦΕΚ Α' 137) «Κιβερνήσιση και Κυβερνητικά Όργανα».
 2. Την απόφαση του Πρωθυπουργού 208/1996 «Ανασυγκρότηση της Κυβερνητικής Επιτροπής» (ΦΕΚ Β' 72).
 3. Την Π.Υ.Σ. 62/1996 (ΦΕΚ Α' 70) «Σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας».
 4. Την Π.Υ.Σ. 163/1993 (ΦΕΚ Α' 195) «Σύσταση Διευρωπαϊκής Επιτροπής με στόχο το συντονισμό της Κυβερνητικής Πολιτικής, σε ότι αφορά τις σχέσεις της χώρας μας με την Ευρωπαϊκή Ένωση».
 5. Την απόφαση του Πρωθυπουργού ΥΠ 153/1996 (ΦΕΚ Β' 873) «Σύσταση Επιτροπής Θεσμών και Απορροσικισμολήσης».
 6. Την απόφαση του Πρωθυπουργού ΥΠ 124/1994 (ΦΕΚ Β' 571) «Συγκρότηση Διευρωπαϊκής Επιτροπής (Περί νομοσχολικής αυτοδικοήσεως)».
 7. Την Π.Υ.Σ. 93/1992 (ΦΕΚ Α' 127) «Σύσταση και συγκρότηση Κυβερνητικής Συντονιστικής Επιτροπής Τεχνολογικού Εκσυγχρονισμού (ΚΥ.Σ.Ε.Τ.Ε.)».
 8. Την απόφαση Πρωθυπουργού ΥΠ 99/1994 (ΦΕΚ Β' 287) «Σύσταση Διευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χρήση, σφειδωση και εποπτική διειδοήσωση τωνών της κρατικής εν γένει πολιτικής για την περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης».
 9. Την απόφαση Πρωθυπουργού Υ 1877/1992 (ΦΕΚ Β' 577) «Ανασυσταση Επιτροπής για τη μελέτη ανθρωπολογικής προβλεμμάτων εκ της εισόδου απόμειν εις την χώραν από Βαλκανικής και άλλες χώρες».
 10. Τον Ν. 2218/1994 (ΦΕΚ Α' 90) «Ιδρυση Νομαρχιακής αυτοδικοήσεως, τροποποίηση διατάξεων για την πρωτοβάθμια αυτοδικοήση και την περιφέρεια και άλλες διατάξεις».
 11. Την Π.Υ.Σ. 33/1995 (ΦΕΚ Α' 29) «Σύσταση Κυβερνητικού Συμβουλίου Πληροφορικής».
 12. Το άρθρο 3 του Ν. 2344/1995 (ΦΕΚ Α' 212) «Οργάνωση πολιτικής προποσίσης και άλλες διατάξεις».
 13. Την πρόταση του Πρωθυπουργού.
 14. Το γεγονός ότι η δαπάνη από την παρούσα πρόδρ υπολογίζεται για τον πρώτο χρόνο σε δρ. 11.110.000 δρ. και σε δρ. 14.140.000 για κάθε επόμενο χρόνο, η οποία θα βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοικήσης και Αποκέντρωσης Φ 160 – Κ 0211, 0221, 0222, 0224 - 0226, αποφασίζει.

Άρθρο 1

Διερώνιση των αρμοδιοτήτων της Κυβερνητικής Επιτροπής

1. Το προβλεπόμενο από το άρθρο 3 του Ν. 1558/85 Κυβερνητικό Συμβούλιο (ΚΥ.ΣΥΜ.) καταργείται και οι προβλεπόμενες από την παράγραφο 4 του άρθρου αυτού στις θέσεις μετακινούνται διοικητικές υπολλήλων και ειδικών συνεργασιών μεταφέρονται με το ίδιο νομικό καθεστώς στη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου.
2. Το άρθρο 2 της απόφασης του Πρωθυπουργού 208/1996 «Ανασυγκρότηση της Κυβερνητικής Επιτροπής» (ΦΕΚ Β' 72), αντικαθίσταται ως εξής:

Άρθρο 2

Η Κυβερνητική Επιτροπή, ενεργώντας στο πλαίσιο των αποφάσεων και κατευθύνσεων του Πρωθυπουργού και του Υπουργικού Συμβουλίου, παίρνει τα αναγκαία μέτρα για τη εφάρμογή της κυβερνητικής πολιτικής, παρακολουθεί και συντονίζει την εφαρμογή των αποφάσεων της ως και των αποφάσεων του Υπουργικού συμβουλίου από το μέλη της Κυβερνήσεως και συντονίζει και λαμβάνει αποφάσεις επί των θεμάτων που παραπέμπει σε αυτή ο Πρωθυπουργός.

3. Προστίθεται το εδάφιο δ' στο άρθρο 1 και έχει ως εξής: «Στην Κυβερνητική Επιτροπή μετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου ο Προϊστάμενος του Γραφείου Στρατηγικού Σχεδιασμού του

(8) Πρωθυπουργού, ο Προϊστάμενος του Οικονομικού Γραφείου, ο Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για οικονομικά θέματα και ο Νομικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού».

Άρθρο 2

Μεταβολή της σύνθεσης και διάρκειας των αρμοδιοτήτων του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εμπειρογών και Άμεσος (ΚΥ.Σ.Ε.Α.)

1. Η σύνθεση του προβλεπόμενου από το άρθρο 4 του Ν. 1558/1985 Κυβερνητικού Συμβουλίου Εμπειρογών και Άμεσος (ΚΥ.Σ.Ε.Α.), μεταβάλλεται και αυτό στο εξής θα αποτελείται από τους:
 - α) Πρωθυπουργό,
 - β) Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοικήσεως και Αποκέντρωσης,
 - γ) Υπουργό Εθνικής Άμυνας,
 - δ) Υπουργό Εξωτερικών,
 - ε) Υπουργό Εθνικής Οικονομίας,
 - στ) Υπουργό Οικονομικών,
 - ζ) Υπουργό Ανάπτυξης,
 - η) Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων,
 - θ) Υπουργό Δημόσιας Τάξης και
 - ι) Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών.
2. Στο ΚΥ.Σ.Ε.Α. μπορούν να κληθούν ύπερα από πρόσκληση του Πρωθυπουργού και να μετέχουν ο Υπουργός Μακεδονίας και Θράκης και ο Υπουργός Αγέλου, εφόσον συζητούνται θέματα αρμοδιότητάς τους.
3. Στο ΚΥ.Σ.Ε.Α. μπορούν να κληθούν ύπερα από πρόσκληση του Πρωθυπουργού και να μετέχουν χωρίς ψήφο και άλλοι Υπουργοί, Υφυπουργοί και υπηρεσιακοί παράγοντες, εφόσον συζητούνται θέματα αρμοδιότητάς τους. Επίσης μετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου ο Προϊστάμενος του Γραφείου Στρατηγικού Σχεδιασμού του Πρωθυπουργού και ο Προϊστάμενος του Διευμητικού Γραφείου του Πρωθυπουργού. Καθίσταται Γραμματεία του ΚΥΣΕΑ όμοι ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου.
4. Η δαπάνη της παραγράφου 6 του άρθρου 11 του Ν. 1558/1985 (ΦΕΚ Α' 137) δεν βαρύνει.
5. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (Σ.Ε.Α.) που συστάθηκε με την Π.Υ.Σ. 62/1996 (ΦΕΚ Α' 70) καταργείται και όλες οι αρμοδιότητάς του που προβλέπονται από τις καμμένες διατάξεις μεταφέρονται στο ΚΥ.Σ.Ε.Α.

Άρθρο 3

Σύσταση Επιτροπής Οικονομικής και Κοινωνικής Πολιτικής

1. Συσταται Επιτροπή Οικονομικής και Κοινωνικής Πολιτικής που αποτελείται από τους:
 - α) Υπουργό Εθνικής Οικονομίας, ως Πρόεδρο,
 - β) Υπουργό Οικονομικών,
 - γ) Υπουργό Ανάπτυξης,
 - δ) Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων,
 - ε) Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων,
 - στ) Υπουργό Γεωργίας,
 - ζ) Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,
 - η) Υπουργό Υγείας και Πρόνοιας,
 - θ) Υπουργό Εμπορικής Ναυτίας και
 - ι) Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών.
2. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής μπορεί ο Πρόεδρος της να καλεί και άλλους Υπουργούς ή Υφυπουργούς, εφόσον συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους.
3. Συμμετέχουν επίσης χωρίς δικαίωμα ψήφου οι:
 - α) Προϊστάμενος του Οικονομικού Γραφείου του Πρωθυπουργού,
 - β) Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογώνων,
 - γ) Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για οικονομικά θέματα,
 - δ) Επιτροπή Οικονομικής και Κοινωνικής Πολιτικής, στα πλαίσια των αποφάσεων του Πρωθυπουργού και του Υπουργικού Συμβουλίου, αποφασίζει για θέματα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής γενικότατες σημασίας και παίρνει τα αναγκαία μέτρα

ΙΘ. Η Πρόταση Νόμου για σύσταση ΣΕΑ (2016)

- 4 -

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

“Σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας για τη χάραξη σχεδιασμού και την επίβλεψη εφαρμογής όλων των θεμάτων, που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια και αφορούν την εξωτερική πολιτική, τη στρατηγική άμυνα, τον συντονισμό πληροφοριών και την ασφάλεια των πολιτών και των πόρων”

ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α’

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Άρθρο 1

Σκοπός και πεδίο εφαρμογής

Συστήνεται Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας (ΣΕΑ), με αμιγώς γνωμοδοτική αρμοδιότητα, για τη συνεπικουρία της εκάστοτε Κυβέρνησης σε θέματα εθνικής ασφάλειας.

Άρθρο 2

Αρμοδιότητες του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

1. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας συμβουλευεί και συνεπικουρεί την εκάστοτε Κυβέρνηση στην λήψη κρίσιμων αποφάσεων της, αναφορικά με την αντιμετώπιση απειλών, που αφορούν στην ασφάλεια της Χώρας.

2. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας έχει ως βασική αρμοδιότητα την παροχή γνώμης για τη διαμόρφωση και χάραξη, σε ανώτατο επίπεδο, ενός συγκεκριμένου και συνεχώς επικαιροποιούμενου Σχεδιασμού Εθνικής Ασφάλειας. Προς το σκοπό αυτό το ΣΕΑ προτείνει στην Κυβέρνηση κείμενα, που θα προσδιορίζουν και θα ιεραρχούν τις εθνικές απειλές, τους συναρτώμενους κινδύνους και θα καθορίζουν τους εθνικούς στόχους.

3. Στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας περιλαμβάνεται η παρακολούθηση εφαρμογής των πολιτικών, που σχετίζονται με την ασφάλεια της χώρας και αφορούν στην εξωτερική πολιτική, τη στρατηγική άμυνα, τον συντονισμό πληροφοριών και την ασφάλεια των πολιτών και των πόρων.

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του ΣΕΑ καταλαμβάνει ιδίως τους τομείς:

- α) της διπλωματικής και αμυντικής αντιμετώπισης απειλών κατά της χώρας,
- β) της ανάπτυξης και βελτίωσης της συνεργασίας των συναρμόδιων για την ασφάλεια της χώρας φορέων.

-5-

- γ) της ποιοτικής αναβάθμισης, στελέχωσης και λειτουργικότητας των φορέων της περίπτωσης β',
- δ) του συντονισμού των πληροφοριών,
- ε) της ασφάλειας των πολιτών και των ζωτικών πόρων για την ασφάλεια της χώρας.

Άρθρο 3

Σύνθεση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

1. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό, ο οποίος το συγκαλεί, συντονίζει τη δράση του και προεδρεύει στις συνεδριάσεις του.
2. Στο Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας μετέχουν:
 - α) οι πρώην Πρωθυπουργοί,
 - β) οι Αρχηγοί των πολιτικών κομμάτων, που εκπροσωπούνται στη Βουλή και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,
 - γ) ο Υπουργός Εξωτερικών,
 - δ) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας,
 - ε) ο Υπουργός Εσωτερικών,
 - στ) ο Υπουργός Οικονομικών
 - ζ) ο Υπουργός αρμόδιος για θέματα Ενέργειας
 - η) ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη,
 - θ) ο Υπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ, με ειδική αρμοδιότητα για το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, καθώς και
 - ι) οι Μόνιμοι Υφυπουργοί Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας
 - ια) ο Α/ΓΕΕΘΑ,
 - ιβ) ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών,
 - ιγ) ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Οικονομικών
 - ιδ) ο Διοικητής της Ε.Υ.Π.

3. Με απόφαση των μελών του μπορεί να καλούνται να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του ΣΕΑ και άλλοι Υπουργοί ή κρατικοί αξιωματούχοι.

Άρθρο 4

Λειτουργία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

1. Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας συνέρχεται υποχρεωτικά τουλάχιστον τρεις φορές ετησίως και επί πλέον όποτε κριθεί αναγκαία η σύγκλησή του με απόφαση του Πρωθυπουργού.
2. Η πρώτη συνεδρίαση κάθε έτους έχει ως αντικείμενο τον προγραμματισμό και απολογισμό των δράσεων και τη σύνταξη ετήσιας Έκθεσης Προγραμματισμού Σχεδίου Δράσης του τρέχοντος έτους και Απολογισμού Δράσης του περασμένου έτους.

Άρθρο 5

Επιτροπή Εποπτείας του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

Στο ΣΕΑ συστήνεται Επιτροπή Εποπτείας, η οποία επιβλέπει την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας από τους αρμόδιους φορείς και υποβάλλει εκθέσεις στον Πρωθυπουργό.

- 6 -

Η Επιτροπή Εποπτείας συγκροτείται από τον Υπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ, με ειδική αρμοδιότητα για το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας, ο οποίος είναι υπεύθυνος για το συντονισμό της δράσης της, και από τους Μόνιμους Υφυπουργούς Εξωτερικών και Άμυνας, τον Α/ΓΕΕΘΑ, τους Γενικούς Γραμματείς του Υπουργείου Εξωτερικών και του Υπουργείου Οικονομικών και τον Διοικητή της ΕΥΠ.

Άρθρο 6

Γραμματεία του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας

Στο ΣΕΑ συστήνεται Γραμματεία με αρμοδιότητα την τήρηση πρακτικών των συνεδριάσεων του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας και την υποβολή των κειμένων τους στον Υπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εξωτερικών ορίζονται ως Μέλη της Γραμματείας δύο υπάλληλοι του διπλωματικού κλάδου και δύο Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων με ειδική διαβάθμιση.

Άρθρο 7

Μεταβατικές διατάξεις

Μέχρι τον ορισμό Μόνιμων Υφυπουργών Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας μετά από σχετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης και των κομμάτων της Βουλής, τις θέσεις αυτές στο ΣΕΑ και στην Επιτροπή Εποπτείας του ΣΕΑ καταλαμβάνουν οι εκάστοτε αντίστοιχοι Υφυπουργοί Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας.

Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2016

Σταύρος Θεοδωράκης - Α' Θεσσαλονίκης

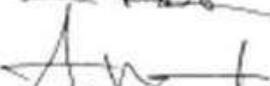
Σπύρος Λυκούδης - Α Αθηνών

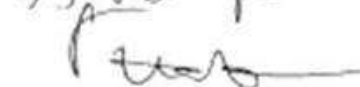
Σπύρος Δανέλλης - Ηρακλείου

Γεώργιος Αμυράς - Β' Αθηνών

Γρηγόρης Ψαριανός - Β' Αθηνών

Γεώργιος Μαυρωτάς - Αττικής

Ιλχάν Αχμέτ - Ροδόπης

Κωνσταντίνος Μπαργιώτας - Λάρισας

Κ. Η Αιτιολογική Έκθεση της Πρότασης Νόμου

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ «ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ»

“Σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας για τη χάραξη σχεδιασμού και την επίβλεψη εφαρμογής όλων των θεμάτων, που σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια και αφορούν την εξωτερική πολιτική, τη στρατηγική άμυνα, τον συντονισμό πληροφοριών και την ασφάλεια των πόρων και πολιτών”

Γενικό Μέρος

Στην σύγχρονη μετανεωτερική εποχή της παγκοσμιοποίησης, παρά την δημιουργία πλείστων όσων Διεθνών Οργανισμών, την κατοχύρωση του Διεθνούς Δικαίου και των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και την παρέλευση της σχετικά ειρηνικής εβδομηντάχρονης περιόδου από το 1945, η ασφάλεια των κρατών εξακολουθεί να μην ακολουθεί ασφαλή γραμμική πορεία. Μετά την 9/11 απρόβλεπτοι και προβλέπτοι παράγοντες στο εσωτερικό, στο διακρατικό και το διεθνές περιβάλλον κάθε χώρας δημιουργούν πολυπλοκότητα και αίσθημα ανασφάλειας.

Ακριβώς εξαιτίας αυτού του πολύπλοκου και πολυεπίπεδου διεθνούς σκηνικού αναδύεται το χρέος της πολιτείας κάθε κράτους να μελετά, να εξετάζει, να θέτει προτεραιότητες, να αξιολογεί, να αναστοχάζεται και να αναπροσαρμόζει την πολιτική της ενόψει των διεθνών, διακρατικών ή εσωτερικών προκλήσεων σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Οι πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις της τελευταίας δεκαετίας Νοτιοανατολική Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή έχουν φέρει την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της χώρας μας στο προσκήνιο της διεθνούς διπλωματίας, καθώς οι πόλεμοι, οι απώλειες ζωών, οι μετακινήσεις πληθυσμών και η γενικευμένη ανασφάλεια για την τύχη των πετρελαιοικών κέντρων και των λοιπών χερσαίων και υποθαλάσσιων πλουτοπαραγωγικών πηγών συνθέτουν τοπίο αναστάτωσης και ανασφάλειας για ολόκληρο τον κόσμο.

Σε αυτό το περιβάλλον, η Ελλάδα έχει εμπλακεί μέχρι τώρα κυρίως λόγω των προσφυγικών ροών και της διαχείρισης των προσφύγων, που διασχίζουν τα σύνορα προς την Ευρώπη από την Τουρκία, καθώς η γεωπολιτική και γεωγραφική θέση της Ελλάδας λειτουργεί ως φυσικό και πολιτικό σύνορο της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Ασία, την Τουρκία και την Μέση Ανατολή.

Παρουσιάζεται, λοιπόν, για την Ελλάδα η αδήριτη ανάγκη για μία νέα προσέγγιση εθνικού συντονισμού με έμπρακτο σχεδιασμό εφικτών και εφαρμόσιμων πράξεων, ώστε η χώρα να είναι προετοιμασμένη για κάθε σοβαρό βήμα και για κάθε ενδεχόμενο. Άλλωστε, πολλές δυτικές χώρες έχουν υιοθετήσει εδώ και χρόνια και υπό διάφορες μορφές την θέσπιση ενός Συμβουλίου για την Εθνική Ασφάλειά τους. Σε αυτό ανταποκρίνεται η δημιουργία του «Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας» (Σ.Ε.Α.) όπου θα εδράζεται σε προϋποθέσεις υψηλότητας, αίσθησης και γνώσης του διεθνούς δικαίου, της στρατηγικής και της διπλωματίας, ώστε να γνωμοδοτεί επί των εθνικών θεμάτων από τη συντριπτική πλειοψηφία των δημοκρατικών κομμάτων και να αποφεύγεται η περιττάσκη αντιμετώπιση των προκλήσεων.

Πρόκειται για όργανο, το οποίο θα εκφράζει μία πολιτική δομή που επιτρέπει ένα κοινό τόπο και αδιαίρετο τρόπο σκέψης και συνεργασίας σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας. Θα υπάγεται σε τακτικό κοινοβουλευτικό έλεγχο και ενημέρωσης του Εθνικού Κοινοβουλίου υπό την έννοια της απόδοσης λόγων προς το λαό.

Η θεσμοθέτηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας (Σ.Ε.Α.) θα συνεπικουρεί την εκάστοτε κυβέρνηση στην λήψη κρίσιμων αποφάσεων με γνωμοδοτικές αρμοδιότητες για την διαμόρφωση της πολιτικής της χώρας σε θέματα, που σχετίζονται με την εξωτερική πολιτική, τη στρατηγική άμυνα, τον συντονισμό πληροφοριών, την ασφάλεια των πολιτών του και των ζωτικών του πόρων.

Έργο της ΣΕΑ είναι η συνδιαμόρφωση σε ανώτατο επίπεδο ενός συγκεκριμένου αλλά και συνεχώς επικαιροποιούμενου Σχεδιασμού Εθνικής Ασφάλειας, με θεσμικά κείμενα, ώστε να αποσαφηνίζονται οι εθνικοί στόχοι. Με αυτό τον τρόπο, το Υπουργείο Άμυνας και οι Ένοπλες Δυνάμεις, το Υπουργείο Εξωτερικών και οι Έλληνες διπλωμάτες και άλλοι οι αρμόδιοι φορείς θα αποκοτούν σαφή εικόνα των στόχων του κράτους, θα κινούνται επί τη βάση ενός καλά σχεδιασμένου "εθνικού χάρτη" με γνώμονα το εθνικό συμφέρον.

Βασική αρμοδιότητα του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας αποτελεί η επίβλεψη εφαρμογής όλων των θεμάτων που σχετίζονται με την ασφάλεια της χώρας και αφορούν την εξωτερική πολιτική, τη στρατηγική άμυνα, τον συντονισμό πληροφοριών και την ασφάλεια των πολιτών και των πόρων. Πιο συγκεκριμένα, στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας εντάσσονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

- Θέματα διπλωματικής και αμυντικής αντιμετώπισης απειλών κατά της χώρας, και μέτρων και διαδικασιών για την αποτροπή, ανίχνευση και απάντηση στους συναφόμενους κινδύνους,
- Θέματα ανάπτυξης και βελτίωσης της συνεργασίας των αρμόδιων για την ασφάλεια της χώρας φορέων,
- Θέματα σχετικά με την ποιοτική αναβάθμιση, στελέχωση και λειτουργικότητα των φορέων αυτών,
- Θέματα σχετικά με τον συντονισμό των πληροφοριών,
- Θέματα σχετικά με την ασφάλεια των πολιτών και των ζωτικών για τη χώρα πόρων,
- Μεκίζονα θέματα εσωτερικής τάξης.

Με τη θέσπιση και την συνεπή οργάνωση, λειτουργία και διοίκηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας (Σ.Ε.Α.) διαχέεται το μήνυμα όχι μόνο στο εξωτερικό, αλλά και στους πολίτες της χώρας μας ότι υπάρχει η δυνατότητα να χειριστούμε το μέλλον της λαμβάνοντας υπόψη τις δυνάμεις στο εσωτερικό και τις συνθήκες στο εξωτερικό της.

Βασική ενοποιός προϋπόθεση αποτελεί η δεδηλωμένη βούληση των κομμάτων να χαράξουν από κοινού τις βασικές γραμμές για την εξωτερική πολιτική και την ασφάλεια της Ελλάδας. Η διαμορφωθείσα κατάσταση με τις προκλήσεις δεν συμβλύνεται με θυμικές αντιδράσεις ή διακομματικές αντιπαλότητες. Άλλωστε, σκοπός της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής αποτελεί η ειρηνική πρόοδος και η αποφυγή αναταράξεων που θα μπορούσαν να την ανακόψουν. Γι' αυτό η κίνηση προς αυτή την κατεύθυνση προϋποθέτουν συνεννόηση και συναίνεση δίχως αντιπαλότητες φορέων, προσώπων και κομμάτων.

Ός προς τη σύνθεση των συμμετεχόντων στο Σ.Ε.Α., ορίζεται ότι αυτό θα υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό, ο οποίος θα το συγκαλεί, θα το συντονίζει και θα προεδρεύει στις συνεδριάσεις του. Σε αυτό θα συμμετέχουν μόνον οι

- α) οι πρώην Πρωθυπουργοί,
- β) οι Αρχηγοί των κομμάτων της Βουλής,
- γ) ο Υπουργός Εξωτερικών,
- δ) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας,
- ε) ο Υπουργός Εσωτερικών,
- στ) ο Υπουργός Οικονομικών,
- ζ) ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη,

-3-

η) ο Υπουργός αρμόδιος για θέματα Ενέργειας και
 θ) ένας Υπουργός παρά τω Πρωθυπουργώ αρμόδιος με ειδική αρμοδιότητα για το Συμβούλιο
 Εθνικής Ασφαλείας καθώς και
 ι) οι Μόνιμοι Υφυπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας,
 ια) Μόνιμα θα συμμετέχουν και ο Α/ΓΕΕΘΑ, ο Γ.Γ. του ΥΠΕΞ, ο Γ.Γ. του Υπουργείου Οικονομικών και
 ο Διοικητής της Ε.Υ.Π.,
 ιβ) Κατά περίπτωση θα προσκαλούνται και άλλοι Υπουργοί κατά την κρίση των μόνιμων μελών του
 Σ.Ε.Α.

Για λόγους οργάνωσης και συνέχειας, τον φορέα αυτό θα πλαισιώνει μια Επιτροπή Εποπτείας που
 θα έχει την επίβλεψη της εκτέλεσης των αποφάσεών του με επικεφαλής είτε τους δύο μόνιμους
 Υφυπουργούς είτε ένα Υπουργό παρά τω Πρωθυπουργώ, διορισμένο γι' αυτό το αντικείμενο και μια
 Γραμματεία που θα τηρεί τα πρακτικά των συνεδριάσεών του.

Το Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας συνέρχεται υποχρεωτικά, τουλάχιστον, τρεις (3) φορές ετησίως
 και επί πλέον φορές, εφόσον κριθεί αναγκαία η σύγκλησή του ή το επιβάλλουν οι περιστάσεις και
 έχει ως έργο τον ετήσιο προγραμματισμό και απολογισμό των δράσεων, συντάσσοντας ετήσια
 Έκθεση Προγραμματισμού Πλάνου δράσης και Απολογισμού δράσης, η οποία διαβιβάζεται στον
 Πρωθυπουργό.

Ο ετήσιος τακτικός προϋπολογισμός δεν θα επιβαρύνεται, καθώς όλοι οι συμμετέχοντες θα είναι εν
 ενεργεία ή μη, πολιτικοί καθώς και κρατικοί λειτουργοί.

Αθήνα, 6 Δεκεμβρίου 2016

Σταύρος Θεοδωράκης - Α' Θεσσαλονίκης

Σπύρος Λυκαύδης - Α' Αθηνών

Σπύρος Δανέλλης - Ηρακλείου

Γεώργιος Αμιράς - Β' Αθηνών

Γρηγόρης Ψαριανός - Β' Αθηνών

Γεώργιος Μαυρωτάς - Αττικής

Ιλχάν Αχμέτ - Ροδόπης

Κωνσταντίνος Μπαργιώτας - Λάρισας

ΚΑ. Οι συνεδριάσεις του ΕΣΕΠ για σύσταση ΣΕΑ

Στις αρχές του *Μαρτίου του 2018* -έπειτα από επικοινωνία με τον Πρόεδρο της Βουλής και τον επικεφαλής του Ποταμιού- έγινε γνωστή⁴⁶¹ η πρόθεση του Έλληνα Πρωθυπουργού για τη δημιουργία Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Την πρόθεση αυτή επιβεβαίωσε το Υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο εξέδωσε ανακοίνωση⁴⁶² σύμφωνα με την οποία συγκαλούσε το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής την *12^η Σεπτεμβρίου 2018* και ώρα 12:00, προκειμένου να συζητηθεί το ενδεχόμενο σύστασης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας. Κατά την πρωινή συνάντηση του Πρωθυπουργού με τον επικεφαλής του Ποταμιού την ίδια ημέρα, ο πρώτος έκανε γνωστό⁴⁶³ στον δεύτερο ότι αρχική του πρόθεση ήταν να αξιοποιήσει την πρότασή του, όχι όμως για τη σύσταση ενός Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας αλλά για τη μετατροπή του *Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής σε Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικών και Ασφάλειας*. Παρόλα αυτά, σκόπευε να προχωρήσει στη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας με κυβερνητικό-επιχειρησιακό χαρακτήρα και όχι διακομματικό, που θα αποτελεί αναβάθμιση του ΚΥΣΕΑ, για το οποίο προετοίμαζε ανάλογο σχέδιο νόμου.

Με το πέρας της συνεδρίασης της *12^{ης} Σεπτεμβρίου 2018* ο Υπουργός Εξωτερικών, Νίκος Κοτζιάς⁴⁶⁴, προέβη σε δηλώσεις σύμφωνα με τις οποίες⁴⁶⁵ το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας που σχεδίαζε το Υπουργείο Εξωτερικών θα είχε ως μέλη Υπουργούς και υπηρεσιακούς παράγοντες. Σε πρώτο επίπεδο θα σχεδίαζε και θα προετοίμαζε εναλλακτικά σενάρια και σε δεύτερο επίπεδο θα ενημέρωνε τους πολιτικούς αρχηγούς, ενώ ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας θα διοριζόταν από τον Πρωθυπουργό, δεν θα ήταν κάποιος Υπουργός αλλά θα είχε αντίστοιχες εξουσίες και αρμοδιότητες συντονισμού άλλων Υπουργείων. Αξίζει να σημειώσουμε ότι από τη συνεδρίαση αποχώρησε ο εκπρόσωπος της ΝΔ, γεγονός που σχολιάστηκε αρνητικά από τον Υπουργό Εξωτερικών. Ο Γιώργος Κουμουτσάκος, τομεάρχης Εξωτερικών της ΝΔ, αποχώρησε από τη συνεδρίαση έπειτα από την άρνηση του Υπουργού

⁴⁶¹ Βλ. https://www.huffingtonpost.gr/entry/ste-sestase-semvoelioe-ethnikes-asfaleias-prochora-o-prothepoeryos-alexes-tsipras_gr_5aa2696de4b01b9b0a3a53e6, <https://www.newsit.gr/politikh/i-ellada-thespizei-symvouliao-ethnikis-asfaleias-tin-tetarti-12-09-2018-i-partheniki-synedriasi/2614232/>

και <https://www.liberal.gr/politics/epikoinonia-tsipra-theodoraki-gia-to-sumbouliao-ethnikis-asfaleias-/194126> (προσπέλαση 30/8/2019).

⁴⁶² Βλ. <https://www.onalert.gr/enoples-dynameis/yetha/i-ellada-thespizei-symvouliao-ethnikis-asfaleias/138519/> (προσπέλαση 30/8/2019).

⁴⁶³ Βλ. <https://toaerodromio.gr/politiki/article/25732/kyvernitiko-symvoylio-ethnikis-asfaleias-etoimazei-to-maximoy-ti-syzitise-o-prothypoyrgos-me-ton-stayro-theodoraki/>, (προσπέλαση 30/8/2019).

⁴⁶⁴ Διετέλεσε Υπουργός Εξωτερικών από τις 27 Ιανουαρίου 2015 έως τις 28 Αυγούστου 2015 και από τις 23 Σεπτεμβρίου 2015 έως στις 17 Οκτωβρίου 2018.

⁴⁶⁵ Βλ. <https://www.militaire.gr/symvoylio-ethnikis-asfaleias-anakoinose-o-kotzias-pos-tha-leitoyrgei-poia-tha-nai-ta-meli-toy/> (προσπέλαση 22/08/2019).

Εξωτερικών να διευρύνει τη συζήτηση και σε άλλα θέματα, ενώ δήλωσε ότι «το σημερινό ΕΣΕΠ συγκαλείται μετά από ενάμιση χρόνο απουσίας κάθε συνεδριάσής του»⁴⁶⁶.

Ως προς το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας δήλωσε ότι «Χρειαζόμαστε ένα επιτελικό όργανο και χρειάζεται και έναν πολύ ικανό σύμβουλο εθνικής ασφάλειας για να βοηθάει, να εισηγείται, να εκφέρει μια γνωμοδοτική άποψη»⁴⁶⁷ συμπλήρωσε όμως πως «καθυστέρηση πέντε ετών για να υπάρξει μια αλλαγή στο θεσμικό πλαίσιο εξωτερικής πολιτικής της χώρας είναι χρόνος που χάθηκε και τώρα βλέπουμε μια σκοπιμότητα, να δεσμευθεί η επόμενη κυβέρνηση σε ένα νέο θεσμικό πλαίσιο για την εξωτερική πολιτική». Επεσήμανε ότι «το έχει υποστηρίξει εδώ και πολύ καιρό⁴⁶⁸ η ΝΔ, ήδη από τον Απρίλιο του 2016⁴⁶⁹ ο κ. Μητσοτάκης έθεσε και κοινοποίησε στη Βουλή τη βούληση της ΝΔ να συσταθεί ένα τέτοιο όργανο, ενώ έγινε επίσης και προγραμματική θέση στο συνέδριο του κόμματος που ακολούθησε»⁴⁷⁰ και ότι το κόμμα του στηρίζει δύο διαφορετικές λύσεις⁴⁷¹, είτε τη διεύρυνση του ΚΥΣΕΑ είτε τη δημιουργία ενός Οργάνου με συμβουλευτικό χαρακτήρα. Την πρώτη εναλλακτική λύση υποστήριξε και ο Ανδρέας Λοβέρδος της ΔΗΣΥ, ο οποίος μάλιστα χαρακτήρισε την εν λόγω συνεδρίαση «εμπαιγμό» συμπληρώνοντας πως «Όταν έχεις το ΚΥΣΕΑ δεν μπορεί να σκέφτεσαι τη δημιουργία οργάνων που οδηγούν απλά και μόνο στην αύξηση των κρατικών δαπανών, στο πελατειακό κράτος και στην έλλειψη βοήθειας προς την ελληνική δημοκρατία»⁴⁷².

Το ενδεχόμενο συγκρότησης Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας συζητήθηκε ξανά κατά τις εργασίες του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής και στις 19 Απριλίου 2019, με Πρόεδρο τον νέο⁴⁷³ Υπουργό Εξωτερικών Γιώργο Κατρούγκαλο. Οι εκπρόσωποι των

⁴⁶⁶ Βλ. <https://www.ert.gr/eidiseis/ellada/politiki/apochorise-o-g-koymoytsakos-apo-to-ethniko-symvoylio-exoterikis-politikis/> (προσπέλαση 31/8/2019).

⁴⁶⁷ <https://www.militaire.gr/koymoytsakos-quot-me-dialogo-tha-sygkrotithe-to-symvoylio-ethnikis-asfaleias-quot/> (προσπέλαση 22/08/2019).

⁴⁶⁸ Ο Γιώργος Κουμουτσάκος μάλιστα είχε προτείνει τη σύσταση Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας ήδη από το 2012. Βλ. <https://www.tovima.gr/2012/03/13/politics/g-koymoytsakos-protasi-gia-symvoylio-ethnikis-asfaleias/> (προσπέλαση 10/12/2019).

⁴⁶⁹ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/858299/opinion/epikairothta/politikh/systash-symvoylioy--e8nikhs-asfaleias> (προσπέλαση 20/09/2019).

⁴⁷⁰ Βλ. <https://www.ert.gr/eidiseis/ellada/politiki/apochorise-o-g-koymoytsakos-apo-to-ethniko-symvoylio-exoterikis-politikis/> και <https://www.euro2day.gr/news/politics/article/1609076/to-shedio-ths-nd-gia-to-symvoylio-ethnikhs-asfalei.html> (προσπέλαση 06/09/2019).

⁴⁷¹ Βλ. <https://www.kathimerini.gr/1020279/article/epikairothta/politikh/sygkrothsh-symvoylioy-e8nikhs-asfaleias---to-sxedio-8a-syzhth8ei-shmera-sto-esep> (προσπέλαση 30/08/2019).

⁴⁷² Βλ. <https://www.in.gr/2018/09/12/politics/kommata/loverdos-empaigmos-synedriasi-tou-ethnikou-symvouliou-eksoterikis-politikis/> (προσπέλαση 31/08/2019).

⁴⁷³ Ο Νίκος Κοτζιάς είχε υποβάλει την παραίτησή του στις 17 Οκτωβρίου 2019, η οποία και έγινε δεκτή την ίδια ημέρα από τον Πρωθυπουργό. Βλ. <https://www.iefimerida.gr/news/452090/pos-ftasame-stin-paraitisi-kotzia-aifnidia-krisi-me-entono-paraskinio> (προσπέλαση 30/08/2019).

πολιτικών κομμάτων εξέφρασαν ποικίλες απόψεις⁴⁷⁴, με τη ΔΗΣΥ να δηλώνει πως το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας «Είναι ένα όργανο που δεν θα προσφέρει. Η εμπειρία από το ΕΣΕΠ δεν αξιοποιείται, συγκροτείται μία νέα γραφειοκρατία που δεν θα παράξει κανένα απολύτως αποτέλεσμα και δίνει και ευκαιρία για νέες προεκλογικές προσλήψεις: είναι λάθος»⁴⁷⁵, τους ΑΝΕΛ⁴⁷⁶ να διαφωνούν ως προς τη συλλογή πληροφοριών και να αμφισβητούν το κατά πόσο το Συμβούλιο θα μπορέσει να εναρμονιστεί με τα υφιστάμενα όργανα, την Ένωση Κεντρώων⁴⁷⁷ να ισχυρίζεται ότι η διαδικασία λήψης απόφασης θα έπρεπε να είναι πιο ευέλικτη και το Ποτάμι να εκφράζει την ανάγκη «αποτύπωσης ευρύτερης συναίνεσης μέσω και εκπροσώπων από την αντιπολίτευση»⁴⁷⁸. Ο ΣΥΡΙΖΑ από την άλλη επισήμανε ότι «υπήρξε ευρεία συναίνεση ως προς το νέο επεξεργασμένο σχέδιο για τη συγκρότηση Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας της κυβέρνησης» και «εξέφρασε την ελπίδα ότι όταν το νομοσχέδιο κατατεθεί στη Βουλή, θα έχει την ίδια αντιμετώπιση και συναίνεση από τα κόμματα»⁴⁷⁹.

⁴⁷⁴ Βλ. <https://www.militaire.gr/symvoylio-ethnikis-asfaleias-ti-syzitisan-ta-kommata-sto-ypex-gia-ti-sygrotsisi-toy/> (προσπέλαση 30/8/2019).

⁴⁷⁵ Την άποψη αυτή εξέφρασε ο Ανδρέας Λοβέρδος, αρμόδιος επί θεμάτων εξωτερικής πολιτικής.

⁴⁷⁶ Την άποψη αυτή εξέφρασε ο Κωνσταντίνος Κατσίκης.

⁴⁷⁷ Την άποψη αυτή εξέφρασε ο Ιωάννης Σαρίδης.

⁴⁷⁸ Την άποψη αυτή εξέφρασε ο Γιώργος Μαυρωτάς.

⁴⁷⁹ Την άποψη αυτή εξέφρασε ο Πάνος Τριγάζης.

ΚΒ. Τα άρθρα του Σχεδίου Νόμου για το ΣΕΑ (2019)

ΜΕΡΟΣ 2 ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Άρθρο 154- Σύσταση και Σκοπός του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας (Σ.Ε.Α.)

1. Συνιστάται Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (Σ.Ε.Α.), το οποίο αποτελεί ειδικό συλλογικό συμβουλευτικό όργανο χάραξης στρατηγικής, υπαγόμενο απευθείας στον Πρωθυπουργό.
2. Το Σ.Ε.Α. έχει ως σκοπό το σχεδιασμό ενός συγκροτημένου και λειτουργικού συστήματος στρατηγικής ασφάλειας και διαχείρισης κρίσεων, καθώς και την υποστήριξη του συντονισμού των συνδεδεμένων με την εθνική ασφάλεια κυβερνητικών δράσεων και συναφών πολιτικών. Στο πλαίσιο αυτό μεριμνά για την έγκαιρη διάγνωση των απειλών για την ασφάλεια της χώρας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και την αξιολόγηση και ιεράρχηση των στόχων που η χώρα επιδιώκει να επιτύχει μέσω της βέλτιστης επιλογής και αξιοποίησης των διαθεσίμων μέσων.

Άρθρο 155 – Έννοια Εθνικής Ασφάλειας

Η έννοια της εθνικής ασφάλειας περιλαμβάνει κυρίως θέματα που αφορούν:

- α) στην προάσπιση της εθνικής κυριαρχίας, της ακεραιότητας, της ανεξαρτησίας, της ασφάλειας και των θεμελιωδών αξιών και συμφερόντων της χώρας,
- β) στην έγκαιρη και αποτελεσματική διάγνωση και αντιμετώπιση παραδοσιακών και σύγχρονων απειλών, προκλήσεων, κινδύνων και δυνητικών προβλημάτων ασφάλειας
- γ) στην πρόληψη και αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων και προκλήσεων από την κλιματική αλλαγή καθώς και κάθε άλλης μείζονος απειλής έναντι της δημόσιας υγείας, του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων,
- δ) στην αντιμετώπιση απειλών κατά του συνταγματικού πολιτεύματος και του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένων και θεμάτων κυβερνο-ασφάλειας

Άρθρο 156 – Αρμοδιότητες και Οργάνωση του Σ.Ε.Α

1. Στο πλαίσιο του σκοπού του άρθρου 154 το Σ.Ε.Α.:
 - α) μεριμνά για την συγκέντρωση και παροχή πληροφόρησης, την επεξεργασία προτάσεων σχεδιασμού στρατηγικής εθνικής ασφάλειας και την εκπόνηση σχεδίων διαχείρισης κρίσεων,
 - β) υποστηρίζει το συντονισμό υπό τον πρωθυπουργό όλων των συναφών με την εθνική ασφάλεια φορέων και συναρμόδιων κυβερνητικών οργάνων και υπηρεσιών

γ) προετοιμάζει και υποβάλλει μέσω του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας του άρθρου 4 του παρόντος νόμου προς τον Πρωθυπουργό ετήσια έκθεση στρατηγικού σχεδιασμού με την ονομασία: «Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας».

2. α) Για τις ανάγκες της επιστημονικής υποστήριξης του Σ.Ε.Α. συστήνονται στο Γραφείο του Πρωθυπουργού έξι (6) οργανικές θέσεις μετακλητών επιστημονικών συνεργατών. Οι επιστημονικοί συνεργάτες πρέπει να κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο Πανεπιστημίου της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής σε συναφές γνωστικό αντικείμενο με τα θέματα εθνικής ασφάλειας, πενταετή επαγγελματική εμπειρία και άριστη γνώση της αγγλικής γλώσσας. Διορίζονται με απόφαση του Πρωθυπουργού, μετά από γνώμη του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας και αποχωρούν αυτοδίκαια από την υπηρεσία όταν λήξει για οποιονδήποτε λόγο η θητεία του τελευταίου.

β) Στο Σ.Ε.Α. αποσπώνται, με απόφαση του Πρωθυπουργού και κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, εμπειρογνώμονες επί των θεμάτων αρμοδιότητας του που υπηρετούν σε οποιαδήποτε θέση και σχέση εργασίας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

γ) Το Σ.Ε.Α. είναι δυνατόν να αναθέτει μελέτες σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

3. Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας του άρθρου 157 κατανέμει το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό του Σ.Ε.Α. στους εξής τομείς:

α) Τομέας Τεκμηρίωσης, Πληροφόρησης, Ανάλυσης και Αξιολόγησης,

β) Τομέας Στρατηγικού Σχεδιασμού,

γ) Τομέας Διαχείρισης Κρίσεων,

4. Στο Σ.Ε.Α. λειτουργεί Γραμματεία Διοίκησης, η οποία στελεχώνεται από αποσπασμένους υπαλλήλους του δημοσίου τομέα.

Άρθρο 157 - Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας

1.α) Συνιστάται στο Γραφείο του Πρωθυπουργού θέση Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, αντίστοιχη Γενικού Γραμματέα, ο οποίος προΐσταται του Σ.Ε.Α. Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας ορίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού για τετραετή θητεία, ανανεώσιμη, προσωπικότητα αναγνωρισμένου κύρους με αποδεδειγμένη ειδικευση και εμπειρία σε αντικείμενα τα οποία σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια. Προ της αναλήψεως των καθηκόντων του ο προς διορισμό Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας γίνεται δεκτός σε ακρόαση σε κοινή συνεδρίαση των Επιτροπών Εξωτερικών και Άμυνας, και Θεσμών και Διαφάνειας του Κοινοβουλίου, οι οποίες διατυπώνουν κοινή γνώμη προς τον Πρωθυπουργό ως προς την ικανότητά του να καταλάβει τη συγκεκριμένη θέση. Ο Πρωθυπουργός έχει τη δυνατότητα παύσης του Συμβούλου και πριν από την ολοκλήρωση της θητείας του.

β) Μετά από γνώμη του Συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας μπορεί να ορίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού Βοηθός Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας, με ανάλογα τυπικά προσόντα και ίδια θητεία με όσα ορίζονται στο προηγούμενο εδάφιο. Ο Βοηθός Συμβούλου Εθνικής Ασφαλείας

επικουρεί τον Σύμβουλο. Ασκεί και όσες άλλες αρμοδιότητες δοθούν σε αυτόν, με απόφαση του Πρωθυπουργού, μετά από γνώμη του Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας.

2. Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας εισηγείται στον Πρωθυπουργό επί του σχεδιασμού της στρατηγικής εθνικής ασφάλειας και είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του Σ.Ε.Α.

Ειδικότερα:

α) συμβουλευεί και υποστηρίζει τον Πρωθυπουργό ως προς τη διαμόρφωση της στρατηγικής και του σχεδιασμού επί θεμάτων εθνικής ασφάλειας, καθώς και στον χειρισμό κρίσεων,

β) παρακολουθεί και εισηγείται στον Πρωθυπουργό σχετικά με το συντονισμό των πολιτικών που επεξεργάζονται τα συναρμόδια υπουργεία για την αντιμετώπιση απειλών κατά της εθνικής ασφάλειας,

γ) υποβάλλει στον Πρωθυπουργό ετήσια απόρρητη έκθεση με παρουσίαση, ανάλυση και αξιολόγηση των κρίσιμων ζητημάτων εθνικής ασφάλειας, καθώς και την υποβολή προτάσεων σχεδίου αντιμετώπισής τους, στην οποία περιλαμβάνεται επίσης ετήσια ανάλυση των στρατηγικών προτεραιοτήτων της χώρας

δ) έχει την ευθύνη για την σύνταξη και την εισήγηση προς το Σ.Ε.Α. της ετήσιας έκθεσης στρατηγικού σχεδιασμού με την ονομασία: «Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας» και

ε) προετοιμάζει την ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων του Σ.Ε.Α.

3. Ο Σύμβουλος Ασφαλείας είναι τακτικό μέλος του ΚΥ.ΣΕ.Α.

Άρθρο 158 – Σύνθεση και Λειτουργία του Σ.Ε.Α.

1. Το Σ.Ε.Α. συνέρχεται τακτικά τουλάχιστον τέσσερις (4) φορές ετησίως μετά από πρόσκληση του Συμβούλου Ασφαλείας, και έκτακτα οποτεδήποτε ζητήσει την σύγκληση του ο Πρωθυπουργός. Οι εργασίες του Σ.Ε.Α. είναι απόρρητες.

2. Στη βασική σύνθεση του Σ.Ε.Α. συμμετέχουν:

α) ο Πρωθυπουργός, ως Πρόεδρος

β) ο Υπουργός Εξωτερικών,

γ) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας,

δ) ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη,

ε) ο Πρόεδρος της Επιτροπής Εξωτερικών και Άμυνας του Κοινοβουλίου,

στ) ο Α/ΓΕΕΘΑ,

ζ) ο Διοικητής της Ε.Υ.Π.,

η) ο Υπηρεσιακός Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών,

θ) ο Διευθυντής του Διπλωματικού Γραφείου του Πρωθυπουργού και

ι) ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας, ως βασικός εισηγητής.

Εκτός των ανωτέρω, στη σύνθεση των συνεδριάσεων του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας είναι δυνατόν να καλούνται με απόφαση του Πρωθυπουργού και άλλοι, κατά περίπτωση, αρμόδιοι Υπουργοί, στελέχη της διοίκησης και των ενόπλων δυνάμεων ή ειδικοί εμπειρογνώμονες.

3. Στο πλαίσιο της λειτουργίας του Σ.Ε.Α. ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας ενημερώνει τους αρχηγούς των κομμάτων του Ελληνικού Κοινοβουλίου επί ζητημάτων αρμοδιότητας του οργάνου. Παρουσιάζει την ετήσια έκθεση «Στρατηγικής Εθνικής Ασφάλειας» σε ειδική συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΣΕΠ) του Ν. 3132/2003 (Α' 84).

Άρθρο 159– Συνεργασία με τα Υπουργεία και λοιπά κυβερνητικά όργανα

1. Ο Σύμβουλος Εθνικής Ασφάλειας παρακολουθεί και ενημερώνεται σχετικά με τις ενέργειες όλων των Υπουργείων και κρατικών υπηρεσιών επί των θεμάτων εθνικής ασφάλειας.

2. Οι υφιστάμενες υπηρεσίες σχεδιασμού πολιτικής και διαχείρισης κρίσεων των Υπουργείων Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη, καθώς και κάθε άλλου εμπλεκόμενου Υπουργείου συνεργάζονται με το Σύμβουλο Ασφαλείας ως προς την επεξεργασία προτάσεων σχεδιασμού στρατηγικής, σεναρίων και διαχείρισης κρίσεων. Ο Σύμβουλος Ασφαλείας συνδράμει τα Υπουργεία για ζητήματα αρμοδιοτήτων τους που αφορούν την Εθνική Ασφάλεια. Μπορεί να ζητά πληροφορίες ή να εισηγείται στον αρμόδιο Υπουργό την υποβολή εκθέσεων ή αναλύσεων για ζητήματα που άπτονται της Εθνικής Ασφάλειας

Πηγή: <http://www.opengov.gr/ypex/?p=293> (προσπέλαση 05/10/2019).

ΚΓ. Βιογραφικό του Αλέξανδρου Διακόπουλου

Τόπος & Ημερομηνία Γεννήσεως: Αθήνα, 11 Οκτωβρίου 1962

Έτος Κατάταξης: 1980

Προαγωγές:

- 06-06-1984 Σημαιοφόρος
- 03-06-1987 Ανθυποπλοίαρχος
- 03-06-1991 Υποπλοίαρχος
- 28-06-1996 Πλωτάρχης
- 05-04-2001 Αντιπλοίαρχος
- 30-06-2008 Πλοίαρχος
- 20-03-2013 Αρχιπλοίαρχος
- 16-10-2015 Υποναύαρχος
- 16-01-2017 Αντιναύαρχος

Έχει υπηρετήσει σε μάχιμες μονάδες (Φ/Γ, ΤΠΚ) του ΠΝ ως Διευθυντής Επιστασιών και ως Κυβερνήτης στο Ν/Α ΑΗΔΩΝ (1995-97) και στο ΠΓΥ ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ (2006-07).

Έχει υπηρετήσει ως Επιτελής, ως Τμηματάρχης και ως Διευθυντής, στη ΔΕΝ, στις επιχειρήσεις του Αρχηγείου Στόλου και στο ΓΕΝ, καθώς και στο Γραφείο ΑΓΕΝ ως εκπρόσωπος τύπου (2002-05). Στο εξωτερικό έχει υπηρετήσει ως Ναυτικός Ακόλουθος στην Αγκυρα (2008-11).

Έχει διατελέσει Διοικητής Σχολής Ελικοπτέρων Ναυτικού (1998-2000), Επιστολέας Διοικήσεως Ελικοπτέρων Ναυτικού (2007-08) και Διοικητής Ελικοπτέρων Ναυτικού (2011-13).

Έχει υπηρετήσει ως Διευθυντής στη Διεύθυνση Διεθνών Σχέσεων (Δ3) του ΓΕΕΘΑ (2013-2014).

Από 19 Νοε 14, με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας ορίστηκε Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής της Γενικής Διεύθυνσης Πολιτικής Εθνικής Άμυνας και Διεθνών Σχέσεων του ΥΠΕΘΑ.

Την 16 Οκτ 15, προήχθει σε Υποναύαρχο σύμφωνα με απόφαση του ΣΑΓΕ και ανέλαβε Διοικητής Ναυτικής Εκπαίδευσης.

Την 12 Σεπ 16, αναλαμβάνει παράλληλα με τα καθήκοντα του ως Διοικητής Ναυτικής Εκπαίδευσης και Διοικητής Σχολής Ναυτικών Δοκίμων.

Την 16 Ιαν 17, προήχθει σε Αντιναύαρχο σύμφωνα με απόφαση του ΣΑΓΕ και ανέλαβε Διοικητής Σχολής Εθνικής Άμυνας παράλληλα με τα καθήκοντα του ως Διοικητής Ναυτικής Εκπαίδευσης και Διοικητής Σχολής Ναυτικών Δοκίμων.

Από την 8 Μαρ17 υπηρετεί ως Διοικητής Σχολής Εθνικής Άμυνας.

Εκπαιδεύσεις/Πτυχία/Εξειδικεύσεις Εσωτερικού

- Σχολή Ναυτικών Δοκίμων 1984
- Πτυχίο Γενικής Εκπαιδεύσεως Μαχίμων 1988
- Πτυχίο Συνεννόησης 1989
- Πτυχίο Χειριστού Ε/Π 1990
- Σχολείο Επιτελών Αξιωματικών Ναυτικού (ΣΕΑΝ) 1995
- Ναυτική Σχολή Πολέμου 2002

Εκπαιδεύσεις/Πτυχία/Εξειδικεύσεις Εξωτερικού

- Σχολείο Ασφάλειας Πτήσεων (Μοντερέυ-ΗΠΑ) 1998
- Διακλαδικό Κολέγιο Άμυνας Γαλλίας (Παρίσι-2001)
- Diplome d' Etudes Superieures Specialisees en Defense Geostrategie et Dynamiques Industrielles (PARIS II-Γαλλία) 2001
- Master in Public Administration (MC/MPA) (KSG-Χάρβαρντ-ΗΠΑ) 2006

Μετάλλια/Παράσημα/Διαμνημονεύσεις:

- Μετάλλιο Στρατιωτικής Αξίας Α΄, Β΄, Γ΄ Τάξεως
- Μετάλλιο των Ενόπλων Δυνάμεων της Αρμενίας, για τη “Στρατιωτική Συνεργασία”
- Χρυσός Σταυρός Τάγματος του Φοίνικα
- Χρυσός Σταυρός Τάγματος της Τιμής
- Ταξιάρχης Τάγματος του Φοίνικα
- Ταξιάρχης Τάγματος της Τιμής
- Ανώτερος Ταξιάρχης Τάγματος του Φοίνικα
- Ανώτερος Ταξιάρχης Τάγματος της Τιμής
- Διαμνημόνευση Υπηρεσίας Αξιωματικού Επιτελούς Β΄ Τάξεως
- Διαμνημόνευση Ευδοκίμου Διοικήσεως Α΄, Β΄, Γ΄ Τάξεως
- Διαμνημόνευση Συμμετοχής σε διπλή Ειρηνευτική Αποστολή (N/A ΑΗΔΩΝ)
- Διαμνημόνευση Ηγεσίας Σχηματισμού Μεγάλης Μονάδος Γ΄ Τάξεως (Διοίκηση Ελικοπτέρων Ναυτικού)
- Διαμνημόνευση Ηγεσίας Σχηματισμού Μεγάλης Μονάδος Β΄ Τάξεως (Διοίκηση Ναυτικής Εκπαίδευσης-Σχολή Ναυτικών Δοκίμων)
- Διαμνημόνευση Αξίας και Τιμής

Γλώσσες: Αγγλικά-Γαλλικά.

Οικογενειακή Κατάσταση: Παντρεμένος και έχει ένα παιδί.

Πηγή: <http://www.hellenicnavy.gr/el/17-gr/viografika/1210-yponayarxos-diakopoulos-alejandros> (προσπέλαση 05/10/2019).

ΚΔ. Βιογραφικό του Θάνου Ντόκου

Ο Θάνος Ντόκος είναι Διδάκτωρ Διεθνών Σχέσεων και Στρατηγικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Cambridge.

Έχει διατελέσει ερευνητής στο Ινστιτούτο Έρευνας για την Ειρήνη της Φρανκφούρτης και το Κέντρο για την Επιστήμη και τις Διεθνείς Σχέσεις του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ.

Από το Μάρτιο 1996 έως τον Οκτώβριο 1998 εργάστηκε ως Επιστημονικός Υπεύθυνος της Διεύθυνσης Στρατηγικών Μελετών, στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και στο διάστημα 1998-99 ως Σύμβουλος σε θέματα NATO στο Υπουργείο Εξωτερικών.

Μέχρι το διορισμό του ήταν Γενικός Διευθυντής στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ).

Έχει διδάξει στα Πανεπιστήμια Πειραιώς και Αθηνών, τη Σχολή Εθνικής Αμύνης, τη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας και τη Διπλωματική Ακαδημία.

Δίδασκε το μάθημα «*Contemporary Turkey*» στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Νοτιοανατολικής Ευρώπης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στις πρόσφατες δημοσιεύσεις του περιλαμβάνονται:

The Eastern Mediterranean and the Gulf region in 2020, German Marshall Fund, Brussels, 2011.

Who Lost Greece: the Geopolitical Consequences of the Greek Crisis, ELIAMEP Policy Papers, Φεβρουάριος 2012.

Energy developments and Greek foreign policy (με Θ. Τσακίρη), ELIAMEP Policy Papers, Φεβρουάριος 2012.

The difficult relationship between accounting and geopolitics, Europe's World, April, 2013.

Greece can still be a geopolitical asset for the EU, Europe's World, Summer 2013.

The Geopolitical Implications of Sino-Greek Relations, The Clingendael Asia Forum, Ιούλιος 2013.

Iran's Nuclear Propensity: the Probability of Nuclear Use, EU Non-Proliferation Consortium, Μάρτιος 2014.

How the EU Got it so Wrong in Ukraine, Europe's World, Απρίλιος 2014.

Greek foreign policy under the Damocles sword of the economic crisis, Katoptron No. 2, Konrad Adenauer Stiftung, Αθήνα, Απρίλιος 2015.

Greek foreign policy towards the Middle East, Welt Trends, Μάιος 2015.

Would GREXIT be a geopolitical disaster, Strategic Europe, Carnegie Europe, Ιούνιος 17, 2015.

It's the War in Syria Stupid!, Europe's World, Σεπτέμβριος 2015.

Πηγή: <https://www.newsit.gr/politikh/pioios-einai-o-neos-anaplirotis-symvoulos-ethnikis-asfaleias/2905545> (προσπέλαση 07/11/2019) και Ντόκος Θάνος (επιμέλεια), *Λευκή Βίβλος για την ελληνική εξωτερική πολιτική, άμυνα και ασφάλεια. Προκλήσεις, ευκαιρίες και προτάσεις πολιτικής*. ΕΛΙΑΜΕΠ, Σιδέρης, Αθήνα, 2016.

ΚΕ. Τα άρθρα του Νόμου 4622/2019 για το νέο ΚΥΣΕΑ

3223

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

7 Αυγούστου 2019
ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ
Αρ. Φύλλου 133

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4622

Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης.

Ο ΠΡΕΣΒΕΥΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδουμε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α'
ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Άρθρο 1
Αρμοδιότητες και σύνθεση του Υπουργικού Συμβουλίου

1. Το Υπουργικό Συμβούλιο: (α) καθορίζει και καταθέτει τη γενική πολιτική της Χώρας σύμφωνα με τους σκοπούς του Συντάγματος και των νόμων, (β) αποφασίζει για πολιτικά θέματα γενικότατης σημασίας, (γ) αποφασίζει για κάθε θέμα που παραπέμπει σε αυτό ο Πρωθυπουργός καθ' υποκατάσταση της αρμοδιότητας συλλογικών κυβερνητικών οργάνων ή ενός ή περισσότερων Υπουργών, (δ) εγκρίνει τον ετήσιο προγραμματισμό της κυβερνητικής πολιτικής και παρακολουθεί την εφαρμογή του, (ε) ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπουν το Σύνταγμα και οι νόμοι.

2. Το Υπουργικό Συμβούλιο αποτελείται από τον Πρωθυπουργό, τους Αντιπροέδρους της Κυβέρνησης και τους Υπουργούς, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργών Επικρατείας και των Αναπληρωτών Υπουργών. Οι Υπουργοί δεν αποτελούν μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, αλλά δύνανται να προσκληθούν να συμμετάσχουν σε αυτό από τον Πρωθυπουργό, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

3. Στις συνεδριάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου. Γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου ορίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ένας εκ των Γενικών Γραμματέων της Προεδρίας της Κυβέρνησης, ο οποίος κατά το μέρος της αρμοδιότητάς του αυτής υπάγεται απευθείας στον Πρωθυπουργό.

4. Η παρουσία των Υπουργών στις συνεδριάσεις είναι υποχρεωτική. Ο Υπουργός που εκλείπει να παρευρεθεί στη συνεδρίαση για σπουδαίο λόγο ενημερώνει εγκαίρως τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου.

5. Στις συνεδριάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου ο Πρωθυπουργός μπορεί να προσκαλέσει οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνει σκόπιμο για τις ανάγκες της συνεδρίασης και την ενημέρωση των μελών του Υπουργικού Συμβουλίου. Οι προσκαλούμενοι αποχωρούν από τη συνεδρίαση όταν ο Πρωθυπουργός κρίνει ότι ολοκληρώθηκε η συμβολή τους στη συνεδρίαση και πάντως πριν την τελική φάση της συζήτησης που οδηγεί στη λήψη απόφασης.

6. Στις συνεδριάσεις παρίσταται το προσωπικό που είναι απαραίτητο για την τήρηση των πρακτικών και τη μηχανογράφηση των συζητήσεων εκτός εάν ο Πρωθυπουργός κρίνει ότι τα προς συζήτηση θέματα είναι άρκετα απόρρητα.

Άρθρο 2
Εγκύλιση και ημερήσια διάταξη του Υπουργικού Συμβουλίου

1. Το Υπουργικό Συμβούλιο συγκαλείται σε τακτική συνεδρίαση από τον Πρωθυπουργό ή τον αναπληρωτή του μία φορά τον μήνα μετά από γραπτή ή ηλεκτρονική πρόσκληση, η οποία αποστέλλεται προς τα μέλη της Κυβέρνησης μαζί με την ημερήσια διάταξη και τον χώρο της συνεδρίασης, το αργότερο δύο (2) ημέρες πριν τη συνεδρίαση.

2. Το ετήσιο ημερολόγιο των τακτικών συνεδριάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου καθορίζεται από τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου, εγκρίνεται από τον Πρωθυπουργό και γνωστοποιείται στα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου κατά την τακτική συνεδρίαση του Δεκαμβρίου του προηγούμενου έτους. Η ημέρα της τακτικής συνεδρίασης δύναται να αλλάξει με απόφαση του Πρωθυπουργού λόγω έκτακτων συνθηκών οι οποίες καθιστούν τη σύγκληση και διεξαγωγή του Υπουργικού Συμβουλίου, κατά την προκαθορισμένη ημερομηνία, αδύνατη.

3. Η ημερήσια διάταξη των τακτικών συνεδριάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, καταρτίζεται από τον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου, ύστερα από συνεννόηση με τον Πρωθυπουργό, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων των Κεφαλαίων Α' και Β' του Μέρους

και με τις υπηρεσίες της Προεδρίας της Κυβέρνησης, για τον συντονισμό της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 5 Πρόεδροι και Διατάγματα Υπουργικού Συμβουλίου

1. Τα σχέδια των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου (Π.Ν.Π.), των Διαταγμάτων που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και οι γραπτές αιτιολογίες των Υπουργών για έκδοση Πράξεων του Υπουργικού Συμβουλίου (Π.Υ.Σ.), μαζί με τα κείμενα των πράξεων και των Διαταγμάτων αυτών, διαβιβάζονται στον Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου για την απαραίτητη επεξεργασία και την εγγραφή τους στην ημερήσια διάταξη, τουλάχιστον μια (1) εβδομάδα πριν την τακτική συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου, προκειμένου να καταβούν για συζήτηση σε αυτό.

2. Οι πράξεις και τα διατάγματα της παραγράφου 1 υπογράφονται από τη νόμιμη πλειοψηφία, όπως αυτή καθορίζεται από τον Κανονισμό Λειτουργίας του Υπουργικού Συμβουλίου και των Συλλογικών Κυβερνητικών Οργάνων, με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου. Οι τυχόν μειοψηφίες ή απεικονίσεις μελών του Υπουργικού Συμβουλίου καταχωρίζονται στα πρακτικά. Στα πρωτότυπα των πράξεων και των Διαταγμάτων της παραγράφου 1 αναγράφονται το ονοματεπώνυμο των μελών της Κυβέρνησης, τα οποία και υπογράφουν παραπλεύρως του ονόματός τους.

3. Σε θέματα που έχουν καταπράχοντα χαρακτήρα και για τα οποία είναι αναγκαία, κατά την κρίση του Πρωθυπουργού, η άμεση λήψη απόφασης, η άμεση έκδοση Π.Ν.Π. ή Π.Υ.Σ. ή η άμεση προσηγογραφία Διατάγματος, οι διαδικασίες απλοποιούνται ενώ περιφοράς με συμμετοχή των δύο τρίτων (2/3) το σώμα των μελών της Κυβέρνησης και ανακοινώνεται από τον Πρωθυπουργό στην πρώτη, μετά την υπογραφή τους, τακτική συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου.

4. Στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου συντάσσονται επίσημα πρακτικά, στα οποία καταχωρίζεται ολόκληρο το κείμενο της απόφασης, της Π.Ν.Π. ή της Π.Υ.Σ. και οι περίληψη ή ολόκληρο το κείμενο του Διατάγματος.

5. Οι Π.Ν.Π. και τα Διατάγματα, των οποίων τα πρωτότυπα φυλάσσονται στην Προεδρία της Κυβέρνησης, και οι Π.Υ.Σ., των οποίων η δημοσίευση επιβάλλεται από τον νόμο, δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με μέριμνα του Γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου, ο οποίος και αποστέλλει στο Εθνικό Τυπογραφείο για δημοσίευση, ακριβώς αντλήσιμο των κειμένων με τα ονόματα των μελών της Κυβέρνησης που τα υπογράφουν.

6. Η δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως των Διαταγμάτων κανονιστικού ή ατομικού χαρακτήρα, που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, γίνεται από τον αρμόδιο για τη δημοσίευση και εκτέλεση αυτών Υπουργό, στον οποίο και αποστέλλονται τα πρωτότυπα των Διαταγμάτων.

7. Για κάθε νομική πράξη που εγκρίνεται από το Υπουρ-

γικό Συμβούλιο σχηματίζεται ιδιαίτερος φάκελος, ο οποίος περιέχει την εισήγηση του αρμόδιου Υπουργού με τα επευναπτόμενα σε αυτήν έγγραφα, την πράξη ή την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο ή έγγραφο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Άρθρο 6 Συλλογικά Κυβερνητικά Όργανα - Γενικές Διατάξεις

Τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα διακρίνονται σε Κυβερνητικό Συμβούλιο και Κυβερνητικές Επιτροπές.

Άρθρο 7 Κυβερνητικό Συμβούλιο

1. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο έχουν διαρκή και μόνιμο χαρακτήρα και ασκούν, στο πλαίσιο των γενικότερων κατευθύνσεων της κυβερνητικής πολιτικής, όπως αυτή καθορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, τις προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο αρμοδιότητες. Επιπλέον, ασκούν κάθε αρμοδιότητα η οποία, κατά την κρίση του Υπουργικού Συμβουλίου ή του Πρωθυπουργού, ανατίθεται σε αυτά. Τα Κυβερνητικά Συμβούλια είναι το Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής (ΚΥΣ.Ο.Π.) και το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣ.Ε.Α.).

2. Στα Κυβερνητικά Συμβούλια προεδρεύει ο Πρωθυπουργός και, σε περίπτωση κωλύματος, ο Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης εφόσον υπάρχει ή ο Υπουργός, στον οποίον ανατίθεται την αρμοδιότητα αυτή ο Πρωθυπουργός, με την απόφαση της επόμενης παραγράφου.

3. Η σύνθεση των Κυβερνητικών Συμβουλίων, η τροποποίηση αυτής, η ανάθεση καθηκόντων Γραμματέα του Κυβερνητικού Συμβουλίου, καθώς και κάθε θέμα που αφορά στο δικαίωμα ή μη λήψης των μελών τους, καθορίζεται με απόφαση του Πρωθυπουργού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

4. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Οικονομικής Πολιτικής είναι αρμόδιο για τη διαμόρφωση διευθυντικών πολιτικών και τη λήψη αποφάσεων, σε θέματα που αφορούν στην οικονομική και αναπτυξιακή πολιτική της χώρας. Ειδικότερα, το Συμβούλιο διαμορφώνει πολιτικές και αποφασίζει επί διευθυντικών θεμάτων που αφορούν (α) τον συντονισμό, την προώθηση και την υλοποίηση του οικονομικού και αναπτυξιακού προγράμματος της Κυβέρνησης για όλα τα δημοοικονομικά και οικονομικά θέματα, τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις, τη λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, καθώς και τα θέματα ανταγωνισμού και ελέγχου της αγοράς, (β) την επεξεργασία και διαμόρφωση των στρατηγικών της Κυβέρνησης για τη διαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους και τα χρηματοπιστωτικά ζητήματα, καθώς και την υποστήριξη του Πρωθυπουργού και των καθ' ύλην αρμοδίων Υπουργών κατά τη συμμετοχή τους στα συλλογικά Ευρωπαϊκά Όργανα για θέματα αρμοδιότητάς τους και (γ) τη λήψη απόφασης για κάθε θέμα οικονομικής ή αναπτυξιακής πολιτικής που παρατίθεται σε αυτό από το Υπουργικό Συμβούλιο.

5. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας είναι αρμόδιο για τη διαμόρφωση λειτουργικών πολιτικών και τη λήψη αποφάσεων σε θέματα που αφορούν στην ασφάλεια της Χώρας. Ειδικότερα, το Συμβούλιο: (α) διαμορφώνει τη στρατηγική εθνικής ασφάλειας, λαμβάνοντας υπόψη την εξωτερική και αμυντική πολιτική, την πολιτική δημόσιας τάξης και πολιτικές προστασίας, την πολιτική κυβερνοασφάλειας, ενεργειακής ασφάλειας και ασφάλειας κρίσιμων εθνικών υποδομών και συντονίζει παράλληλα τους εμπλεκόμενους αρμόδιους φορείς και τους αναγκαίους πόρους για την εφαρμογή της, (β) αποφασίζει για θέματα που αφορούν στη δομή των Ενόπλων Δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας και εγκρίνει τα μακροπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα προγράμματα ανάπτυξης των αμυντικών ικανοτήτων της Χώρας, καθώς και τα μελίσσια προγράμματα έκτακτου χαρακτήρα, άρπας, προμήθειας και παραγωγής αμυντικών μέσων και υλικού, (γ) προβαίνει σε έκτακτες δεξιότητες κρίσεων και οργανώνει το σύστημα χειρισμού κρίσεων, παρέχοντας τις καταλυτικές οδηγίες προς κάθε αρμόδιο και εμπλεκόμενο φορέα, (δ) αποφασίζει την κήρυξη και άρση μέτρων και σταδίων συναγερμού για τη μείωση ή γενική κινητροποίηση της Χώρας και την εφαρμογή και άρση των κανόνων εμπλεκόμενων Ενόπλων Δυνάμεων και αναθέτει αρμοδιότητες, σχετικά με τα παραπάνω, για την άμεση αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων ή επεισοδίων, (ε) εξουσιοδοτεί τον Πρωθυπουργό να πατηγεί στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, την κήρυξη και άρση γενικής ή μερικής επιστράτευσης και την κήρυξη πολέμου, (στ) αποφασίζει τη διάθεση εθνικών δυνάμεων στο πλαίσιο διεθνών υποχρεώσεων, (ζ) καθορίζει την πολιτική συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων στη δομή εφαρμογής των αερίων της Πολιτικής Στρατηγικής Έκτακτης Ανάγκης (Π.Σ.Ε.Α.), (η) αποφασίζει, ύστερα από πρόταση των αρμοδίων Υπουργών, για την επίκληση ή την αποστράτευση του Αρტიγγό Γ.Ε.Ε.Β.Α. και των Αρτιγγών των Επιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, των Αρτιγγών των Σωμάτων Ασφάλειας και του Αμυντικού Σώματος, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, (θ) αποφασίζει για την αναπλήρωση Αρτιγγού Κλάδου στο Συμβούλιο Αρτιγγών Γενικών Επιτελείων (Σ.Α.Γ.Ε.), (ι) τοποθετεί και μεταθέτει, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας, με κύριο κριτήριο την αξίωση της μαχητικής ικανότητας των Ενόπλων Δυνάμεων, τον Διοικητή της Στρατός, τον Αρτιγγό του Στάβου, τον Αρτιγγό της τακτικής Αεροπορίας, τον Υπαρτιγγό του Γ.Ε.Ε.Β.Α. και γενικά τους αντιστρατήγους, αντιναυάρχους, αντιπτεράρχους, υποστρατήγους, υποναυάρχους, υποπτεράρχους σε θέση αντιστρατήγων, αντιναυάρχων και αντιπτεράρχων, όταν παρίσταται ανάγκη, (ια) αποφασίζει για τη διατήρηση, επί τημ, του τίτλου της θέσης τους και μετά την αποστράτευση, για τον Α.Γ.Ε.Ε.Β.Α., καθώς και τους Αρτιγγούς Γενικών Επιτελείων Στρατού, Ναυτικού και Αεροπορίας, τους οποίους και προάγει στον βαθμό του στρατηγού, ναυάρχου και πτεράρχου αντίστοιχα, (ιβ) επάγει τον Πρόεδρο, τον Εισαγγελέα και τους Αντιπροέδρους του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ν. 2304/1995 (Α' 83). Η απόφαση έκτακτης των δικαστικών λειτουργιών των Ενόπλων

Δυνάμεων, που έχει τεθεί στην περί προαναγής απόφαση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας είναι δεσμευτική και φγι οικεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που προβλέπεται από την ισχύουσα νομοθεσία. Σε περίπτωση περίοδο το Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας μετονομάζεται σε Πολιτικό Συμβούλιο.

Άρθρο 8 Κυβερνητικές Επιτροπές

1. Οι Κυβερνητικές Επιτροπές συνιστώνται κατά περίπτωση με Π.Υ.Σ., η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και ανατίθεται στο διαδίκτυο και ασκούν τις προβλεπόμενες από την πράξη σύστασης τους αρμοδιότητες, οι οποίες αφορούν στον χειρισμό συγκεκριμένων θεμάτων της κυβερνητικής πολιτικής, τα οποία απαιτούν ιδιαίτερη διαχείριση και συστηματική παρακολούθηση. Συγκροτούνται από μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου ή/και Υφυπουργούς, δημοσίους λειτουργούς και υπαλλήλους.

2. Με την ως άνω πράξη ή με άλλη Π.Υ.Σ. δύνανται κατά περίπτωση να καθορίζονται: (α) ο Πρόεδρος, τα μέλη και οι αρμοδιότητες της Κυβερνητικής Επιτροπής, (β) η σύσταση, συγκρότηση, κατάργηση ή ανανέωση γραμματείων υποστήριξης της, (γ) η σύσταση ομάδων εργασίας από δημοσίους λειτουργούς και υπαλλήλους και ιδίως εμπειρογνώμονες για την υποστήριξη της, καθώς και για την επεξεργασία θεμάτων της κυβερνητικής πολιτικής, και να ορίζεται ο πρόεδρος οργάνωσης και λειτουργίας των ομάδων αυτών, (δ) η ανάθεση καθηκόντων γραμματείας της, (ε) το δελτίομα ή μη φήφου των μελών της, (στ) η κατάργησή της και (ζ) κάθε άλλο ζήτημα οργάνωσης και λειτουργίας της.

Άρθρο 9 Γενικές Διατάξεις για τα Συλλογικά Κυβερνητικά Όργανα

1. Αποφάσεις που λαμβάνονται από συλλογικά κυβερνητικά όργανα στο πλαίσιο των αποφασιστικών αρμοδιοτήτων τους δύνανται να τροποποιηθούν, ανακληθούν ή καταργηθούν με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού. Με όμοια απόφαση το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού, μπορεί να υποκαθίσει το συλλογικό κυβερνητικό όργανο στην αποφασιστική του αρμοδιότητα.

2. Τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα συγκροτούνται από τον Πρόεδρό τους, ο οποίος και καθορίζει την ημερήσια διάταξη. Σε περίπτωση κωλύματος, οι Υπουργοί αναπληρώνονται από τους οριζόμενους στην απόφαση της παραγράφου 3 του άρθρου 7 ή με την πράξη σύστασης των Κυβερνητικών Επιτροπών. Κατά τα λοιπά, τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα οργανώνονται και λειτουργούν βάσει του παρόντος νόμου και του Κανονισμού της παραγράφου 2 του άρθρου 4 του παρόντος.

3. Για τη λήψη των αποφάσεων από τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις που ισχύουν και για το Υπουργικό Συμβούλιο.

4. Στα μέλη των συλλογικών κυβερνητικών οργάνων δεν καταβάλλεται οποιαδήποτε αμοιβή ή αποζημίωση. Στα πρόσωπα που παύουν τη γραμματειακή υποστή-

Συμβουλίου του Κράτους και Γραφείο Παρέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

6. Με εξαίρεση τη Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού, μία ή περισσότερες οργανικές μονάδες της Προεδρίας της Κυβέρνησης μπορούν να υπάγονται σε Υπουργό Επικρατείας ή Υπουργό στον Πρωθυπουργό με απόφαση του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

7. Η οργάνωση και λειτουργία της Προεδρίας της Κυβέρνησης, καθορίζεται με τον Οργανισμό της, ο οποίος εκδίδεται σύμφωνα με το άρθρο 20 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 22

Αποστολή της Προεδρίας της Κυβέρνησης

1. Αποστολή της Προεδρίας της Κυβέρνησης είναι η υποστήριξη του Πρωθυπουργού στην ενδυνάμυνση των κατά το Σύνταγμα καθηκόντων του, ώστε να διασφαλίζεται η ουσιαστική και αποτελεσματικότητα του κυβερνητικού έργου.

2. Στο πλαίσιο αυτό η Προεδρία της Κυβέρνησης: (α) συντονίζει τον σχεδιασμό και παρακολουθεί την εφαρμογή του κυβερνητικού έργου, επάγοντας διαφορές μεταξύ συναρμοδίων υπηρεσιών, όπου αυτές αναφέρονται, ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι της κυβερνητικής πολιτικής, (β) λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εφαρμογή των αρχών και εργασιών της Κώλης Νομοθέτησης, (γ) σχεδιάζει και υλοποιεί την επικοινωνιακή στρατηγική της Κυβέρνησης και μεριμνά για την άσκηση ενημέρωσης της κοινής γνώμης και (δ) υποστηρίζει το Υπουργικό Συμβούλιο, τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα και τυχόν ειδικές λειτουργικές ομάδες κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Άρθρο 23

Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού

1. Αποστολή της Γενικής Γραμματείας του Πρωθυπουργού είναι η μέριμνα για κάθε ζήτημα διοικητικής και οικονομικής υποστήριξης των υπηρεσιών που συνιστούν την Προεδρία της Κυβέρνησης, καθώς και η αν γένει διοικητική και επιστημονική συνδρομή του Πρωθυπουργού.

2. Η Γενική Γραμματεία του Πρωθυπουργού διαρθρώνεται σε θεματικούς τομείς αρμοδιοτήτων, ως εξής: (α) Τομέας Υποστήριξης του Πρωθυπουργού, που αποτελείται από τα εξής Γραφεία: (αα) Ιδιαίτερο Γραφείο, το οποίο είναι αρμόδιο για τη γραμματειακή υποστήριξη του στο καθημερινό του πρόγραμμα, καθώς και τη μέριμνα για την αποτελεσματική επικοινωνία του Πρωθυπουργού με τους βουλευτές, τους πολίτες, τους εκπαιδευτικούς των κοινωνικών φορέων και τους δημοσious γενικά λειτουργούς, καθώς και τη μέριμνα για την ακτήριωση των δημοσιευμένων σχεδίων του Πρωθυπουργού, (αβ) Γραφείο Αρχείων και Πρωτοκόλλου, το οποίο είναι αρμόδιο για την επιμέλεια και διαχείριση της αλληλογραφίας του Πρωθυπουργού, την τήρηση του πρωτοκόλλου και των αρχείων του, καθώς και την επικοινωνία με την Ειδική Υπηρεσία Αρχείων Πρωθυπουργού, Υπουργείων, Υπουργικών και της Γραμματείας του Υπουρ-

γικού Συμβουλίου, για την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Β' του Μέρους Δ' του παρόντος, (αγ) Γραφείο Τύπου της Προεδρίας της Κυβέρνησης, το οποίο είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση της επικαιρότητας από τον εγχώριο και διεθνή Τύπο και τη σχετική ενημέρωση του Πρωθυπουργού, την επικοινωνία και την επιμέλεια των σχέσεων του Πρωθυπουργού με τα ελληνικά και διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης, την ενημέρωση των δημοσιογράφων για τις πρωτοβουλίες του, καθώς και την επεξεργασία αιτημάτων από τον διεθνή ή εγχώριο Τύπο για συνεντεύξεις με τον Πρωθυπουργό, (αδ) Γραφείο Επικοινωνίας, το οποίο είναι αρμόδιο για τη φυσική επικοινωνία του Πρωθυπουργού και της Κυβέρνησης, τη διοργάνωση εκδηλώσεων, τη σύνταξη των λόγων του Πρωθυπουργού, την προβολή του κυβερνητικού έργου και τη συμμετοχή στην εκπόνηση επικοινωνιακού σχεδιασμού για την προβολή του κυβερνητικού έργου σε όλα τα θέματα που δεν σχετίζονται με ψηφιακά μέσα, (αε) Γραφείο Ψηφιακής Επικοινωνίας, το οποίο είναι αρμόδιο για κάθε είδους επικοινωνία των ως άνω προσώπων με ψηφιακά μέσα, (β) Τομέας Επιστημονικής Υποστήριξης του Πρωθυπουργού, που αποτελείται από τα εξής Γραφεία: (βα) Νομικό Γραφείο, το οποίο είναι αρμόδιο για τη νομική υποστήριξη του Πρωθυπουργού, (ββ) Οικονομικό Γραφείο, το οποίο είναι αρμόδιο για τη μελέτη θεμάτων οικονομικού ενδιαφέροντος, τη συγκέντρωση των αναγκαίων στοιχείων προς ενημέρωση του Πρωθυπουργού, κατά την εκπόνηση των καθηκόντων του, καθώς και την παραχή συμβουλών σε ειδικά οικονομικά θέματα, (βγ) Διπλωματικό Γραφείο, το οποίο είναι αρμόδιο για την οργάνωση των διεθνών επαφών του Πρωθυπουργού και των εκπαιδών του στο εξωτερικό, ~~καθώς και την παραχή συμβουλών σε θέματα διεθνών σχέσεων~~, (βδ) Γραφείο Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας, το οποίο είναι αρμόδιο για την υποστήριξη του Πρωθυπουργού και του ΚΥΣ.Ε.Α. για κάθε θέμα που άπτεται της εθνικής και εσωτερικής ασφαλείας της Χώρας και της διαχείρισης κινδύνων και κρίσεων που ασκίζονται με αυτή, (βε) Γραφείο Θεμάτων Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών εξελίξεων, των εργασιών και της αν γένει δραστηριότητας των ευρωπαϊκών θεσμών και την υποστήριξη του Πρωθυπουργού στα θέματα αυτά, καθώς και την υποστήριξη των εκπαιδών και υπαρχουσών του Πρωθυπουργού στις συναντήσεις των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), (βστ) Γραφείο Στρατηγικού Σχεδιασμού, το οποίο είναι αρμόδιο για την πολιτική αξιολόγηση των πρωτοβουλιών της Κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού και την υποβολή εισηγήσεων προς τον Πρωθυπουργό σχετικά με κάθε θέμα που άπτεται των αρμοδιοτήτων αυτών, (βζ) Γραφείο Κοινωνικών Υποθέσεων, το οποίο είναι αρμόδιο για τη μελέτη και ανάλυση της πορείας υλοποίησης του κυβερνητικού έργου και την επεξεργασία και υποβολή προτάσεων για την επίτευξη των στόχων της κυβερνητικής πολιτικής, σε συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία σε τομείς που άπτονται της κοινωνικής πολιτικής. Επιπλέον, στην αρμοδιότητα του γραφείου ανήκει κάθε θέμα που άπτεται της ανωτέρας διακυβέρνησης και των σχέσεων Κράτους και Κοινωνίας.

του Προέδρου του, στην οποία ορίζεται ο πρόεδρος της επιτροπής, καθώς και ο γραμματέας που έχει την ιδιότητα διοικητικού υπαλλήλου του Δημοσίου.

Με την απόφαση σύστασης των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος ορίζεται ως Πρόεδρος ένας από τα δύο μέλη του Α.Σ.Ε.Π.. Η θητεία των μελών του Ε.Σ.Ε.Π. και των Σ.Ε.Π. είναι τριετής.

Το Ε.Σ.Ε.Π. δίδεται να συνεδριάζει και στην έδρα του Α.Σ.Ε.Π..

2. α) Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου τίθεται σε ισχύ μετά την τοποθέτηση του συνόλου των Υπηρεσιακών Γραμματέων των Υπουργείων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 36 του παρόντος.

β) Από τη δημοσίευση του παρόντος οι κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Μ.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007), εκδίδονται πράξεις συγκρότησης και ορισμού μελών των συλλογικών οργάνων απόλυτης φύσεως να ισχύουν χωρίς άλλη διατύπωση.

γ) Τα συλλογικά όργανα απόλυτης φύσεως του άρθρου 86 του ως άνω Κώδικα ανασυγκροτούνται και ορίζονται τα μέλη αυτών, σύμφωνα με τις καίμενες διατάξεις, όπως αυτές έχουν μέχρι τη δημοσίευσή του παρόντος και το αργότερο εντός μηνός από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

δ) Ειδικώς σε οποιαδήποτε στάδια κατά τη δημοσίευσή του παρόντος προκηρύξεις για την πλήρωση θέσεων προϊσταμένων Γενικής Διοίκησης, Διοίκησης, Τμήματος, αυτοτελών Τμημάτων και ενδεδειγμένων επιπέδων διοίκησης ή οργανικής μονάδας αντίστοιχου επιπέδου προς τις προαναφερόμενες, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 84, 85 και 86 του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Μ.Π.Δ.Δ. (ν. 3528/2007) συνεκδίδονται και ολοκληρώνονται μετά την ανασυγκρότηση των συλλογικών οργάνων σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο.

3. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 86 του ως άνω Κώδικα, όπως ισχύουν.

Άρθρο 114

Σύσταση Επιτροπής «Ελλάδα 2021»

1. Συντήνεται Επιτροπή, υπαγόμενη στον Πρωθυπουργό, για την προετοιμασία της χώρας ενόψει της συμπλήρωσης δεκαετίας από την Παλιγγενεσία. Εκτός της Επιτροπής είναι: (α) η μελέτη και η υποβολή προτάσεων για την ανάδειξη των αξιών του ελληνικού Έθνους, του πολιτισμού και της ιστορίας, όπως αυτά διαμορφώθηκαν από τη σύσταση του ελληνικού Κράτους μέχρι σήμερα, (β) η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων και ιδιαιτεροτήτων της Ελλάδας, (γ) η δημιουργία ενιαίας εικόνας (branding) της χώρας και των φορέων του Ελληνικού Κράτους, (δ) η δημιουργία της στρατηγικής ενεργειών και του πλάνου δράσεων που θα συντελέσουν για τον σκοπό της εθνικής ανάπτυξης τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση, (ε) ο συντονισμός των δράσεων όλων των αρμόδιων Υπουργείων και φορέων στο πλαίσιο των ενεργειών που θα προταθούν και εγκριθούν για την επίτευξη των στόχων του έργου, όπως τα παραπάνω προκρίβουν και συνδιαμορφωθούν και μέσα από διαβούλευση και ανάπτυξη

συλλογικών δράσεων με απορροφώντας της κοινωνίας, ιδρυμάτων, κρατικών δομών και φορέων.

2. Η Επιτροπή αποτελείται από πρόσωπα γνωσμένου κύρους από τον χώρο της πολιτικής, των γραμμάτων και των τεχνών και της επιστήμης τα οποία δεν λαμβάνουν για τη συμμετοχή τους σε αυτή, οποιαδήποτε αποζημίωση ή αμοιβή. Η Επιτροπή εδρεύει στο Παλαιό Ψυχικό, στις εγκαταστάσεις του νομαρχιακού προάσιου με την επωνυμία «Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού».

3. Με διάταγμα που εκδίδεται μετά από πρόταση του Πρωθυπουργού συστήνεται κάθε ζήτημα που αφορά στη συγκρότηση, τη λειτουργία, την υποστήριξη από υπηρεσίες, τους πόρους, την στελέωση και κάθε δραστηριότητα στην οποία πρόκειται προς την επίτευξη των σκοπών της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 115

Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Α'

1. Μέχρι την έκδοση της απόφασης συγκρότησης του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας, το ΚΥ.Σ.Ε.Α. συνέρχεται και λειτουργεί, εφόσον απαιτείται απαραίτητα, βάσει της υπ' αριθμ. 21/18.7.2019 Πράξης του Υπουργικού Συμβουλίου «Ανασύνθεση του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εξωτερικών και Άμυνας (ΚΥ.Σ.Ε.Α.)» (Α' 124).

2. Το Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Πολιτικού Χάρους που συστάθηκε με το άρθρο 72 του ν. 4389/2016 (Α' 94) συνεχίζει να λειτουργεί ως Κυβερνητική Επιτροπή, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη διατύπωση.

3. Η σειρά τάξης των Υπουργείων που καθορίστηκε βάσει της υπ' αριθμ. Υ1/2019 απόφασης του Πρωθυπουργού «Καθορισμός σειράς τάξης των Υπουργείων» (β' 2901) διατηρείται σε ισχύ.

4. Εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή του παρόντος, εκδίδεται ο Κανονισμός Λειτουργίας του Υπουργικού Συμβουλίου και των Συλλογικών Κυβερνητικών Οργάνων.

Άρθρο 116

Μεταβατικές διατάξεις Μέρους Β'

1. Ο Οργανισμός της Προεδρίας της Κυβέρνησης εκδίδεται το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από τη δημοσίευσή του παρόντος.

2. Μέχρι την έκδοση του Οργανισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, με απόφαση του Πρωθυπουργού, καθορίζεται η ειδικότερη εσωτερική διάρθρωση των Γενικών Γραμματειών και της Ειδικής Γραμματείας των άρθρων 25, 26 και 27 του παρόντος.

3. Από τη δημοσίευσή του παρόντος, οι υπηρετούντες Γενικοί Γραμματείς στις θέσεις του Γενικού Γραμματέα του Πρωθυπουργού και του Γενικού Γραμματέα της Κυβέρνησης, προδίδονται αντίστοιχως, χωρίς να απαιτείται οποιαδήποτε άλλη διατύπωση, της Γενικής Γραμματείας του Πρωθυπουργού και της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων του παρόντος νόμου. Για την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, εκδίδονται Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου και Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων.

ΚΣΤ.Το ΦΕΚ κατάργησης του ΚΥΣΕΑ και καθορισμού σύνθεσης του (ΚΥ)ΣΕΑ (2019)

49799

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

3 Δεκεμβρίου 2019
ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Αρ. Φύλλου 4410

ΑΠΟΦΑΣΙΣ
Αριθμ. Υ133

Σύνθεση και ανάθεση καθηκόντων γραμματέα του Κυβερνητικού Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣ.Ε.Α.)

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

Έχοντας υπόψη:

- 1) Τις διατάξεις:
 - α) των άρθρων 7 και 23 παρ. 2 περίπτωση (βδ) του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133),
 - β) του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98),
 - β) του π.δ. 81/2019 «Εύρεση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119),
 - γ) της Υ1/9-7-2019 απόφασης του Πρωθυπουργού «Καθορισμός σειράς τάξης των Υπουργείων» (Β' 2901),
 - δ) του π.δ. 80/2019 «Διορισμός του Κυριάκου Μητσοτάκη του Κωνσταντίνου, Αρχηγού του Κόμματος της «Νέας Δημοκρατίας» (Ν.Δ.), ως Πρωθυπουργού» (Α' 118),
 - ε) του π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).
- 2) Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού,

αποφασίζουμε:

Άρθρο 1
Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας (ΚΥΣ.Ε.Α.)

Στο Κυβερνητικό Συμβούλιο Εθνικής Ασφάλειας μετέχουν ως Πρόεδρος ο Πρωθυπουργός και ως μέλη:

- α) ο Υπουργός Εξωτερικών,
- β) ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη,
- γ) ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας,
- δ) ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής,
- ε) ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας.

Άρθρο 2

Στο ΚΥΣ.Ε.Α καλείται και μετέχει, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ο Γενικός Γραμματέας Πρωθυπουργού. Καθήκοντα γραμματέα του ΚΥΣ.Ε.Α. ασκεί ο Προϊστάμενος του Γραφείου Συμβουλίου Εθνικής Ασφάλειας.

Άρθρο 3

Η υπ' αριθμ. 21/18-07-2019 (Α' 124) Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου καταργείται.

Άρθρο 4

Η ισχύς της απόφασης αυτής αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 8 Νοεμβρίου 2019
Ο Πρωθυπουργός
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ

Πηγή: <http://www.et.gr/> (προσπέλαση 10/12/2019).

KZ. Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας των ΗΠΑ

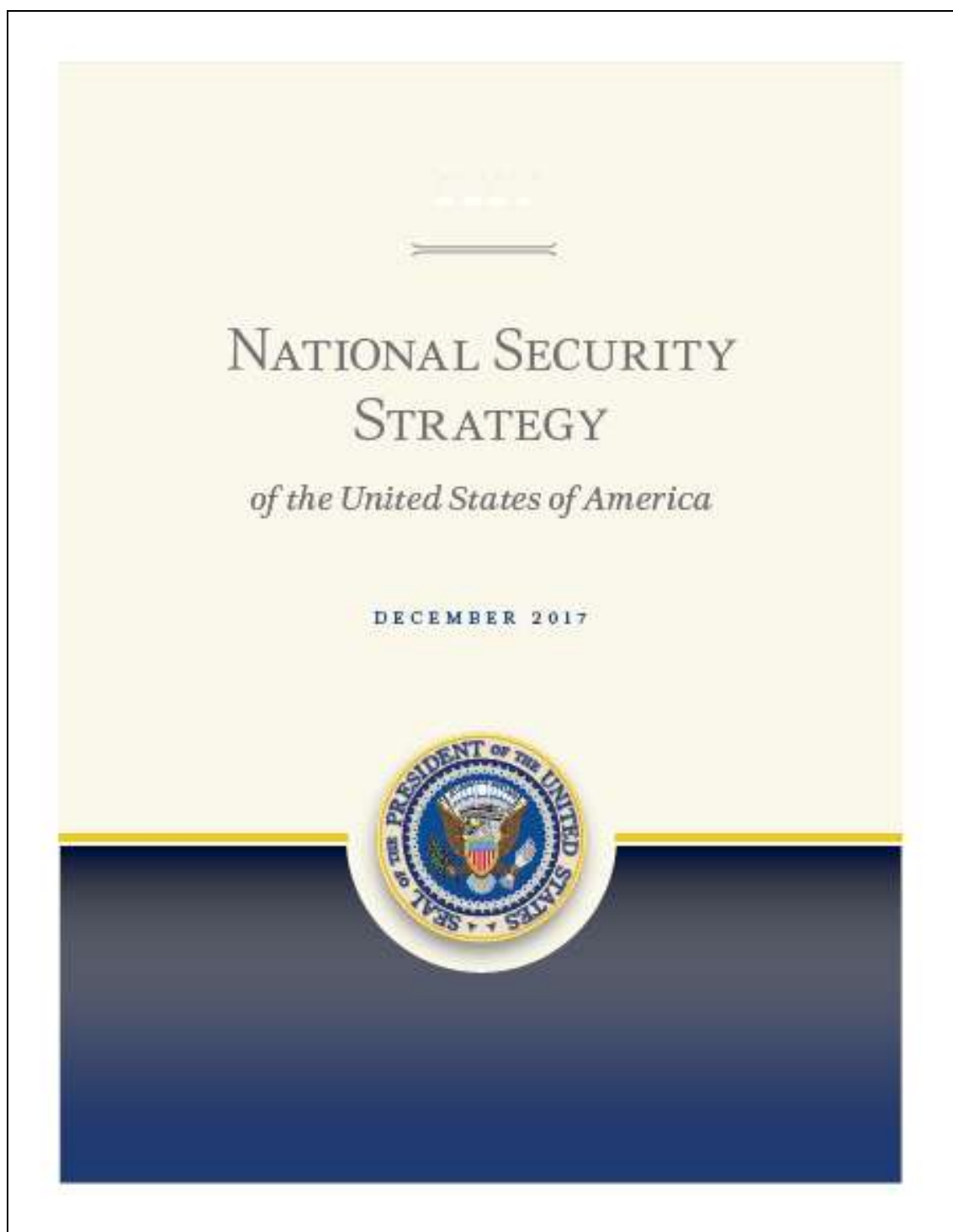

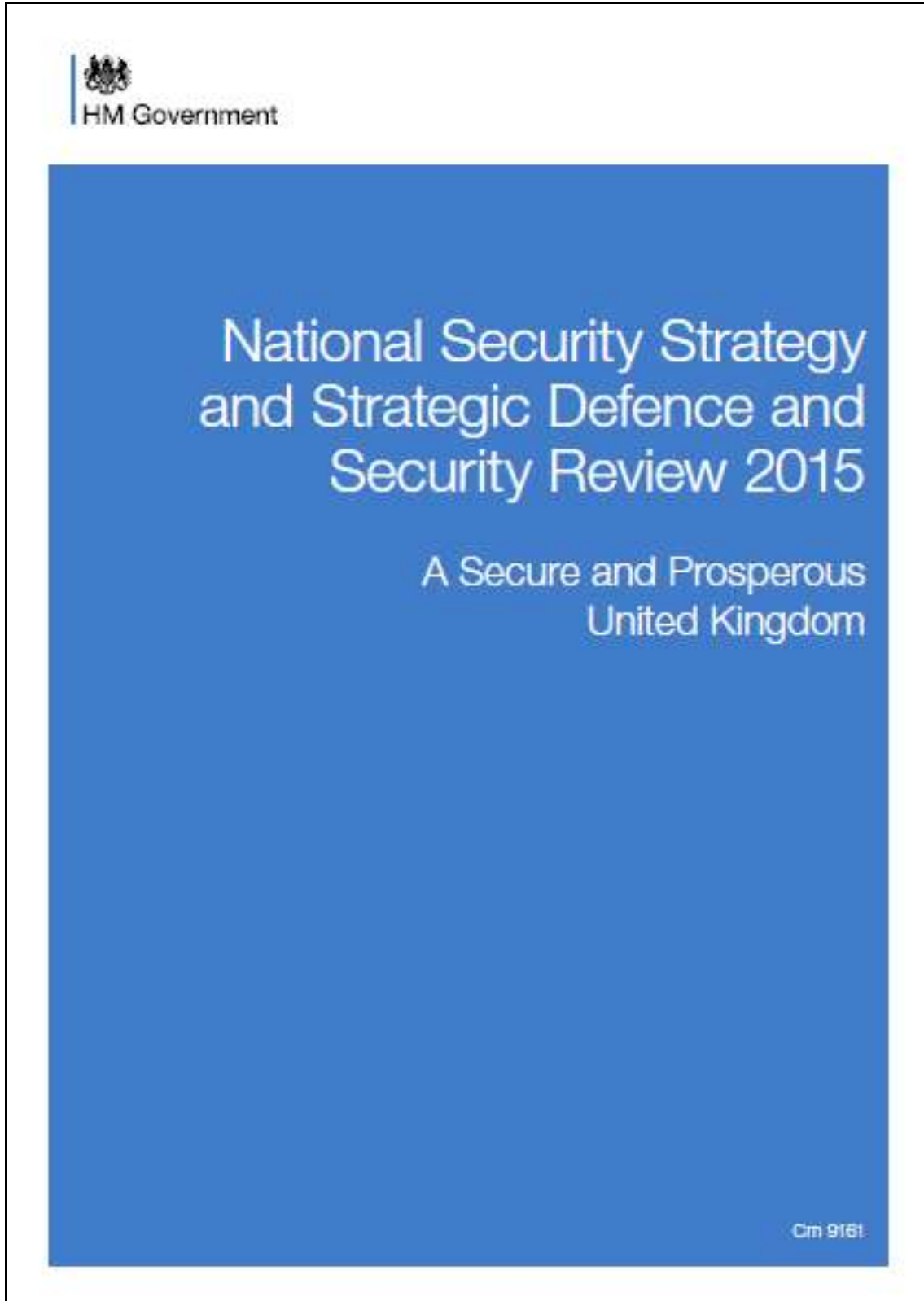
TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	1
PILLAR I: PROTECT THE AMERICAN PEOPLE, THE HOMELAND, AND THE AMERICAN WAY OF LIFE.....	7
Secure U.S. Borders and Territory.....	8
<i>Defend Against Weapons of Mass Destruction (WMD)</i>	<i>8</i>
<i>Combat Biothreats and Pandemics.....</i>	<i>9</i>
<i>Strengthen Border Control and Immigration Policy.....</i>	<i>9</i>
Pursue Threats to Their Source.....	10
<i>Defeat Jihadist Terrorists.....</i>	<i>10</i>
<i>Dismantle Transnational Criminal Organizations.....</i>	<i>11</i>
Keep America Safe in the Cyber Era.....	12
Promote American Resilience.....	14
PILLAR II: PROMOTE AMERICAN PROSPERITY	17
Rejuvenate the Domestic Economy.....	18
Promote Free, Fair, and Reciprocal Economic Relationships.....	19
Lead in Research, Technology, Invention, and Innovation.....	20
Promote and Protect the U.S. National Security Innovation Base.....	21
Embrace Energy Dominance.....	22
PILLAR III: PRESERVE PEACE THROUGH STRENGTH	25
Renew America's Competitive Advantages.....	26
Renew Capabilities.....	28
<i>Military.....</i>	<i>28</i>
<i>Defense Industrial Base.....</i>	<i>29</i>
<i>Nuclear Forces.....</i>	<i>30</i>
<i>Space.....</i>	<i>31</i>
<i>Cyberspace.....</i>	<i>31</i>
<i>Intelligence.....</i>	<i>32</i>

NATIONAL SECURITY STRATEGY	
Diplomacy and Statecraft.....	33
Competitive Diplomacy.....	33
Tools of Economic Diplomacy.....	34
Information Statecraft.....	34
PILLAR IV: ADVANCE AMERICAN INFLUENCE	37
Encourage Aspiring Partners.....	38
Achieve Better Outcomes in Multilateral Forums.....	40
Champion American Values.....	41
THE STRATEGY IN A REGIONAL CONTEXT	45
Indo-Pacific.....	45
Europe.....	47
Middle East.....	48
South and Central Asia.....	50
Western Hemisphere.....	51
Africa.....	52
CONCLUSION	55

Πηγή: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf> (προσπέλαση 05/10/2019).

ΚΗ. Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου

Contents

Foreword by the Prime Minister	5
Chapter 1 – Our Vision, Values and Approach	9
Chapter 2 – The UK: Strong, Influential, Global	13
Chapter 3 – The National Security Context	15
Chapter 4 – Protect Our People	23
A. Protecting the UK, Overseas Territories and British nationals overseas	23
B. Our Armed Forces	27
C. The nuclear deterrent	34
D. Combating extremism and terrorism	37
E. Cyber	40
F. Serious and organised crime	42
G. Crisis response and resilience	43
Chapter 5 – Project Our Global Influence	47
A. Global Influence	47
B. Allies, partners and global engagement	50
C. Strengthening the rules-based international order and its institutions	60
D. Tackling conflict and building stability overseas	63
Chapter 6 – Promote Our Prosperity	69
A. Economic security and opportunity	69
B. Innovation	73
C. The defence and security industries and skills	75
Chapter 7 – Implementation and Reform	81
Annex A – Summary of the National Security Risk Assessment 2015	85
Annex B – Glossary	89

Πηγή: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/555607/2015_Strategic_Defence_and_Security_Review.pdf (προσπέλαση 05/10/2019).

ΚΘ. Η Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας της Ινδίας

The image shows the front cover of a document titled 'INDIA'S NATIONAL SECURITY STRATEGY'. The title is written in a large, green, serif font, centered within a white rectangular box that has a thin green border. Above and below this box are two horizontal green lines. Below the box, the date 'MARCH 2019' is printed in a smaller, green, serif font. The entire cover is set against a light gray background.

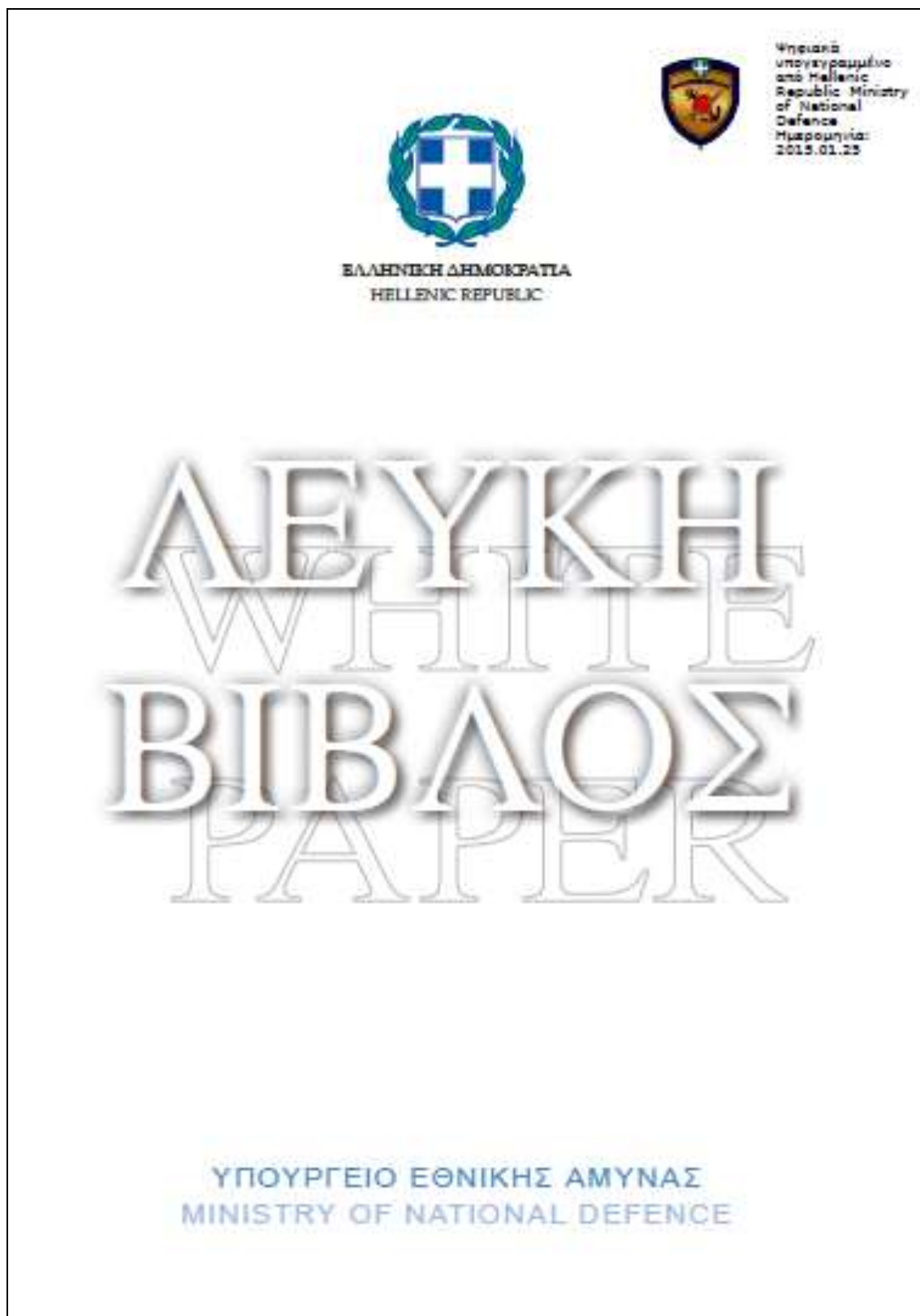
INDIA'S
NATIONAL
SECURITY
STRATEGY

MARCH 2019

TABLE OF CONTENTS	
INTRODUCTION	1
ASSUMING OUR RIGHTFUL PLACE IN GLOBAL AFFAIRS	3
A Strategic Global Scan	3
Great Power Rivalry	3
Retreat of Multilateralism	4
The Middle East and North Africa	5
Navigating the Global Space	6
A Global Role	6
Bilateral Engagements	7
ACHIEVING A SECURE NEIGHBOURHOOD	10
A Troubled Neighbourhood	10
Ensuring Regional Security	11
Engaging China	11
Dealing with Pakistan	12
Afghanistan	13
Cooperation in the Neighbourhood	13
Indian Ocean Region	14
PEACEFUL RESOLUTION OF INTERNAL CONFLICTS	16
Jammu and Kashmir	16
Mainstreaming Measures	17
The North East	19
Integrating the North East	19
Left Wing Extremism (LWE)	20
Tackling LWE	20
Transnational Terrorism	21
Combating Terrorism	22
PROTECTING OUR PEOPLE	23
Economic Security	23
Climate Change and Environment	24
Demographic Pressures	26
Technology Disruption	26
Cyber Threats	27
Energy Security	28
Policy Recommendations/Initiatives	29
STRENGTHENING OUR CAPABILITIES	31
Securing our Land and Maritime Borders	31
Strengthening Military Capability	33
Indigenisation of Defence Production	34
Transforming the Police	36
Intelligence	37
Cyber Warfare	38
Nuclear Forces	39
Space	40
Strategic Communications	40
CONCLUSION	41

Πηγή: https://manifesto.inc.in/pdf/national_security_strategy_gen_hooda.pdf (προσπέλαση 05/10/2019).

Α. Η ελληνική Λευκή Βίβλος του ΥΠΕΘΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 - Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1.1	Η Διαμόρφωση του Γεωπολιτικού Περιβάλλοντος Σήμερα	14
1.2	Η Γεωστратηγική Θέση της Ελλάδας	20
1.3	Το Περιφερειακό Περιβάλλον Ασφάλειας - Προκλήσεις και Απειλές στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο	22
1.4	Νέες Απειλές για την Εθνική μας Άμυνα και Ασφάλεια	26

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 - ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΣΗΧΙ ΑΜΥΝΑΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

2.1	Θεσμικό Πλαίσιο Εθνικής Άμυνας	26
2.2	Πολιτική Εθνικής Άμυνας	37
2.3	Εθνική Στρατιωτική Στρατηγική	38
2.4	Εξέλιξη στις Ενοπλίες Δυνάμεις	41
2.5	Νέα Δομή Δυνάμεων	43
2.6	Ειδημερειακή Εκπαίδευση	46
2.7	Διακλιμακωτό	50
2.8	Εθνικές Άμυντικές Σχέσεις	53
2.9	Μελλοντικός Σχεδιασμός	57
2.10	Διαχείριση Κρίσεων	59
2.11	Πολιτική Σχέση Εκπαίδευσης	61

ΕΝΟΤΗΤΑ 3 - Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΑΜΥΝΑ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ

3.1	Συνεισφορά α Εξέλιξης του ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Άμυνα και Ασφάλεια	66
3.2	Διεθνείς Σχέσεις και Συνεργασίες - Στρατηγική Οικοδόμησης Σχέσεων με Άλλα Κράτη	80
3.3	Άμυντική Διπλωματία (Εξέλιξης - Σχέσεις)	86

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 - ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ & ΑΜΥΝΑ

4.1	Άμυντικές Δαπάνες - Εξοπλισμοί	90
4.2	Εγχώρια Άμυντική Βιομηχανία	91
4.3	Νέα Εθνική Άμυντική Βιομηχανική Στρατηγική	95
4.4	Έρευνα και Τεχνολογία	99

ΕΝΟΤΗΤΑ 5 - ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

5.1	Όραμα	104
5.2	Στρατηγικός Σχεδιασμός	104

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 - Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΦΟΡΑ ΤΩΝ ΕΛ - ΑΝΑΠΤΥΣΙΑΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΕΣ

6.1	Κοινωνική Προσφορά Ενόπλων Δυνάμεων	116
6.2	Ενοπλίες Δυνάμεις και Υπόδομές - Περιβάλλον - Ανομορφωτικές Πρωτοβουλίες	118
6.3	Υπερβολές Ενόπλων Δυνάμεων με Γεωπολιτική Κοινωνική Προσφορά	120

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 - ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΡΓΟ - ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

7.1	Νομοθετικό Έργο	124
7.2	Κοινοβουλευτικός Έλεγχος - Πολιτική Διαφάνειας	126
7.3	Διεθνείς Επιβάσεις για Θέματα Ασφάλειας και Ελέγχου Εξοπλισμού	129

ΕΝΟΤΗΤΑ 8 - ΚΡΙΣΙΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

8.1	Απειλές Ασφάλειας - Μορφές Απειλών - Διεθνές Περιβάλλον	134
8.2	Διαμεταρρακό Πρόβλημα - Επίπτωση στις Ενοπλίες Δυνάμεις	135
8.3	Η Διατήρηση του Επιπέδου των Άμυντικών Πρωτοβουλιών	136
8.4	Η Εξέλιξη της Τεχνολογίας και ο Επιβαρυντικός Βαθμός Υπερβολής της	136
8.5	Το Γεωστратηγικό Περιβάλλον στην Ευρώπη Περιφέρεια της Χώρας	137
8.6	Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση - Ασφάλεια Συνόρων	139

ΛΑ. Το χρονολόγιο του θεσμικού πλαισίου της Εθνικής Ασφάλειας της Ελλάδας

10 Αυγούστου 1977	Σύσταση του ΑΣΕΑ (Νόμος 660)
02 Ιουλίου 1982	Σύσταση του ΚΥΣΕΑ ⁴⁸⁰ (Νόμος 1266)
05 Ιουνίου 1986	Σύσταση του ΣΕΑ (ΠΥΣ υπ' αριθμόν 62)
11 Απριλίου 1996	Κατάργηση του ΣΕΑ (ΠΥΣ υπ' αριθμόν 88)
30 Μαΐου 2000	Μετονομασία του ΚΥΣΕΑ (ΠΥΣ υπ' αριθμόν 31)
11 Απριλίου 2003	Σύσταση του ΕΣΕΠ (Νόμος 3132)
27 Μαΐου 2008	Σύσταση ⁴⁸¹ της Διαρκούς Επιτροπής Εθνικής Άμυνας και Εξωτερικών Υποθέσεων
25 Φεβρουαρίου 2015	1 ^η τροποποίηση της σύνθεσης του ΚΥΣΕΑ (ΠΥΣ υπ' αριθμόν 5)
13 Οκτωβρίου 2015	2 ^η τροποποίηση της σύνθεσης του ΚΥΣΕΑ (ΠΥΣ υπ' αριθμόν 25)
18 Ιουλίου 2019	3 ^η τροποποίηση της σύνθεσης του ΚΥΣΕΑ (ΠΥΣ υπ' αριθμόν 21)
01 Αυγούστου 2019	Διορισμός Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας
05 Αυγούστου 2019	Υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ ΥΠΕΞ και ΥΠΕΘΑ
07 Αυγούστου 2019	Σύσταση του (ΚΥ)ΣΕΑ (Νόμος 4622)
31 Οκτωβρίου 2019	Διορισμός Αναπληρωτή Συμβούλου Εθνικής Ασφάλειας
3 Δεκεμβρίου 2019	Κατάργηση του ΚΥΣΕΑ και καθορισμός σύνθεσης του (ΚΥ)ΣΕΑ

Πηγή: Επεξεργασία του συγγραφέα

⁴⁸⁰ Η αρχική ονομασία ήταν Κυβερνητικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής και Εθνικής Άμυνας.

⁴⁸¹ Με την τροποποίηση του Συντάγματος της Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

1. Βιβλία

1.1 Ελληνόγλωσσα

Αλειφαντής Στέλιος & Χωραφάς Ευάγγελος, *Σύγχρονο Διεθνές Σύστημα και Ελλάδα*. Στρατηγικές Εκδόσεις, Αθήνα, 2001.

Δούση Εμμανουέλα, *Κλιματική αλλαγή*. Παπαδόπουλος, Αθήνα, 2017.

Έλλης Αθανάσιος & Ιγνατίου Μιχάλης, *Ίμια. Τα απόρρητα τηλεγραφήματα των αμερικάνων*. Λιβάνη, Αθήνα, 2009.

Καιρίδης Δημήτρης & Χατζηβασιλείου Ευάνθης & Βενιζέλος Ευάγγελος & Μιχαηλίδης Χρήστος (Συντονιστής), *Η Ελλάδα στον κόσμο. Νέες προκλήσεις για την ελληνική εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας. Ανοιχτή συζήτηση του κύκλου ιδεών για την εθνική ανασυγκρότηση*. Επίκεντρο, Αθήνα, 2017.

Καρνώτης Θεόδωρος, *Η ΑΟΖ της Ελλάδας*. Λιβάνη, Αθήνα, 2014.

Μάζης Θ. Ιωάννης, *Γεωπολιτική προσέγγιση για ένα νέο Ελληνικό Αμυντικό Δόγμα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2006.

Ντάλης Σωτήρης, *Ασφάλεια και Συνεργασία στη Μεσόγειο και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Κύκλος σεμιναρίων περιόδου 2017-18*. Παπαζήση, Αθήνα, 2018.

Ντόκος Θάνος (επιμέλεια), *Λευκή Βίβλος για την ελληνική εξωτερική πολιτική, άμυνα και ασφάλεια. Προκλήσεις, ευκαιρίες και προτάσεις πολιτικής*. ΕΛΙΑΜΕΠ, Σιδέρης, Αθήνα, 2016.

Ντόκος Θάνος & Πιέρρος Φίλιππος, *Η Μεσόγειος προς τον 21^ο αιώνα. Η θέση της Ελλάδας*. Παπαζήση, Αθήνα, 1996.

Ντόκος Θάνος & Τσάκωνας Παναγιώτης, *Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας. Οικοδομώντας το Ελληνικό Μοντέλο στον Εικοστό Πρώτο Αιώνα*. Παπαζήση, Αθήνα, 2005.

Παπαθεμελής Στέλιος, *Η ασφάλεια της Ελλάδος*. Ιανός, Θεσσαλονίκη, 2005.

Πουλάντζας Μ. Νικόλαος, *Το δίκαιο της θάλασσας* (β' έκδοση). Αθ. Σταμούλης, Αθήνα, 2007.

Ροζάκης Λ. Χρήστος, *Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη και το Διεθνές Δίκαιο*. Παπαζήση, Αθήνα, 2013.

Roy Olivier (μετάφραση Ξενάκη Κίττυ), *Η τζιχάντ και ο θάνατος*. Πόλις, Αθήνα, 2016.

Σακκάς Δ. Γιάννης, *Η Ελλάδα στη Μεσόγειο, 1950-2004. Εξωτερική Πολιτική και Περιφερειακές Διενέξεις*. Ελληνικά Ακαδημαϊκά Συγγράμματα και Βοηθήματα, Αθήνα, 2015.

Σειμένης Α. Ιωάννης & Σεΐτης Ν. Κωνσταντίνος, *Η Μεσόγειος στις αρχές του 21^{ου} αιώνα*. Ζήτη, Θεσσαλονίκη, 2011.

Τσακίρης Θεόδωρος, *Ενεργειακή Ασφάλεια και Διεθνής Πολιτική. Η Γεωπολιτική του «Μαύρου Χρυσού» από την ανακάλυψη πετρελαίου στη Μέση Ανατολή έως τη Σχιστολιθική Επανάσταση (1908-2018)*. Παπαζήση, Αθήνα, 2018.

Τσούτσος Γιώργος, *Θέσεις-Αντιθέσεις στην ελληνική εξωτερική πολιτική (1988-2006)*. Μπαρτζουλιάνος, Αθήνα, 2007.

Φιτσανάκης Σήφης, *Εθνική ασφάλεια και σύγχρονες υπηρεσίες κατασκοπείας στην Ελλάδα*. Ποταμός, Αθήνα, 2015.

Χατζηθεοφάνους Γιώργος, *Εθνική Στρατηγική. Πρόταση για ένα νέο θεσμικό πλαίσιο*. Σιδέρης, Αθήνα, 2017.

1.2 Ξενόγλωσσα

Best A. Richard Jr., *The National Security Council: An Organizational Assessment*. Congressional Research Service, Library of Congress, Washington D.C., 2009.

Brown M. Cody, *The National Security Council: A Legal History of the President's Most Powerful Advisers*. Project of National Security Reform, Washington D.C., 2008.

Buzan Barry & Hansen Lene, *The Evolution of International Security Studies*. Cambridge University Press, New York, 2009.

Devanny Joe & Harris Josh, *The National Security Council: National security at the centre of government*. Institute for Government. King's College, London, 2014.

Hough Peter & Malik Shahin & Moran Andrew & Pilbeam Bruce, *International Security Studies: Theory and Practice*. Routledge, New York, 2015.

Navari Cornelia, *Theorising International Society. English School Methods*. Palgrave Macmillan, Hampshire, 2009.

Richards Julian, *Cyber-War. The Anatomy of the Global Security Threat*. Palgrave Macmillan, Hampshire, 2014.

Williams D. Paul, *Security Studies: An Introduction*. Routledge, New York, 2008.

2. Άρθρα επιστημονικών περιοδικών

2.1 Ελληνόγλωσσα

Κεφαλά Βιβή, Οι εξεγέρσεις στον αραβικό κόσμο ή πώς οι ίδιες αιτίες δεν έχουν τα ίδια αποτελέσματα. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, Τεύχος 24, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2011-Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2012.

Μπόκας Νικόλαος, Η σημασία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την εθνική ασφάλεια. ΑΠΘ, *Pro Justitia*, Τόμος 2, 2019.

Σαββαΐδης Γεώργιος, Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας. Συμβολή σε ένα δημόσιο διάλογο για τους όρους και τις προϋποθέσεις επιτυχίας του. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, Τεύχος 44, Ιούλιος-Οκτώβριος 2018.

Σαββαΐδης Γεώργιος, Συμβούλιο Εθνικής Ασφαλείας. Συμβολή σε ένα δημόσιο διάλογο για τους όρους και προϋποθέσεις επιτυχίας του. *Η Ελλάδα, η Ευρώπη & ο κόσμος*, Τεύχος 12, Α' Εξάμηνο 2019.

Τσαρδανίδης Χαράλαμπος & Σταυρίδης Στέλιος, Ε.Ε. και ελληνική εξωτερική πολιτική. Από το ελληνικό «παράδοξο» στον οριοθετημένο εξευρωπαϊσμό. *Διεθνής και Ευρωπαϊκή Πολιτική*, Τεύχος 24, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2011-Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2012.

2.2 Ξενόγλωσσα

Campos Philip, India's National Security Strategy: Imperative of Integrating Defence Policy. *CLAWS Journal*, Winter 2016.

Freilich D. Charles, National Security Decision-Making in Israel: Processes, Pathologies, and Strengths. *Middle East Journal*, Vol. 60, No. 4, Autumn 2006.

Mabee Bryan, Historical Institutionalism and Foreign Policy Analysis: The Origins of the National Security Council Revisited. *Foreign Policy Analysis*, Vol. 7, No. 1, 2011.

3. Περιοδικές εκδόσεις

3.1 Ελληνόγλωσσες

Ντόκος Θάνος, Ελληνική Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας στον 21^ο αιώνα. *ΕΛΙΑΜΕΠ*, Κείμενο Πολιτικής No. 9, Αθήνα, 2007.

Σταμπολής Κωστής & Μεζαρτάσογλου Δημήτρης, Η Ενεργειακή Ασφάλεια της Ελλάδας και Προτάσεις για την Βελτίωσή της. *Μελέτη ΙΕΝΕ (M51)*, Αθήνα, 2018.

3.2 Ξενόγλωσσες

Economic security for a better world, *International Labour Office*, Geneva, 2004.

Kale Başak & Dimitriadi Angeliki & Sanchez-Montijano Elena & Süm Elif, Asylum Policy and the Future of Turkey-EU Relations: Between Cooperation and Conflict. *FEUTURE*, Online Paper No. 18, 2018.

Tamošiūnienė Rima & Munteanu Corneliu, Current research approaches to economic security. 1st International Conference on Business Management, Universitat Politècnica de València, 2015.

Tziarras Zenonas, The New Geopolitics of the Eastern Mediterranean: Trilateral Partnerships and Regional Security. *Peace Research Institute Oslo (PRIO)*, Friedrich-Ebert-Stiftung, PCC Report 3/2019.

Whittaker G. Alan & Smith C. Frederick & McKune Elizabeth, The National Security Policy Process: The National Security Council and Interagency System. Research Report, Industrial College of the Armed Forces, *National Defense University*, U.S. Department of Defense, Washington D.C., 2008.

4. Επίσημα κείμενα

4.1 Ελληνόγλωσσα

ΦΕΚ 218Α/10-08-1977

ΦΕΚ 81Α/02-07-1982

ΦΕΚ 70Α/05-06-1986

ΦΕΚ 136Α/23-06-1995

ΦΕΚ 65Α/11-04-1996

ΦΕΚ 134Α/30-05-2000

ΦΕΚ 84Α/11-04-2003

ΦΕΚ 26Α/25-02-2015

ΦΕΚ 128Α/13-10-2015

ΦΕΚ 124Α/18-07-2019

ΦΕΚ 133Α/07-08-2019

4.2 *Ξενόγλωσσα*

Human Development Report 1994, UNDP.

COM(2016) 231 final.

COM(2016) 792 final.

COM(2017) 470 final.

2018/2150(INI).

P8_TA-PROV(2019)0200.

5. ***Πηγές από το διαδίκτυο***

5.1 *Ελληνόγλωσσες*

<http://www.elesme.gr/>

<http://www.geetha.mil.gr/el/>

<http://www.hellenicnavy.gr/el/>

<http://www.idis.gr/>

<http://www.opengov.gr/home/>

<https://et.gr/>

<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>

https://europa.eu/european-union/index_el

<https://government.gov.gr/>

<https://primeminister.gr/>

<https://www.energia.gr/>

<https://www.hellenicparliament.gr/>

<https://www.mfa.gr/>

5.2 *Ξενόγλωσσες*

<http://www.voa.mod.gov.rs/en/#.Xado4bpuKYM>

<https://en.bbn.gov.pl/>

<https://manifesto.inc.in/en/>

<https://www.gov.uk/>

<https://www.mgk.gov.tr/en/>

<https://www.un.org/en/>

<https://www.whitehouse.gov/>

